

Inspraakbundel

Zienswijzen op ontwerp-vaststellingsbesluit 'Gaswinning Groningenveld 2023-2024'

Inspraakpunt Bureau Energieprojecten
Postbus 111
9200 AC DRACHTEN
www.bureau-energieprojecten.nl

INHOUDSOPGAVE

Woord vooraf	3
Kennisgeving.....	5

MONDELINGE, SCHRIFTELIJKE EN DIGITALE ZIENSWIJZEN:

Opzoektabel mondelinge, schriftelijke en digitale zienswijzen	7
Alfabetisch overzicht organisaties en zienswijzen	8
Zienswijze 202302061 tot en met 202302556	9

Augustus 2023

Woord vooraf

Van vrijdag 30 juni 2023 tot en met donderdag 10 augustus 2023 lag het ontwerp-vaststellingsbesluit gaswinning Groningenveld 2023-2024 ter inzage. Het ontwerpbesluit legt de inzet van het Groningen-veld vast zoals NAM die moet uitvoeren. Iedereen kon op het ontwerp-vaststellingsbesluit reageren door het indienen van een zienswijze.

Waarom is dit project nodig?

In Groningen vinden door de jarenlange gaswinning aardbevingen plaats. Het kabinet heeft in 2018 besloten om de gaswinning zo snel als mogelijk te beëindigen. De inzet van het Groningenveld wordt jaarlijks middels een vaststellingsbesluit bepaald. Hierbij wordt de gebruikelijke procedure gehandhaafd van advisering, terinzagelegging van het ontwerpbesluit met mogelijkheid tot indiening van zienswijzen en publicatie van het definitieve vaststellingsbesluit.

Wat gaat er gebeuren?

In september 2023 neemt het kabinet een besluit over de gaswinning uit het Groningenveld voor het gasjaar 2023-2024. Het gasjaar loopt van 1 oktober 2023 tot en met 30 september 2024. In dit besluit stelt de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat (EZK) de operationele strategie vast.

Welke procedure wordt gevolgd?

Op grond van artikel 52d, zevende lid, van de Mijnbouwwet en afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht doorloopt de Staatssecretaris van EZK voor dit besluit de uniforme openbare voorbereidingsprocedure.

Online informatiessie

Het Ministerie van EZK organiseerde op donderdag 30 juni 2022 van 16.00 tot 17.00 uur een online informatiesessie over de gaswinning in Groningen en het vaststellingsbesluit. Medewerkers van het Ministerie van EZK en gaven u toelichting op het ontwerpbesluit, de adviezen en de zienswijzprocedure. U had de gelegenheid om vragen te stellen.

Waar kon u de stukken inzien?

U kon het ontwerpbesluit en andere onderliggende documenten van vrijdag 30 juni 2023 tot en met donderdag 10 augustus 2023 digitaal inzien op <http://www.rvo.nl/gaswinning-groningen>.

Zienswijzen

Op het ontwerp-instemmingsbesluit zijn binnen de reactietermijn in totaal 28 zienswijzen binnengekomen. De zienswijzen zijn integraal opgenomen in deze inspraakbundel. U kunt deze inspraakbundel downloaden van www.bureau-energieprojecten.nl.

Wat is het gevolg?

De ontvangen zienswijzen, reacties en adviezen worden betrokken bij het vaststellen van het definitieve besluit in september 2023. Er kan tegen het definitieve vaststellingsbesluit beroep worden ingesteld bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. De publicatie van het definitieve besluit wordt aangekondigd in onder andere de Staatscourant, in huis-aan-huisbladen en op www.rvo.nl/gaswinning-groningen.

Wilt u meer weten?

Meer informatie over gaswinning Groningen en alle bijbehorende documenten vindt u op <http://www.rvo.nl/gaswinning-groningen>. Heeft u naar aanleiding daarvan nog vragen? Dan kunt u Bureau Energieprojecten bellen op 070 379 89 79.

Kennisgeving ontwerp-vaststellingsbesluit gaswinning Groningenveld 2023-2024, Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Van vrijdag 30 juni 2023 tot en met donderdag 10 augustus 2023 ligt het ontwerp-vaststellingsbesluit gaswinning Groningenveld 2023-2024 ter inzage. Het ontwerpbesluit legt de inzet van het Groningenveld vast zoals NAM die moet uitvoeren. Iedereen kan op het ontwerp-vaststellingsbesluit reageren door het indienen van een zienswijze.

Waarom dit ontwerp-vaststellingsbesluit?

In Groningen vinden door de jarenlange gaswinning aardbevingen plaats. Het kabinet heeft in 2018 besloten om de gaswinning zo snel als mogelijk te beëindigen. Op 23 juni heeft het kabinet bekendgemaakt het Groningenveld per 1 oktober 2024 definitief te sluiten. De inzet van het Groningenveld wordt jaarlijks middels een vaststellingsbesluit bepaald. Hierbij wordt de gebruikelijke procedure gehandhaafd van advisering, terinzagelegging van het ontwerpbesluit met mogelijkheid tot indiening van zienswijzen en publicatie van het definitieve vaststellingsbesluit.

Wat gaat er gebeuren?

In september 2023 neemt het kabinet een besluit over de gaswinning uit het Groningenveld voor het gasjaar 2023-2024. Het gasjaar loopt van 1 oktober 2023 tot en met 30 september 2024. In dit besluit stelt de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat (EZK) de operationele strategie vast.

Welke procedure wordt gevolgd?

Op grond van artikel 52d, zevende lid, van de Mijnbouwwet en afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht doorloopt de Staatssecretaris van EZK voor dit besluit de uniforme openbare voorbereidingsprocedure.

Waar kunt u de documenten inzien?

U kunt het ontwerpbesluit en andere onderliggende documenten van vrijdag 30 juni 2023 tot en met donderdag 10 augustus 2023 digitaal inzien op www.rvo.nl/gaswinning-groningen.

Hulp nodig?

De overheid vindt het belangrijk dat iedereen mee kan doen. Daarom zijn er Informatiepunten Digitale Overheid in bibliotheken. U kunt er binnenlopen om uw vragen over websites van de overheid te stellen. Bijvoorbeeld om de documenten die bij dit project horen op de computer te bekijken. Vraag ernaar bij de bibliotheek bij u in de buurt. Voor meer informatie kunt u terecht op de website: www.informatiepuntdigitaleoverheid.nl.

Hoe kunt u een zienswijze indienen?

Iedereen wordt in de gelegenheid gesteld om een zienswijze in te dienen. In een zienswijze laat u weten wat u vindt van het ontwerpbesluit. U kunt hierbij denken aan:

- Staan er naar uw mening onjuistheden in het ontwerpbesluit?
- Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?
- Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?
- Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

We stellen het op prijs als u aangeeft op welke delen van het ontwerpbesluit of de onderliggende documenten u reageert en u uw zienswijze onderbouwt met argumenten. U kunt een zienswijze indienen van vrijdag 30 juni 2023 tot en met donderdag 10 augustus 2023. Dat kan op verschillende manieren:

- Bij voorkeur digitaal via het reactieformulier op www.rvo.nl/gaswinning-groningen. U kunt niet reageren per e-mail.
- Per post door een brief te sturen naar:
Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Gaswinning Groningen
Postbus 111

9200 AC Drachten

Wilt u uw brief ondertekenen en uw adres vermelden? Dan kunnen wij u per brief een ontvangstbevestiging sturen.

- Voor het opnemen van mondelinge zienswijzen kunt op werkdagen tussen 9:00 en 12:00 uur bellen met Bureau Energieprojecten op 070 379 89 79.

Wat is de verdere procedure?

De ontvangen zienswijzen, reacties en adviezen worden betrokken bij het vaststellen van het definitieve besluit in september 2023. Er kan tegen het definitieve vaststellingsbesluit beroep worden ingesteld bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. De publicatie van het definitieve besluit wordt aangekondigd in onder andere de Staatscourant, in huis-aan-huisbladen en op www.rvo.nl/gaswinning-groningen.

Wilt u meer weten?

Meer informatie over gaswinning Groningen en alle bijbehorende documenten vindt u op www.rvo.nl/gaswinning-groningen. Heeft u naar aanleiding daarvan nog vragen? Dan kunt u Bureau Energieprojecten bellen op 070 379 89 79.

Opzoektabel mondelinge, schriftelijke en digitale zienswijzen

In onderstaande tabel kunt u met het registratienummer het nummer van de zienswijze opzoeken. Door te klikken op uw zienswijzenummer wordt u automatisch doorverwezen naar de zienswijze. De zienswijzen zijn opgenomen vanaf pagina 10.

Zienswijzen op ontwerp-vaststellingsbesluit 'Gaswinning Groningenveld 2023-2024'

Registratienummer	Zienswijzenummer
202302061	202302061
202302231	202302231
202302348	202302348
202302458	202302458
202302518	202302518
202302519	202302519
202302530	202302530
202302531	202302531
202302532	202302532
202302534	202302534
202302535	202302535
202302536	202302536
202302537	202302537
202302540	202302540
202302541	202302541
202302542	202302542
202302543	202302543
202302544	202302544
202302545	202302545
202302546	202302546
202302547	202302552
202302548	202302548
202302549	202302549
202302550	202302550
202302551	202302551
202302552	202302552
202302553	202302553
202302555	202302555
202302556	202302556

Alfabetisch overzicht organisaties en zienswijzen

Zienswijzen op ontwerp-vaststellingsbesluit 'Gaswinning Groningenveld 2023-2024'

Zienswijzenummer	Organisatie
202302543	DeGoede, WINSUM
202302553	ExxonMobil, BREDA
202302548	GasTerra B.V., GRONINGEN
202302551	Gemeente Eemsdelta, College van Burgemeester en Wethouders, APPINGEDAM
202302537	Gemeente Groningen, College van Burgemeester en Wethouders, GRONINGEN
202302536	Gemeente Het Hogeland, College van Burgemeester en Wethouders, UITHUIZEN
202302549	Gemeente Midden-Groningen, College van Burgemeester en Wethouders, HOOGEZAND
202302531	Gemeente Oldambt, College van Burgemeester en Wethouders, WINSCHOTEN
202302550	Gemeente Pekela, College van Burgemeester en Wethouders, OUDE PEKELA
202302535	Gemeente Veendam, College van Burgemeester en Wethouders, VEENDAM
202302534	Gemeente Westerkwartier, College van Burgemeester en Wethouders, LEEK
202302544	Gemeente Westerwolde, College van Burgemeester en Wethouders, SELLINGEN
202302556	Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V., ASSEN
202302518	Provincie Groningen, Gedeputeerde Staten, GRONINGEN
202302532	Veiligheidsregio Groningen, GRONINGEN
202302530	Waterschap Hunze en Aa's, Dijkgraaf en hoogheemraden, VEENDAM
202302519	Waterschap Noorderzijlvest, Dijkgraaf en hoogheemraden, GRONINGEN

Zienswijze 202302061 tot en met 202302556

Verzonden: 7/5/2023 10:02:21 AM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2023-2024
Achternaam: [REDACTED]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [REDACTED]
Straat: [REDACTED]
Huisnummer: [REDACTED]
Postcode: [REDACTED]
Woonplaats: [REDACTED]
Land: Nederland
Telefoonnummer: [REDACTED]
E-mailadres: [REDACTED]
Als: Particulier
(Mede) namens:
Organisatie:

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

zaaknummer AS20536294v2

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

wij zijn het totaal niet eens met het genomen besluit.

er is maar een gedeelte vergoed omdat de burens ook iets vergoed kregen.

dit is een antwoord wat nergens op slaat.

ook werd in het rapport vermeld dat het hierbij werd gelaten en verdere bezwaren niet in behandeling werden genomen.

graag willen we nogmaals een expert laten komen om het geheel nog eens te bekijken.

met de nieuwe regelgeving hopen wij dat ook wij serieus genomen worden.

we hebben de hele boerderij eigenhandig verbouwd en om nu te zien hoe veel scheuren er overal zitten doet ons veel verdriet.

graag zien we uw reactie tegemoet.

m.v.g. J Ras

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

alles is wel meegenomen maar niet erkent.

ook zijn er nieuwe scheuren in de tegelvloer in de kamer en slaapkamer.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

zeker zijn we geraakt in ons belang.

het doet vreselijk veel pijn om te zien hoe ons levenswerk kapot gaat.

ook zijn we bang dat het erger wordt.

aangezien we al wat op leeftijd zijn voelen we ons hier niet echt prettig meer.

het woongenot is behoorlijk aangetast.

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

vooral de nieuwe schade aan de vloeren baat ons zorgen.

graag willen we dat dit nu ook meegenomen wordt.

Verzonden: 7/6/2023 10:58:53 AM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2023-2024
Achternaam: [REDACTED]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [REDACTED]
Straat: [REDACTED]
Huisnummer: [REDACTED]
Postcode: [REDACTED]
Woonplaats: [REDACTED]
Land: Nederland
Telefoonnummer: [REDACTED]
E-mailadres: [REDACTED]
Als: Particulier
(Mede) namens:
Organisatie:

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Ontwerp-vaststellingsbesluit

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

Niet dat ik weet

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Nee

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Nee,niet direkt

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Rustig doorgaan met een beperkte winning, maar de baten zoveel mogelijk gebruiken voor gaswinningsslachtoffers in breedste zin. M.I. Zullen zo wie zo bevingen nog jaren kunnen voorkomen.

Verzonden: 7/7/2023 9:32:44 AM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2023-2024
Achternaam: [REDACTED]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [REDACTED]
Straat: [REDACTED]
Huisnummer: [REDACTED]
Postcode: [REDACTED]
Woonplaats: [REDACTED]
Land: Nederland
Telefoonnummer: [REDACTED]
E-mailadres: [REDACTED]
Als: Particulier
(Mede) namens:
Organisatie:

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Gaswinning naar nul

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

De media (RTV Noord en Dvhn) zijn erg negatief over de gaswinning in Groningen. Alleen de mensen die negatief zijn zijn te horen en te lezen in de media. Zelf woon ik midden in het aardbevingsgebied en ik ken niemand die wil dat de gaskraan definitief dicht gaat. Waakvlam en compensatie is wat iedereen wil. Dat het al het gas uit de grond gaat vind iedereen prima, als er maar wordt gecompenseerd.

Ik lees alleen maar de negatieve kant, terwijl de meesten het niet erg vinden als de kraan een beetje open blijft, als er maar wordt gecompenseerd.

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Zie bijlage 1.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Naast dat de gaskraan dicht gaat, wordt er niet gesproken over dat vele bedrijven inclusief werknemers hier de dupe van worden en geen werk meer hebben.

Normaliter wordt het gelijk aan gedacht, maar in deze zaak wordt er niet over gesproken..

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 7/13/2023 8:48:43 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2023-2024
Achternaam: [REDACTED]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [REDACTED]
Straat: [REDACTED]
Huisnummer: [REDACTED]
Postcode: [REDACTED]
Woonplaats: [REDACTED]
Land: Nederland
Telefoonnummer:
E-mailadres: [REDACTED]
Als: Particulier
(Mede) namens:
Organisatie:

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Gaswinning Groningen 2023-2024

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

De staatsecretaris beroept zich op een verouderde mijnwet en houdt niet het belang van de groningen op de eerste plaats, maar opnieuw de leveringszekerheid op de eerste plaats zet.

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Er wordt opnieuw een bijna 80 paginas motivering aangedragen, maar de wens is niet open, de wens is gaskraan dicht en vernadering van wetgeving waardoor de minister niet meer alleen kan besluit, maar de kamer deelgenoot wordt van het opnieuw openen van gaswinning.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Wij hebben nog steeds geen afhandeling van ons schade dossier, en waarin dezelfde deskundigen van het technisch onderzoeksburo van de IMG zich tegenspreken. Daarnaast, n wij wonen boven de gasopslag Norg waardoor ik nog in toekomst last heb van gaswinning en - opslag.

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

De regering laat na de gasopbrengsten eerlijk te verdelen. Dit moet naar inwonertal een 10% van de miljardenopbrengst zijn.

Bovendien heeft NAM opnieuw een miljardenwinst gemaakt. De overheid lijkt zich te laten ringeloren door de commercie

Verzonden: 7/24/2023 6:36:26 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2023-2024
Achternaam: [REDACTED]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [REDACTED]
Straat: Postbus
Huisnummer: 610
Postcode: 9700 AP
Woonplaats: Groningen
Land: Nederland
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Overheid
(Mede) namens:
Organisatie: Provincie Groningen

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Zie bijlage

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

Zie bijlage

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Aan Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Gaswinning Groningen
Postbus 111
9200 AC DRACHTEN

Datum : 21 juli 2023
Documentnr. : 2023-076996
Dossiernummer : K13564
Behandeld door : [REDACTED]
Telefoonnr. : [REDACTED]
Antwoord op : Uw ontwerpbesluit van 29 juni 2023
Bijlage : 1
Onderwerp : Zienswijze op ontwerpbesluit Groningenveld 2023-2024

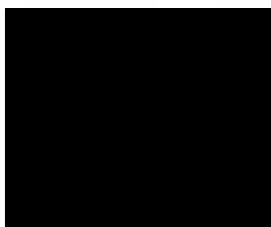
Geachte heer/mevrouw,

Hierbij doen wij u onze zienswijze toekomen op het ontwerpbesluit voor het Groningenveld voor het gasjaar 2023-2024.

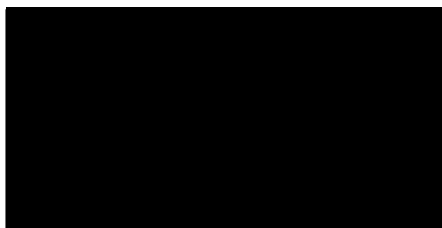
Wij vertrouwen er op u langs deze weg voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Groningen:

, voorzitter.

, secretaris.

ZIENSWIJZE

op het ontwerp-vaststellingsbesluit Groningenveld
voor het gasjaar 2023/2024

Gedeputeerde Staten
&
Provinciale Staten
van de provincie Groningen

19 juli 2023

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Ontwerpbesluit is onvoldoende duidelijk	4
2.1 Onduidelijkheid over operationele strategie	4
2.2 Onduidelijkheid over waakvlamniveau	4
2.3 Onduidelijkheid over consequenties niet-slagen zomertest of niet beschikbaar zijn stikstoffabriek Zuidbroek of wijze van testen	5
3. Veiligheidsnorm 10^{-5} en tempo versterken gebouwen	6
3.1 Seismiciteit in relatie tot prognose	6
3.2 Monitoring na sluiting Groningenveld	6
3.3 Veiligheid industriële installaties.....	6
3.4 Een passende SDRA nodig	7
3.5 Zorg voor één set modelinstellingen.....	7
3.6 Toezeggingen nakomen	7
3.7 Versterkingsprogramma nog niet volledig	8
3.8 Volwaardige beoordeling voor onveilige gebouwen	8
3.9 Gebouwen buiten de scope moeten gegarandeerd veilig zijn.....	9
3.10 Uitvoering versterking moet reëel zijn.....	9
4 Schade	11
5. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning	13
5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging	13
5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers	14

1. Inleiding

Op 30 juni 2023 heeft u het ontwerp-vaststellingsbesluit gaswinning Groningenveld 2023-2024 (ontwerpbesluit) ter inzage gelegd.

U heeft NAM naar aanleiding van de raming van Groningen Transport Services (GTS) van 31 januari 2023 gevraagd om drie operationele strategieën vast te stellen:

1. Alle productieclusters sluiten op 1 oktober 2023; productie is 0 Nm³;
2. Elf productieclusters beschikbaar op waakvlamniveau; productie is 3,2 miljard Nm³;
3. Vijf productieclusters beschikbaar op waakvlamniveau; productie is 1,5 miljard Nm³.

Voor elke operationele strategie is door TNO een Seismische Risico- en Dreigingsanalyse (SDRA) opgesteld. Aanvullend heeft TNO weer een zogenaamde 'gevoeligheidsanalyse' uitgevoerd.

Op 30 mei 2023 hebben wij u geadviseerd om operationele strategie 1 vast te stellen, dat wil zeggen alle productieclusters sluiten en een productieniveau van 0 Nm³.

U stelt in u ontwerpbesluit vast dat in het gasjaar 2023-2024 in beginsel geen gas uit het Groningenveld wordt gewonnen. Alleen een temperatuur van -6,5 °C of kouder kan er komend gasjaar nog voor zorgen dat elf productieclusters op waakvlamniveau gebracht moeten worden. Ontwikkelingen als afbouw van levering aan het buitenland of geopolitiek hebben geen invloed op de sluiting van het Groningenveld.

In het geval het Groningenveld op waakvlamniveau wordt gebracht dient het veld ook als back up en mag in uitzonderlijke situaties maximaal 1,5 Nm³ worden gewonnen. Deze optie test u in de zomer van 2023.

U heeft in het bestuurlijk overleg van 12 juli 2023 aangegeven dat het feit dat het Kabinet is gevallen geen invloed zal hebben op de voortgang van de aanpak van het Kabinet voor Groningen en in voorliggend geval de beëindiging van de winning en de sluiting van het Groningenveld. Dit zal onverminderd doorgaan.

Wij zien in uw ontwerpbesluit nog een aantal punten die aanleiding geven om toch een zienswijze in te dienen

2. Ontwerpbesluit is onvoldoende duidelijk

2.1 Onduidelijkheid over operationele strategie

U moet op grond van artikel 52d, lid 1 Mijnbouwwet een operationele strategie vaststellen. Dat kan onder voorwaarden ook een gewijzigde operationele strategie zijn (lid 4). Het is onduidelijk welke operationele strategie u vaststelt.

In artikel 1 van het ontwerpbesluit stelt u vast dat NAM overeenkomstig de operationele strategie gas moet winnen en dat de operationele strategie van 14 april 2023 onderdeel uitmaakt van het besluit. NAM heeft echter niet één, maar op uw verzoek drie operationele strategieën opgesteld. Door uw formulering in artikel 1 stelt u drie strategieën vast. De bedoeling is echter dan geen van de drie strategieën wordt vastgesteld, maar een variant van operationele strategie 1 (geen winning). Dit moet volstrekt duidelijk worden vastgelegd. Uiteindelijk is dit immers het besluit waar NAM zich als houder van de winningsvergunning aan moet houden.

Wij vinden dat u:

1. de operationele strategie duidelijk moet vaststellen.

2.2 Onduidelijkheid over waakvlamniveau

In uw ontwerpbesluit bestaat ruimte voor onduidelijkheid over de condities waaronder een of meerdere productieclusters op waakvlamniveau worden gebracht en wat volgens u waakvlam niveau precies is.

1. **Wanneer krijgt NAM een signaal dat ze een of meer productieclusters op waakvlam moeten zetten?** De door u gekozen formulering brengt veel onzekerheden met zich mee: wat is het algemeen bericht van KNMI, is dat veertien dagen van tevoren zo zeker dat gesproken kan worden over een temperatuur die er *zal zijn*, is dat veertien dagen van tevoren al gecorrigeerd met windsnelheid, wat is waakvlam?
De maximale hoogte van het waakvlamniveau is niet bepaald en uit de formulering van artikel 2, lid 2 blijkt ook niet dat NAM de productieclusters op waakvlamniveau moet brengen, alleen dat NAM dat kan. Wij gaan er dan vanuit dat het alle clusters betreft die in artikel 3 worden benoemd, inclusief de satelliet-clusters.
2. **Wat is het signaal precies?**
3. **Welk cluster wordt dan op waakvlamniveau gebracht? En hoe wordt dat bepaald?**
4. **Hoe verhoudt dit besluit zich tot het besluit om in theorie 11 clusters te kunnen gebruiken in plaats van 5? Hoe gaat u om met de 6 clusters die op 1 april 2023 buitengebruik zijn gesteld?**

Ook motiveert u in uw besluit niet waarom het nodig is om 11 productieclusters naar waakvlamniveau te brengen bij een temperatuur van -6,5 °C of kouder terwijl Gasunie Transport Services (GTS) in zijn brief van 26 mei 2023 aangeeft dat ook volstaan kan worden met 5 productieclusters bij een temperatuur van -6,5 °C.

Wij vinden dat u

2. Operationele strategie 1 moet vaststellen;
3. indien u dat niet doet de condities waaronder NAM de productieclusters op het waakvlamniveau moet brengen, duidelijk moet bepalen en ook moet definiëren wat u verstaat onder waakvlamniveau;
4. in dat geval bovendien moet motiveren waarom er 11 productieclusters nodig zijn in plaats van 5 bij een temperatuur van $-6,5^{\circ}\text{C}$.

2.3 Onduidelijkheid over consequenties niet-slagen zomertest of niet beschikbaar zijn stikstoffabriek Zuidbroek of wijze van testen

Uw scenario om de productieclusters alleen te activeren bij een verwachte temperatuur van $-6,5^{\circ}\text{C}$ moet nog getest worden in de zomer en is ook afhankelijk van het functioneren van de stikstoffabriek op 1 oktober 2023. Uw besluit biedt echter geen duidelijkheid over de vraag welke operationele strategie wordt vastgesteld wanneer de zomertest anders verloopt dan u verwacht of wanneer de stikstoffabriek toch niet beschikbaar is op 1 oktober 2023. Dat maakt het ook voor ons en onze inwoners moeilijk om te reageren op het ontwerpbesluit.

Ook blijkt uit uw ontwerpbesluit niet hoe het testen verloopt en welke cluster(s) getest wordt/worden. Worden bij het testen alle 11 clusters opgestart? Of worden alleen de 6 clusters die sinds 1 april 2023 buitenwerking zijn gesteld, opgestart? Of worden deze 6 buitenwerking gestelde clusters afwisselend getest?

In het definitieve besluit zult u het resultaat van de zomertest verwerken.

Wij vinden dat u

5. in uw besluit duidelijk moet maken welke operationele strategie u vaststelt wanneer de condities (zomertest en stikstoffabriek Zuidbroek) niet gerealiseerd worden.

3. Veiligheidsnorm 10^{-5} en tempo versterken gebouwen

3.1 Seismiciteit in relatie tot prognose

Zoals u aangeeft in uw ontwerpbesluit is het aantal werkelijke aardbevingen met een magnitude van 1,5 M of meer aan de bovengrens van de onzekerheidsmarge. KNMI stelt dat de prognostische afname waarschijnlijk minder snel zal gaan dan TNO aanneemt. SodM doet hier onderzoek naar, maar de onderzoeksresultaten zijn vermoedelijk niet beschikbaar voordat u een definitief besluit neemt.

Wij vinden dat u

6. in het vaststellingsbesluit de bovengrens van de onzekerheidsmarge mee moet wegen in het besluit en operationele strategie 1 moet vaststellen;
7. aan moet geven hoe u omgaat met te verwachten seismiciteit als blijkt dat u toch gas moet winnen uit het Groningenveld bij koude omstandigheden of (technische) noodzaak.

3.2 Monitoring na sluiting Groningenveld

In uw ontwerpbesluit geeft u terecht aan dat ook wanneer er geen gas meer gewonnen wordt uit het Groningenveld, de zorg- en monitoringsplicht blijven bestaan. Voor bewoners is het van essentieel belang de garantie te krijgen dat monitoren geen verkapte gaswinning is. De putten moeten daarom zodanig gesloten worden dat monitoren geborgd is terwijl gaswinning niet meer mogelijk is.

Wij vinden dat u

8. in uw vaststellingsbesluit duidelijk moet maken dat monitoren los staat van gaswinning.

3.3 Veiligheid industriële installaties

Uit het advies van het Adviescollege Veiligheid Groningen (ACVG) blijkt dat industrie erop geanticipeerd heeft dat op 1 oktober 2023 tijdvak 6 wordt toegepast bij de beoordeling of gebouwen voldoen aan de veiligheidsnorm en welke maatregelen nodig zijn. Het ACVG adviseert echter om tijdvak 5 toe te passen met de mogelijkheid van maatwerk.

Wij verwachten in uw vaststellingsbesluit een actualisatie aan te treffen, wat betreft de veiligheid van industriële installaties in onze provincie

Wij vinden dat u

9. in het definitieve vaststellingsbesluit uw motivering voor wat betreft industrie moet actualiseren.

3.4 Een passende SDRA nodig

U gaat uit van een variant op operationele strategie 1 met een aantal onzekerheden. Zo kan het zijn dat de zeer uitzonderlijke situaties zich gaan voordoen, ook is het mogelijk dat uit de testen van NAM en GTS blijkt dat snel genoeg opschakelen niet mogelijk is. In feite betekent dit dat u kiest voor een variant waarvoor geen wettelijk verplichte Seismische Dreiging en Risico Analyse (SDRA) beschikbaar is. Daarom vinden wij dat u een SDRA moet laten uitvoeren die past bij het besluit dat u voornemens bent te nemen.

Wij vinden dat u

10. een SDRA moet laten opstellen en uitvoeren die aansluit op het voorgenomen besluit van 0 Nm³ met een opschalingsmogelijkheid.

3.5 Zorg voor één set modelinstellingen

In uw ontwerpbesluit gaat u uit van een SDRA die hoort bij een gesloten gasveld (0 Nm³ en geen opschaling mogelijk). Uit deze SDRA blijkt dat er toch nog enkele honderden gebouwen zijn met een (licht) verhoogd risicoprofiel. Deze zijn grotendeels al in beeld bij de NCG. Voor de adressen die nog niet in beeld zijn (8 op basis van de door u opgegeven modelinstellingen en 22 op basis van de gevoeligheidsanalyse van TNO) geeft u NCG de opdracht om deze alsnog aan de werkvoorraad toe te voegen.

Wij blijven het niet wenselijk vinden dat er met twee versies van modelinstellingen wordt gewerkt; de door u opgegeven instellingen en de instellingen die TNO vanuit wetenschappelijk inzicht uitvoert. Ook in dit geval vinden wij dat zekerheid boven alles gaat. Wij hebben u daarom meermaals geadviseerd om de modelinstellingen van TNO over te nemen en te bewerkstelligen dat er één set van modelinstellingen komt waarop de SDRA gebaseerd wordt.

Wij vinden dat u

11. moet zorgen dat de modelinstellingen zoals geadviseerd door TNO worden gereviewd en toegevoegd worden aan het basismodel van de SDRA zodat er in het vervolg geen verschil in uitkomst meer is;
12. er voor moet zorgen dat de gebouwen die uit de SDRA behorende bij het vaststellingsbesluit komen voortvarend worden toegevoegd aan het versterkingsprogramma, niet via het LOOV-programma.

3.6 Toezeggingen nakomen

Afgelopen jaar hebben de regionale overheden een beroepsprocedure opgestart toen bleek dat bij het vaststellingsbesluit 2022-2023 geen passende SDRA-berekening was gemaakt. U heeft toen alsnog een passende SDRA laten uitvoeren en in een Kamerbrief (d.d. 22 november 2022) toegezegd de gebouwen die hieruit zouden komen en nog niet aan het versterkingsprogramma waren toegevoegd, alsnog te laten beoordelen door de NCG. Helaas moeten wij constateren dat begin juli 2023, dus meer dan een half jaar na uw toezegging, de desbetreffende gebouwen nog steeds niet in het versterkingsprogramma zijn opgenomen door de NCG. Daarmee kunnen deze gebouwen nog niet meegewogen worden in de prioritering van de beoordelingen. Wij hebben u hier in ons advies van 30 mei 2023 ook al op gewezen.

Wij vinden dat u

13. uw toezeggingen moet nakomen en de gebouwen die voort zijn gekomen uit SDRA's van voorgaande jaren (inclusief die van gasjaar 2022-2023) ook daadwerkelijk toe moet laten voegen aan het versterkingsprogramma, niet via het LOOV-programma.

3.7 Versterkingsprogramma nog niet volledig

In uw ontwerpbesluit concludeert u dat het aannemelijk is dat gebouwen die daadwerkelijk niet aan de veiligheidsnorm voldoende in beeld zijn. Dat zijn wij niet met u eens.

Uit het onderzoek dat het Adviescollege Veiligheid Groningen (ACVG) onlangs heeft gedaan naar de veiligheid buiten de versterkingsscope, blijkt dat ook buiten de ruim 27.000 adressen die in het versterkingsprogramma zijn opgenomen, adressen bestaan die niet aan de veiligheidsnorm voldoen. U geeft aan dat u de conclusies van het ACVG volgt. Wij vinden dat u in uw besluit ook expliciet moet aangegeven tot welke concrete acties dit dan leidt.

Daarnaast doet TNO-onderzoek naar risico's voor gebouwen op wierden waar wellicht ook nog adressen uit voortkomen die aan het versterkingsprogramma toegevoegd moeten worden.

Ook blijkt steeds dat een geringe wijziging in een model leidt tot grote veranderingen in het aantal gebouwen dat beoordeeld moet worden. Dat blijkt uit de gevoeligheidsanalyse van TNO, maar ook uit het advies van het ACVG over het toepassen van tijdvak 6. Tot slot blijkt dat de werkelijkheid zich anders gedraagt dan de prognose, bijvoorbeeld bij prognose van het aantal bevingen met een magnitude van 1,5 M of meer.

De situatie is nog niet zo dat we kunnen zeggen dat de gebouwen die in het versterkingsprogramma beoordeeld moeten worden op veiligheid voldoende in beeld zijn. De doorlooptijd staat daarmee ook niet vast

Wij vinden dat u

14. concrete acties moet verbinden aan de uitkomsten van het onderzoek van het ACVG naar de veiligheid buiten de scope en deze acties in uw vaststellingsbesluit moet betrekken;
15. rekening moet houden met een grotere versterkingsopgave en een langere doorlooptijd.

3.8 Volwaardige beoordeling voor onveilige gebouwen

Bovendien blijkt uit het onderzoek van het ACVG dat de NCG in het verleden adressen die uit de aanvullende SDRA's kwamen via het programma Loket Opname op Verzoek (LOOV) liet instromen. In de praktijk betekent dit dat een adres met een (licht) verhoogd risicoprofiel eerst globaal wordt bekeken alvorens deze wel of niet aan het versterkingsprogramma wordt toegevoegd. Dat is in onze ogen (en dat van het ACVG) een oneigenlijke werkwijze. Wij vinden dat alle adressen die voortkomen uit een SDRA een volwaardige beoordeling behoren te krijgen.

Wij vinden dat u

16. in uw vaststellingsbesluit moet aangeven dat alle adressen die voortkomen uit een SDRA een volwaardige beoordeling krijgen.

3.9 Gebouwen buiten de scope moeten gegarandeerd veilig zijn

Gebouwen worden opgenomen in het versterkingsprogramma op basis van wetenschappelijke inzichten en modellen. Maar dat moet dan betekenen dat de gebouwen die niet in het versterkingsprogramma zijn opgenomen, veilig zijn. Echter die garantie hebben we tot nu toe niet gekregen. Om zeker te zijn dat we met de juiste scope bezig zijn zou veiligstellen van alle woningen in het aardbevingsgebied de enige garantie zijn. Wij voorzien dat aspirant-kopers van gebouwen in het gebied willen weten of de woning veilig is. Een opname in de werkvoorraad van de NCG, of het ontbreken daarvan, is dan onvoldoende garantie.

Wij vinden dat u

17. moet garanderen dat gebouwen die niet in het versterkingsprogramma zijn of worden opgenomen voldoen aan de veiligheidsnorm.

3.10 Uitvoering versterking moet reëel zijn

Het versterkingsprogramma is primair een veiligheidsprogramma. De periode waarbinnen eigenaren en bewoners in onzekerheid leven over de veiligheid van hun woning of bedrijf moet zo kort mogelijk zijn. Dat geldt ook voor de periode waarin een eventuele onveilige situatie bestaat. Tegelijkertijd is een belangrijke conclusie uit het rapport van de Parlementaire Enquête Commissie Aardgaswinning Groningen dat de versterking tot op heden te veel techniek gedreven was en te weinig bewoners gericht.

De NCG heeft van u de opdracht gekregen om voor 2024 alle adressen in het versterkingsprogramma te hebben beoordeeld en in 2028 het versterkingsprogramma af te ronden. Met de huidige voortgang wordt deze doelstelling niet gehaald. Dat concludeert Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) in haar jaarlijkse voortgangsrapportage (d.d. 4 juli 2023). SodM geeft aan dat de versterkingsopgave de benodigde versnelling nog onvoldoende laat zien. Om de versterking in 2028 af te kunnen ronden moet de "productie" met een factor drie omhoog. SodM stelt dat als niet direct wordt overgegaan tot het nemen van passende maatregelen de afronding van de versterking in 2028 in gevaar komt.

Onze eigen bevindingen zijn dat er absoluut voortgang wordt geboekt door de NCG. In een aantal gemeenten neemt het aantal beoordelingen toe en het aantal gebouwen dat op norm wordt verklaard neemt toe, terwijl er ook op steeds meer plekken daadwerkelijke versterking plaatsvindt. Maar dat gebeurt nog niet in het tempo dat nodig is. Bovendien zien we ook telkens dat de realiteit ons inhaalt. Zo bleek een deel van de typologisch op norm verklaarde adressen toch niet aan de veiligheidsnorm te voldoen en hebben zowel de typologieaanpak als de praktijkaanpak 2.0 meer uitval dan vooraf gedacht. Wij zien dus onvoldoende voortgang om optimisme over de planning te rechtvaardigen.

Bovendien zien we enerzijds dat de 50 kabinetsmaatregelen impact kunnen hebben op de planning van de NCG en anderzijds dat de invulling van deze maatregelen dusdanig wordt gedaan dat deze de planning van de NCG zo weinig mogelijk beïnvloeden. Het al te rigide vasthouden aan een deadline kan leiden tot negatieve effecten voor onze inwoners. Door het vasthouden aan een, in onze ogen, niet realistische deadline van 2028 zien we dat de aanbevelingen van de enquêtecommissie nu al onder druk staan.

Wij vinden dat u in uw totale overwegingen, dus zowel ten aanzien van de keuzes die direct samenhangen met het vaststellingsbesluit, maar ook besluiten die voortkomen uit het rapport van de Parlementaire Enquête Commissie (en de vertaling naar maatregelen in Nij Begun) telkens de balans

moet zoeken tussen enerzijds snelheid en anderzijds zorgvuldigheid en menselijkheid. Het loslaten van de deadline van 2028 als dogma waar vanuit alles wordt bepaald zou hierbij kunnen helpen.

Wij vinden dat u

18. NCG de opdracht moet geven een planning voor het vervolg van de versterking op te stellen die gebaseerd is op realisme zonder onhaalbare deadlines;
19. tegelijkertijd de NCG alle mogelijkheden moet bieden om de capaciteit voor beoordelen en versterken zoveel mogelijk te vergroten;
20. de voorgestelde maatregelen in Nij Begun goed en ruimhartig moet uitwerken en invoeren, en dat deze niet ingeperkt moeten worden vanwege het rigide vasthouden aan de deadline van 2028.

4 Schade

In ons advies hebben wij opnieuw aangegeven dat het noodzakelijk is om het IMG voldoende wettelijke regelruimte en financiën te geven zodat het IMG problemen kan oplossen die redelijkerwijs niet voor rekening van bewoners horen te blijven, ook als dat buiten aansprakelijkheid van NAM valt. Wij hebben in het bijzonder aandacht gevraagd voor bewoners in de kern van het gebied. Juist zij moeten ontzorgd worden en kunnen rekenen op een eenvoudige schadeafhandeling. De kabinetsmaatregelen in Nij Begun laten volgens ons te veel aansprakelijkheids- en systeemdenken zien. Als voorbeeld hebben wij de maatregel genoemd om bij schadebedragen tot € 40.000 niet naar een andere schadeoorzaak te zoeken.¹ Dit is geen verbetering van de positie van bewoners, maar een uitholling van het wettelijk bewijsvermoeden die vooral de zwaarst gedupeerden raakt. Wij vinden ook dat er één loket voor schadeafhandeling moet komen (het IMG) en één wijze van beoordelen (het wettelijk bewijsvermoeden). Immateriële schadevergoeding voor wachten op en onzekerheid door versterking moet goed geregeld zijn.

In uw ontwerpbesluit erkent u nu dat het essentieel is om het IMG voldoende wettelijke regelruimte en financiën te geven. Het kabinet maakt andere overwegingen dan voorheen en stelt bewoners en hun belangen centraal. Vervolgens geeft u aan hoe u denkt dat de kabinetsmaatregelen uit Nij Begun daaraan bijdragen.

De kabinetsmaatregelen voor schadeafhandeling zijn echter allesbehalve een vereenvoudiging. U plaatst gedupeerden in hokjes en afhankelijk van het hokje is er een 'loket' dat een oplossing moet bieden.

- Voor reguliere schadeafhandeling is er het IMG. Het IMG krijgt ook de mogelijkheid om knelpunten buiten aansprakelijkheid van NAM op te lossen.
- Voor snelheid bij schades van meer dan € 60.000 moeten gedupeerden echter zijn bij een taskforce: voor Agro, Mkb en particulieren die al meerdere jaren wachten op duidelijkheid.
- Voor 'andersoortige zeer complexe situaties' moeten gedupeerden echter zijn bij de Commissie Bijzondere Situaties (CBS) of het Interventieteam Vastgelopen Situaties.
- Wanneer er sprake is van mestkelderproblematiek is het IMG weer bevoegd, maar dan moet er afgestemd worden met de specialisten bij het Agroprogramma van de NCG (zie maatregel 24 Nij Begun).

Wanneer u de belangen van bewoners centraal stelt, is dit niet te begrijpen. De oplossing is in onze ogen eenvoudig: het IMG regelruimte en budget geven om de problemen op te lossen die redelijkerwijs niet voor rekening van bewoners moet blijven. Speciale programma's moeten niet ingezet worden om schade af te handelen, maar om de doelgroep perspectief te geven.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan dat door maatregel 6 uit Nij Begun (herhaalschade voorkomen met duurzaam schadeherstel) het budget voor duurzaam herstel verviervoudigt. Herhaalschade voorkomen valt volgens ons onder aansprakelijkheid en moet vergoed worden. Dit mag niet beperkt worden door budget.

Volgens u krijgen bewoners die nog steeds wachten op versterking € 2.500 voor geleden immateriële schade. Het punt dat wij in ons advies maken, is dat u de grootste oorzaak van geleden immateriële schade – wachten op en onzekerheid door versterking – nog niet geregeld hebt. U wilt nu – jaren later – een vergoeding geven aan gedupeerden die nog wachten terwijl u in het ontwerpbesluit ook aangeeft dat de beoordelingen in 2023 afgerond moeten zijn. U regelt de schadevergoeding wanneer (vrijwel) niemand voldoet aan uw criteria. U regelt niets voor diegenen die misschien nu niet meer

¹ Dit bedrag is verhoogd naar € 60.000 door het aannemen van een motie door de Tweede Kamer

wachten, maar dat wel hebben gedaan. Ook geeft u niet aan welke instantie bevoegd is om deze schade af te handelen. Het IMG vindt zichzelf niet bevoegd en de NCG heeft het niet geregeld. Wij blijven dit onacceptabel vinden.

U bent van mening dat u door de maatregelen 2, 3 en 22 uit Nij Begun deels tegemoetkomt aan ons advies om één loket voor mijnbouwschade te realiseren. Dat zijn wij niet met u eens. Maatregel 2 betreft het vastleggen in een Algemene maatregel van Bestuur (AmvB) van het gebied waar het wettelijk bewijsvermoeden van toepassing is. Dat is volgens u vergroot. U heeft het echter ook verkleind en daar gaat u aan voorbij. Korthedshalve verwijzen wij naar onze reactie op de ontwerp AmvB. Bovendien geldt hier het wettelijk bewijsvermoeden en dat is weerlegbaar en – juist in de gebieden die u binnen het effectgebied probeert te krijgen – ook weerlegd. Maatregel 3 (stoppen met onderzoek naar causaliteit bij schadeherstel tot € 60.000) geldt tenzij schade naar haar aard geen mijnbouwschade is. Dat is het geval volgens de onderzoeken die in de twee gebieden is gedaan die u onder het effectgebied wilt brengen. Dus onderbrengen onder het effectgebied betekent niet dat er dan ook schade vergoed zal worden. Maatregel 22 (nauwe samenwerking) is een procesmaatregel die van weinig betekenis is voor bewoners.

Mijnbouwschade is per definitie complexe materie. In theorie is de afhandeling van schade geregeld, maar in de praktijk hebben bewoners met te veel loketten en manieren van afhandelen te maken. Dit doet zich voor bij gestapelde mijnbouw, maar ook in situaties die niet vallen binnen de grens waar het wettelijk bewijsvermoeden van toepassing is. U gaat over normstelling, vergunningverlening en bent ook bij machte hier iets aan te veranderen. Wij vinden dat u dat ook moet doen.

Tot slot vinden wij het onbegrijpelijk dat wij als regio tot nu toe niet betrokken zijn bij de uitwerking van de kabinetsmaatregelen, althans niet op een manier dat we de uitwerking effectief kunnen beïnvloeden. U bent uiteraard verantwoordelijk voor de afhandeling van schade, maar wij zien de effecten wanneer maatregelen niet daadwerkelijk milder, menselijker en makkelijker zijn en hebben een beter beeld wat er nodig is.

Wij vinden dat u

21. het IMG voldoende wettelijke regelruimte en financiën moet geven om schade rechtvaardig en ruimhartig te vergoeden ook buiten de aansprakelijkheid van NAM;
22. het IMG de mogelijkheid moet geven om ook bij complexe en/of meervoudige schade een eenvoudige behandeling van de schademelding aan te bieden waarbij niet elke schade bediscussieerd wordt;
23. duurzaam herstel moet realiseren door onder meer funderingen van gebouwen te herstellen bij schadeafhandeling en versterking;
24. zorg moet dragen voor de realisatie van één loket voor mijnbouwschade in Groningen waarbij het wettelijk bewijsvermoeden wordt toegepast voor gebieden waar sprake is van (gestapelde) mijnbouwactiviteiten.

5. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning

5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging

Bewoners verwachten dat het Groningenveld op 1 oktober 2023 sluit en dat is ook nodig. U komt hier gedeeltelijk aan tegemoet door te bepalen dat in principe geen gas mag worden gewonnen in het komende gasjaar.

De problemen van onze inwoners op het gebied van de schadeafhandeling, versterking, de (mentale) gezondheid en de ervaren veiligheid zijn hiermee nog niet opgelost. Ook zorgt de onduidelijkheid in uw ontwerpbesluit voor de nodige zorgen en mogelijke maatschappelijke ontwrichting.

Doordat u geen duidelijke operationele strategie vaststelt, en geen daarop afgestemde SDRA uitvoert, is het voor onze bewoners niet duidelijk wat er precies gebeurt en wat de gevolgen zijn. Er zijn veel onzekere factoren zoals het vullingsniveau van de gasopslagen, het functioneren van de stikstofinstallatie in Zuidbroek, het aanbod van LNG en de geopolitieke ontwikkelingen. Door ontwikkelingen over deze risico's blijven onze inwoners in onzekerheid over het mogelijk weer starten van de gaswinning in Groningen. Het is van belang dat de maatschappelijke impact op bewoners écht zwaarder weegt dan leveringszekerheid en niet steeds afhangt van factoren die steeds wisselen en onzeker zijn. Wij vinden dat dit tot onzekerheid leidt onder onze inwoners en het herstel van vertrouwen niet bevordert. Alhoewel de gasopslagen Norg en Grijskerk nu nodig zijn om gaswinning uit het Groningenveld te beëindigen, vinden wij het ook essentieel dat omwonenden van de gasopslagen perspectief krijgen op het sluiten van de gasopslagen.

Daarnaast hebben wij in ons advies het belang benadrukt om aandacht te blijven besteden aan de (mentale) impact die de gaswinnings- en aardbevingsproblematiek heeft op de samenleving, en op jongeren in het bijzonder. We hebben u geadviseerd zich langdurig te committeren om de negatieve (mentale) impact van de gaswinnings- en aardbevingsproblematiek op de gedupeerden weg te nemen. We zijn blij te lezen dat u dit advies overneemt, dat het Kabinet zich langjarig wil committeren op welzijn en sociaal herstel en dat u hiervoor extra financiële middelen beschikbaar stelt voor gemeenten. Hiermee doet u recht aan de adviezen van o.a. de Parlementaire Enquête Commissie, Gronings Perspectief, de Nationale Ombudsman en de Kinderombudsman. De voornemens in de kabinetsreactie Nij Begun vragen echter nog wel om een nadere uitwerking.

Tot slot hebben we u geadviseerd de wetgeving die de sluiting van het Groningenveld vastlegt zo snel mogelijk in werking te laten treden. Het wettelijk vastleggen van de sluiting van het Groningenveld betekent voor onze inwoners zekerheid.

Wij vinden dat u

25. in het vaststellingsbesluit duidelijk moet aangeven welke operationele strategie u vaststelt;
26. omwonenden van de gasopslagen Norg en Grijskerk perspectief moet geven op het sluiten van de gasopslagen;
27. de voorgenomen inspanning om de negatieve (mentale) impact te verminderen, en het welzijn en het economisch perspectief van de regio te versterken samen met de regio nader uit moet werken;
28. de wet die de sluiting van het Groningenveld vastlegt zo snel mogelijk het wetgevingsproces moet laten doorlopen en in werking moet laten treden.

5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers

In uw ontwerpbesluit schrijft u dat uit het rapport van de Parlementaire Enquête blijkt dat de veiligheid van de Groningers lange tijd ondergeschikt is geweest aan de leveringszekerheid. In uw besluit om het Groningenveld per 1 oktober 2023 in principe te sluiten heeft u het risico op maatschappelijke ontwrichting door afsluiting van eindafnemers van laagcalorisch gas afgewogen. U geeft aan het risico op een capaciteitstekort te beperken, door o.a. de inwerkingtreding van de stikstofinstallatie in Zuidbroek en het afbouwen van de vraag naar laagcalorisch gas. Gezien de mogelijke maatschappelijke ontwrichting als gevolg van een tekort aan de beschikbaarheid van hoogcalorisch gas – wat geconverteerd wordt naar laagcalorisch gas – vinden wij dat u extra alternatieven moet onderzoeken om mogelijke tekorten op te kunnen vangen en zodat we niet meer afhankelijk hoeven te zijn van het Groningenveld.

Wij vinden dat u

29. voor de definitieve sluiting van het Groningenveld alternatieven moet inventariseren om risico's op te kunnen vangen van onderbrekingen van de beschikbaarheid van hoogcalorisch gas, zodat u niet terug hoeft te vallen op het Groningenveld.

Verzonden: 7/24/2023 6:38:34 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2023-2024
Achternaam: [REDACTED]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [REDACTED]
Straat: Postbus
Huisnummer: 18
Postcode: 9700 AA
Woonplaats: Groningen
Land: Nederland
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Overheid
(Mede) namens:
Organisatie: Waterschap Noorderzijlvest

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Zie bijlage

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

Zie bijlage

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Waterschap NOORDERZIJVEST

Bureau Energieprojecten
 Inspraakpunt Gaswinning Groningen
 Postbus 111
 9200 AC DRACHTEN

Groningen 20 juli 2023
 Ons kenmerk Z/23/062479
 Contactpersoon [REDACTED]
 Uw brief van
 Uw kenmerk
 Bijlage(n) 1

Onderwerp: Zienswijze op ontwerpvaststellingsbesluit Groningenveld gasjaar 2023-2024

Geachte heer of mevrouw,

Op 30 juni jl. heeft de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat het ontwerpvaststellingsbesluit Groningenveld 2023-2024 ter inzage gelegd. Bij deze maken wij van de gelegenheid gebruik onze zienswijze op het ontwerpbesluit aan u kenbaar te maken.

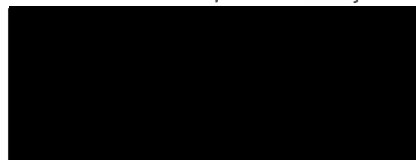
Onze zienswijze is in samenspraak met de regio tot stand gekomen en treft u als bijlage aan.

Wij verzoeken de staatssecretaris de volledige tekst van de zienswijze in samenhang met ons advies van 30 mei 2023 te betrekken in de afwegingen die moeten leiden tot het definitieve vaststellingsbesluit.

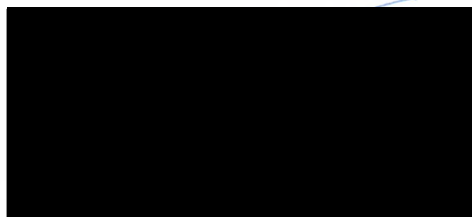
Het definitieve besluit zien wij te zijner tijd met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Namens het dagelijks bestuur van
 het waterschap Noorderzijvest:

Roeland van der Schaaf, dijkgraaf

Stedumermaar 1
 9735 AC Groningen
 Telefoon: (050) 304 89 11
 Banknummer: NL73NWB0636755592 BIC: NWABNL2G

Postbus 18
 9700 AA Groningen
 Fax: (050) 304 82 26
 BTW-identificatienummer: NL8081.74.071.B.01

E-mail: info@noorderzijvest.nl
 Internet: www.noorderzijvest.nl
 Twitter: @noorderzijvest
 KvK-nummer: 50130994

Wij gebruiken uw persoonsgegevens alleen voor het uitvoeren van onze taken. Meer informatie kunt u vinden op www.noorderzijvest.nl/privacyverklaring.

Waterschap NOORDERZIJLVEST

ZIENSWIJZE

op het ontwerp-vaststellingsbesluit Groningenveld
voor het gasjaar 2023/2024

Waterschap Noorderzijlvest

18 juli 2023

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Ontwerpbesluit is onvoldoende duidelijk	4
2.1 Onduidelijkheid over operationele strategie	4
2.2 Onduidelijkheid over waakvlamniveau	4
2.3 Onduidelijkheid over consequenties niet-slagen zomertest of niet beschikbaar zijn stikstoffabriek Zuidbroek of wijze van testen	5
3. Veiligheidsnorm 10^{-5} en tempo versterken gebouwen	6
3.1 Seismiciteit in relatie tot prognose	6
3.2 Monitoring na sluiting Groningenveld	6
3.3 Veiligheid industriële installaties.....	6
3.4 Een passende SDRA nodig	7
3.5 Zorg voor één set modelinstellingen.....	7
3.6 Toezeggingen nakomen	7
3.7 Versterkingsprogramma nog niet volledig.....	8
3.8 Volwaardige beoordeling voor onveilige gebouwen	8
3.9 Gebouwen buiten de scope moeten gegarandeerd veilig zijn.....	9
3.10 Uitvoering versterking moet reëel zijn.....	9
4. Schade	11
5. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning	13
5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging	13
5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers	14

1. Inleiding

Op 30 juni 2023 heeft u het ontwerp-vaststellingsbesluit gaswinning Groningenveld 2023-2024 (ontwerpbesluit) ter inzage gelegd.

U heeft NAM naar aanleiding van de raming van Groningen Transport Services (GTS) van 31 januari 2023 gevraagd om drie operationele strategieën vast te stellen:

1. Alle productieclusters sluiten op 1 oktober 2023; productie is 0 Nm³;
2. Elf productieclusters beschikbaar op waakvlamniveau; productie is 3,2 miljard Nm³;
3. Vijf productieclusters beschikbaar op waakvlamniveau; productie is 1,5 miljard Nm³.

Voor elke operationele strategie is door TNO een Seismische Risico- en Dreigingsanalyse (SDRA) opgesteld. Aanvullend heeft TNO weer een zogenaamde 'gevoeligheidsanalyse' uitgevoerd.

Op 30 mei 2023 hebben wij u geadviseerd om operationele strategie 1 vast te stellen, dat wil zeggen alle productieclusters sluiten en een productieniveau van 0 Nm³.

U stelt in u ontwerpbesluit vast dat in het gasjaar 2023-2024 in beginsel geen gas uit het Groningenveld wordt gewonnen. Alleen een temperatuur van -6,5 °C of kouder kan er komend gasjaar nog voor zorgen dat elf productieclusters op waakvlamniveau gebracht moeten worden. Ontwikkelingen als afbouw van levering aan het buitenland of geopolitiek hebben geen invloed op de sluiting van het Groningenveld.

In het geval het Groningenveld op waakvlamniveau wordt gebracht dient het veld ook als back up en mag in uitzonderlijke situaties maximaal 1,5 Nm³ worden gewonnen. Deze optie test u in de zomer van 2023.

U heeft in het bestuurlijk overleg van 12 juli 2023 aangegeven dat het feit dat het Kabinet is gevallen geen invloed zal hebben op de voortgang van de aanpak van het Kabinet voor Groningen en in voorliggend geval de beëindiging van de winning en de sluiting van het Groningenveld. Dit zal onverminderd doorgaan.

Wij zien in uw ontwerpbesluit nog een aantal punten die aanleiding geven om toch een zienswijze in te dienen

2. Ontwerpbesluit is onvoldoende duidelijk

2.1 Onduidelijkheid over operationele strategie

U moet op grond van artikel 52d, lid 1 Mijnbouwwet een operationele strategie vaststellen. Dat kan onder voorwaarden ook een gewijzigde operationele strategie zijn (lid 4). Het is onduidelijk welke operationele strategie u vaststelt.

In artikel 1 van het ontwerpbesluit stelt u vast dat NAM overeenkomstig de operationele strategie gas moet winnen en dat de operationele strategie van 14 april 2023 onderdeel uitmaakt van het besluit. NAM heeft echter niet één, maar op uw verzoek drie operationele strategieën opgesteld. Door uw formulering in artikel 1 stelt u drie strategieën vast. De bedoeling is echter dan geen van de drie strategieën wordt vastgesteld, maar een variant van operationele strategie 1 (geen winning). Dit moet volstrekt duidelijk worden vastgelegd. Uiteindelijk is dit immers het besluit waar NAM zich als houder van de winningsvergunning aan moet houden.

Wij vinden dat u:

1. de operationele strategie duidelijk moet vaststellen.

2.2 Onduidelijkheid over waakvlamniveau

In uw ontwerpbesluit bestaat ruimte voor onduidelijkheid over de condities waaronder een of meerdere productieclusters op waakvlamniveau worden gebracht en wat volgens u waakvlam niveau precies is.

1. **Wanneer krijgt NAM een signaal dat ze een of meer productieclusters op waakvlam moeten zetten?** De door u gekozen formulering brengt veel onzekerheden met zich mee: wat is het algemeen bericht van KNMI, is dat veertien dagen van tevoren zo zeker dat gesproken kan worden over een temperatuur die er *zal zijn*, is dat veertien dagen van tevoren al gecorrigeerd met windsnelheid, wat is waakvlam?
De maximale hoogte van het waakvlamniveau is niet bepaald en uit de formulering van artikel 2, lid 2 blijkt ook niet dat NAM de productieclusters op waakvlamniveau moet brengen, alleen dat NAM dat kan. Wij gaan er dan vanuit dat het alle clusters betreft die in artikel 3 worden benoemd, inclusief de satelliet-clusters.
2. **Wat is het signaal precies?**
3. **Welk cluster wordt dan op waakvlamniveau gebracht? En hoe wordt dat bepaald?**
4. **Hoe verhoudt dit besluit zich tot het besluit om in theorie 11 clusters te kunnen gebruiken in plaats van 5? Hoe gaat u om met de 6 clusters die op 1 april 2023 buitengebruik zijn gesteld?**

Ook motiveert u in uw besluit niet waarom het nodig is om 11 productieclusters naar waakvlamniveau te brengen bij een temperatuur van -6,5 °C of kouder terwijl Gasunie Transport Services (GTS) in zijn brief van 26 mei 2023 aangeeft dat ook volstaan kan worden met 5 productieclusters bij een temperatuur van -6,5 °C.

Wij vinden dat u

2. Operationele strategie 1 moet vaststellen;
3. indien u dat niet doet de condities waaronder NAM de productieclusters op het waakvlamniveau moet brengen, duidelijk moet bepalen en ook moet definiëren wat u verstaat onder waakvlamniveau;
4. in dat geval bovendien moet motiveren waarom er 11 productieclusters nodig zijn in plaats van 5 bij een temperatuur van $-6,5^{\circ}\text{C}$.

2.3 Onduidelijkheid over consequenties niet-slagen zomertest of niet beschikbaar zijn stikstoffabriek Zuidbroek of wijze van testen

Uw scenario om de productieclusters alleen te activeren bij een verwachte temperatuur van $-6,5^{\circ}\text{C}$ moet nog getest worden in de zomer en is ook afhankelijk van het functioneren van de stikstoffabriek op 1 oktober 2023. Uw besluit biedt echter geen duidelijkheid over de vraag welke operationele strategie wordt vastgesteld wanneer de zomertest anders verloopt dan u verwacht of wanneer de stikstoffabriek toch niet beschikbaar is op 1 oktober 2023. Dat maakt het ook voor ons en onze inwoners moeilijk om te reageren op het ontwerpbesluit.

Ook blijkt uit uw ontwerpbesluit niet hoe het testen verloopt en welke cluster(s) getest wordt/worden. Worden bij het testen alle 11 clusters opgestart? Of worden alleen de 6 clusters die sinds 1 april 2023 buitenwerking zijn gesteld, opgestart? Of worden deze 6 buitenwerking gestelde clusters afwisselend getest?

In het definitieve besluit zult u het resultaat van de zomertest verwerken.

Wij vinden dat u

5. in uw besluit duidelijk moet maken welke operationele strategie u vaststelt wanneer de condities (zomertest en stikstoffabriek Zuidbroek) niet gerealiseerd worden.

3. Veiligheidsnorm 10^{-5} en tempo versterken gebouwen

3.1 Seismiciteit in relatie tot prognose

Zoals u aangeeft in uw ontwerpbesluit is het aantal werkelijke aardbevingen met een magnitude van 1,5 M of meer aan de bovengrens van de onzekerheidsmarge. KNMI stelt dat de prognostische afname waarschijnlijk minder snel zal gaan dan TNO aanneemt. SodM doet hier onderzoek naar, maar de onderzoeksresultaten zijn vermoedelijk niet beschikbaar voordat u een definitief besluit neemt.

Wij vinden dat u

6. in het vaststellingsbesluit de bovengrens van de onzekerheidsmarge mee moet wegen in het besluit en operationele strategie 1 moet vaststellen;
7. aan moet geven hoe u omgaat met te verwachten seismiciteit als blijkt dat u toch gas moet winnen uit het Groningenveld bij koude omstandigheden of (technische) noodzaak.

3.2 Monitoring na sluiting Groningenveld

In uw ontwerpbesluit geeft u terecht aan dat ook wanneer er geen gas meer gewonnen wordt uit het Groningenveld, de zorg- en monitoringsplicht blijven bestaan. Voor bewoners is het van essentieel belang de garantie te krijgen dat monitoren geen verkapte gaswinning is. De putten moeten daarom zodanig gesloten worden dat monitoren geborgd is terwijl gaswinning niet meer mogelijk is.

Wij vinden dat u

8. in uw vaststellingsbesluit duidelijk moet maken dat monitoren los staat van gaswinning.

3.3 Veiligheid industriële installaties

Uit het advies van het Adviescollege Veiligheid Groningen (ACVG) blijkt dat industrie erop geanticipeerd heeft dat op 1 oktober 2023 tijdvak 6 wordt toegepast bij de beoordeling of gebouwen voldoen aan de veiligheidsnorm en welke maatregelen nodig zijn. Het ACVG adviseert echter om tijdvak 5 toe te passen met de mogelijkheid van maatwerk.

Wij verwachten in uw vaststellingsbesluit een actualisatie aan te treffen, wat betreft de veiligheid van industriële installaties in onze provincie

Wij vinden dat u

9. in het definitieve vaststellingsbesluit uw motivering voor wat betreft industrie moet actualiseren.

3.4 Een passende SDRA nodig

U gaat uit van een variant op operationele strategie 1 met een aantal onzekerheden. Zo kan het zijn dat de zeer uitzonderlijke situaties zich gaan voordoen, ook is het mogelijk dat uit de testen van NAM en GTS blijkt dat snel genoeg opschakelen niet mogelijk is. In feite betekent dit dat u kiest voor een variant waarvoor geen wettelijk verplichte Seismische Dreiging en Risico Analyse (SDRA) beschikbaar is. Daarom vinden wij dat u een SDRA moet laten uitvoeren die past bij het besluit dat u voornemens bent te nemen.

Wij vinden dat u

10. een SDRA moet laten opstellen en uitvoeren die aansluit op het voorgenomen besluit van 0 Nm³ met een opschalingsmogelijkheid.

3.5 Zorg voor één set modelinstellingen

In uw ontwerpbesluit gaat u uit van een SDRA die hoort bij een gesloten gasveld (0 Nm³ en geen opschaling mogelijk). Uit deze SDRA blijkt dat er toch nog enkele honderden gebouwen zijn met een (licht) verhoogd risicoprofiel. Deze zijn grotendeels al in beeld bij de NCG. Voor de adressen die nog niet in beeld zijn (8 op basis van de door u opgegeven modelinstellingen en 22 op basis van de gevoeligheidsanalyse van TNO) geeft u NCG de opdracht om deze alsnog aan de werkvoorraad toe te voegen.

Wij blijven het niet wenselijk vinden dat er met twee versies van modelinstellingen wordt gewerkt; de door u opgegeven instellingen en de instellingen die TNO vanuit wetenschappelijk inzichten uitvoert. Ook in dit geval vinden wij dat zekerheid boven alles gaat. Wij hebben u daarom meermaals geadviseerd om de modelinstellingen van TNO over te nemen en te bewerkstelligen dat er één set van modelinstellingen komt waarop de SDRA gebaseerd wordt.

Wij vinden dat u

11. moet zorgen dat de modelinstellingen zoals geadviseerd door TNO worden gereviewd en toegevoegd worden aan het basismodel van de SDRA zodat er in het vervolg geen verschil in uitkomst meer is;
12. er voor moet zorgen dat de gebouwen die uit de SDRA behorende bij het vaststellingsbesluit komen voortvarend worden toegevoegd aan het versterkingsprogramma, niet via het LOOV-programma.

3.6 Toezeggingen nakomen

Afgelopen jaar hebben de regionale overheden een beroepsprocedure opgestart toen bleek dat bij het vaststellingsbesluit 2022-2023 geen passende SDRA-berekening was gemaakt. U heeft toen alsnog een passende SDRA laten uitvoeren en in een Kamerbrief (d.d. 22 november 2022) toegezegd de gebouwen die hieruit zouden komen en nog niet aan het versterkingsprogramma waren toegevoegd, alsnog te laten beoordelen door de NCG. Helaas moeten wij constateren dat begin juli 2023, dus meer dan een half jaar na uw toezegging, de desbetreffende gebouwen nog steeds niet in het versterkingsprogramma zijn opgenomen door de NCG. Daarmee kunnen deze gebouwen nog niet meegewogen worden in de prioritering van de beoordelingen. Wij hebben u hier in ons advies van 30 mei 2023 ook al op gewezen.

Wij vinden dat u

13. uw toezeggingen moet nakomen en de gebouwen die voort zijn gekomen uit SDRA's van voorgaande jaren (inclusief die van gasjaar 2022-2023) ook daadwerkelijk toe moet laten voegen aan het versterkingsprogramma, niet via het LOOV-programma.

3.7 Versterkingsprogramma nog niet volledig

In uw ontwerpbesluit concludeert u dat het aannemelijk is dat gebouwen die daadwerkelijk niet aan de veiligheidsnorm voldoende in beeld zijn. Dat zijn wij niet met u eens.

Uit het onderzoek dat het Adviescollege Veiligheid Groningen (ACVG) onlangs heeft gedaan naar de veiligheid buiten de versterkings-scope, blijkt dat ook buiten de ruim 27.000 adressen die in het versterkingsprogramma zijn opgenomen, adressen bestaan die niet aan de veiligheidsnorm voldoen. U geeft aan dat u de conclusies van het ACVG volgt. Wij vinden dat u in uw besluit ook expliciet moet aangegeven tot welke concrete acties dit dan leidt.

Daarnaast doet TNO-onderzoek naar risico's voor gebouwen op wierden waar wellicht ook nog adressen uit voortkomen die aan het versterkingsprogramma toegevoegd moeten worden.

Ook blijkt steeds dat een geringe wijziging in een model leidt tot grote veranderingen in het aantal gebouwen dat beoordeeld moet worden. Dat blijkt uit de gevoeligheidsanalyse van TNO, maar ook uit het advies van het ACVG over het toepassen van tijdvak 6. Tot slot blijkt dat de werkelijkheid zich anders gedraagt dan de prognose, bijvoorbeeld bij prognose van het aantal bevingen met een magnitude van 1,5 M of meer.

De situatie is nog niet zo dat we kunnen zeggen dat de gebouwen die in het versterkingsprogramma beoordeeld moeten worden op veiligheid voldoende in beeld zijn. De doorlooptijd staat daarmee ook niet vast

Wij vinden dat u

14. concrete acties moet verbinden aan de uitkomsten van het onderzoek van het ACVG naar de veiligheid buiten de scope en deze acties in uw vaststellingsbesluit moet betrekken;
15. rekening moet houden met een grotere versterkingsopgave en een langere doorlooptijd.

3.8 Volwaardige beoordeling voor onveilige gebouwen

Bovendien blijkt uit het onderzoek van het ACVG dat de NCG in het verleden adressen die uit de aanvullende SDRA's kwamen via het programma Loket Opname op Verzoek (LOOV) liet instromen. In de praktijk betekent dit dat een adres met een (licht) verhoogd risicoprofiel eerst globaal wordt bekeken alvorens deze wel of niet aan het versterkingsprogramma wordt toegevoegd. Dat is in onze ogen (en dat van het ACVG) een oneigenlijke werkwijze. Wij vinden dat alle adressen die voortkomen uit een SDRA een volwaardige beoordeling behoren te krijgen.

Wij vinden dat u

16. in uw vaststellingsbesluit moet aangegeven dat alle adressen die voortkomen uit een SDRA een volwaardige beoordeling krijgen.

3.9 Gebouwen buiten de scope moeten gegarandeerd veilig zijn

Gebouwen worden opgenomen in het versterkingsprogramma op basis van wetenschappelijke inzichten en modellen. Maar dat moet dan betekenen dat de gebouwen die niet in het versterkingsprogramma zijn opgenomen, veilig zijn. Echter die garantie hebben we tot nu toe niet gekregen. Om zeker te zijn dat we met de juiste scope bezig zijn zou veiligstellen van alle woningen in het aardbevingsgebied de enige garantie zijn. Wij voorzien dat aspirant-kopers van gebouwen in het gebied willen weten of de woning veilig is. Een opname in de werkvoorraad van de NCG, of het ontbreken daarvan, is dan onvoldoende garantie.

Wij vinden dat u

17. moet garanderen dat gebouwen die niet in het versterkingsprogramma zijn of worden opgenomen voldoen aan de veiligheidsnorm.

3.10 Uitvoering versterking moet reëel zijn

Het versterkingsprogramma is primair een veiligheidsprogramma. De periode waarbinnen eigenaren en bewoners in onzekerheid leven over de veiligheid van hun woning of bedrijf moet zo kort mogelijk zijn. Dat geldt ook voor de periode waarin een eventuele onveilige situatie bestaat. Tegelijkertijd is een belangrijke conclusie uit het rapport van de Parlementaire Enquête Commissie Aardgaswinning Groningen dat de versterking tot op heden te veel techniek gedreven was en te weinig bewoners gericht.

De NCG heeft van u de opdracht gekregen om voor 2024 alle adressen in het versterkingsprogramma te hebben beoordeeld en in 2028 het versterkingsprogramma af te ronden. Met de huidige voortgang wordt deze doelstelling niet gehaald. Dat concludeert Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) in haar jaarlijkse voortgangsrapportage (d.d. 4 juli 2023). SodM geeft aan dat de versterkingsopgave de benodigde versnelling nog onvoldoende laat zien. Om de versterking in 2028 af te kunnen ronden moet de "productie" met een factor drie omhoog. SodM stelt dat als niet direct wordt overgegaan tot het nemen van passende maatregelen de afronding van de versterking in 2028 in gevaar komt.

Onze eigen bevindingen zijn dat er absoluut voortgang wordt geboekt door de NCG. In een aantal gemeenten neemt het aantal beoordelingen toe en het aantal gebouwen dat op norm wordt verklaard neemt toe, terwijl er ook op steeds meer plekken daadwerkelijke versterking plaatsvindt. Maar dat gebeurt nog niet in het tempo dat nodig is. Bovendien zien we ook telkens dat de realiteit ons inhaalt. Zo bleek een deel van de typologisch op norm verklaarde adressen toch niet aan de veiligheidsnorm te voldoen en hebben zowel de typologieaanpak als de praktijkaanpak 2.0 meer uitval dan vooraf gedacht. Wij zien dus onvoldoende voortgang om optimisme over de planning te rechtvaardigen.

Bovendien zien we enerzijds dat de 50 kabinetsmaatregelen impact kunnen hebben op de planning van de NCG en anderzijds dat de invulling van deze maatregelen dusdanig wordt gedaan dat deze de planning van de NCG zo weinig mogelijk beïnvloeden. Het al te rigide vasthouden aan een deadline kan leiden tot negatieve effecten voor onze inwoners. Door het vasthouden aan een, in onze ogen, niet realistische deadline van 2028 zien we dat de aanbevelingen van de enquêtecommissie nu al onder druk staan.

Wij vinden dat u in uw totale overwegingen, dus zowel ten aanzien van de keuzes die direct samenhangen met het vaststellingsbesluit, maar ook besluiten die voortkomen uit het rapport van de Parlementaire Enquête Commissie (en de vertaling naar maatregelen in Nij Begun) telkens de balans

moet zoeken tussen enerzijds snelheid en anderzijds zorgvuldigheid en menselijkheid. Het loslaten van de deadline van 2028 als dogma waar vanuit alles wordt bepaald zou hierbij kunnen helpen.

Wij vinden dat u

18. NCG de opdracht moet geven een planning voor het vervolg van de versterking op te stellen die gebaseerd is op realisme zonder onhaalbare deadlines;
19. tegelijkertijd de NCG alle mogelijkheden moet bieden om de capaciteit voor beoordelen en versterken zoveel mogelijk te vergroten;
20. de voorgestelde maatregelen in Nij Begun goed en ruimhartig moet uitwerken en invoeren, en dat deze niet ingeperkt moeten worden vanwege het rigide vasthouden aan de deadline van 2028.

4 Schade

In ons advies hebben wij opnieuw aangegeven dat het noodzakelijk is om het IMG voldoende wettelijke regelruimte en financiën te geven zodat het IMG problemen kan oplossen die redelijkerwijs niet voor rekening van bewoners horen te blijven, ook als dat buiten aansprakelijkheid van NAM valt. Wij hebben in het bijzonder aandacht gevraagd voor bewoners in de kern van het gebied. Juist zij moeten ontzorgd worden en kunnen rekenen op een eenvoudige schadeafhandeling. De kabinetsmaatregelen in Nij Begun laten volgens ons te veel aansprakelijkheids- en systeemdenken zien. Als voorbeeld hebben wij de maatregel genoemd om bij schadebedragen tot € 40.000 niet naar een andere schadeoorzaak te zoeken.¹ Dit is geen verbetering van de positie van bewoners, maar een uitholling van het wettelijk bewijsvermoeden die vooral de zwaarst gedupeerden raakt. Wij vinden ook dat er één loket voor schadeafhandeling moet komen (het IMG) en één wijze van beoordelen (het wettelijk bewijsvermoeden). Immateriële schadevergoeding voor wachten op en onzekerheid door versterking moet goed geregeld zijn.

In uw ontwerpbesluit erkent u nu dat het essentieel is om het IMG voldoende wettelijke regelruimte en financiën te geven. Het kabinet maakt andere overwegingen dan voorheen en stelt bewoners en hun belangen centraal. Vervolgens geeft u aan hoe u denkt dat de kabinetsmaatregelen uit Nij Begun daaraan bijdragen.

De kabinetsmaatregelen voor schadeafhandeling zijn echter allesbehalve een vereenvoudiging. U plaatst gedupeerden in hokjes en afhankelijk van het hokje is er een 'loket' dat een oplossing moet bieden.

- Voor reguliere schadeafhandeling is er het IMG. Het IMG krijgt ook de mogelijkheid om knelpunten buiten aansprakelijkheid van NAM op te lossen.
- Voor snelheid bij schades van meer dan € 60.000 moeten gedupeerden echter zijn bij een taskforce: voor Agro, Mkb en particulieren die al meerdere jaren wachten op duidelijkheid.
- Voor 'andersoortige zeer complexe situaties' moeten gedupeerden echter zijn bij de Commissie Bijzondere Situaties (CBS) of het Interventieteam Vastgelopen Situaties.
- Wanneer er sprake is van mestkelderproblematiek is het IMG weer bevoegd, maar dan moet er afgestemd worden met de specialisten bij het Agroprogramma van de NCG (zie maatregel 24 Nij Begun).

Wanneer u de belangen van bewoners centraal stelt, is dit niet te begrijpen. De oplossing is in onze ogen eenvoudig: het IMG regelruimte en budget geven om de problemen op te lossen die redelijkerwijs niet voor rekening van bewoners moet blijven. Speciale programma's moeten niet ingezet worden om schade af te handelen, maar om de doelgroep perspectief te geven.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan dat door maatregel 6 uit Nij Begun (herhaalschade voorkomen met duurzaam schadeherstel) het budget voor duurzaam herstel verviervoudigt. Herhaalschade voorkomen valt volgens ons onder aansprakelijkheid en moet vergoed worden. Dit mag niet beperkt worden door budget.

Volgens u krijgen bewoners die nog steeds wachten op versterking € 2.500 voor geleden immateriële schade. Het punt dat wij in ons advies maken, is dat u de grootste oorzaak van geleden immateriële schade – wachten op en onzekerheid door versterking – nog niet geregeld hebt. U wilt nu – jaren later – een vergoeding geven aan gedupeerden die nog wachten terwijl u in het ontwerpbesluit ook aangeeft dat de beoordelingen in 2023 afgerond moeten zijn. U regelt de schadevergoeding wanneer (vrijwel) niemand voldoet aan uw criteria. U regelt niets voor diegenen die misschien nu niet meer

¹ Dit bedrag is verhoogd naar € 60.000 door het aannemen van een motie door de Tweede Kamer

wachten, maar dat wel hebben gedaan. Ook geeft u niet aan welke instantie bevoegd is om deze schade af te handelen. Het IMG vindt zichzelf niet bevoegd en de NCG heeft het niet geregeld. Wij blijven dit onacceptabel vinden.

U bent van mening dat u door de maatregelen 2, 3 en 22 uit Nij Begun deels tegemoetkomt aan ons advies om één loket voor mijnbouwschade te realiseren. Dat zijn wij niet met u eens. Maatregel 2 betreft het vastleggen in een Algemene maatregel van Bestuur (AmvB) van het gebied waar het wettelijk bewijsvermoeden van toepassing is. Dat is volgens u vergroot. U heeft het echter ook verkleind en daar gaat u aan voorbij. Korthedshalve verwijzen wij naar onze reactie op de ontwerp AmvB. Bovendien geldt hier het wettelijk bewijsvermoeden en dat is weerlegbaar en – juist in de gebieden die u binnen het effectgebied probeert te krijgen – ook weerlegd. Maatregel 3 (stoppen met onderzoek naar causaliteit bij schadeherstel tot € 60.000) geldt tenzij schade naar haar aard geen mijnbouwschade is. Dat is het geval volgens de onderzoeken die in de twee gebieden is gedaan die u onder het effectgebied wilt brengen. Dus onderbrengen onder het effectgebied betekent niet dat er dan ook schade vergoed zal worden. Maatregel 22 (nauwe samenwerking) is een procesmaatregel die van weinig betekenis is voor bewoners.

Mijnbouwschade is per definitie complexe materie. In theorie is de afhandeling van schade geregeld, maar in de praktijk hebben bewoners met te veel loketten en manieren van afhandelen te maken. Dit doet zich voor bij gestapelde mijnbouw, maar ook in situaties die niet vallen binnen de grens waar het wettelijk bewijsvermoeden van toepassing is. U gaat over normstelling, vergunningverlening en bent ook bij machte hier iets aan te veranderen. Wij vinden dat u dat ook moet doen.

Tot slot vinden wij het onbegrijpelijk dat wij als regio tot nu toe niet betrokken zijn bij de uitwerking van de kabinetsmaatregelen, althans niet op een manier dat we de uitwerking effectief kunnen beïnvloeden. U bent uiteraard verantwoordelijk voor de afhandeling van schade, maar wij zien de effecten wanneer maatregelen niet daadwerkelijk milder, menselijker en makkelijker zijn en hebben een beter beeld wat er nodig is.

Wij vinden dat u

21. het IMG voldoende wettelijke regelruimte en financiën moet geven om schade rechtvaardig en ruimhartig te vergoeden ook buiten de aansprakelijkheid van NAM;
22. het IMG de mogelijkheid moet geven om ook bij complexe en/of meervoudige schade een eenvoudige behandeling van de schademelding aan te bieden waarbij niet elke schade bediscussieerd wordt;
23. duurzaam herstel moet realiseren door onder meer funderingen van gebouwen te herstellen bij schadeafhandeling en versterking;
24. zorg moet dragen voor de realisatie van één loket voor mijnbouwschade in Groningen waarbij het wettelijk bewijsvermoeden wordt toegepast voor gebieden waar sprake is van (gestapelde) mijnbouwactiviteiten.

5. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning

5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging

Bewoners verwachten dat het Groningenveld op 1 oktober 2023 sluit en dat is ook nodig. U komt hier gedeeltelijk aan tegemoet door te bepalen dat in principe geen gas mag worden gewonnen in het komende gasjaar.

De problemen van onze inwoners op het gebied van de schadeafhandeling, versterking, de (mentale) gezondheid en de ervaren veiligheid zijn hiermee nog niet opgelost. Ook zorgt de onduidelijkheid in uw ontwerpbesluit voor de nodige zorgen en mogelijke maatschappelijke ontwrichting.

Doordat u geen duidelijke operationele strategie vaststelt, en geen daarop afgestemde SDRA uitvoert, is het voor onze bewoners niet duidelijk wat er precies gebeurt en wat de gevolgen zijn. Er zijn veel onzekere factoren zoals het vullingsniveau van de gasopslagen, het functioneren van de stikstofinstallatie in Zuidbroek, het aanbod van LNG en de geopolitieke ontwikkelingen. Door ontwikkelingen over deze risico's blijven onze inwoners in onzekerheid over het mogelijk weer starten van de gaswinning in Groningen. Het is van belang dat de maatschappelijke impact op bewoners écht zwaarder weegt dan leveringszekerheid en niet steeds afhangt van factoren die steeds wisselen en onzeker zijn. Wij vinden dat dit tot onzekerheid leidt onder onze inwoners en het herstel van vertrouwen niet bevordert. Alhoewel de gasopslagen Norg en Grijpskerk nu nodig zijn om gaswinning uit het Groningenveld te beëindigen, vinden wij het ook essentieel dat omwonenden van de gasopslagen perspectief krijgen op het sluiten van de gasopslagen.

Daarnaast hebben wij in ons advies het belang benadrukt om aandacht te blijven besteden aan de (mentale) impact die de gaswinnings- en aardbevingsproblematiek heeft op de samenleving, en op jongeren in het bijzonder. We hebben u geadviseerd zich langdurig te committeren om de negatieve (mentale) impact van de gaswinnings- en aardbevingsproblematiek op de gedupeerden weg te nemen. We zijn blij te lezen dat u dit advies overneemt, dat het Kabinet zich langjarig wil committeren op welzijn en sociaal herstel en dat u hiervoor extra financiële middelen beschikbaar stelt voor gemeenten. Hiermee doet u recht aan de adviezen van o.a. de Parlementaire Enquête Commissie, Gronings Perspectief, de Nationale Ombudsman en de Kinderombudsman. De voornemens in de kabinetsreactie Nij Begun vragen echter nog wel om een nadere uitwerking.

Tot slot hebben we u geadviseerd de wetgeving die de sluiting van het Groningenveld vastlegt zo snel mogelijk in werking te laten treden. Het wettelijk vastleggen van de sluiting van het Groningenveld betekent voor onze inwoners zekerheid.

Wij vinden dat u

25. in het vaststellingsbesluit duidelijk moet aangeven welke operationele strategie u vaststelt;
26. omwonenden van de gasopslagen Norg en Grijpskerk perspectief moet geven op het sluiten van de gasopslagen;
27. de voorgenomen inspanning om de negatieve (mentale) impact te verminderen, en het welzijn en het economisch perspectief van de regio te versterken samen met de regio nader uit moet werken;
28. de wet die de sluiting van het Groningenveld vastlegt zo snel mogelijk het wetgevingsproces moet laten doorlopen en in werking moet laten treden.

5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers

In uw ontwerpbesluit schrijft u dat uit het rapport van de Parlementaire Enquête blijkt dat de veiligheid van de Groningers lange tijd ondergeschikt is geweest aan de leveringszekerheid. In uw besluit om het Groningenveld per 1 oktober 2023 in principe te sluiten heeft u het risico op maatschappelijke ontwrichting door afsluiting van eindafnemers van laagcalorisch gas afgewogen. U geeft aan het risico op een capaciteitstekort te beperken, door o.a. de inwerkingtreding van de stikstofinstallatie in Zuidbroek en het afbouwen van de vraag naar laagcalorisch gas. Gezien de mogelijke maatschappelijke ontwrichting als gevolg van een tekort aan de beschikbaarheid van hoogcalorisch gas – wat geconverteerd wordt naar laagcalorisch gas – vinden wij dat u extra alternatieven moet onderzoeken om mogelijke tekorten op te kunnen vangen en zodat we niet meer afhankelijk hoeven te zijn van het Groningenveld.

Wij vinden dat u

29. voor de definitieve sluiting van het Groningenveld alternatieven moet inventariseren om risico's op te kunnen vangen van onderbrekingen van de beschikbaarheid van hoogcalorisch gas, zodat u niet terug hoeft te vallen op het Groningenveld.

Verzonden: 7/26/2023 6:27:05 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2023-2024
Achternaam: [REDACTED]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [REDACTED]
Straat: Postbus
Huisnummer: 195
Postcode: 9640 AD
Woonplaats: Veendam
Land: Nederland
Telefoonnummer: [REDACTED]
E-mailadres:
Als: Overheid
(Mede) namens:
Organisatie: Waterschap Hunze en Aa's

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Zie bijlage

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

Zie bijlage

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Gaswinning Groningen
Postbus 111
9200 AC DRACHTEN

Aquapark 5, Veendam
Postbus 195
9640 AD Veendam
Tel 0598-693800
www.hunzeenaas.nl

Uw brief		Datum	25 juli 2023
Ons kenmerk	23-0422	Behandeld door	
Onderwerp	Zienswijze ontwerp-vaststellingsbesluit Groningenveld 2023-2024	Doorkiesnummer	

Geachte heer/mevrouw,

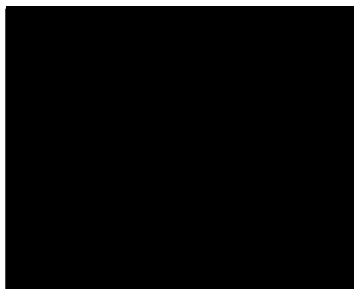
Per brief van 30 mei 2023 (kenmerk: 24325/23-0315) heeft het waterschap Hunze en Aa's ter voorbereiding op het te nemen vaststellingsbesluit gaswinning Groningenveld voor het gasjaar 2023-2024 geadviseerd over de operationele strategie en hebben wij deze gespiegeld aan onze regionale situatie.

Op 30 juni 2023 is het ontwerp-vaststellingsbesluit gaswinning Groningenveld voor het gasjaar 2023-2024 ter inzage gelegd. Het waterschap Hunze en Aa's dient hierbij zijn zienswijze in tegen het ontwerpbesluit gaswinning Groningenveld voor het gasjaar 2023-2024.

De zienswijze van het waterschap treft u bijgaand aan. Het raamwerk voor de betreffende zienswijze is opgesteld in samenspraak met de overheden in de regio. Het raamwerk van de zienswijze is daarbij ongewijzigd vastgesteld door het waterschap.

Hoogachtend,

namens het dagelijks bestuur,

Geert-Jan ten Brink
dijkgraaf

Bijlage(n): - Zienswijze ontwerp-vaststellingsbesluit Groningenveld 2023-2024

ZIENSWIJZE

op het ontwerp-vaststellingsbesluit Groningenveld
voor het gasjaar 2023/2024

Waterschap Hunze en Aa's

21 juli 2023

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Ontwerpbesluit is onvoldoende duidelijk	4
2.1 Onduidelijkheid over operationele strategie	4
2.2 Onduidelijkheid over waakvlamniveau	4
2.3 Onduidelijkheid over consequenties niet-slagen zomertest of niet beschikbaar zijn stikstofabriek Zuidbroek of wijze van testen	5
3. Veiligheidsnorm 10^{-5} en tempo versterken gebouwen	6
3.1 Seismiciteit in relatie tot prognose	6
3.2 Monitoring na sluiting Groningenveld	6
3.3 Veiligheid industriële installaties.....	6
3.4 Een passende SDRA nodig	7
3.5 Zorg voor één set modelinstellingen.....	7
3.6 Toezeggingen nakomen	7
3.7 Versterkingsprogramma nog niet volledig.....	8
3.8 Volwaardige beoordeling voor onveilige gebouwen	8
3.9 Gebouwen buiten de scope moeten gegarandeerd veilig zijn.....	9
3.10 Uitvoering versterking moet reëel zijn.....	9
4 Schade	11
5. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning	13
5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging	13
5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers	14

1. Inleiding

Op 30 juni 2023 heeft u het ontwerp-vaststellingsbesluit gaswinning Groningenveld 2023-2024 (ontwerpbesluit) ter inzage gelegd.

U heeft NAM naar aanleiding van de raming van Groningen Transport Services (GTS) van 31 januari 2023 gevraagd om drie operationele strategieën vast te stellen:

1. Alle productieclusters sluiten op 1 oktober 2023; productie is 0 Nm³;
2. Elf productieclusters beschikbaar op waakvlamniveau; productie is 3,2 miljard Nm³;
3. Vijf productieclusters beschikbaar op waakvlamniveau; productie is 1,5 miljard Nm³.

Voor elke operationele strategie is door TNO een Seismische Risico- en Dreigingsanalyse (SDRA) opgesteld. Aanvullend heeft TNO weer een zogenaamde 'gevoeligheidsanalyse' uitgevoerd.

Op 30 mei 2023 hebben wij u geadviseerd om operationele strategie 1 vast te stellen, dat wil zeggen alle productieclusters sluiten en een productieniveau van 0 Nm³.

U stelt in u ontwerpbesluit vast dat in het gasjaar 2023-2024 in beginsel geen gas uit het Groningenveld wordt gewonnen. Alleen een temperatuur van -6,5 °C of kouder kan er komend gasjaar nog voor zorgen dat elf productieclusters op waakvlamniveau gebracht moeten worden. Ontwikkelingen als afbouw van levering aan het buitenland of geopolitiek hebben geen invloed op de sluiting van het Groningenveld.

In het geval het Groningenveld op waakvlamniveau wordt gebracht dient het veld ook als back up en mag in uitzonderlijke situaties maximaal 1,5 Nm³ worden gewonnen. Deze optie test u in de zomer van 2023.

U heeft in het bestuurlijk overleg van 12 juli 2023 aangegeven dat het feit dat het Kabinet is gevallen geen invloed zal hebben op de voortgang van de aanpak van het Kabinet voor Groningen en in voorliggend geval de beëindiging van de winning en de sluiting van het Groningenveld. Dit zal onverminderd doorgaan.

Wij zien in uw ontwerpbesluit nog een aantal punten die aanleiding geven om toch een zienswijze in te dienen

2. Ontwerpbesluit is onvoldoende duidelijk

2.1 Onduidelijkheid over operationele strategie

U moet op grond van artikel 52d, lid 1 Mijnbouwwet een operationele strategie vaststellen. Dat kan onder voorwaarden ook een gewijzigde operationele strategie zijn (lid 4). Het is onduidelijk welke operationele strategie u vaststelt.

In artikel 1 van het ontwerpbesluit stelt u vast dat NAM overeenkomstig de operationele strategie gas moet winnen en dat de operationele strategie van 14 april 2023 onderdeel uitmaakt van het besluit. NAM heeft echter niet één, maar op uw verzoek drie operationele strategieën opgesteld. Door uw formulering in artikel 1 stelt u drie strategieën vast. De bedoeling is echter dan geen van de drie strategieën wordt vastgesteld, maar een variant van operationele strategie 1 (geen winning). Dit moet volstrekt duidelijk worden vastgelegd. Uiteindelijk is dit immers het besluit waar NAM zich als houder van de winningsvergunning aan moet houden.

Wij vinden dat u:

1. de operationele strategie duidelijk moet vaststellen.

2.2 Onduidelijkheid over waakvlamniveau

In uw ontwerpbesluit bestaat ruimte voor onduidelijkheid over de condities waaronder een of meerdere productieclusters op waakvlamniveau worden gebracht en wat volgens u waakvlam niveau precies is.

1. **Wanneer krijgt NAM een signaal dat ze een of meer productieclusters op waakvlam moeten zetten?** De door u gekozen formulering brengt veel onzekerheden met zich mee: wat is het algemeen bericht van KNMI, is dat veertien dagen van tevoren zo zeker dat gesproken kan worden over een temperatuur die er *zal zijn*, is dat veertien dagen van tevoren al gecorrigeerd met windsnelheid, wat is waakvlam?
De maximale hoogte van het waakvlamniveau is niet bepaald en uit de formulering van artikel 2, lid 2 blijkt ook niet dat NAM de productieclusters op waakvlamniveau moet brengen, alleen dat NAM dat kan. Wij gaan er dan vanuit dat het alle clusters betreft die in artikel 3 worden benoemd, inclusief de satelliet-clusters.
2. **Wat is het signaal precies?**
3. **Welk cluster wordt dan op waakvlamniveau gebracht? En hoe wordt dat bepaald?**
4. **Hoe verhoudt dit besluit zich tot het besluit om in theorie 11 clusters te kunnen gebruiken in plaats van 5? Hoe gaat u om met de 6 clusters die op 1 april 2023 buitengebruik zijn gesteld?**

Ook motiveert u in uw besluit niet waarom het nodig is om 11 productieclusters naar waakvlamniveau te brengen bij een temperatuur van -6,5 °C of kouder terwijl Gasunie Transport Services (GTS) in zijn brief van 26 mei 2023 aangeeft dat ook volstaan kan worden met 5 productieclusters bij een temperatuur van -6,5 °C.

Wij vinden dat u

2. Operationele strategie 1 moet vaststellen;
3. indien u dat niet doet de condities waaronder NAM de productieclusters op het waakvlamniveau moet brengen, duidelijk moet bepalen en ook moet definiëren wat u verstaat onder waakvlamniveau;
4. in dat geval bovendien moet motiveren waarom er 11 productieclusters nodig zijn in plaats van 5 bij een temperatuur van $-6,5^{\circ}\text{C}$.

2.3 Onduidelijkheid over consequenties niet-slagen zomertest of niet beschikbaar zijn stikstoffabriek Zuidbroek of wijze van testen

Uw scenario om de productieclusters alleen te activeren bij een verwachte temperatuur van $-6,5^{\circ}\text{C}$ moet nog getest worden in de zomer en is ook afhankelijk van het functioneren van de stikstoffabriek op 1 oktober 2023. Uw besluit biedt echter geen duidelijkheid over de vraag welke operationele strategie wordt vastgesteld wanneer de zomertest anders verloopt dan u verwacht of wanneer de stikstoffabriek toch niet beschikbaar is op 1 oktober 2023. Dat maakt het ook voor ons en onze inwoners moeilijk om te reageren op het ontwerpbesluit.

Ook blijkt uit uw ontwerpbesluit niet hoe het testen verloopt en welke cluster(s) getest wordt/worden. Worden bij het testen alle 11 clusters opgestart? Of worden alleen de 6 clusters die sinds 1 april 2023 buitenwerking zijn gesteld, opgestart? Of worden deze 6 buitenwerking gestelde clusters afwisselend getest?

In het definitieve besluit zult u het resultaat van de zomertest verwerken.

Wij vinden dat u

5. in uw besluit duidelijk moet maken welke operationele strategie u vaststelt wanneer de condities (zomertest en stikstoffabriek Zuidbroek) niet gerealiseerd worden.

3. Veiligheidsnorm 10^{-5} en tempo versterken gebouwen

3.1 Seismiciteit in relatie tot prognose

Zoals u aangeeft in uw ontwerpbesluit is het aantal werkelijke aardbevingen met een magnitude van 1,5 M of meer aan de bovengrens van de onzekerheidsmarge. KNMI stelt dat de prognostische afname waarschijnlijk minder snel zal gaan dan TNO aanneemt. SodM doet hier onderzoek naar, maar de onderzoeksresultaten zijn vermoedelijk niet beschikbaar voordat u een definitief besluit neemt.

Wij vinden dat u

6. in het vaststellingsbesluit de bovengrens van de onzekerheidsmarge mee moet wegen in het besluit en operationele strategie 1 moet vaststellen;
7. aan moet geven hoe u omgaat met te verwachten seismiciteit als blijkt dat u toch gas moet winnen uit het Groningenveld bij koude omstandigheden of (technische) noodzaak.

3.2 Monitoring na sluiting Groningenveld

In uw ontwerpbesluit geeft u terecht aan dat ook wanneer er geen gas meer gewonnen wordt uit het Groningenveld, de zorg- en monitoringsplicht blijven bestaan. Voor bewoners is het van essentieel belang de garantie te krijgen dat monitoren geen verkapte gaswinning is. De putten moeten daarom zodanig gesloten worden dat monitoren geborgd is terwijl gaswinning niet meer mogelijk is.

Wij vinden dat u

8. in uw vaststellingsbesluit duidelijk moet maken dat monitoren los staat van gaswinning.

3.3 Veiligheid industriële installaties

Uit het advies van het Adviescollege Veiligheid Groningen (ACVG) blijkt dat industrie erop geanticipeerd heeft dat op 1 oktober 2023 tijdvak 6 wordt toegepast bij de beoordeling of gebouwen voldoen aan de veiligheidsnorm en welke maatregelen nodig zijn. Het ACVG adviseert echter om tijdvak 5 toe te passen met de mogelijkheid van maatwerk.

Wij verwachten in uw vaststellingsbesluit een actualisatie aan te treffen, wat betreft de veiligheid van industriële installaties in onze provincie

Wij vinden dat u

9. in het definitieve vaststellingsbesluit uw motivering voor wat betreft industrie moet actualiseren.

3.4 Een passende SDRA nodig

U gaat uit van een variant op operationele strategie 1 met een aantal onzekerheden. Zo kan het zijn dat de zeer uitzonderlijke situaties zich gaan voordoen, ook is het mogelijk dat uit de testen van NAM en GTS blijkt dat snel genoeg opschakelen niet mogelijk is. In feite betekent dit dat u kiest voor een variant waarvoor geen wettelijk verplichte Seismische Dreiging en Risico Analyse (SDRA) beschikbaar is. Daarom vinden wij dat u een SDRA moet laten uitvoeren die past bij het besluit dat u voornemens bent te nemen.

Wij vinden dat u

10. een SDRA moet laten opstellen en uitvoeren die aansluit op het voorgenomen besluit van 0 Nm³ met een opschalingsmogelijkheid.

3.5 Zorg voor één set modelinstellingen

In uw ontwerpbesluit gaat u uit van een SDRA die hoort bij een gesloten gasveld (0 Nm³ en geen opschaling mogelijk). Uit deze SDRA blijkt dat er toch nog enkele honderden gebouwen zijn met een (licht) verhoogd risicoprofiel. Deze zijn grotendeels al in beeld bij de NCG. Voor de adressen die nog niet in beeld zijn (8 op basis van de door u opgegeven modelinstellingen en 22 op basis van de gevoeligheidsanalyse van TNO) geeft u NCG de opdracht om deze alsnog aan de werkvoorraad toe te voegen.

Wij blijven het niet wenselijk vinden dat er met twee versies van modelinstellingen wordt gewerkt; de door u opgegeven instellingen en de instellingen die TNO vanuit wetenschappelijk inzichten uitvoert. Ook in dit geval vinden wij dat zekerheid boven alles gaat. Wij hebben u daarom meermaals geadviseerd om de modelinstellingen van TNO over te nemen en te bewerkstelligen dat er één set van modelinstellingen komt waarop de SDRA gebaseerd wordt.

Wij vinden dat u

11. moet zorgen dat de modelinstellingen zoals geadviseerd door TNO worden gereviewd en toegevoegd worden aan het basismodel van de SDRA zodat er in het vervolg geen verschil in uitkomst meer is;
12. er voor moet zorgen dat de gebouwen die uit de SDRA behorende bij het vaststellingsbesluit komen voortvarend worden toegevoegd aan het versterkingsprogramma, niet via het LOOV-programma.

3.6 Toezeggingen nakomen

Afgelopen jaar hebben de regionale overheden een beroepsprocedure opgestart toen bleek dat bij het vaststellingsbesluit 2022-2023 geen passende SDRA-berekening was gemaakt. U heeft toen alsnog een passende SDRA laten uitvoeren en in een Kamerbrief (d.d. 22 november 2022) toegezegd de gebouwen die hieruit zouden komen en nog niet aan het versterkingsprogramma waren toegevoegd, alsnog te laten beoordelen door de NCG. Helaas moeten wij constateren dat begin juli 2023, dus meer dan een half jaar na uw toezegging, de desbetreffende gebouwen nog steeds niet in het versterkingsprogramma zijn opgenomen door de NCG. Daarmee kunnen deze gebouwen nog niet meegewogen worden in de prioritering van de beoordelingen. Wij hebben u hier in ons advies van 30 mei 2023 ook al op gewezen.

Wij vinden dat u

13. uw toezeggingen moet nakomen en de gebouwen die voort zijn gekomen uit SDRA's van voorgaande jaren (inclusief die van gasjaar 2022-2023) ook daadwerkelijk toe moet laten voegen aan het versterkingsprogramma, niet via het LOOV-programma.

3.7 Versterkingsprogramma nog niet volledig

In uw ontwerpbesluit concludeert u dat het aannemelijk is dat gebouwen die daadwerkelijk niet aan de veiligheidsnorm voldoende in beeld zijn. Dat zijn wij niet met u eens.

Uit het onderzoek dat het Adviescollege Veiligheid Groningen (ACVG) onlangs heeft gedaan naar de veiligheid buiten de versterkingsscope, blijkt dat ook buiten de ruim 27.000 adressen die in het versterkingsprogramma zijn opgenomen, adressen bestaan die niet aan de veiligheidsnorm voldoen. U geeft aan dat u de conclusies van het ACVG volgt. Wij vinden dat u in uw besluit ook expliciet moet aangegeven tot welke concrete acties dit dan leidt.

Daarnaast doet TNO-onderzoek naar risico's voor gebouwen op wierden waar wellicht ook nog adressen uit voortkomen die aan het versterkingsprogramma toegevoegd moeten worden.

Ook blijkt steeds dat een geringe wijziging in een model leidt tot grote veranderingen in het aantal gebouwen dat beoordeeld moet worden. Dat blijkt uit de gevoeligheidsanalyse van TNO, maar ook uit het advies van het ACVG over het toepassen van tijdvak 6. Tot slot blijkt dat de werkelijkheid zich anders gedraagt dan de prognose, bijvoorbeeld bij prognose van het aantal bevingen met een magnitude van 1,5 M of meer.

De situatie is nog niet zo dat we kunnen zeggen dat de gebouwen die in het versterkingsprogramma beoordeeld moeten worden op veiligheid voldoende in beeld zijn. De doorlooptijd staat daarmee ook niet vast

Wij vinden dat u

14. concrete acties moet verbinden aan de uitkomsten van het onderzoek van het ACVG naar de veiligheid buiten de scope en deze acties in uw vaststellingsbesluit moet betrekken;
15. rekening moet houden met een grotere versterkingsopgave en een langere doorlooptijd.

3.8 Volwaardige beoordeling voor onveilige gebouwen

Bovendien blijkt uit het onderzoek van het ACVG dat de NCG in het verleden adressen die uit de aanvullende SDRA's kwamen via het programma Loket Opname op Verzoek (LOOV) liet instromen. In de praktijk betekent dit dat een adres met een (licht) verhoogd risicoprofiel eerst globaal wordt bekeken alvorens deze wel of niet aan het versterkingsprogramma wordt toegevoegd. Dat is in onze ogen (en dat van het ACVG) een oneigenlijke werkwijze. Wij vinden dat alle adressen die voortkomen uit een SDRA een volwaardige beoordeling behoren te krijgen.

Wij vinden dat u

16. in uw vaststellingsbesluit moet aangeven dat alle adressen die voortkomen uit een SDRA een volwaardige beoordeling krijgen.

3.9 Gebouwen buiten de scope moeten gegarandeerd veilig zijn

Gebouwen worden opgenomen in het versterkingsprogramma op basis van wetenschappelijke inzichten en modellen. Maar dat moet dan betekenen dat de gebouwen die niet in het versterkingsprogramma zijn opgenomen, veilig zijn. Echter die garantie hebben we tot nu toe niet gekregen. Om zeker te zijn dat we met de juiste scope bezig zijn zou veiligstellen van alle woningen in het aardbevingsgebied de enige garantie zijn. Wij voorzien dat aspirant-kopers van gebouwen in het gebied willen weten of de woning veilig is. Een opname in de werkvoorraad van de NCG, of het ontbreken daarvan, is dan onvoldoende garantie.

Wij vinden dat u

17. moet garanderen dat gebouwen die niet in het versterkingsprogramma zijn of worden opgenomen voldoen aan de veiligheidsnorm.

3.10 Uitvoering versterking moet reëel zijn

Het versterkingsprogramma is primair een veiligheidsprogramma. De periode waarbinnen eigenaren en bewoners in onzekerheid leven over de veiligheid van hun woning of bedrijf moet zo kort mogelijk zijn. Dat geldt ook voor de periode waarin een eventuele onveilige situatie bestaat. Tegelijkertijd is een belangrijke conclusie uit het rapport van de Parlementaire Enquête Commissie Aardgaswinning Groningen dat de versterking tot op heden te veel techniek gedreven was en te weinig bewoners gericht.

De NCG heeft van u de opdracht gekregen om voor 2024 alle adressen in het versterkingsprogramma te hebben beoordeeld en in 2028 het versterkingsprogramma af te ronden. Met de huidige voortgang wordt deze doelstelling niet gehaald. Dat concludeert Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) in haar jaarlijkse voortgangsrapportage (d.d. 4 juli 2023). SodM geeft aan dat de versterkingsopgave de benodigde versnelling nog onvoldoende laat zien. Om de versterking in 2028 af te kunnen ronden moet de "productie" met een factor drie omhoog. SodM stelt dat als niet direct wordt overgegaan tot het nemen van passende maatregelen de afronding van de versterking in 2028 in gevaar komt.

Onze eigen bevindingen zijn dat er absoluut voortgang wordt geboekt door de NCG. In een aantal gemeenten neemt het aantal beoordelingen toe en het aantal gebouwen dat op norm wordt verklaard neemt toe, terwijl er ook op steeds meer plekken daadwerkelijke versterking plaatsvindt. Maar dat gebeurt nog niet in het tempo dat nodig is. Bovendien zien we ook telkens dat de realiteit ons inhaalt. Zo bleek een deel van de typologisch op norm verklaarde adressen toch niet aan de veiligheidsnorm te voldoen en hebben zowel de typologieaanpak als de praktijk aanpak 2.0 meer uitval dan vooraf gedacht. Wij zien dus onvoldoende voortgang om optimisme over de planning te rechtvaardigen.

Bovendien zien we enerzijds dat de 50 kabinetsmaatregelen impact kunnen hebben op de planning van de NCG en anderzijds dat de invulling van deze maatregelen dusdanig wordt gedaan dat deze de planning van de NCG zo weinig mogelijk beïnvloeden. Het al te rigide vasthouden aan een deadline kan leiden tot negatieve effecten voor onze inwoners. Door het vasthouden aan een, in onze ogen, niet realistische deadline van 2028 zien we dat de aanbevelingen van de enquêtecommissie nu al onder druk staan.

Wij vinden dat u in uw totale overwegingen, dus zowel ten aanzien van de keuzes die direct samenhangen met het vaststellingsbesluit, maar ook besluiten die voortkomen uit het rapport van de Parlementaire Enquête Commissie (en de vertaling naar maatregelen in Nij Begun) telkens de balans

moet zoeken tussen enerzijds snelheid en anderzijds zorgvuldigheid en menselijkheid. Het loslaten van de deadline van 2028 als dogma waar vanuit alles wordt bepaald zou hierbij kunnen helpen.

Wij vinden dat u

18. NCG de opdracht moet geven een planning voor het vervolg van de versterking op te stellen die gebaseerd is op realisme zonder onhaalbare deadlines;
19. tegelijkertijd de NCG alle mogelijkheden moet bieden om de capaciteit voor beoordelen en versterken zoveel mogelijk te vergroten;
20. de voorgestelde maatregelen in Nij Begun goed en ruimhartig moet uitwerken en invoeren, en dat deze niet ingeperkt moeten worden vanwege het rigide vasthouden aan de deadline van 2028.

4 Schade

In ons advies hebben wij opnieuw aangegeven dat het noodzakelijk is om het IMG voldoende wettelijke regelruimte en financiën te geven zodat het IMG problemen kan oplossen die redelijkerwijs niet voor rekening van bewoners horen te blijven, ook als dat buiten aansprakelijkheid van NAM valt. Wij hebben in het bijzonder aandacht gevraagd voor bewoners in de kern van het gebied. Juist zij moeten ontzorgd worden en kunnen rekenen op een eenvoudige schadeafhandeling. De kabinetsmaatregelen in Nij Begun laten volgens ons te veel aansprakelijkheids- en systeemdenken zien. Als voorbeeld hebben wij de maatregel genoemd om bij schadebedragen tot € 40.000 niet naar een andere schadeoorzaak te zoeken.¹ Dit is geen verbetering van de positie van bewoners, maar een uitholling van het wettelijk bewijsvermoeden die vooral de zwaarst gedupeerden raakt. Wij vinden ook dat er één loket voor schadeafhandeling moet komen (het IMG) en één wijze van beoordelen (het wettelijk bewijsvermoeden). Immateriële schadevergoeding voor wachten op en onzekerheid door versterking moet goed geregeld zijn.

In uw ontwerpbesluit erkent u nu dat het essentieel is om het IMG voldoende wettelijke regelruimte en financiën te geven. Het kabinet maakt andere overwegingen dan voorheen en stelt bewoners en hun belangen centraal. Vervolgens geeft u aan hoe u denkt dat de kabinetsmaatregelen uit Nij Begun daaraan bijdragen.

De kabinetsmaatregelen voor schadeafhandeling zijn echter allesbehalve een vereenvoudiging. U plaatst gedupeerden in hokjes en afhankelijk van het hokje is er een 'loket' dat een oplossing moet bieden.

- Voor reguliere schadeafhandeling is er het IMG. Het IMG krijgt ook de mogelijkheid om knelpunten buiten aansprakelijkheid van NAM op te lossen.
- Voor snelheid bij schades van meer dan € 60.000 moeten gedupeerden echter zijn bij een taskforce: voor Agro, Mkb en particulieren die al meerdere jaren wachten op duidelijkheid.
- Voor 'andersoortige zeer complexe situaties' moeten gedupeerden echter zijn bij de Commissie Bijzondere Situaties (CBS) of het Interventieteam Vastgelopen Situaties.
- Wanneer er sprake is van mestkelderproblematiek is het IMG weer bevoegd, maar dan moet er afgestemd worden met de specialisten bij het Agroprogramma van de NCG (zie maatregel 24 Nij Begun).

Wanneer u de belangen van bewoners centraal stelt, is dit niet te begrijpen. De oplossing is in onze ogen eenvoudig: het IMG regelruimte en budget geven om de problemen op te lossen die redelijkerwijs niet voor rekening van bewoners moet blijven. Speciale programma's moeten niet ingezet worden om schade af te handelen, maar om de doelgroep perspectief te geven.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan dat door maatregel 6 uit Nij Begun (herhaalschade voorkomen met duurzaam schadeherstel) het budget voor duurzaam herstel verviervoudigt. Herhaalschade voorkomen valt volgens ons onder aansprakelijkheid en moet vergoed worden. Dit mag niet beperkt worden door budget.

Volgens u krijgen bewoners die nog steeds wachten op versterking € 2.500 voor geleden immateriële schade. Het punt dat wij in ons advies maken, is dat u de grootste oorzaak van geleden immateriële schade – wachten op en onzekerheid door versterking – nog niet geregeld hebt. U wilt nu – jaren later – een vergoeding geven aan gedupeerden die nog wachten terwijl u in het ontwerpbesluit ook aangeeft dat de beoordelingen in 2023 afgerond moeten zijn. U regelt de schadevergoeding wanneer (vrijwel) niemand voldoet aan uw criteria. U regelt niets voor diegenen die misschien nu niet meer

¹ Dit bedrag is verhoogd naar € 60.000 door het aannemen van een motie door de Tweede Kamer

wachten, maar dat wel hebben gedaan. Ook geeft u niet aan welke instantie bevoegd is om deze schade af te handelen. Het IMG vindt zichzelf niet bevoegd en de NCG heeft het niet geregeld. Wij blijven dit onacceptabel vinden.

U bent van mening dat u door de maatregelen 2, 3 en 22 uit Nij Begun deels tegemoetkomt aan ons advies om één loket voor mijnbouwschade te realiseren. Dat zijn wij niet met u eens. Maatregel 2 betreft het vastleggen in een Algemene maatregel van Bestuur (AmvB) van het gebied waar het wettelijk bewijsvermoeden van toepassing is. Dat is volgens u vergroot. U heeft het echter ook verkleind en daar gaat u aan voorbij. Korthedshalve verwijzen wij naar onze reactie op de ontwerp AmvB. Bovendien geldt hier het wettelijk bewijsvermoeden en dat is weerlegbaar en – juist in de gebieden die u binnen het effectgebied probeert te krijgen – ook weerlegd. Maatregel 3 (stoppen met onderzoek naar causaliteit bij schadeherstel tot € 60.000) geldt tenzij schade naar haar aard geen mijnbouwschade is. Dat is het geval volgens de onderzoeken die in de twee gebieden is gedaan die u onder het effectgebied wilt brengen. Dus onderbrengen onder het effectgebied betekent niet dat er dan ook schade vergoed zal worden. Maatregel 22 (nauwe samenwerking) is een procesmaatregel die van weinig betekenis is voor bewoners.

Mijnbouwschade is per definitie complexe materie. In theorie is de afhandeling van schade geregeld, maar in de praktijk hebben bewoners met te veel loketten en manieren van afhandelen te maken. Dit doet zich voor bij gestapelde mijnbouw, maar ook in situaties die niet vallen binnen de grens waar het wettelijk bewijsvermoeden van toepassing is. U gaat over normstelling, vergunningverlening en bent ook bij machte hier iets aan te veranderen. Wij vinden dat u dat ook moet doen.

Tot slot vinden wij het onbegrijpelijk dat wij als regio tot nu toe niet betrokken zijn bij de uitwerking van de kabinetsmaatregelen, althans niet op een manier dat we de uitwerking effectief kunnen beïnvloeden. U bent uiteraard verantwoordelijk voor de afhandeling van schade, maar wij zien de effecten wanneer maatregelen niet daadwerkelijk milder, menselijker en makkelijker zijn en hebben een beter beeld wat er nodig is.

Wij vinden dat u

21. het IMG voldoende wettelijke regelruimte en financiën moet geven om schade rechtvaardig en ruimhartig te vergoeden ook buiten de aansprakelijkheid van NAM;
22. het IMG de mogelijkheid moet geven om ook bij complexe en/of meervoudige schade een eenvoudige behandeling van de schademelding aan te bieden waarbij niet elke schade bediscussieerd wordt;
23. duurzaam herstel moet realiseren door onder meer funderingen van gebouwen te herstellen bij schadeafhandeling en versterking;
24. zorg moet dragen voor de realisatie van één loket voor mijnbouwschade in Groningen waarbij het wettelijk bewijsvermoeden wordt toegepast voor gebieden waar sprake is van (gestapelde) mijnbouwactiviteiten.

5. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning

5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging

Bewoners verwachten dat het Groningenveld op 1 oktober 2023 sluit en dat is ook nodig. U komt hier gedeeltelijk aan tegemoet door te bepalen dat in principe geen gas mag worden gewonnen in het komende gasjaar.

De problemen van onze inwoners op het gebied van de schadeafhandeling, versterking, de (mentale) gezondheid en de ervaren veiligheid zijn hiermee nog niet opgelost. Ook zorgt de onduidelijkheid in uw ontwerpbesluit voor de nodige zorgen en mogelijke maatschappelijke ontwrichting.

Doordat u geen duidelijke operationele strategie vaststelt, en geen daarop afgestemde SDRA uitvoert, is het voor onze bewoners niet duidelijk wat er precies gebeurt en wat de gevolgen zijn. Er zijn veel onzekere factoren zoals het vullingsniveau van de gasopslagen, het functioneren van de stikstofinstallatie in Zuidbroek, het aanbod van LNG en de geopolitieke ontwikkelingen. Door ontwikkelingen over deze risico's blijven onze inwoners in onzekerheid over het mogelijk weer starten van de gaswinning in Groningen. Het is van belang dat de maatschappelijke impact op bewoners écht zwaarder weegt dan leveringszekerheid en niet steeds afhangt van factoren die steeds wisselen en onzeker zijn. Wij vinden dat dit tot onzekerheid leidt onder onze inwoners en het herstel van vertrouwen niet bevordert. Alhoewel de gasopslagen Norg en Grijpskerk nu nodig zijn om gaswinning uit het Groningenveld te beëindigen, vinden wij het ook essentieel dat omwonenden van de gasopslagen perspectief krijgen op het sluiten van de gasopslagen.

Daarnaast hebben wij in ons advies het belang benadrukt om aandacht te blijven besteden aan de (mentale) impact die de gaswinnings- en aardbevingsproblematiek heeft op de samenleving, en op jongeren in het bijzonder. We hebben u geadviseerd zich langdurig te committeren om de negatieve (mentale) impact van de gaswinnings- en aardbevingsproblematiek op de gedupeerden weg te nemen. We zijn blij te lezen dat u dit advies overneemt, dat het Kabinet zich langjarig wil committeren op welzijn en sociaal herstel en dat u hiervoor extra financiële middelen beschikbaar stelt voor gemeenten. Hiermee doet u recht aan de adviezen van o.a. de Parlementaire Enquête Commissie, Gronings Perspectief, de Nationale Ombudsman en de Kinderombudsman. De voornemens in de kabinetsreactie Nij Begun vragen echter nog wel om een nadere uitwerking.

Tot slot hebben we u geadviseerd de wetgeving die de sluiting van het Groningenveld vastlegt zo snel mogelijk in werking te laten treden. Het wettelijk vastleggen van de sluiting van het Groningenveld betekent voor onze inwoners zekerheid.

Wij vinden dat u

25. in het vaststellingsbesluit duidelijk moet aangeven welke operationele strategie u vaststelt;
26. omwonenden van de gasopslagen Norg en Grijpskerk perspectief moet geven op het sluiten van de gasopslagen;
27. de voorgenomen inspanning om de negatieve (mentale) impact te verminderen, en het welzijn en het economisch perspectief van de regio te versterken samen met de regio nader uit moet werken;
28. de wet die de sluiting van het Groningenveld vastlegt zo snel mogelijk het wetgevingsproces moet laten doorlopen en in werking moet laten treden.

5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers

In uw ontwerpbesluit schrijft u dat uit het rapport van de Parlementaire Enquête blijkt dat de veiligheid van de Groningers lange tijd ondergeschikt is geweest aan de leveringszekerheid. In uw besluit om het Groningenveld per 1 oktober 2023 in principe te sluiten heeft u het risico op maatschappelijke ontwrichting door afsluiting van eindafnemers van laagcalorisch gas afgewogen. U geeft aan het risico op een capaciteitstekort te beperken, door o.a. de inwerkingtreding van de stikstofinstallatie in Zuidbroek en het afbouwen van de vraag naar laagcalorisch gas. Gezien de mogelijke maatschappelijke ontwrichting als gevolg van een tekort aan de beschikbaarheid van hoogcalorisch gas – wat geconverteerd wordt naar laagcalorisch gas – vinden wij dat u extra alternatieven moet onderzoeken om mogelijke tekorten op te kunnen vangen en zodat we niet meer afhankelijk hoeven te zijn van het Groningenveld.

Wij vinden dat u

29. voor de definitieve sluiting van het Groningenveld alternatieven moet inventariseren om risico's op te kunnen vangen van onderbrekingen van de beschikbaarheid van hoogcalorisch gas, zodat u niet terug hoeft te vallen op het Groningenveld.

Verzonden: 7/26/2023 6:29:06 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2023-2024
Achternaam: ██████████
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: █
Straat: Postbus
Huisnummer: 6
Postcode: 9670 AD
Woonplaats: Winschoten
Land: Nederland
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Overheid
(Mede) namens:
Organisatie: Gemeente Oldambt

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Zie bijlage

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

Zie bijlage

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Johan Modastraat 6
postbus 175 . 9670 AD Winschoten
T(0597)48 20 00 . info@gemeente-oldambt.nl
www.gemeente-oldambt.nl

g e m e e n t e 202302531
O l d a m b t

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Gaswinning Groningen
Postbus 111
9200 AC Drachten

Onderwerp	Ontwerpvaststellingsbesluit gaswinning Groningenveld 2023-2024	Datum	25 juli 2023
Ons kenmerk	29771-2023	Uw brief	-
Inlichtingen bij	[REDACTED]	Bijlage(n)	Zienswijze gemeente Oldambt Ontwerpvaststellingsbesluit Groningenveld 2023-2024

Geachte heer/mevrouw,

Wij hebben kennis genomen van het Ontwerpvaststellingsbesluit gaswinning Groningenveld dat op 30 juni 2023 is gepubliceerd.

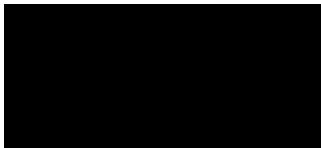
Bij brief van 18 april 2023 heeft u ons college gevraagd advies uit te brengen op het winningsplan NAM 2023-2024 voor het Groningenveld. Dit advies is door ons aangereikt op 30 mei 2023. In het ontwerpbesluit dat nu voorligt, zien wij nog een aantal punten die aanleiding geven om toch een zienswijze in te dienen. In de bijlage treft u onze zienswijze op het ontwerpvaststellingsbesluit aan. Deze zienswijze dienen wij mede namens de gemeenteraad van de gemeente Oldambt in.

Bij het opstellen van deze zienswijze is samengewerkt met Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen, burgemeester en wethouders van de Groninger gemeenten, de dagelijkse besturen van de waterschappen binnen het gaswinningsgebied en de Veiligheidsregio Groningen.

Wij verwachten dat u onze zienswijze transparant meeweegt in uw besluit.

Heeft u naar aanleiding van deze brief nog vragen? Neemt u dan contact op met Erwin Vening via (0597) 48 20 00.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van de gemeente Oldambt

Cora-Yfke Sikkema
Burgemeester

Johan Modestraat 6
postbus 175 . 9670 AD Winschoten
T(0597)48 20 00 . info@gemeente-oldambt.nl
www.gemeente-oldambt.nl

g e m e e n t e
O l d a m b t

ZIENSWIJZE

op het ontwerp-vaststellingsbesluit Groningenveld voor het gasjaar 2023/2024

Gemeente Oldambt

25 juli 2023

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Ontwerpbesluit is onvoldoende duidelijk.....	4
2.1 Onduidelijkheid over operationele strategie.....	4
2.2 Onduidelijkheid over waakvlamniveau	4
2.3 Onduidelijkheid over consequenties niet-slagen zomertest of niet beschikbaar zijn stikstoffabriek Zuidbroek of wijze van testen	5
3. Veiligheidsnorm 10^{-5} en tempo versterken gebouwen	6
3.1 Seismiciteit in relatie tot prognose.....	6
3.2 Monitoring na sluiting Groningenveld.....	6
3.3 Veiligheid industriële installaties	6
3.4 Een passende SDRA nodig	7
3.5 Zorg voor één set modelinstellingen	7
3.6 Toezeggingen nakomen.....	7
3.7 Versterkingsprogramma nog niet volledig	8
3.8 Volwaardige beoordeling voor onveilige gebouwen.....	8
3.9 Gebouwen buiten de scope moeten gegarandeerd veilig zijn	9
3.10 Uitvoering versterking moet reëel zijn	9
4 Schade.....	11
5. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning.....	13
5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging	13
5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers	14

1. Inleiding

Op 30 juni 2023 heeft u het ontwerp-vaststellingsbesluit gaswinning Groningenveld 2023-2024 (ontwerpbesluit) ter inzage gelegd.

U heeft NAM naar aanleiding van de raming van Groningen Transport Services (GTS) van 31 januari 2023 gevraagd om drie operationele strategieën vast te stellen:

1. Alle productieclusters sluiten op 1 oktober 2023; productie is 0 Nm³;
2. Elf productieclusters beschikbaar op waakvlamniveau; productie is 3,2 miljard Nm³;
3. Vijf productieclusters beschikbaar op waakvlamniveau; productie is 1,5 miljard Nm³.

Voor elke operationele strategie is door TNO een Seismische Risico- en Dreigingsanalyse (SDRA) opgesteld. Aanvullend heeft TNO weer een zogenaamde 'gevoeligheidsanalyse' uitgevoerd.

Op 30 mei 2023 hebben wij u geadviseerd om operationele strategie 1 vast te stellen, dat wil zeggen alle productieclusters sluiten en een productieniveau van 0 Nm³.

U stelt in u ontwerpbesluit vast dat in het gasjaar 2023-2024 in beginsel geen gas uit het Groningenveld wordt gewonnen. Alleen een temperatuur van -6,5 °C of kouder kan er komend gasjaar nog voor zorgen dat elf productieclusters op waakvlamniveau gebracht moeten worden. Ontwikkelingen als afbouw van levering aan het buitenland of geopolitiek hebben geen invloed op de sluiting van het Groningenveld.

In het geval het Groningenveld op waakvlamniveau wordt gebracht dient het veld ook als back up en mag in uitzonderlijke situaties maximaal 1,5 Nm³ worden gewonnen. Deze optie test u in de zomer van 2023.

U heeft in het bestuurlijk overleg van 12 juli 2023 aangegeven dat het feit dat het Kabinet is gevallen geen invloed zal hebben op de voortgang van de aanpak van het Kabinet voor Groningen en in voorliggend geval de beëindiging van de winning en de sluiting van het Groningenveld. Dit zal onverminderd doorgaan.

Wij zien in uw ontwerpbesluit nog een aantal punten die aanleiding geven om toch een zienswijze in te dienen

2. Ontwerpbesluit is onvoldoende duidelijk

2.1 Onduidelijkheid over operationele strategie

U moet op grond van artikel 52d, lid 1 Mijnbouwwet een operationele strategie vaststellen. Dat kan onder voorwaarden ook een gewijzigde operationele strategie zijn (lid 4). Het is onduidelijk welke operationele strategie u vaststelt.

In artikel 1 van het ontwerpbesluit stelt u vast dat NAM overeenkomstig de operationele strategie gas moet winnen en dat de operationele strategie van 14 april 2023 onderdeel uitmaakt van het besluit. NAM heeft echter niet één, maar op uw verzoek drie operationele strategieën opgesteld. Door uw formulering in artikel 1 stelt u drie strategieën vast. De bedoeling is echter dan geen van de drie strategieën wordt vastgesteld, maar een variant van operationele strategie 1 (geen winning). Dit moet volstrekt duidelijk worden vastgelegd. Uiteindelijk is dit immers het besluit waar NAM zich als houder van de winningsvergunning aan moet houden.

Wij vinden dat u:

1. de operationele strategie duidelijk moet vaststellen.

2.2 Onduidelijkheid over waakvlamniveau

In uw ontwerpbesluit bestaat ruimte voor onduidelijkheid over de condities waaronder een of meerdere productieclusters op waakvlamniveau worden gebracht en wat volgens u waakvlam niveau precies is.

1. **Wanneer krijgt NAM een signaal dat ze een of meer productieclusters op waakvlam moeten zetten?** De door u gekozen formulering brengt veel onzekerheden met zich mee: wat is het algemeen bericht van KNMI, is dat veertien dagen van tevoren zo zeker dat gesproken kan worden over een temperatuur die er *zal zijn*, is dat veertien dagen van tevoren al gecorrigeerd met windsnelheid, wat is waakvlam?
De maximale hoogte van het waakvlamniveau is niet bepaald en uit de formulering van artikel 2, lid 2 blijkt ook niet dat NAM de productieclusters op waakvlamniveau moet brengen, alleen dat NAM dat kan. Wij gaan er dan vanuit dat het alle clusters betreft die in artikel 3 worden benoemd, inclusief de satelliet-clusters.
2. **Wat is het signaal precies?**
3. **Welk cluster wordt dan op waakvlamniveau gebracht? En hoe wordt dat bepaald?**
4. **Hoe verhoudt dit besluit zich tot het besluit om in theorie 11 clusters te kunnen gebruiken in plaats van 5? Hoe gaat u om met de 6 clusters die op 1 april 2023 buitengebruik zijn gesteld?**

Ook motiveert u in uw besluit niet waarom het nodig is om 11 productieclusters naar waakvlamniveau te brengen bij een temperatuur van -6,5 °C of kouder terwijl Gasunie Transport Services (GTS) in zijn brief van 26 mei 2023 aangeeft dat ook volstaan kan worden met 5 productieclusters bij een temperatuur van -6,5 °C.

Wij vinden dat u

2. Operationele strategie 1 moet vaststellen;
3. indien u dat niet doet de condities waaronder NAM de productieclusters op het waakvlamniveau moet brengen, duidelijk moet bepalen en ook moet definiëren wat u verstaat onder waakvlamniveau;
4. in dat geval bovendien moet motiveren waarom er 11 productieclusters nodig zijn in plaats van 5 bij een temperatuur van $-6,5^{\circ}\text{C}$.

2.3 Onduidelijkheid over consequenties niet-slagen zomertest of niet beschikbaar zijn stikstoffabriek Zuidbroek of wijze van testen

Uw scenario om de productieclusters alleen te activeren bij een verwachte temperatuur van $-6,5^{\circ}\text{C}$ moet nog getest worden in de zomer en is ook afhankelijk van het functioneren van de stikstoffabriek op 1 oktober 2023. Uw besluit biedt echter geen duidelijkheid over de vraag welke operationele strategie wordt vastgesteld wanneer de zomertest anders verloopt dan u verwacht of wanneer de stikstoffabriek toch niet beschikbaar is op 1 oktober 2023. Dat maakt het ook voor ons en onze inwoners moeilijk om te reageren op het ontwerpbesluit.

Ook blijkt uit uw ontwerpbesluit niet hoe het testen verloopt en welke cluster(s) getest wordt/worden. Worden bij het testen alle 11 clusters opgestart? Of worden alleen de 6 clusters die sinds 1 april 2023 buitenwerking zijn gesteld, opgestart? Of worden deze 6 buitenwerking gestelde clusters afwisselend getest?

In het definitieve besluit zult u het resultaat van de zomertest verwerken.

Wij vinden dat u

5. in uw besluit duidelijk moet maken welke operationele strategie u vaststelt wanneer de condities (zomertest en stikstoffabriek Zuidbroek) niet gerealiseerd worden.

3. Veiligheidsnorm 10^{-5} en tempo versterken gebouwen

3.1 Seismiciteit in relatie tot prognose

Zoals u aangeeft in uw ontwerpbesluit is het aantal werkelijke aardbevingen met een magnitude van 1,5 M of meer aan de bovengrens van de onzekerheidsmarge. KNMI stelt dat de prognostische afname waarschijnlijk minder snel zal gaan dan TNO aanneemt. SodM doet hier onderzoek naar, maar de onderzoeksresultaten zijn vermoedelijk niet beschikbaar voordat u een definitief besluit neemt.

Wij vinden dat u

6. in het vaststellingsbesluit de bovengrens van de onzekerheidsmarge mee moet wegen in het besluit en operationele strategie 1 moet vaststellen;
7. aan moet geven hoe u omgaat met te verwachten seismiciteit als blijkt dat u toch gas moet winnen uit het Groningenveld bij koude omstandigheden of (technische) noodzaak.

3.2 Monitoring na sluiting Groningenveld

In uw ontwerpbesluit geeft u terecht aan dat ook wanneer er geen gas meer gewonnen wordt uit het Groningenveld, de zorg- en monitoringsplicht blijven bestaan. Voor bewoners is het van essentieel belang de garantie te krijgen dat monitoren geen verkapte gaswinning is. De putten moeten daarom zodanig gesloten worden dat monitoren geborgd is terwijl gaswinning niet meer mogelijk is.

Wij vinden dat u

8. in uw vaststellingsbesluit duidelijk moet maken dat monitoren los staat van gaswinning.

3.3 Veiligheid industriële installaties

Uit het advies van het Adviescollege Veiligheid Groningen (ACVG) blijkt dat industrie erop geanticipeerd heeft dat op 1 oktober 2023 tijdvak 6 wordt toegepast bij de beoordeling of gebouwen voldoen aan de veiligheidsnorm en welke maatregelen nodig zijn. Het ACVG adviseert echter om tijdvak 5 toe te passen met de mogelijkheid van maatwerk.

Wij verwachten in uw vaststellingsbesluit een actualisatie aan te treffen, wat betreft de veiligheid van industriële installaties in onze provincie

Wij vinden dat u

9. in het definitieve vaststellingsbesluit uw motivering voor wat betreft industrie moet actualiseren.

3.4 Een passende SDRA nodig

U gaat uit van een variant op operationele strategie 1 met een aantal onzekerheden. Zo kan het zijn dat de zeer uitzonderlijke situaties zich gaan voordoen, ook is het mogelijk dat uit de testen van NAM en GTS blijkt dat snel genoeg opschakelen niet mogelijk is. In feite betekent dit dat u kiest voor een variant waarvoor geen wettelijk verplichte Seismische Dreiging en Risico Analyse (SDRA) beschikbaar is. Daarom vinden wij dat u een SDRA moet laten uitvoeren die past bij het besluit dat u voornemens bent te nemen.

Wij vinden dat u

10. een SDRA moet laten opstellen en uitvoeren die aansluit op het voorgenomen besluit van 0 Nm³ met een opschalingsmogelijkheid.

3.5 Zorg voor één set modelinstellingen

In uw ontwerpbesluit gaat u uit van een SDRA die hoort bij een gesloten gasveld (0 Nm³ en geen opschaling mogelijk). Uit deze SDRA blijkt dat er toch nog enkele honderden gebouwen zijn met een (licht) verhoogd risicoprofiel. Deze zijn grotendeels al in beeld bij de NCG. Voor de adressen die nog niet in beeld zijn (8 op basis van de door u opgegeven modelinstellingen en 22 op basis van de gevoeligheidsanalyse van TNO) geeft u NCG de opdracht om deze alsnog aan de werkvoorraad toe te voegen.

Wij blijven het niet wenselijk vinden dat er met twee versies van modelinstellingen wordt gewerkt; de door u opgegeven instellingen en de instellingen die TNO vanuit wetenschappelijk inzichten uitvoert. Ook in dit geval vinden wij dat zekerheid boven alles gaat. Wij hebben u daarom meermaals geadviseerd om de modelinstellingen van TNO over te nemen en te bewerkstelligen dat er één set van modelinstellingen komt waarop de SDRA gebaseerd wordt.

Wij vinden dat u

11. moet zorgen dat de modelinstellingen zoals geadviseerd door TNO worden gereviewd en toegevoegd worden aan het basismodel van de SDRA zodat er in het vervolg geen verschil in uitkomst meer is;
12. er voor moet zorgen dat de gebouwen die uit de SDRA behorende bij het vaststellingsbesluit komen voortvarend worden toegevoegd aan het versterkingsprogramma, niet via het LOOV-programma.

3.6 Toezeggingen nakomen

Afgelopen jaar hebben de regionale overheden een beroepsprocedure opgestart toen bleek dat bij het vaststellingsbesluit 2022-2023 geen passende SDRA-berekening was gemaakt. U heeft toen alsnog een passende SDRA laten uitvoeren en in een Kamerbrief (d.d. 22 november 2022) toegezegd de gebouwen die hieruit zouden komen en nog niet aan het versterkingsprogramma waren toegevoegd, alsnog te laten beoordelen door de NCG. Helaas moeten wij constateren dat begin juli 2023, dus meer dan een half jaar na uw toezegging, de desbetreffende gebouwen nog steeds niet in het versterkingsprogramma zijn opgenomen door de NCG. Daarmee kunnen deze gebouwen nog niet meegewogen worden in de prioritering van de beoordelingen. Wij hebben u hier in ons advies van 30 mei 2023 ook al op gewezen.

Wij vinden dat u

13. uw toezeggingen moet nakomen en de gebouwen die voort zijn gekomen uit SDRA's van voorgaande jaren (inclusief die van gasjaar 2022-2023) ook daadwerkelijk toe moet laten voegen aan het versterkingsprogramma, niet via het LOOV-programma.

3.7 Versterkingsprogramma nog niet volledig

In uw ontwerpbesluit concludeert u dat het aannemelijk is dat gebouwen die daadwerkelijk niet aan de veiligheidsnorm voldoende in beeld zijn. Dat zijn wij niet met u eens.

Uit het onderzoek dat het Adviescollege Veiligheid Groningen (ACVG) onlangs heeft gedaan naar de veiligheid buiten de versterkingsscope, blijkt dat ook buiten de ruim 27.000 adressen die in het versterkingsprogramma zijn opgenomen, adressen bestaan die niet aan de veiligheidsnorm voldoen. U geeft aan dat u de conclusies van het ACVG volgt. Wij vinden dat u in uw besluit ook expliciet moet aangegeven tot welke concrete acties dit dan leidt.

Daarnaast doet TNO-onderzoek naar risico's voor gebouwen op wierden waar wellicht ook nog adressen uit voortkomen die aan het versterkingsprogramma toegevoegd moeten worden.

Ook blijkt steeds dat een geringe wijziging in een model leidt tot grote veranderingen in het aantal gebouwen dat beoordeeld moet worden. Dat blijkt uit de gevoeligheidsanalyse van TNO, maar ook uit het advies van het ACVG over het toepassen van tijdvak 6. Tot slot blijkt dat de werkelijkheid zich anders gedraagt dan de prognose, bijvoorbeeld bij prognose van het aantal bevingen met een magnitude van 1,5 M of meer.

De situatie is nog niet zo dat we kunnen zeggen dat de gebouwen die in het versterkingsprogramma beoordeeld moeten worden op veiligheid voldoende in beeld zijn. De doorlooptijd staat daarmee ook niet vast

Wij vinden dat u

14. concrete acties moet verbinden aan de uitkomsten van het onderzoek van het ACVG naar de veiligheid buiten de scope en deze acties in uw vaststellingsbesluit moet betrekken;
15. rekening moet houden met een grotere versterkingsopgave en een langere doorlooptijd.

3.8 Volwaardige beoordeling voor onveilige gebouwen

Bovendien blijkt uit het onderzoek van het ACVG dat de NCG in het verleden adressen die uit de aanvullende SDRA's kwamen via het programma Loket Opname op Verzoek (LOOV) liet instromen. In de praktijk betekent dit dat een adres met een (licht) verhoogd risicoprofiel eerst globaal wordt bekeken alvorens deze wel of niet aan het versterkingsprogramma wordt toegevoegd. Dat is in onze ogen (en dat van het ACVG) een oneigenlijke werkwijze. Wij vinden dat alle adressen die voortkomen uit een SDRA een volwaardige beoordeling behoren te krijgen.

Wij vinden dat u

16. in uw vaststellingsbesluit moet aangeven dat alle adressen die voortkomen uit een SDRA een volwaardige beoordeling krijgen.

3.9 Gebouwen buiten de scope moeten gegarandeerd veilig zijn

Gebouwen worden opgenomen in het versterkingsprogramma op basis van wetenschappelijke inzichten en modellen. Maar dat moet dan betekenen dat de gebouwen die niet in het versterkingsprogramma zijn opgenomen, veilig zijn. Echter die garantie hebben we tot nu toe niet gekregen. Om zeker te zijn dat we met de juiste scope bezig zijn zou veiligstellen van alle woningen in het aardbevingsgebied de enige garantie zijn. Wij voorzien dat aspirant-kopers van gebouwen in het gebied willen weten of de woning veilig is. Een opname in de werkvoorraad van de NCG, of het ontbreken daarvan, is dan onvoldoende garantie.

Wij vinden dat u

17. moet garanderen dat gebouwen die niet in het versterkingsprogramma zijn of worden opgenomen voldoen aan de veiligheidsnorm.

3.10 Uitvoering versterking moet reëel zijn

Het versterkingsprogramma is primair een veiligheidsprogramma. De periode waarbinnen eigenaren en bewoners in onzekerheid leven over de veiligheid van hun woning of bedrijf moet zo kort mogelijk zijn. Dat geldt ook voor de periode waarin een eventuele onveilige situatie bestaat. Tegelijkertijd is een belangrijke conclusie uit het rapport van de Parlementaire Enquête Commissie Aardgaswinning Groningen dat de versterking tot op heden te veel techniek gedreven was en te weinig bewoners gericht.

De NCG heeft van u de opdracht gekregen om voor 2024 alle adressen in het versterkingsprogramma te hebben beoordeeld en in 2028 het versterkingsprogramma af te ronden. Met de huidige voortgang wordt deze doelstelling niet gehaald. Dat concludeert Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) in haar jaarlijkse voortgangsrapportage (d.d. 4 juli 2023). SodM geeft aan dat de versterkingsopgave de benodigde versnelling nog onvoldoende laat zien. Om de versterking in 2028 af te kunnen ronden moet de "productie" met een factor drie omhoog. SodM stelt dat als niet direct wordt overgegaan tot het nemen van passende maatregelen de afronding van de versterking in 2028 in gevaar komt.

Onze eigen bevindingen zijn dat er absoluut voortgang wordt geboekt door de NCG. In een aantal gemeenten neemt het aantal beoordelingen toe en het aantal gebouwen dat op norm wordt verklaard neemt toe, terwijl er ook op steeds meer plekken daadwerkelijke versterking plaatsvindt. Maar dat gebeurt nog niet in het tempo dat nodig is. Bovendien zien we ook telkens dat de realiteit ons inhaalt. Zo bleek een deel van de typologisch op norm verklaarde adressen toch niet aan de veiligheidsnorm te voldoen en hebben zowel de typologieaanpak als de praktijkaanpak 2.0 meer uitval dan vooraf gedacht. Wij zien dus onvoldoende voortgang om optimisme over de planning te rechtvaardigen.

Bovendien zien we enerzijds dat de 50 kabinetsmaatregelen impact kunnen hebben op de planning van de NCG en anderzijds dat de invulling van deze maatregelen dusdanig wordt gedaan dat deze de planning van de NCG zo weinig mogelijk beïnvloeden. Het al te rigide vasthouden aan een deadline kan leiden tot negatieve effecten voor onze inwoners. Door het vasthouden aan een, in onze ogen, niet realistische deadline van 2028 zien we dat de aanbevelingen van de enquêtecommissie nu al onder druk staan.

Wij vinden dat u in uw totale overwegingen, dus zowel ten aanzien van de keuzes die direct samenhangen met het vaststellingsbesluit, maar ook besluiten die voortkomen uit het rapport van de Parlementaire Enquête Commissie (en de vertaling naar maatregelen in Nij Begun) telkens de balans

moet zoeken tussen enerzijds snelheid en anderzijds zorgvuldigheid en menselijkheid. Het loslaten van de deadline van 2028 als dogma waar vanuit alles wordt bepaald zou hierbij kunnen helpen.

Wij vinden dat u

18. NCG de opdracht moet geven een planning voor het vervolg van de versterking op te stellen die gebaseerd is op realisme zonder onhaalbare deadlines;
19. tegelijkertijd de NCG alle mogelijkheden moet bieden om de capaciteit voor beoordelen en versterken zoveel mogelijk te vergroten;
20. de voorgestelde maatregelen in Nij Begun goed en ruimhartig moet uitwerken en invoeren, en dat deze niet ingeperkt moeten worden vanwege het rigide vasthouden aan de deadline van 2028.

4 Schade

In ons advies hebben wij opnieuw aangegeven dat het noodzakelijk is om het IMG voldoende wettelijke regelruimte en financiën te geven zodat het IMG problemen kan oplossen die redelijkerwijs niet voor rekening van bewoners horen te blijven, ook als dat buiten aansprakelijkheid van NAM valt. Wij hebben in het bijzonder aandacht gevraagd voor bewoners in de kern van het gebied. Juist zij moeten ontzorgd worden en kunnen rekenen op een eenvoudige schadeafhandeling. De kabinetsmaatregelen in Nij Begun laten volgens ons te veel aansprakelijkheids- en systeemdenken zien. Als voorbeeld hebben wij de maatregel genoemd om bij schadebedragen tot € 40.000 niet naar een andere schadeoorzaak te zoeken.¹ Dit is geen verbetering van de positie van bewoners, maar een uitholling van het wettelijk bewijsvermoeden die vooral de zwaarst gedupeerden raakt. Wij vinden ook dat er één loket voor schadeafhandeling moet komen (het IMG) en één wijze van beoordelen (het wettelijk bewijsvermoeden). Immateriële schadevergoeding voor wachten op en onzekerheid door versterking moet goed geregeld zijn.

In uw ontwerpbesluit erkent u nu dat het essentieel is om het IMG voldoende wettelijke regelruimte en financiën te geven. Het kabinet maakt andere overwegingen dan voorheen en stelt bewoners en hun belangen centraal. Vervolgens geeft u aan hoe u denkt dat de kabinetsmaatregelen uit Nij Begun daaraan bijdragen.

De kabinetsmaatregelen voor schadeafhandeling zijn echter allesbehalve een vereenvoudiging. U plaatst gedupeerden in hokjes en afhankelijk van het hokje is er een 'loket' dat een oplossing moet bieden.

- Voor reguliere schadeafhandeling is er het IMG. Het IMG krijgt ook de mogelijkheid om knelpunten buiten aansprakelijkheid van NAM op te lossen.
- Voor snelheid bij schades van meer dan € 60.000 moeten gedupeerden echter zijn bij een taskforce: voor Agro, Mkb en particulieren die al meerdere jaren wachten op duidelijkheid.
- Voor 'andersoortige zeer complexe situaties' moeten gedupeerden echter zijn bij de Commissie Bijzondere Situaties (CBS) of het Interventieteam Vastgelopen Situaties.
- Wanneer er sprake is van mestkelderproblematiek is het IMG weer bevoegd, maar dan moet er afgestemd worden met de specialisten bij het Agroprogramma van de NCG (zie maatregel 24 Nij Begun).

Wanneer u de belangen van bewoners centraal stelt, is dit niet te begrijpen. De oplossing is in onze ogen eenvoudig: het IMG regelruimte en budget geven om de problemen op te lossen die redelijkerwijs niet voor rekening van bewoners moet blijven. Speciale programma's moeten niet ingezet worden om schade af te handelen, maar om de doelgroep perspectief te geven.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan dat door maatregel 6 uit Nij Begun (herhaalschade voorkomen met duurzaam schadeherstel) het budget voor duurzaam herstel verviervoudigt. Herhaalschade voorkomen valt volgens ons onder aansprakelijkheid en moet vergoed worden. Dit mag niet beperkt worden door budget.

Volgens u krijgen bewoners die nog steeds wachten op versterking € 2.500 voor geleden immateriële schade. Het punt dat wij in ons advies maken, is dat u de grootste oorzaak van geleden immateriële schade – wachten op en onzekerheid door versterking – nog niet geregeld hebt. U wilt nu – jaren later – een vergoeding geven aan gedupeerden die nog wachten terwijl u in het ontwerpbesluit ook aangeeft dat de beoordelingen in 2023 afgerond moeten zijn. U regelt de schadevergoeding wanneer (vrijwel) niemand voldoet aan uw criteria. U regelt niets voor diegenen die misschien nu niet meer

¹ Dit bedrag is verhoogd naar € 60.000 door het aannemen van een motie door de Tweede Kamer

wachten, maar dat wel hebben gedaan. Ook geeft u niet aan welke instantie bevoegd is om deze schade af te handelen. Het IMG vindt zichzelf niet bevoegd en de NCG heeft het niet geregeld. Wij blijven dit onacceptabel vinden.

U bent van mening dat u door de maatregelen 2, 3 en 22 uit Nij Begun deels tegemoetkomt aan ons advies om één loket voor mijnbouwschade te realiseren. Dat zijn wij niet met u eens. Maatregel 2 betreft het vastleggen in een Algemene maatregel van Bestuur (AmvB) van het gebied waar het wettelijk bewijsvermoeden van toepassing is. Dat is volgens u vergroot. U heeft het echter ook verkleind en daar gaat u aan voorbij. Korthedshalve verwijzen wij naar onze reactie op de ontwerp AmvB. Bovendien geldt hier het wettelijk bewijsvermoeden en dat is weerlegbaar en – juist in de gebieden die u binnen het effectgebied probeert te krijgen – ook weerlegd. Maatregel 3 (stoppen met onderzoek naar causaliteit bij schadeherstel tot € 60.000) geldt tenzij schade naar haar aard geen mijnbouwschade is. Dat is het geval volgens de onderzoeken die in de twee gebieden is gedaan die u onder het effectgebied wilt brengen. Dus onderbrengen onder het effectgebied betekent niet dat er dan ook schade vergoed zal worden. Maatregel 22 (nauwe samenwerking) is een procesmaatregel die van weinig betekenis is voor bewoners.

Mijnbouwschade is per definitie complexe materie. In theorie is de afhandeling van schade geregeld, maar in de praktijk hebben bewoners met te veel loketten en manieren van afhandelen te maken. Dit doet zich voor bij gestapelde mijnbouw, maar ook in situaties die niet vallen binnen de grens waar het wettelijk bewijsvermoeden van toepassing is. U gaat over normstelling, vergunningverlening en bent ook bij machte hier iets aan te veranderen. Wij vinden dat u dat ook moet doen.

Tot slot vinden wij het onbegrijpelijk dat wij als regio tot nu toe niet betrokken zijn bij de uitwerking van de kabinetsmaatregelen, althans niet op een manier dat we de uitwerking effectief kunnen beïnvloeden. U bent uiteraard verantwoordelijk voor de afhandeling van schade, maar wij zien de effecten wanneer maatregelen niet daadwerkelijk milder, menselijker en makkelijker zijn en hebben een beter beeld wat er nodig is.

Wij vinden dat u

21. het IMG voldoende wettelijke regelruimte en financiën moet geven om schade rechtvaardig en ruimhartig te vergoeden ook buiten de aansprakelijkheid van NAM;
22. het IMG de mogelijkheid moet geven om ook bij complexe en/of meervoudige schade een eenvoudige behandeling van de schademelding aan te bieden waarbij niet elke schade bediscussieerd wordt;
23. duurzaam herstel moet realiseren door onder meer funderingen van gebouwen te herstellen bij schadeafhandeling en versterking;
24. zorg moet dragen voor de realisatie van één loket voor mijnbouwschade in Groningen waarbij het wettelijk bewijsvermoeden wordt toegepast voor gebieden waar sprake is van (gestapelde) mijnbouwactiviteiten.

5. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning

5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging

Bewoners verwachten dat het Groningenveld op 1 oktober 2023 sluit en dat is ook nodig. U komt hier gedeeltelijk aan tegemoet door te bepalen dat in principe geen gas mag worden gewonnen in het komende gasjaar.

De problemen van onze inwoners op het gebied van de schadeafhandeling, versterking, de (mentale) gezondheid en de ervaren veiligheid zijn hiermee nog niet opgelost. Ook zorgt de onduidelijkheid in uw ontwerpbesluit voor de nodige zorgen en mogelijke maatschappelijke ontwrichting.

Doordat u geen duidelijke operationele strategie vaststelt, en geen daarop afgestemde SDRA uitvoert, is het voor onze bewoners niet duidelijk wat er precies gebeurt en wat de gevolgen zijn. Er zijn veel onzekere factoren zoals het vullingsniveau van de gasopslagen, het functioneren van de stikstofinstallatie in Zuidbroek, het aanbod van LNG en de geopolitieke ontwikkelingen. Door ontwikkelingen over deze risico's blijven onze inwoners in onzekerheid over het mogelijk weer starten van de gaswinning in Groningen. Het is van belang dat de maatschappelijke impact op bewoners écht zwaarder weegt dan leveringszekerheid en niet steeds afhangt van factoren die steeds wisselen en onzeker zijn. Wij vinden dat dit tot onzekerheid leidt onder onze inwoners en het herstel van vertrouwen niet bevordert. Alhoewel de gasopslagen Norg en Grijskerk nu nodig zijn om gaswinning uit het Groningenveld te beëindigen, vinden wij het ook essentieel dat omwonenden van de gasopslagen perspectief krijgen op het sluiten van de gasopslagen.

Daarnaast hebben wij in ons advies het belang benadrukt om aandacht te blijven besteden aan de (mentale) impact die de gaswinnings- en aardbevingsproblematiek heeft op de samenleving, en op jongeren in het bijzonder. We hebben u geadviseerd zich langdurig te committeren om de negatieve (mentale) impact van de gaswinnings- en aardbevingsproblematiek op de gedupeerden weg te nemen. We zijn blij te lezen dat u dit advies overneemt, dat het Kabinet zich langjarig wil committeren op welzijn en sociaal herstel en dat u hiervoor extra financiële middelen beschikbaar stelt voor gemeenten. Hiermee doet u recht aan de adviezen van o.a. de Parlementaire Enquête Commissie, Gronings Perspectief, de Nationale Ombudsman en de Kinderombudsman. De voornemens in de kabinetsreactie Nij Begun vragen echter nog wel om een nadere uitwerking.

Tot slot hebben we u geadviseerd de wetgeving die de sluiting van het Groningenveld vastlegt zo snel mogelijk in werking te laten treden. Het wettelijk vastleggen van de sluiting van het Groningenveld betekent voor onze inwoners zekerheid.

Wij vinden dat u

25. in het vaststellingsbesluit duidelijk moet aangeven welke operationele strategie u vaststelt;
26. omwonenden van de gasopslagen Norg en Grijskerk perspectief moet geven op het sluiten van de gasopslagen;
27. de voorgenomen inspanning om de negatieve (mentale) impact te verminderen, en het welzijn en het economisch perspectief van de regio te versterken samen met de regio nader uit moet werken;
28. de wet die de sluiting van het Groningenveld vastlegt zo snel mogelijk het wetgevingsproces moet laten doorlopen en in werking moet laten treden.

5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers

In uw ontwerpbesluit schrijft u dat uit het rapport van de Parlementaire Enquête blijkt dat de veiligheid van de Groningers lange tijd ondergeschikt is geweest aan de leveringszekerheid. In uw besluit om het Groningenveld per 1 oktober 2023 in principe te sluiten heeft u het risico op maatschappelijke ontwrichting door afsluiting van eindafnemers van laagcalorisch gas afgewogen. U geeft aan het risico op een capaciteitstekort te beperken, door o.a. de inwerkingtreding van de stikstofinstallatie in Zuidbroek en het afbouwen van de vraag naar laagcalorisch gas. Gezien de mogelijke maatschappelijke ontwrichting als gevolg van een tekort aan de beschikbaarheid van hoogcalorisch gas – wat geconverteerd wordt naar laagcalorisch gas – vinden wij dat u extra alternatieven moet onderzoeken om mogelijke tekorten op te kunnen vangen en zodat we niet meer afhankelijk hoeven te zijn van het Groningenveld.

Wij vinden dat u

29. voor de definitieve sluiting van het Groningenveld alternatieven moet inventariseren om risico's op te kunnen vangen van onderbrekingen van de beschikbaarheid van hoogcalorisch gas, zodat u niet terug hoeft te vallen op het Groningenveld.

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Gaswinning Groningen
Postbus 111
9200 AC Drachten

Datum:	27 juli 2023	Onze referentie:	Z/23/050789/102782
Aantal bijlagen:	1	Uw referentie:	PDGGO / 26817249
Behandeld door:	[REDACTED]	Sector/dienst	Directie
Telefoon:	[REDACTED]	Team:	Crisisbeheersing
E-mail:	[REDACTED]		

Onderwerp Zienswijze vaststellingsbesluit gaswinning 2023-2024 Veiligheidsregio Groningen

Geachte heer/mevrouw,

Op 23 juni jl. heeft de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat het ontwerp-vaststellingsbesluit gaswinning Groningenveld 2023-2024 bekendgemaakt. Hierin heeft hij alle uitgebrachte adviezen afgewogen, zo ook die van ons als Veiligheidsregio Groningen (VRG). Zoals u weet trekken de Groninger overheden gezamenlijk op binnen het gaswinningsdossier. Samen met de andere regionale overheden hebben wij het ontwerp-vaststellingsbesluit beoordeeld en zijn wij tot voorliggende zienswijze gekomen. Voor onze zienswijze verwijs ik u graag naar de bijlage.

Met het ontwerp-vaststellingsbesluit voor het gasjaar 2023-2024 wordt de keuze gemaakt om het Groningenveld in principe te sluiten. Ondanks dat wij dit besluit waarderen, zien wij redenen voor het indienen van een zienswijze.

Onze inwoners verwachten dat het Groningenveld op 1 oktober 2023 sluit. U komt hier gedeeltelijk aan tegemoet door te bepalen dat in principe geen gas mag worden gewonnen. Wij zien echter veel onduidelijkheden in het ontwerp-vaststellingsbesluit. Bovendien kan bij een koude winter alsnog de gaswinning in Groningen weer geactiveerd worden. Het is ons niet duidelijk wat de mogelijke scenario's en consequenties zijn m.b.t. het weer activeren van de gaswinning uit het Groningenveld.

Daarnaast zijn de problemen van onze inwoners op het gebied van de schadeafhandeling, versterking, de (mentale) gezondheid en de ervaren veiligheid nog niet opgelost met het stopzetten van de gaswinning. Ook zorgt de onduidelijkheid in uw ontwerpbesluit voor de nodige zorgen en mogelijke maatschappelijke ontwrichting. In het ontwerp-vaststellingsbesluit zegt u zich langdurig te willen committeren om de negatieve (mentale) impact van de gaswinnings- en aardbevingsproblematiek op de gedupeerden weg te nemen. Wij zijn blij te lezen dat u ons advies hierover overneemt en recht doet

Adres:
Sontweg 10
9723 AT Groningen

Postadres:
Postbus 66
9700 AB Groningen

Telefoon: 088 162 5000
Mail: info@vrgroningen.nl
Website: veiligheidsregiogroningen.nl

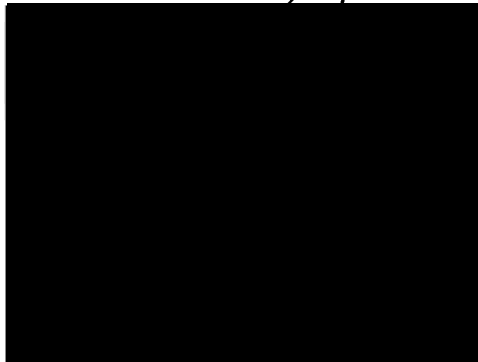
Onderwerp Zienswijze vaststellingsbesluit gaswinning 2023-2024 Veiligheidsregio Groningen

aan de adviezen van o.a. de Parlementaire Enquête Commissie, Gronings Perspectief, de Nationale Ombudsman en de Kinderombudsman. Onze inwoners is echter al een lange tijd verbetering beloofd. We vragen u dan ook om een nadere uitwerking van de voornemens in de kabinetsreactie 'Nij Begun'.

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Als u naar aanleiding van deze brief nog vragen heeft, kunt u contact opnemen met [REDACTED], [REDACTED] via telefoonnummer: [REDACTED].

Met vriendelijke groet,

Namens het Algemeen Bestuur van Veiligheidsregio Groningen

Deze brief is in afschrift verzonden aan:

- [REDACTED] (Sr. Adviseur Veiligheid Groningen, Ministerie van Economische Zaken en Klimaat)

ZIENSWIJZE

op het ontwerp-vaststellingsbesluit Groningenveld
voor het gasjaar 2023/2024

Veiligheidsregio Groningen

18 juli 2023

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Ontwerpbesluit is onvoldoende duidelijk.....	4
2.1 Onduidelijkheid over operationele strategie.....	4
2.2 Onduidelijkheid over waakvlamniveau.....	4
2.3 Onduidelijkheid over consequenties niet-slagen zomertest of niet beschikbaar zijn stikstoffabriek Zuidbroek of wijze van testen.....	5
3. Veiligheidsnorm 10^{-5} en tempo versterken gebouwen	6
3.1 Seismiciteit in relatie tot prognose.....	6
3.2 Monitoring na sluiting Groningenveld.....	6
3.3 Veiligheid industriële installaties	6
3.4 Een passende SDRA nodig	7
3.5 Zorg voor één set modelinstellingen	7
3.6 Toezeggingen nakomen	7
3.7 Versterkingsprogramma nog niet volledig.....	8
3.8 Volwaardige beoordeling voor onveilige gebouwen	8
3.9 Gebouwen buiten de scope moeten gegarandeerd veilig zijn	9
3.10 Uitvoering versterking moet reëel zijn	9
4 Schade	11
5. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning	13
5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging.....	13
5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers.....	14

1. Inleiding

Op 30 juni 2023 heeft u het ontwerp-vaststellingsbesluit gaswinning Groningenveld 2023-2024 (ontwerpbesluit) ter inzage gelegd.

U heeft NAM naar aanleiding van de raming van Groningen Transport Services (GTS) van 31 januari 2023 gevraagd om drie operationele strategieën vast te stellen:

1. Alle productieclusters sluiten op 1 oktober 2023; productie is 0 Nm³;
2. Elf productieclusters beschikbaar op waakvlamniveau; productie is 3,2 miljard Nm³;
3. Vijf productieclusters beschikbaar op waakvlamniveau; productie is 1,5 miljard Nm³.

Voor elke operationele strategie is door TNO een Seismische Risico- en Dreigingsanalyse (SDRA) opgesteld. Aanvullend heeft TNO weer een zogenaamde 'gevoeligheidsanalyse' uitgevoerd.

Op 30 mei 2023 hebben wij u geadviseerd om operationele strategie 1 vast te stellen, dat wil zeggen alle productieclusters sluiten en een productieniveau van 0 Nm³.

U stelt in u ontwerpbesluit vast dat in het gasjaar 2023-2024 in beginsel geen gas uit het Groningenveld wordt gewonnen. Alleen een temperatuur van -6,5 °C of kouder kan er komend gasjaar nog voor zorgen dat elf productieclusters op waakvlamniveau gebracht moeten worden. Ontwikkelingen als afbouw van levering aan het buitenland of geopolitiek hebben geen invloed op de sluiting van het Groningenveld.

In het geval het Groningenveld op waakvlamniveau wordt gebracht dient het veld ook als back up en mag in uitzonderlijke situaties maximaal 1,5 Nm³ worden gewonnen. Deze optie test u in de zomer van 2023.

U heeft in het bestuurlijk overleg van 12 juli 2023 aangegeven dat het feit dat het Kabinet is gevallen geen invloed zal hebben op de voortgang van de aanpak van het Kabinet voor Groningen en in voorliggend geval de beëindiging van de winning en de sluiting van het Groningenveld. Dit zal onverminderd doorgaan.

Wij zien in uw ontwerpbesluit nog een aantal punten die aanleiding geven om toch een zienswijze in te dienen

2. Ontwerpbesluit is onvoldoende duidelijk

2.1 Onduidelijkheid over operationele strategie

U moet op grond van artikel 52d, lid 1 Mijnbouwwet een operationele strategie vaststellen. Dat kan onder voorwaarden ook een gewijzigde operationele strategie zijn (lid 4). Het is onduidelijk welke operationele strategie u vaststelt.

In artikel 1 van het ontwerpbesluit stelt u vast dat NAM overeenkomstig de operationele strategie gas moet winnen en dat de operationele strategie van 14 april 2023 onderdeel uitmaakt van het besluit. NAM heeft echter niet één, maar op uw verzoek drie operationele strategieën opgesteld. Door uw formulering in artikel 1 stelt u drie strategieën vast. De bedoeling is echter dan geen van de drie strategieën wordt vastgesteld, maar een variant van operationele strategie 1 (geen winning). Dit moet volstrekt duidelijk worden vastgelegd. Uiteindelijk is dit immers het besluit waar NAM zich als houder van de winningsvergunning aan moet houden.

Wij vinden dat u:

1. de operationele strategie duidelijk moet vaststellen.

2.2 Onduidelijkheid over waakvlamniveau

In uw ontwerpbesluit bestaat ruimte voor onduidelijkheid over de condities waaronder een of meerdere productieclusters op waakvlamniveau worden gebracht en wat volgens u waakvlam niveau precies is.

1. **Wanneer krijgt NAM een signaal dat ze een of meer productieclusters op waakvlam moeten zetten?** De door u gekozen formulering brengt veel onzekerheden met zich mee: wat is het algemeen bericht van KNMI, is dat veertien dagen van tevoren zo zeker dat gesproken kan worden over een temperatuur die er *zal zijn*, is dat veertien dagen van tevoren al gecorrigeerd met windsnelheid, wat is waakvlam?
De maximale hoogte van het waakvlamniveau is niet bepaald en uit de formulering van artikel 2, lid 2 blijkt ook niet dat NAM de productieclusters op waakvlamniveau moet brengen, alleen dat NAM dat kan. Wij gaan er dan vanuit dat het alle clusters betreft die in artikel 3 worden benoemd, inclusief de satelliet-clusters.
2. **Wat is het signaal precies?**
3. **Welk cluster wordt dan op waakvlamniveau gebracht? En hoe wordt dat bepaald?**
4. **Hoe verhoudt dit besluit zich tot het besluit om in theorie 11 clusters te kunnen gebruiken in plaats van 5? Hoe gaat u om met de 6 clusters die op 1 april 2023 buitengebruik zijn gesteld?**

Ook motiveert u in uw besluit niet waarom het nodig is om 11 productieclusters naar waakvlamniveau te brengen bij een temperatuur van -6,5 °C of kouder terwijl Gasunie Transport Services (GTS) in zijn brief van 26 mei 2023 aangeeft dat ook volstaan kan worden met 5 productieclusters bij een temperatuur van -6,5 °C.

Wij vinden dat u

2. Operationele strategie 1 moet vaststellen;
3. indien u dat niet doet de condities waaronder NAM de productieclusters op het waakvlamniveau moet brengen, duidelijk moet bepalen en ook moet definiëren wat u verstaat onder waakvlamniveau;
4. in dat geval bovendien moet motiveren waarom er 11 productieclusters nodig zijn in plaats van 5 bij een temperatuur van $-6,5^{\circ}\text{C}$.

2.3 Onduidelijkheid over consequenties niet-slagen zomertest of niet beschikbaar zijn stikstoffabriek Zuidbroek of wijze van testen

Uw scenario om de productieclusters alleen te activeren bij een verwachte temperatuur van $-6,5^{\circ}\text{C}$ moet nog getest worden in de zomer en is ook afhankelijk van het functioneren van de stikstoffabriek op 1 oktober 2023. Uw besluit biedt echter geen duidelijkheid over de vraag welke operationele strategie wordt vastgesteld wanneer de zomertest anders verloopt dan u verwacht of wanneer de stikstoffabriek toch niet beschikbaar is op 1 oktober 2023. Dat maakt het ook voor ons en onze inwoners moeilijk om te reageren op het ontwerpbesluit.

Ook blijkt uit uw ontwerpbesluit niet hoe het testen verloopt en welke cluster(s) getest wordt/worden. Worden bij het testen alle 11 clusters opgestart? Of worden alleen de 6 clusters die sinds 1 april 2023 buitenwerking zijn gesteld, opgestart? Of worden deze 6 buitenwerking gestelde clusters afwisselend getest?

In het definitieve besluit zult u het resultaat van de zomertest verwerken.

Wij vinden dat u

5. in uw besluit duidelijk moet maken welke operationele strategie u vaststelt wanneer de condities (zomertest en stikstoffabriek Zuidbroek) niet gerealiseerd worden.

3. Veiligheidsnorm 10^{-5} en tempo versterken gebouwen

3.1 Seismiciteit in relatie tot prognose

Zoals u aangeeft in uw ontwerpbesluit is het aantal werkelijke aardbevingen met een magnitude van 1,5 M of meer aan de bovengrens van de onzekerheidsmarge. KNMI stelt dat de prognostische afname waarschijnlijk minder snel zal gaan dan TNO aanneemt. SodM doet hier onderzoek naar, maar de onderzoeksresultaten zijn vermoedelijk niet beschikbaar voordat u een definitief besluit neemt.

Wij vinden dat u

6. in het vaststellingsbesluit de bovengrens van de onzekerheidsmarge mee moet wegen in het besluit en operationele strategie 1 moet vaststellen;
7. aan moet geven hoe u omgaat met te verwachten seismiciteit als blijkt dat u toch gas moet winnen uit het Groningenveld bij koude omstandigheden of (technische) noodzaak.

3.2 Monitoring na sluiting Groningenveld

In uw ontwerpbesluit geeft u terecht aan dat ook wanneer er geen gas meer gewonnen wordt uit het Groningenveld, de zorg- en monitoringsplicht blijven bestaan. Voor bewoners is het van essentieel belang de garantie te krijgen dat monitoren geen verkapte gaswinning is. De putten moeten daarom zodanig gesloten worden dat monitoren geborgd is terwijl gaswinning niet meer mogelijk is.

Wij vinden dat u

8. in uw vaststellingsbesluit duidelijk moet maken dat monitoren los staat van gaswinning.

3.3 Veiligheid industriële installaties

Uit het advies van het Adviescollege Veiligheid Groningen (ACVG) blijkt dat industrie erop geanticipeerd heeft dat op 1 oktober 2023 tijdvak 6 wordt toegepast bij de beoordeling of gebouwen voldoen aan de veiligheidsnorm en welke maatregelen nodig zijn. Het ACVG adviseert echter om tijdvak 5 toe te passen met de mogelijkheid van maatwerk.

Wij verwachten in uw vaststellingsbesluit een actualisatie aan te treffen, wat betreft de veiligheid van industriële installaties in onze provincie

Wij vinden dat u

9. in het definitieve vaststellingsbesluit uw motivering voor wat betreft industrie moet actualiseren.

3.4 Een passende SDRA nodig

U gaat uit van een variant op operationele strategie 1 met een aantal onzekerheden. Zo kan het zijn dat de zeer uitzonderlijke situaties zich gaan voordoen, ook is het mogelijk dat uit de testen van NAM en GTS blijkt dat snel genoeg opschakelen niet mogelijk is. In feite betekent dit dat u kiest voor een variant waarvoor geen wettelijk verplichte Seismische Dreiging en Risico Analyse (SDRA) beschikbaar is. Daarom vinden wij dat u een SDRA moet laten uitvoeren die past bij het besluit dat u voornemens bent te nemen.

Wij vinden dat u

10. een SDRA moet laten opstellen en uitvoeren die aansluit op het voorgenomen besluit van 0 Nm³ met een opschalingsmogelijkheid.

3.5 Zorg voor één set modelinstellingen

In uw ontwerpbesluit gaat u uit van een SDRA die hoort bij een gesloten gasveld (0 Nm³ en geen opschaling mogelijk). Uit deze SDRA blijkt dat er toch nog enkele honderden gebouwen zijn met een (licht) verhoogd risicoprofiel. Deze zijn grotendeels al in beeld bij de NCG. Voor de adressen die nog niet in beeld zijn (8 op basis van de door u opgegeven modelinstellingen en 22 op basis van de gevoeligheidsanalyse van TNO) geeft u NCG de opdracht om deze alsnog aan de werkvoorraad toe te voegen.

Wij blijven het niet wenselijk vinden dat er met twee versies van modelinstellingen wordt gewerkt; de door u opgegeven instellingen en de instellingen die TNO vanuit wetenschappelijk inzichten uitvoert. Ook in dit geval vinden wij dat zekerheid boven alles gaat. Wij hebben u daarom meermaals geadviseerd om de modelinstellingen van TNO over te nemen en te bewerkstelligen dat er één set van modelinstellingen komt waarop de SDRA gebaseerd wordt.

Wij vinden dat u

11. moet zorgen dat de modelinstellingen zoals geadviseerd door TNO worden gereviewd en toegevoegd worden aan het basismodel van de SDRA zodat er in het vervolg geen verschil in uitkomst meer is;
12. er voor moet zorgen dat de gebouwen die uit de SDRA behorende bij het vaststellingsbesluit komen voortvarend worden toegevoegd aan het versterkingsprogramma, niet via het LOOV-programma.

3.6 Toezeggingen nakomen

Afgelopen jaar hebben de regionale overheden een beroepsprocedure opgestart toen bleek dat bij het vaststellingsbesluit 2022-2023 geen passende SDRA-berekening was gemaakt. U heeft toen alsnog een passende SDRA laten uitvoeren en in een Kamerbrief (d.d. 22 november 2022) toegezegd de gebouwen die hieruit zouden komen en nog niet aan het versterkingsprogramma waren toegevoegd, alsnog te laten beoordelen door de NCG. Helaas moeten wij constateren dat begin juli 2023, dus meer dan een half jaar na uw toezegging, de desbetreffende gebouwen nog steeds niet in het versterkingsprogramma zijn opgenomen door de NCG. Daarmee kunnen deze gebouwen nog niet meegewogen worden in de prioritering van de beoordelingen. Wij hebben u hier in ons advies van 30 mei 2023 ook al op gewezen.

Wij vinden dat u

13. uw toezeggingen moet nakomen en de gebouwen die voort zijn gekomen uit SDRA's van voorgaande jaren (inclusief die van gasjaar 2022-2023) ook daadwerkelijk toe moet laten voegen aan het versterkingsprogramma, niet via het LOOV-programma.

3.7 Versterkingsprogramma nog niet volledig

In uw ontwerpbesluit concludeert u dat het aannemelijk is dat gebouwen die daadwerkelijk niet aan de veiligheidsnorm voldoende in beeld zijn. Dat zijn wij niet met u eens.

Uit het onderzoek dat het Adviescollege Veiligheid Groningen (ACVG) onlangs heeft gedaan naar de veiligheid buiten de versterkings-scope, blijkt dat ook buiten de ruim 27.000 adressen die in het versterkingsprogramma zijn opgenomen, adressen bestaan die niet aan de veiligheidsnorm voldoen. U geeft aan dat u de conclusies van het ACVG volgt. Wij vinden dat u in uw besluit ook expliciet moet aangegeven tot welke concrete acties dit dan leidt.

Daarnaast doet TNO-onderzoek naar risico's voor gebouwen op wierden waar wellicht ook nog adressen uit voortkomen die aan het versterkingsprogramma toegevoegd moeten worden.

Ook blijkt steeds dat een geringe wijziging in een model leidt tot grote veranderingen in het aantal gebouwen dat beoordeeld moet worden. Dat blijkt uit de gevoeligheidsanalyse van TNO, maar ook uit het advies van het ACVG over het toepassen van tijdvak 6. Tot slot blijkt dat de werkelijkheid zich anders gedraagt dan de prognose, bijvoorbeeld bij prognose van het aantal bevingen met een magnitude van 1,5 M of meer.

De situatie is nog niet zo dat we kunnen zeggen dat de gebouwen die in het versterkingsprogramma beoordeeld moeten worden op veiligheid voldoende in beeld zijn. De doorlooptijd staat daarmee ook niet vast

Wij vinden dat u

14. concrete acties moet verbinden aan de uitkomsten van het onderzoek van het ACVG naar de veiligheid buiten de scope en deze acties in uw vaststellingsbesluit moet betrekken;
15. rekening moet houden met een grotere versterkingsopgave en een langere doorlooptijd.

3.8 Volwaardige beoordeling voor onveilige gebouwen

Bovendien blijkt uit het onderzoek van het ACVG dat de NCG in het verleden adressen die uit de aanvullende SDRA's kwamen via het programma Loket Opname op Verzoek (LOOV) liet instromen. In de praktijk betekent dit dat een adres met een (licht) verhoogd risicoprofiel eerst globaal wordt bekeken alvorens deze wel of niet aan het versterkingsprogramma wordt toegevoegd. Dat is in onze ogen (en dat van het ACVG) een oneigenlijke werkwijze. Wij vinden dat alle adressen die voortkomen uit een SDRA een volwaardige beoordeling behoren te krijgen.

Wij vinden dat u

16. in uw vaststellingsbesluit moet aangegeven dat alle adressen die voortkomen uit een SDRA een volwaardige beoordeling krijgen.

3.9 Gebouwen buiten de scope moeten gegarandeerd veilig zijn

Gebouwen worden opgenomen in het versterkingsprogramma op basis van wetenschappelijke inzichten en modellen. Maar dat moet dan betekenen dat de gebouwen die niet in het versterkingsprogramma zijn opgenomen, veilig zijn. Echter die garantie hebben we tot nu toe niet gekregen. Om zeker te zijn dat we met de juiste scope bezig zijn zou veiligstellen van alle woningen in het aardbevingsgebied de enige garantie zijn. Wij voorzien dat aspirant-kopers van gebouwen in het gebied willen weten of de woning veilig is. Een opname in de werkvoorraad van de NCG, of het ontbreken daarvan, is dan onvoldoende garantie.

Wij vinden dat u

17. moet garanderen dat gebouwen die niet in het versterkingsprogramma zijn of worden opgenomen voldoen aan de veiligheidsnorm.

3.10 Uitvoering versterking moet reëel zijn

Het versterkingsprogramma is primair een veiligheidsprogramma. De periode waarbinnen eigenaren en bewoners in onzekerheid leven over de veiligheid van hun woning of bedrijf moet zo kort mogelijk zijn. Dat geldt ook voor de periode waarin een eventuele onveilige situatie bestaat. Tegelijkertijd is een belangrijke conclusie uit het rapport van de Parlementaire Enquête Commissie Aardgaswinning Groningen dat de versterking tot op heden te veel techniek gedreven was en te weinig bewoners gericht.

De NCG heeft van u de opdracht gekregen om voor 2024 alle adressen in het versterkingsprogramma te hebben beoordeeld en in 2028 het versterkingsprogramma af te ronden. Met de huidige voortgang wordt deze doelstelling niet gehaald. Dat concludeert Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) in haar jaarlijkse voortgangsrapportage (d.d. 4 juli 2023). SodM geeft aan dat de versterkingsopgave de benodigde versnelling nog onvoldoende laat zien. Om de versterking in 2028 af te kunnen ronden moet de "productie" met een factor drie omhoog. SodM stelt dat als niet direct wordt overgegaan tot het nemen van passende maatregelen de afronding van de versterking in 2028 in gevaar komt.

Onze eigen bevindingen zijn dat er absoluut voortgang wordt geboekt door de NCG. In een aantal gemeenten neemt het aantal beoordelingen toe en het aantal gebouwen dat op norm wordt verklaard neemt toe, terwijl er ook op steeds meer plekken daadwerkelijke versterking plaatsvindt. Maar dat gebeurt nog niet in het tempo dat nodig is. Bovendien zien we ook telkens dat de realiteit ons inhaalt. Zo bleek een deel van de typologisch op norm verklaarde adressen toch niet aan de veiligheidsnorm te voldoen en hebben zowel de typologieaanpak als de praktijk aanpak 2.0 meer uitval dan vooraf gedacht. Wij zien dus onvoldoende voortgang om optimisme over de planning te rechtvaardigen.

Bovendien zien we enerzijds dat de 50 kabinetsmaatregelen impact kunnen hebben op de planning van de NCG en anderzijds dat de invulling van deze maatregelen dusdanig wordt gedaan dat deze de planning van de NCG zo weinig mogelijk beïnvloeden. Het al te rigide vasthouden aan een deadline kan leiden tot negatieve effecten voor onze inwoners. Door het vasthouden aan een, in onze ogen, niet realistische deadline van 2028 zien we dat de aanbevelingen van de enquêtecommissie nu al onder druk staan.

Wij vinden dat u in uw totale overwegingen, dus zowel ten aanzien van de keuzes die direct samenhangen met het vaststellingsbesluit, maar ook besluiten die voortkomen uit het rapport van de Parlementaire Enquête Commissie (en de vertaling naar maatregelen in Nij Begun) telkens de balans

moet zoeken tussen enerzijds snelheid en anderzijds zorgvuldigheid en menselijkheid. Het loslaten van de deadline van 2028 als dogma waar vanuit alles wordt bepaald zou hierbij kunnen helpen.

Wij vinden dat u

18. NCG de opdracht moet geven een planning voor het vervolg van de versterking op te stellen die gebaseerd is op realisme zonder onhaalbare deadlines;
19. tegelijkertijd de NCG alle mogelijkheden moet bieden om de capaciteit voor beoordelen en versterken zoveel mogelijk te vergroten;
20. de voorgestelde maatregelen in Nij Begun goed en ruimhartig moet uitwerken en invoeren, en dat deze niet ingeperkt moeten worden vanwege het rigide vasthouden aan de deadline van 2028.

4 Schade

In ons advies hebben wij opnieuw aangegeven dat het noodzakelijk is om het IMG voldoende wettelijke regelruimte en financiën te geven zodat het IMG problemen kan oplossen die redelijkerwijs niet voor rekening van bewoners horen te blijven, ook als dat buiten aansprakelijkheid van NAM valt. Wij hebben in het bijzonder aandacht gevraagd voor bewoners in de kern van het gebied. Juist zij moeten ontzorgd worden en kunnen rekenen op een eenvoudige schadeafhandeling. De kabinetsmaatregelen in Nij Begun laten volgens ons te veel aansprakelijkheids- en systeemdenken zien. Als voorbeeld hebben wij de maatregel genoemd om bij schadebedragen tot € 40.000 niet naar een andere schadeoorzaak te zoeken.¹ Dit is geen verbetering van de positie van bewoners, maar een uitholling van het wettelijk bewijsvermoeden die vooral de zwaarst gedupeerden raakt. Wij vinden ook dat er één loket voor schadeafhandeling moet komen (het IMG) en één wijze van beoordelen (het wettelijk bewijsvermoeden). Immateriële schadevergoeding voor wachten op en onzekerheid door versterking moet goed geregeld zijn.

In uw ontwerpbesluit erkent u nu dat het essentieel is om het IMG voldoende wettelijke regelruimte en financiën te geven. Het kabinet maakt andere overwegingen dan voorheen en stelt bewoners en hun belangen centraal. Vervolgens geeft u aan hoe u denkt dat de kabinetsmaatregelen uit Nij Begun daaraan bijdragen.

De kabinetsmaatregelen voor schadeafhandeling zijn echter allesbehalve een vereenvoudiging. U plaatst gedupeerden in hokjes en afhankelijk van het hokje is er een 'loket' dat een oplossing moet bieden.

- Voor reguliere schadeafhandeling is er het IMG. Het IMG krijgt ook de mogelijkheid om knelpunten buiten aansprakelijkheid van NAM op te lossen.
- Voor snelheid bij schades van meer dan € 60.000 moeten gedupeerden echter zijn bij een taskforce: voor Agro, Mkb en particulieren die al meerdere jaren wachten op duidelijkheid.
- Voor 'andersoortige zeer complexe situaties' moeten gedupeerden echter zijn bij de Commissie Bijzondere Situaties (CBS) of het Interventieteam Vastgelopen Situaties.
- Wanneer er sprake is van mestkelderproblematiek is het IMG weer bevoegd, maar dan moet er afgestemd worden met de specialisten bij het Agroprogramma van de NCG (zie maatregel 24 Nij Begun).

Wanneer u de belangen van bewoners centraal stelt, is dit niet te begrijpen. De oplossing is in onze ogen eenvoudig: het IMG regelruimte en budget geven om de problemen op te lossen die redelijkerwijs niet voor rekening van bewoners moet blijven. Speciale programma's moeten niet ingezet worden om schade af te handelen, maar om de doelgroep perspectief te geven.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan dat door maatregel 6 uit Nij Begun (herhaalschade voorkomen met duurzaam schadeherstel) het budget voor duurzaam herstel verviervoudigt. Herhaalschade voorkomen valt volgens ons onder aansprakelijkheid en moet vergoed worden. Dit mag niet beperkt worden door budget.

Volgens u krijgen bewoners die nog steeds wachten op versterking € 2.500 voor geleden immateriële schade. Het punt dat wij in ons advies maken, is dat u de grootste oorzaak van geleden immateriële schade – wachten op en onzekerheid door versterking – nog niet geregeld hebt. U wilt nu – jaren later – een vergoeding geven aan gedupeerden die nog wachten terwijl u in het ontwerpbesluit ook aangeeft dat de beoordelingen in 2023 afgerond moeten zijn. U regelt de schadevergoeding wanneer (vrijwel) niemand voldoet aan uw criteria. U regelt niets voor diegenen die misschien nu niet meer

¹ Dit bedrag is verhoogd naar € 60.000 door het aannemen van een motie door de Tweede Kamer

wachten, maar dat wel hebben gedaan. Ook geeft u niet aan welke instantie bevoegd is om deze schade af te handelen. Het IMG vindt zichzelf niet bevoegd en de NCG heeft het niet geregeld. Wij blijven dit onacceptabel vinden.

U bent van mening dat u door de maatregelen 2, 3 en 22 uit Nij Begun deels tegemoetkomt aan ons advies om één loket voor mijnbouwschade te realiseren. Dat zijn wij niet met u eens. Maatregel 2 betreft het vastleggen in een Algemene maatregel van Bestuur (AmvB) van het gebied waar het wettelijk bewijsvermoeden van toepassing is. Dat is volgens u vergroot. U heeft het echter ook verkleind en daar gaat u aan voorbij. Korthedshalve verwijzen wij naar onze reactie op de ontwerp AmvB. Bovendien geldt hier het wettelijk bewijsvermoeden en dat is weerlegbaar en – juist in de gebieden die u binnen het effectgebied probeert te krijgen – ook weerlegd. Maatregel 3 (stoppen met onderzoek naar causaliteit bij schadeherstel tot € 60.000) geldt tenzij schade naar haar aard geen mijnbouwschade is. Dat is het geval volgens de onderzoeken die in de twee gebieden is gedaan die u onder het effectgebied wilt brengen. Dus onderbrengen onder het effectgebied betekent niet dat er dan ook schade vergoed zal worden. Maatregel 22 (nauwe samenwerking) is een procesmaatregel die van weinig betekenis is voor bewoners.

Mijnbouwschade is per definitie complexe materie. In theorie is de afhandeling van schade geregeld, maar in de praktijk hebben bewoners met te veel loketten en manieren van afhandelen te maken. Dit doet zich voor bij gestapelde mijnbouw, maar ook in situaties die niet vallen binnen de grens waar het wettelijk bewijsvermoeden van toepassing is. U gaat over normstelling, vergunningverlening en bent ook bij machte hier iets aan te veranderen. Wij vinden dat u dat ook moet doen.

Tot slot vinden wij het onbegrijpelijk dat wij als regio tot nu toe niet betrokken zijn bij de uitwerking van de kabinetsmaatregelen, althans niet op een manier dat we de uitwerking effectief kunnen beïnvloeden. U bent uiteraard verantwoordelijk voor de afhandeling van schade, maar wij zien de effecten wanneer maatregelen niet daadwerkelijk milder, menselijker en makkelijker zijn en hebben een beter beeld wat er nodig is.

Wij vinden dat u

21. het IMG voldoende wettelijke regelruimte en financiën moet geven om schade rechtvaardig en ruimhartig te vergoeden ook buiten de aansprakelijkheid van NAM;
22. het IMG de mogelijkheid moet geven om ook bij complexe en/of meervoudige schade een eenvoudige behandeling van de schademelding aan te bieden waarbij niet elke schade bediscussieerd wordt;
23. duurzaam herstel moet realiseren door onder meer funderingen van gebouwen te herstellen bij schadeafhandeling en versterking;
24. zorg moet dragen voor de realisatie van één loket voor mijnbouwschade in Groningen waarbij het wettelijk bewijsvermoeden wordt toegepast voor gebieden waar sprake is van (gestapelde) mijnbouwactiviteiten.

5. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning

5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging

Bewoners verwachten dat het Groningenveld op 1 oktober 2023 sluit en dat is ook nodig. U komt hier gedeeltelijk aan tegemoet door te bepalen dat in principe geen gas mag worden gewonnen in het komende gasjaar.

De problemen van onze inwoners op het gebied van de schadeafhandeling, versterking, de (mentale) gezondheid en de ervaren veiligheid zijn hiermee nog niet opgelost. Ook zorgt de onduidelijkheid in uw ontwerpbesluit voor de nodige zorgen en mogelijke maatschappelijke ontwrichting.

Doordat u geen duidelijke operationele strategie vaststelt, en geen daarop afgestemde SDRA uitvoert, is het voor onze bewoners niet duidelijk wat er precies gebeurt en wat de gevolgen zijn. Er zijn veel onzekere factoren zoals het vullingsniveau van de gasopslagen, het functioneren van de stikstofinstallatie in Zuidbroek, het aanbod van LNG en de geopolitieke ontwikkelingen. Door ontwikkelingen over deze risico's blijven onze inwoners in onzekerheid over het mogelijk weer starten van de gaswinning in Groningen. Het is van belang dat de maatschappelijke impact op bewoners écht zwaarder weegt dan leveringszekerheid en niet steeds afhangt van factoren die steeds wisselen en onzeker zijn. Wij vinden dat dit tot onzekerheid leidt onder onze inwoners en het herstel van vertrouwen niet bevordert. Alhoewel de gasopslagen Norg en Grijpskerk nu nodig zijn om gaswinning uit het Groningenveld te beëindigen, vinden wij het ook essentieel dat omwonenden van de gasopslagen perspectief krijgen op het sluiten van de gasopslagen.

Daarnaast hebben wij in ons advies het belang benadrukt om aandacht te blijven besteden aan de (mentale) impact die de gaswinnings- en aardbevingsproblematiek heeft op de samenleving, en op jongeren in het bijzonder. We hebben u geadviseerd zich langdurig te committeren om de negatieve (mentale) impact van de gaswinnings- en aardbevingsproblematiek op de gedupeerden weg te nemen. We zijn blij te lezen dat u dit advies overneemt, dat het Kabinet zich langjarig wil committeren op welzijn en sociaal herstel en dat u hiervoor extra financiële middelen beschikbaar stelt voor gemeenten. Hiermee doet u recht aan de adviezen van o.a. de Parlementaire Enquête Commissie, Gronings Perspectief, de Nationale Ombudsman en de Kinderombudsman. De voornemens in de kabinetsreactie Nij Begun vragen echter nog wel om een nadere uitwerking.

Tot slot hebben we u geadviseerd de wetgeving die de sluiting van het Groningenveld vastlegt zo snel mogelijk in werking te laten treden. Het wettelijk vastleggen van de sluiting van het Groningenveld betekent voor onze inwoners zekerheid.

Wij vinden dat u

25. in het vaststellingsbesluit duidelijk moet aangeven welke operationele strategie u vaststelt;
26. omwonenden van de gasopslagen Norg en Grijpskerk perspectief moet geven op het sluiten van de gasopslagen;
27. de voorgenomen inspanning om de negatieve (mentale) impact te verminderen, en het welzijn en het economisch perspectief van de regio te versterken samen met de regio nader uit moet werken;
28. de wet die de sluiting van het Groningenveld vastlegt zo snel mogelijk het wetgevingsproces moet laten doorlopen en in werking moet laten treden.

5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers

In uw ontwerpbesluit schrijft u dat uit het rapport van de Parlementaire Enquête blijkt dat de veiligheid van de Groningers lange tijd ondergeschikt is geweest aan de leveringszekerheid. In uw besluit om het Groningenveld per 1 oktober 2023 in principe te sluiten heeft u het risico op maatschappelijke ontwrichting door afsluiting van eindafnemers van laagcalorisch gas afgewogen. U geeft aan het risico op een capaciteitstekort te beperken, door o.a. de inwerkingtreding van de stikstofinstallatie in Zuidbroek en het afbouwen van de vraag naar laagcalorisch gas. Gezien de mogelijke maatschappelijke ontwrichting als gevolg van een tekort aan de beschikbaarheid van hoogcalorisch gas – wat geconverteerd wordt naar laagcalorisch gas – vinden wij dat u extra alternatieven moet onderzoeken om mogelijke tekorten op te kunnen vangen en zodat we niet meer afhankelijk hoeven te zijn van het Groningenveld.

Wij vinden dat u

29. voor de definitieve sluiting van het Groningenveld alternatieven moet inventariseren om risico's op te kunnen vangen van onderbrekingen van de beschikbaarheid van hoogcalorisch gas, zodat u niet terug hoeft te vallen op het Groningenveld.

Verzonden: 8/1/2023 8:36:35 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2023-2024
Achternaam: [REDACTED]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [REDACTED]
Straat: Postbus
Huisnummer: 100
Postcode: 9350 AC
Woonplaats: Leek
Land: Nederland
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Overheid
(Mede) namens:
Organisatie: Gemeente Westerkwartier

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Zie bijlage

95971624_9250255_Gemeente_Westerkwartier_Zienswijze_Ontwerp-
vaststellingsbesluit_20230726.pdf

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

Zie bijlage

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Gaswinning Groningen
Postbus 111
9200 AC DRACHTEN

Contactpersoon

Kenmerk
1969136439

Datum
26 juli 2023

Onderwerp

Zienswijze op ontwerp-vaststellingsbesluit operationele strategie gasjaar 2023-2024

Geachte lezer,

Op 29 juni 2023 verscheen het ontwerp-vaststellingsbesluit voor de operationele strategie van gasjaar 2023-2024. De gemeente Westerkwartier heeft kennis genomen van de inhoud en hecht er belang aan een zienswijze in te dienen.

Zienswijze op ontwerp-vaststellingsbesluit

De gemeente Westerkwartier onderschrijft de regionale zienswijze die met dit doel is opgesteld. Deze treft u aan bij deze brief, schriftelijk dan wel digitaal.

Specifiek voor de gemeente Westerkwartier

In onze adviesbrief hebben wij specifiek aandacht gevraagd voor de gasopslag in Grijskerk. Duidelijk is nu dat deze ook op langere termijn nodig wordt geacht om de leveringszekerheid van aardgas in Nederland te borgen. Daarbij blijkt uit de Visie gasopslagen (d.d. 23 juni 2023) dat seizoensopslag "commercieel interessant" en "grotendeels commercieel gedreven" is. Dit onderstreept wat ons betreft de noodzaak om lusten en lasten beter in evenwicht te brengen. Op dit moment ondervinden onze inwoners puur en alleen de lasten. Veroorzaak geen nieuwe ereschuld, maar investeer nu in brede welvaart en een duurzame toekomst in onze gemeente. Wij zullen hier consequent aandacht voor blijven vragen tot lusten en lasten in evenwicht zijn.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van de gemeente Westerkwartier,

H. Nederveen, loco-burgemeester

Postadres
Postbus 100
9350 AC Leek

Contact
Telefoon 14 0594 www.westerkwartier.nl
info@westerkwartier.nl

Pagina
1 van 1

ZIENSWIJZE

op het ontwerp-vaststellingsbesluit Groningenveld
voor het gasjaar 2023/2024

Gemeente Westerkwartier

26 juli 2023

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Ontwerpbesluit is onvoldoende duidelijk	4
2.1 Onduidelijkheid over operationele strategie	4
2.2 Onduidelijkheid over waakvlamniveau	4
2.3 Onduidelijkheid over consequenties niet-slagen zomertest of niet beschikbaar zijn stikstoffabriek Zuidbroek of wijze van testen	5
3. Veiligheidsnorm 10^{-5} en tempo versterken gebouwen	6
3.1 Seismiciteit in relatie tot prognose	6
3.2 Monitoring na sluiting Groningenveld	6
3.3 Veiligheid industriële installaties.....	6
3.4 Een passende SDRA nodig	7
3.5 Zorg voor één set modelinstellingen.....	7
3.6 Toezeggingen nakomen	7
3.7 Versterkingsprogramma nog niet volledig	8
3.8 Volwaardige beoordeling voor onveilige gebouwen	8
3.9 Gebouwen buiten de scope moeten gegarandeerd veilig zijn.....	9
3.10 Uitvoering versterking moet reëel zijn.....	9
4 Schade	11
5. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning	13
5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging	13
5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers	14

1. Inleiding

Op 30 juni 2023 heeft u het ontwerp-vaststellingsbesluit gaswinning Groningenveld 2023-2024 (ontwerpbesluit) ter inzage gelegd.

U heeft NAM naar aanleiding van de raming van Groningen Transport Services (GTS) van 31 januari 2023 gevraagd om drie operationele strategieën vast te stellen:

1. Alle productieclusters sluiten op 1 oktober 2023; productie is 0 Nm³;
2. Elf productieclusters beschikbaar op waakvlamniveau; productie is 3,2 miljard Nm³;
3. Vijf productieclusters beschikbaar op waakvlamniveau; productie is 1,5 miljard Nm³.

Voor elke operationele strategie is door TNO een Seismische Risico- en Dreigingsanalyse (SDRA) opgesteld. Aanvullend heeft TNO weer een zogenaamde 'gevoeligheidsanalyse' uitgevoerd.

Op 30 mei 2023 hebben wij u geadviseerd om operationele strategie 1 vast te stellen, dat wil zeggen alle productieclusters sluiten en een productieniveau van 0 Nm³.

U stelt in u ontwerpbesluit vast dat in het gasjaar 2023-2024 in beginsel geen gas uit het Groningenveld wordt gewonnen. Alleen een temperatuur van -6,5 °C of kouder kan er komend gasjaar nog voor zorgen dat elf productieclusters op waakvlamniveau gebracht moeten worden. Ontwikkelingen als afbouw van levering aan het buitenland of geopolitiek hebben geen invloed op de sluiting van het Groningenveld.

In het geval het Groningenveld op waakvlamniveau wordt gebracht dient het veld ook als back up en mag in uitzonderlijke situaties maximaal 1,5 Nm³ worden gewonnen. Deze optie test u in de zomer van 2023.

U heeft in het bestuurlijk overleg van 12 juli 2023 aangegeven dat het feit dat het Kabinet is gevallen geen invloed zal hebben op de voortgang van de aanpak van het Kabinet voor Groningen en in voorliggend geval de beëindiging van de winning en de sluiting van het Groningenveld. Dit zal onverminderd doorgaan.

Wij zien in uw ontwerpbesluit nog een aantal punten die aanleiding geven om toch een zienswijze in te dienen

2. Ontwerpbesluit is onvoldoende duidelijk

2.1 Onduidelijkheid over operationele strategie

U moet op grond van artikel 52d, lid 1 Mijnbouwwet een operationele strategie vaststellen. Dat kan onder voorwaarden ook een gewijzigde operationele strategie zijn (lid 4). Het is onduidelijk welke operationele strategie u vaststelt.

In artikel 1 van het ontwerpbesluit stelt u vast dat NAM overeenkomstig de operationele strategie gas moet winnen en dat de operationele strategie van 14 april 2023 onderdeel uitmaakt van het besluit. NAM heeft echter niet één, maar op uw verzoek drie operationele strategieën opgesteld. Door uw formulering in artikel 1 stelt u drie strategieën vast. De bedoeling is echter dan geen van de drie strategieën wordt vastgesteld, maar een variant van operationele strategie 1 (geen winning). Dit moet volstrekt duidelijk worden vastgelegd. Uiteindelijk is dit immers het besluit waar NAM zich als houder van de winningsvergunning aan moet houden.

Wij vinden dat u:

1. de operationele strategie duidelijk moet vaststellen.

2.2 Onduidelijkheid over waakvlamniveau

In uw ontwerpbesluit bestaat ruimte voor onduidelijkheid over de condities waaronder een of meerdere productieclusters op waakvlamniveau worden gebracht en wat volgens u waakvlam niveau precies is.

1. **Wanneer krijgt NAM een signaal dat ze een of meer productieclusters op waakvlam moeten zetten?** De door u gekozen formulering brengt veel onzekerheden met zich mee: wat is het algemeen bericht van KNMI, is dat veertien dagen van tevoren zo zeker dat gesproken kan worden over een temperatuur die er *zal zijn*, is dat veertien dagen van tevoren al gecorrigeerd met windsnelheid, wat is waakvlam?
De maximale hoogte van het waakvlamniveau is niet bepaald en uit de formulering van artikel 2, lid 2 blijkt ook niet dat NAM de productieclusters op waakvlamniveau moet brengen, alleen dat NAM dat kan. Wij gaan er dan vanuit dat het alle clusters betreft die in artikel 3 worden benoemd, inclusief de satelliet-clusters.
2. **Wat is het signaal precies?**
3. **Welk cluster wordt dan op waakvlamniveau gebracht? En hoe wordt dat bepaald?**
4. **Hoe verhoudt dit besluit zich tot het besluit om in theorie 11 clusters te kunnen gebruiken in plaats van 5? Hoe gaat u om met de 6 clusters die op 1 april 2023 buitengebruik zijn gesteld?**

Ook motiveert u in uw besluit niet waarom het nodig is om 11 productieclusters naar waakvlamniveau te brengen bij een temperatuur van -6,5 °C of kouder terwijl Gasunie Transport Services (GTS) in zijn brief van 26 mei 2023 aangeeft dat ook volstaan kan worden met 5 productieclusters bij een temperatuur van -6,5 °C.

Wij vinden dat u

2. Operationele strategie 1 moet vaststellen;
3. indien u dat niet doet de condities waaronder NAM de productieclusters op het waakvlamniveau moet brengen, duidelijk moet bepalen en ook moet definiëren wat u verstaat onder waakvlamniveau;
4. in dat geval bovendien moet motiveren waarom er 11 productieclusters nodig zijn in plaats van 5 bij een temperatuur van $-6,5^{\circ}\text{C}$.

2.3 Onduidelijkheid over consequenties niet-slagen zomertest of niet beschikbaar zijn stikstoffabriek Zuidbroek of wijze van testen

Uw scenario om de productieclusters alleen te activeren bij een verwachte temperatuur van $-6,5^{\circ}\text{C}$ moet nog getest worden in de zomer en is ook afhankelijk van het functioneren van de stikstoffabriek op 1 oktober 2023. Uw besluit biedt echter geen duidelijkheid over de vraag welke operationele strategie wordt vastgesteld wanneer de zomertest anders verloopt dan u verwacht of wanneer de stikstoffabriek toch niet beschikbaar is op 1 oktober 2023. Dat maakt het ook voor ons en onze inwoners moeilijk om te reageren op het ontwerpbesluit.

Ook blijkt uit uw ontwerpbesluit niet hoe het testen verloopt en welke cluster(s) getest wordt/worden. Worden bij het testen alle 11 clusters opgestart? Of worden alleen de 6 clusters die sinds 1 april 2023 buitenwerking zijn gesteld, opgestart? Of worden deze 6 buitenwerking gestelde clusters afwisselend getest?

In het definitieve besluit zult u het resultaat van de zomertest verwerken.

Wij vinden dat u

5. in uw besluit duidelijk moet maken welke operationele strategie u vaststelt wanneer de condities (zomertest en stikstoffabriek Zuidbroek) niet gerealiseerd worden.

3. Veiligheidsnorm 10^{-5} en tempo versterken gebouwen

3.1 Seismiciteit in relatie tot prognose

Zoals u aangeeft in uw ontwerpbesluit is het aantal werkelijke aardbevingen met een magnitude van 1,5 M of meer aan de bovengrens van de onzekerheidsmarge. KNMI stelt dat de prognostische afname waarschijnlijk minder snel zal gaan dan TNO aanneemt. SodM doet hier onderzoek naar, maar de onderzoeksresultaten zijn vermoedelijk niet beschikbaar voordat u een definitief besluit neemt.

Wij vinden dat u

6. in het vaststellingsbesluit de bovengrens van de onzekerheidsmarge mee moet wegen in het besluit en operationele strategie 1 moet vaststellen;
7. aan moet geven hoe u omgaat met te verwachten seismiciteit als blijkt dat u toch gas moet winnen uit het Groningenveld bij koude omstandigheden of (technische) noodzaak.

3.2 Monitoring na sluiting Groningenveld

In uw ontwerpbesluit geeft u terecht aan dat ook wanneer er geen gas meer gewonnen wordt uit het Groningenveld, de zorg- en monitoringsplicht blijven bestaan. Voor bewoners is het van essentieel belang de garantie te krijgen dat monitoren geen verkapte gaswinning is. De putten moeten daarom zodanig gesloten worden dat monitoren geborgd is terwijl gaswinning niet meer mogelijk is.

Wij vinden dat u

8. in uw vaststellingsbesluit duidelijk moet maken dat monitoren los staat van gaswinning.

3.3 Veiligheid industriële installaties

Uit het advies van het Adviescollege Veiligheid Groningen (ACVG) blijkt dat industrie erop geanticipeerd heeft dat op 1 oktober 2023 tijdvak 6 wordt toegepast bij de beoordeling of gebouwen voldoen aan de veiligheidsnorm en welke maatregelen nodig zijn. Het ACVG adviseert echter om tijdvak 5 toe te passen met de mogelijkheid van maatwerk.

Wij verwachten in uw vaststellingsbesluit een actualisatie aan te treffen, wat betreft de veiligheid van industriële installaties in onze provincie

Wij vinden dat u

9. in het definitieve vaststellingsbesluit uw motivering voor wat betreft industrie moet actualiseren.

3.4 Een passende SDRA nodig

U gaat uit van een variant op operationele strategie 1 met een aantal onzekerheden. Zo kan het zijn dat de zeer uitzonderlijke situaties zich gaan voordoen, ook is het mogelijk dat uit de testen van NAM en GTS blijkt dat snel genoeg opschakelen niet mogelijk is. In feite betekent dit dat u kiest voor een variant waarvoor geen wettelijk verplichte Seismische Dreiging en Risico Analyse (SDRA) beschikbaar is. Daarom vinden wij dat u een SDRA moet laten uitvoeren die past bij het besluit dat u voornemens bent te nemen.

Wij vinden dat u

10. een SDRA moet laten opstellen en uitvoeren die aansluit op het voorgenomen besluit van 0 Nm³ met een opschalingsmogelijkheid.

3.5 Zorg voor één set modelinstellingen

In uw ontwerpbesluit gaat u uit van een SDRA die hoort bij een gesloten gasveld (0 Nm³ en geen opschaling mogelijk). Uit deze SDRA blijkt dat er toch nog enkele honderden gebouwen zijn met een (licht) verhoogd risicoprofiel. Deze zijn grotendeels al in beeld bij de NCG. Voor de adressen die nog niet in beeld zijn (8 op basis van de door u opgegeven modelinstellingen en 22 op basis van de gevoeligheidsanalyse van TNO) geeft u NCG de opdracht om deze alsnog aan de werkvoorraad toe te voegen.

Wij blijven het niet wenselijk vinden dat er met twee versies van modelinstellingen wordt gewerkt; de door u opgegeven instellingen en de instellingen die TNO vanuit wetenschappelijk inzichten uitvoert. Ook in dit geval vinden wij dat zekerheid boven alles gaat. Wij hebben u daarom meermaals geadviseerd om de modelinstellingen van TNO over te nemen en te bewerkstelligen dat er één set van modelinstellingen komt waarop de SDRA gebaseerd wordt.

Wij vinden dat u

11. moet zorgen dat de modelinstellingen zoals geadviseerd door TNO worden gereviewd en toegevoegd worden aan het basismodel van de SDRA zodat er in het vervolg geen verschil in uitkomst meer is;
12. er voor moet zorgen dat de gebouwen die uit de SDRA behorende bij het vaststellingsbesluit komen voortvarend worden toegevoegd aan het versterkingsprogramma, niet via het LOOV-programma.

3.6 Toezeggingen nakomen

Afgelopen jaar hebben de regionale overheden een beroepsprocedure opgestart toen bleek dat bij het vaststellingsbesluit 2022-2023 geen passende SDRA-berekening was gemaakt. U heeft toen alsnog een passende SDRA laten uitvoeren en in een Kamerbrief (d.d. 22 november 2022) toegezegd de gebouwen die hieruit zouden komen en nog niet aan het versterkingsprogramma waren toegevoegd, alsnog te laten beoordelen door de NCG. Helaas moeten wij constateren dat begin juli 2023, dus meer dan een half jaar na uw toezegging, de desbetreffende gebouwen nog steeds niet in het versterkingsprogramma zijn opgenomen door de NCG. Daarmee kunnen deze gebouwen nog niet meegewogen worden in de prioritering van de beoordelingen. Wij hebben u hier in ons advies van 30 mei 2023 ook al op gewezen.

Wij vinden dat u

13. uw toezeggingen moet nakomen en de gebouwen die voort zijn gekomen uit SDRA's van voorgaande jaren (inclusief die van gasjaar 2022-2023) ook daadwerkelijk toe moet laten voegen aan het versterkingsprogramma, niet via het LOOV-programma.

3.7 Versterkingsprogramma nog niet volledig

In uw ontwerpbesluit concludeert u dat het aannemelijk is dat gebouwen die daadwerkelijk niet aan de veiligheidsnorm voldoende in beeld zijn. Dat zijn wij niet met u eens.

Uit het onderzoek dat het Adviescollege Veiligheid Groningen (ACVG) onlangs heeft gedaan naar de veiligheid buiten de versterkings-scope, blijkt dat ook buiten de ruim 27.000 adressen die in het versterkingsprogramma zijn opgenomen, adressen bestaan die niet aan de veiligheidsnorm voldoen. U geeft aan dat u de conclusies van het ACVG volgt. Wij vinden dat u in uw besluit ook expliciet moet aangegeven tot welke concrete acties dit dan leidt.

Daarnaast doet TNO-onderzoek naar risico's voor gebouwen op wierden waar wellicht ook nog adressen uit voortkomen die aan het versterkingsprogramma toegevoegd moeten worden.

Ook blijkt steeds dat een geringe wijziging in een model leidt tot grote veranderingen in het aantal gebouwen dat beoordeeld moet worden. Dat blijkt uit de gevoeligheidsanalyse van TNO, maar ook uit het advies van het ACVG over het toepassen van tijdvak 6. Tot slot blijkt dat de werkelijkheid zich anders gedraagt dan de prognose, bijvoorbeeld bij prognose van het aantal bevingen met een magnitude van 1,5 M of meer.

De situatie is nog niet zo dat we kunnen zeggen dat de gebouwen die in het versterkingsprogramma beoordeeld moeten worden op veiligheid voldoende in beeld zijn. De doorlooptijd staat daarmee ook niet vast

Wij vinden dat u

14. concrete acties moet verbinden aan de uitkomsten van het onderzoek van het ACVG naar de veiligheid buiten de scope en deze acties in uw vaststellingsbesluit moet betrekken;
15. rekening moet houden met een grotere versterkingsopgave en een langere doorlooptijd.

3.8 Volwaardige beoordeling voor onveilige gebouwen

Bovendien blijkt uit het onderzoek van het ACVG dat de NCG in het verleden adressen die uit de aanvullende SDRA's kwamen via het programma Loket Opname op Verzoek (LOOV) liet instromen. In de praktijk betekent dit dat een adres met een (licht) verhoogd risicoprofiel eerst globaal wordt bekeken alvorens deze wel of niet aan het versterkingsprogramma wordt toegevoegd. Dat is in onze ogen (en dat van het ACVG) een oneigenlijke werkwijze. Wij vinden dat alle adressen die voortkomen uit een SDRA een volwaardige beoordeling behoren te krijgen.

Wij vinden dat u

16. in uw vaststellingsbesluit moet aangegeven dat alle adressen die voortkomen uit een SDRA een volwaardige beoordeling krijgen.

3.9 Gebouwen buiten de scope moeten gegarandeerd veilig zijn

Gebouwen worden opgenomen in het versterkingsprogramma op basis van wetenschappelijke inzichten en modellen. Maar dat moet dan betekenen dat de gebouwen die niet in het versterkingsprogramma zijn opgenomen, veilig zijn. Echter die garantie hebben we tot nu toe niet gekregen. Om zeker te zijn dat we met de juiste scope bezig zijn zou veiligstellen van alle woningen in het aardbevingsgebied de enige garantie zijn. Wij voorzien dat aspirant-kopers van gebouwen in het gebied willen weten of de woning veilig is. Een opname in de werkvoorraad van de NCG, of het ontbreken daarvan, is dan onvoldoende garantie.

Wij vinden dat u

17. moet garanderen dat gebouwen die niet in het versterkingsprogramma zijn of worden opgenomen voldoen aan de veiligheidsnorm.

3.10 Uitvoering versterking moet reëel zijn

Het versterkingsprogramma is primair een veiligheidsprogramma. De periode waarbinnen eigenaren en bewoners in onzekerheid leven over de veiligheid van hun woning of bedrijf moet zo kort mogelijk zijn. Dat geldt ook voor de periode waarin een eventuele onveilige situatie bestaat. Tegelijkertijd is een belangrijke conclusie uit het rapport van de Parlementaire Enquête Commissie Aardgaswinning Groningen dat de versterking tot op heden te veel techniek gedreven was en te weinig bewoners gericht.

De NCG heeft van u de opdracht gekregen om voor 2024 alle adressen in het versterkingsprogramma te hebben beoordeeld en in 2028 het versterkingsprogramma af te ronden. Met de huidige voortgang wordt deze doelstelling niet gehaald. Dat concludeert Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) in haar jaarlijkse voortgangsrapportage (d.d. 4 juli 2023). SodM geeft aan dat de versterkingsopgave de benodigde versnelling nog onvoldoende laat zien. Om de versterking in 2028 af te kunnen ronden moet de "productie" met een factor drie omhoog. SodM stelt dat als niet direct wordt overgegaan tot het nemen van passende maatregelen de afronding van de versterking in 2028 in gevaar komt.

Onze eigen bevindingen zijn dat er absoluut voortgang wordt geboekt door de NCG. In een aantal gemeenten neemt het aantal beoordelingen toe en het aantal gebouwen dat op norm wordt verklaard neemt toe, terwijl er ook op steeds meer plekken daadwerkelijke versterking plaatsvindt. Maar dat gebeurt nog niet in het tempo dat nodig is. Bovendien zien we ook telkens dat de realiteit ons inhaalt. Zo bleek een deel van de typologisch op norm verklaarde adressen toch niet aan de veiligheidsnorm te voldoen en hebben zowel de typologieaanpak als de praktijkaanpak 2.0 meer uitval dan vooraf gedacht. Wij zien dus onvoldoende voortgang om optimisme over de planning te rechtvaardigen.

Bovendien zien we enerzijds dat de 50 kabinetsmaatregelen impact kunnen hebben op de planning van de NCG en anderzijds dat de invulling van deze maatregelen dusdanig wordt gedaan dat deze de planning van de NCG zo weinig mogelijk beïnvloeden. Het al te rigide vasthouden aan een deadline kan leiden tot negatieve effecten voor onze inwoners. Door het vasthouden aan een, in onze ogen, niet realistische deadline van 2028 zien we dat de aanbevelingen van de enquêtecommissie nu al onder druk staan.

Wij vinden dat u in uw totale overwegingen, dus zowel ten aanzien van de keuzes die direct samenhangen met het vaststellingsbesluit, maar ook besluiten die voortkomen uit het rapport van de Parlementaire Enquête Commissie (en de vertaling naar maatregelen in Nij Begun) telkens de balans

moet zoeken tussen enerzijds snelheid en anderzijds zorgvuldigheid en menselijkheid. Het loslaten van de deadline van 2028 als dogma waar vanuit alles wordt bepaald zou hierbij kunnen helpen.

Wij vinden dat u

18. NCG de opdracht moet geven een planning voor het vervolg van de versterking op te stellen die gebaseerd is op realisme zonder onhaalbare deadlines;
19. tegelijkertijd de NCG alle mogelijkheden moet bieden om de capaciteit voor beoordelen en versterken zoveel mogelijk te vergroten;
20. de voorgestelde maatregelen in Nij Begun goed en ruimhartig moet uitwerken en invoeren, en dat deze niet ingeperkt moeten worden vanwege het rigide vasthouden aan de deadline van 2028.

4 Schade

In ons advies hebben wij opnieuw aangegeven dat het noodzakelijk is om het IMG voldoende wettelijke regelruimte en financiën te geven zodat het IMG problemen kan oplossen die redelijkerwijs niet voor rekening van bewoners horen te blijven, ook als dat buiten aansprakelijkheid van NAM valt. Wij hebben in het bijzonder aandacht gevraagd voor bewoners in de kern van het gebied. Juist zij moeten ontzorgd worden en kunnen rekenen op een eenvoudige schadeafhandeling. De kabinetsmaatregelen in Nij Begun laten volgens ons te veel aansprakelijkheids- en systeemdenken zien. Als voorbeeld hebben wij de maatregel genoemd om bij schadebedragen tot € 40.000 niet naar een andere schadeoorzaak te zoeken.¹ Dit is geen verbetering van de positie van bewoners, maar een uitholling van het wettelijk bewijsvermoeden die vooral de zwaarst gedupeerden raakt. Wij vinden ook dat er één loket voor schadeafhandeling moet komen (het IMG) en één wijze van beoordelen (het wettelijk bewijsvermoeden). Immateriële schadevergoeding voor wachten op en onzekerheid door versterking moet goed geregeld zijn.

In uw ontwerpbesluit erkent u nu dat het essentieel is om het IMG voldoende wettelijke regelruimte en financiën te geven. Het kabinet maakt andere overwegingen dan voorheen en stelt bewoners en hun belangen centraal. Vervolgens geeft u aan hoe u denkt dat de kabinetsmaatregelen uit Nij Begun daaraan bijdragen.

De kabinetsmaatregelen voor schadeafhandeling zijn echter allesbehalve een vereenvoudiging. U plaatst gedupeerden in hokjes en afhankelijk van het hokje is er een 'loket' dat een oplossing moet bieden.

- Voor reguliere schadeafhandeling is er het IMG. Het IMG krijgt ook de mogelijkheid om knelpunten buiten aansprakelijkheid van NAM op te lossen.
- Voor snelheid bij schades van meer dan € 60.000 moeten gedupeerden echter zijn bij een taskforce: voor Agro, Mkb en particulieren die al meerdere jaren wachten op duidelijkheid.
- Voor 'andersoortige zeer complexe situaties' moeten gedupeerden echter zijn bij de Commissie Bijzondere Situaties (CBS) of het Interventieteam Vastgelopen Situaties.
- Wanneer er sprake is van mestkelderproblematiek is het IMG weer bevoegd, maar dan moet er afgestemd worden met de specialisten bij het Agroprogramma van de NCG (zie maatregel 24 Nij Begun).

Wanneer u de belangen van bewoners centraal stelt, is dit niet te begrijpen. De oplossing is in onze ogen eenvoudig: het IMG regelruimte en budget geven om de problemen op te lossen die redelijkerwijs niet voor rekening van bewoners moet blijven. Speciale programma's moeten niet ingezet worden om schade af te handelen, maar om de doelgroep perspectief te geven.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan dat door maatregel 6 uit Nij Begun (herhaalschade voorkomen met duurzaam schadeherstel) het budget voor duurzaam herstel verviervoudigt. Herhaalschade voorkomen valt volgens ons onder aansprakelijkheid en moet vergoed worden. Dit mag niet beperkt worden door budget.

Volgens u krijgen bewoners die nog steeds wachten op versterking € 2.500 voor geleden immateriële schade. Het punt dat wij in ons advies maken, is dat u de grootste oorzaak van geleden immateriële schade – wachten op en onzekerheid door versterking – nog niet geregeld hebt. U wilt nu – jaren later – een vergoeding geven aan gedupeerden die nog wachten terwijl u in het ontwerpbesluit ook aangeeft dat de beoordelingen in 2023 afgerond moeten zijn. U regelt de schadevergoeding wanneer (vrijwel) niemand voldoet aan uw criteria. U regelt niets voor diegenen die misschien nu niet meer

¹ Dit bedrag is verhoogd naar € 60.000 door het aannemen van een motie door de Tweede Kamer

wachten, maar dat wel hebben gedaan. Ook geeft u niet aan welke instantie bevoegd is om deze schade af te handelen. Het IMG vindt zichzelf niet bevoegd en de NCG heeft het niet geregeld. Wij blijven dit onacceptabel vinden.

U bent van mening dat u door de maatregelen 2, 3 en 22 uit Nij Begun deels tegemoetkomt aan ons advies om één loket voor mijnbouwschade te realiseren. Dat zijn wij niet met u eens. Maatregel 2 betreft het vastleggen in een Algemene maatregel van Bestuur (AmvB) van het gebied waar het wettelijk bewijsvermoeden van toepassing is. Dat is volgens u vergroot. U heeft het echter ook verkleind en daar gaat u aan voorbij. Korthedshalve verwijzen wij naar onze reactie op de ontwerp AmvB. Bovendien geldt hier het wettelijk bewijsvermoeden en dat is weerlegbaar en – juist in de gebieden die u binnen het effectgebied probeert te krijgen – ook weerlegd. Maatregel 3 (stoppen met onderzoek naar causaliteit bij schadeherstel tot € 60.000) geldt tenzij schade naar haar aard geen mijnbouwschade is. Dat is het geval volgens de onderzoeken die in de twee gebieden is gedaan die u onder het effectgebied wilt brengen. Dus onderbrengen onder het effectgebied betekent niet dat er dan ook schade vergoed zal worden. Maatregel 22 (nauwe samenwerking) is een procesmaatregel die van weinig betekenis is voor bewoners.

Mijnbouwschade is per definitie complexe materie. In theorie is de afhandeling van schade geregeld, maar in de praktijk hebben bewoners met te veel loketten en manieren van afhandelen te maken. Dit doet zich voor bij gestapelde mijnbouw, maar ook in situaties die niet vallen binnen de grens waar het wettelijk bewijsvermoeden van toepassing is. U gaat over normstelling, vergunningverlening en bent ook bij machte hier iets aan te veranderen. Wij vinden dat u dat ook moet doen.

Tot slot vinden wij het onbegrijpelijk dat wij als regio tot nu toe niet betrokken zijn bij de uitwerking van de kabinetsmaatregelen, althans niet op een manier dat we de uitwerking effectief kunnen beïnvloeden. U bent uiteraard verantwoordelijk voor de afhandeling van schade, maar wij zien de effecten wanneer maatregelen niet daadwerkelijk milder, menselijker en makkelijker zijn en hebben een beter beeld wat er nodig is.

Wij vinden dat u

21. het IMG voldoende wettelijke regelruimte en financiën moet geven om schade rechtvaardig en ruimhartig te vergoeden ook buiten de aansprakelijkheid van NAM;
22. het IMG de mogelijkheid moet geven om ook bij complexe en/of meervoudige schade een eenvoudige behandeling van de schademelding aan te bieden waarbij niet elke schade bediscussieerd wordt;
23. duurzaam herstel moet realiseren door onder meer funderingen van gebouwen te herstellen bij schadeafhandeling en versterking;
24. zorg moet dragen voor de realisatie van één loket voor mijnbouwschade in Groningen waarbij het wettelijk bewijsvermoeden wordt toegepast voor gebieden waar sprake is van (gestapelde) mijnbouwactiviteiten.

5. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning

5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging

Bewoners verwachten dat het Groningenveld op 1 oktober 2023 sluit en dat is ook nodig. U komt hier gedeeltelijk aan tegemoet door te bepalen dat in principe geen gas mag worden gewonnen in het komende gasjaar.

De problemen van onze inwoners op het gebied van de schadeafhandeling, versterking, de (mentale) gezondheid en de ervaren veiligheid zijn hiermee nog niet opgelost. Ook zorgt de onduidelijkheid in uw ontwerpbesluit voor de nodige zorgen en mogelijke maatschappelijke ontwrichting.

Doordat u geen duidelijke operationele strategie vaststelt, en geen daarop afgestemde SDRA uitvoert, is het voor onze bewoners niet duidelijk wat er precies gebeurt en wat de gevolgen zijn. Er zijn veel onzekere factoren zoals het vullingsniveau van de gasopslagen, het functioneren van de stikstofinstallatie in Zuidbroek, het aanbod van LNG en de geopolitieke ontwikkelingen. Door ontwikkelingen over deze risico's blijven onze inwoners in onzekerheid over het mogelijk weer starten van de gaswinning in Groningen. Het is van belang dat de maatschappelijke impact op bewoners écht zwaarder weegt dan leveringszekerheid en niet steeds afhangt van factoren die steeds wisselen en onzeker zijn. Wij vinden dat dit tot onzekerheid leidt onder onze inwoners en het herstel van vertrouwen niet bevordert. Alhoewel de gasopslagen Norg en Grijskerk nu nodig zijn om gaswinning uit het Groningenveld te beëindigen, vinden wij het ook essentieel dat omwonenden van de gasopslagen perspectief krijgen op het sluiten van de gasopslagen.

Daarnaast hebben wij in ons advies het belang benadrukt om aandacht te blijven besteden aan de (mentale) impact die de gaswinnings- en aardbevingsproblematiek heeft op de samenleving, en op jongeren in het bijzonder. We hebben u geadviseerd zich langdurig te committeren om de negatieve (mentale) impact van de gaswinnings- en aardbevingsproblematiek op de gedupeerden weg te nemen. We zijn blij te lezen dat u dit advies overneemt, dat het Kabinet zich langjarig wil committeren op welzijn en sociaal herstel en dat u hiervoor extra financiële middelen beschikbaar stelt voor gemeenten. Hiermee doet u recht aan de adviezen van o.a. de Parlementaire Enquête Commissie, Gronings Perspectief, de Nationale Ombudsman en de Kinderombudsman. De voornemens in de kabinetsreactie Nij Begun vragen echter nog wel om een nadere uitwerking.

Tot slot hebben we u geadviseerd de wetgeving die de sluiting van het Groningenveld vastlegt zo snel mogelijk in werking te laten treden. Het wettelijk vastleggen van de sluiting van het Groningenveld betekent voor onze inwoners zekerheid.

Wij vinden dat u

25. in het vaststellingsbesluit duidelijk moet aangeven welke operationele strategie u vaststelt;
26. omwonenden van de gasopslagen Norg en Grijskerk perspectief moet geven op het sluiten van de gasopslagen;
27. de voorgenomen inspanning om de negatieve (mentale) impact te verminderen, en het welzijn en het economisch perspectief van de regio te versterken samen met de regio nader uit moet werken;
28. de wet die de sluiting van het Groningenveld vastlegt zo snel mogelijk het wetgevingsproces moet laten doorlopen en in werking moet laten treden.

5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers

In uw ontwerpbesluit schrijft u dat uit het rapport van de Parlementaire Enquête blijkt dat de veiligheid van de Groningers lange tijd ondergeschikt is geweest aan de leveringszekerheid. In uw besluit om het Groningenveld per 1 oktober 2023 in principe te sluiten heeft u het risico op maatschappelijke ontwrichting door afsluiting van eindafnemers van laagcalorisch gas afgewogen. U geeft aan het risico op een capaciteitstekort te beperken, door o.a. de inwerkingtreding van de stikstofinstallatie in Zuidbroek en het afbouwen van de vraag naar laagcalorisch gas. Gezien de mogelijke maatschappelijke ontwrichting als gevolg van een tekort aan de beschikbaarheid van hoogcalorisch gas – wat geconverteerd wordt naar laagcalorisch gas – vinden wij dat u extra alternatieven moet onderzoeken om mogelijke tekorten op te kunnen vangen en zodat we niet meer afhankelijk hoeven te zijn van het Groningenveld.

Wij vinden dat u

29. voor de definitieve sluiting van het Groningenveld alternatieven moet inventariseren om risico's op te kunnen vangen van onderbrekingen van de beschikbaarheid van hoogcalorisch gas, zodat u niet terug hoeft te vallen op het Groningenveld.

Verzonden: 8/1/2023 8:48:53 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2023-2024
Achternaam: ██████████
Tussenvoegsel(s): ██████████
Voorletters: ██████████
Straat: Postbus
Huisnummer: 20004
Postcode: 9640 PA
Woonplaats: Veendam
Land: Nederland
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Overheid
(Mede) namens:
Organisatie: Gemeente Veendam

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Zie bijlage

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

Zie bijlage

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

ZIENSWIJZE

op het ontwerp-vaststellingsbesluit Groningenveld
voor het gasjaar 2023/2024

Gemeente Veendam

25 juli 2023

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Ontwerpbesluit is onvoldoende duidelijk	4
2.1 Onduidelijkheid over operationele strategie	4
2.2 Onduidelijkheid over waakvlamniveau	4
2.3 Onduidelijkheid over consequenties niet-slagen zomertest of niet beschikbaar zijn stikstoffabriek Zuidbroek of wijze van testen	5
3. Veiligheidsnorm 10^{-5} en tempo versterken gebouwen	6
3.1 Seismiciteit in relatie tot prognose	6
3.2 Monitoring na sluiting Groningenveld	6
3.3 Veiligheid industriële installaties.....	6
3.4 Een passende SDRA nodig	7
3.5 Zorg voor één set modelinstellingen.....	7
3.6 Toezeggingen nakomen.....	7
3.7 Versterkingsprogramma nog niet volledig	8
3.8 Volwaardige beoordeling voor onveilige gebouwen	8
3.9 Gebouwen buiten de scope moeten gegarandeerd veilig zijn.....	9
3.10 Uitvoering versterking moet reëel zijn.....	9
4 Schade	11
5. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning	13
5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging	13
5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers	14

1. Inleiding

Op 30 juni 2023 heeft u het ontwerp-vaststellingsbesluit gaswinning Groningenveld 2023-2024 (ontwerpbesluit) ter inzage gelegd.

U heeft NAM naar aanleiding van de raming van Groningen Transport Services (GTS) van 31 januari 2023 gevraagd om drie operationele strategieën vast te stellen:

1. Alle productieclusters sluiten op 1 oktober 2023; productie is 0 Nm³;
2. Elf productieclusters beschikbaar op waakvlamniveau; productie is 3,2 miljard Nm³;
3. Vijf productieclusters beschikbaar op waakvlamniveau; productie is 1,5 miljard Nm³.

Voor elke operationele strategie is door TNO een Seismische Risico- en Dreigingsanalyse (SDRA) opgesteld. Aanvullend heeft TNO weer een zogenaamde 'gevoeligheidsanalyse' uitgevoerd.

Op 30 mei 2023 hebben wij u geadviseerd om operationele strategie 1 vast te stellen, dat wil zeggen alle productieclusters sluiten en een productieniveau van 0 Nm³.

U stelt in u ontwerpbesluit vast dat in het gasjaar 2023-2024 in beginsel geen gas uit het Groningenveld wordt gewonnen. Alleen een temperatuur van -6,5 °C of kouder kan er komend gasjaar nog voor zorgen dat elf productieclusters op waakvlamniveau gebracht moeten worden. Ontwikkelingen als afbouw van levering aan het buitenland of geopolitiek hebben geen invloed op de sluiting van het Groningenveld.

In het geval het Groningenveld op waakvlamniveau wordt gebracht dient het veld ook als back up en mag in uitzonderlijke situaties maximaal 1,5 Nm³ worden gewonnen. Deze optie test u in de zomer van 2023.

U heeft in het bestuurlijk overleg van 12 juli 2023 aangegeven dat het feit dat het Kabinet is gevallen geen invloed zal hebben op de voortgang van de aanpak van het Kabinet voor Groningen en in voorliggend geval de beëindiging van de winning en de sluiting van het Groningenveld. Dit zal onverminderd doorgaan.

Wij zien in uw ontwerpbesluit nog een aantal punten die aanleiding geven om toch een zienswijze in te dienen

2. Ontwerpbesluit is onvoldoende duidelijk

2.1 Onduidelijkheid over operationele strategie

U moet op grond van artikel 52d, lid 1 Mijnbouwwet een operationele strategie vaststellen. Dat kan onder voorwaarden ook een gewijzigde operationele strategie zijn (lid 4). Het is onduidelijk welke operationele strategie u vaststelt.

In artikel 1 van het ontwerpbesluit stelt u vast dat NAM overeenkomstig de operationele strategie gas moet winnen en dat de operationele strategie van 14 april 2023 onderdeel uitmaakt van het besluit. NAM heeft echter niet één, maar op uw verzoek drie operationele strategieën opgesteld. Door uw formulering in artikel 1 stelt u drie strategieën vast. De bedoeling is echter dan geen van de drie strategieën wordt vastgesteld, maar een variant van operationele strategie 1 (geen winning). Dit moet volstrekt duidelijk worden vastgelegd. Uiteindelijk is dit immers het besluit waar NAM zich als houder van de winningsvergunning aan moet houden.

Wij vinden dat u:

1. de operationele strategie duidelijk moet vaststellen.

2.2 Onduidelijkheid over waakvlamniveau

In uw ontwerpbesluit bestaat ruimte voor onduidelijkheid over de condities waaronder een of meerdere productieclusters op waakvlamniveau worden gebracht en wat volgens u waakvlam niveau precies is.

1. **Wanneer krijgt NAM een signaal dat ze een of meer productieclusters op waakvlam moeten zetten?** De door u gekozen formulering brengt veel onzekerheden met zich mee: wat is het algemeen bericht van KNMI, is dat veertien dagen van tevoren zo zeker dat gesproken kan worden over een temperatuur die er *zal zijn*, is dat veertien dagen van tevoren al gecorrigeerd met windsnelheid, wat is waakvlam?
De maximale hoogte van het waakvlamniveau is niet bepaald en uit de formulering van artikel 2, lid 2 blijkt ook niet dat NAM de productieclusters op waakvlamniveau moet brengen, alleen dat NAM dat kan. Wij gaan er dan vanuit dat het alle clusters betreft die in artikel 3 worden benoemd, inclusief de satelliet-clusters.
2. **Wat is het signaal precies?**
3. **Welk cluster wordt dan op waakvlamniveau gebracht? En hoe wordt dat bepaald?**
4. **Hoe verhoudt dit besluit zich tot het besluit om in theorie 11 clusters te kunnen gebruiken in plaats van 5? Hoe gaat u om met de 6 clusters die op 1 april 2023 buitengebruik zijn gesteld?**

Ook motiveert u in uw besluit niet waarom het nodig is om 11 productieclusters naar waakvlamniveau te brengen bij een temperatuur van -6,5 °C of kouder terwijl Gasunie Transport Services (GTS) in zijn brief van 26 mei 2023 aangeeft dat ook volstaan kan worden met 5 productieclusters bij een temperatuur van -6,5 °C.

Wij vinden dat u

2. Operationele strategie 1 moet vaststellen;
3. indien u dat niet doet de condities waaronder NAM de productieclusters op het waakvlamniveau moet brengen, duidelijk moet bepalen en ook moet definiëren wat u verstaat onder waakvlamniveau;
4. in dat geval bovendien moet motiveren waarom er 11 productieclusters nodig zijn in plaats van 5 bij een temperatuur van $-6,5^{\circ}\text{C}$.

2.3 Onduidelijkheid over consequenties niet-slagen zomertest of niet beschikbaar zijn stikstoffabriek Zuidbroek of wijze van testen

Uw scenario om de productieclusters alleen te activeren bij een verwachte temperatuur van $-6,5^{\circ}\text{C}$ moet nog getest worden in de zomer en is ook afhankelijk van het functioneren van de stikstoffabriek op 1 oktober 2023. Uw besluit biedt echter geen duidelijkheid over de vraag welke operationele strategie wordt vastgesteld wanneer de zomertest anders verloopt dan u verwacht of wanneer de stikstoffabriek toch niet beschikbaar is op 1 oktober 2023. Dat maakt het ook voor ons en onze inwoners moeilijk om te reageren op het ontwerpbesluit.

Ook blijkt uit uw ontwerpbesluit niet hoe het testen verloopt en welke cluster(s) getest wordt/worden. Worden bij het testen alle 11 clusters opgestart? Of worden alleen de 6 clusters die sinds 1 april 2023 buitenwerking zijn gesteld, opgestart? Of worden deze 6 buitenwerking gestelde clusters afwisselend getest?

In het definitieve besluit zult u het resultaat van de zomertest verwerken.

Wij vinden dat u

5. in uw besluit duidelijk moet maken welke operationele strategie u vaststelt wanneer de condities (zomertest en stikstoffabriek Zuidbroek) niet gerealiseerd worden.

3. Veiligheidsnorm 10^{-5} en tempo versterken gebouwen

3.1 Seismiciteit in relatie tot prognose

Zoals u aangeeft in uw ontwerpbesluit is het aantal werkelijke aardbevingen met een magnitude van 1,5 M of meer aan de bovengrens van de onzekerheidsmarge. KNMI stelt dat de prognostische afname waarschijnlijk minder snel zal gaan dan TNO aanneemt. SodM doet hier onderzoek naar, maar de onderzoeksresultaten zijn vermoedelijk niet beschikbaar voordat u een definitief besluit neemt.

Wij vinden dat u

6. in het vaststellingsbesluit de bovengrens van de onzekerheidsmarge mee moet wegen in het besluit en operationele strategie 1 moet vaststellen;
7. aan moet geven hoe u omgaat met te verwachten seismiciteit als blijkt dat u toch gas moet winnen uit het Groningenveld bij koude omstandigheden of (technische) noodzaak.

3.2 Monitoring na sluiting Groningenveld

In uw ontwerpbesluit geeft u terecht aan dat ook wanneer er geen gas meer gewonnen wordt uit het Groningenveld, de zorg- en monitoringsplicht blijven bestaan. Voor bewoners is het van essentieel belang de garantie te krijgen dat monitoren geen verkapte gaswinning is. De putten moeten daarom zodanig gesloten worden dat monitoren geborgd is terwijl gaswinning niet meer mogelijk is.

Wij vinden dat u

8. in uw vaststellingsbesluit duidelijk moet maken dat monitoren los staat van gaswinning.

3.3 Veiligheid industriële installaties

Uit het advies van het Adviescollege Veiligheid Groningen (ACVG) blijkt dat industrie erop geanticipeerd heeft dat op 1 oktober 2023 tijdvak 6 wordt toegepast bij de beoordeling of gebouwen voldoen aan de veiligheidsnorm en welke maatregelen nodig zijn. Het ACVG adviseert echter om tijdvak 5 toe te passen met de mogelijkheid van maatwerk.

Wij verwachten in uw vaststellingsbesluit een actualisatie aan te treffen, wat betreft de veiligheid van industriële installaties in onze provincie

Wij vinden dat u

9. in het definitieve vaststellingsbesluit uw motivering voor wat betreft industrie moet actualiseren.

3.4 Een passende SDRA nodig

U gaat uit van een variant op operationele strategie 1 met een aantal onzekerheden. Zo kan het zijn dat de zeer uitzonderlijke situaties zich gaan voordoen, ook is het mogelijk dat uit de testen van NAM en GTS blijkt dat snel genoeg opschakelen niet mogelijk is. In feite betekent dit dat u kiest voor een variant waarvoor geen wettelijk verplichte Seismische Dreiging en Risico Analyse (SDRA) beschikbaar is. Daarom vinden wij dat u een SDRA moet laten uitvoeren die past bij het besluit dat u voornemens bent te nemen.

Wij vinden dat u

10. een SDRA moet laten opstellen en uitvoeren die aansluit op het voorgenomen besluit van 0 Nm³ met een opschalingsmogelijkheid.

3.5 Zorg voor één set modelinstellingen

In uw ontwerpbesluit gaat u uit van een SDRA die hoort bij een gesloten gasveld (0 Nm³ en geen opschaling mogelijk). Uit deze SDRA blijkt dat er toch nog enkele honderden gebouwen zijn met een (licht) verhoogd risicoprofiel. Deze zijn grotendeels al in beeld bij de NCG. Voor de adressen die nog niet in beeld zijn (8 op basis van de door u opgegeven modelinstellingen en 22 op basis van de gevoeligheidsanalyse van TNO) geeft u NCG de opdracht om deze alsnog aan de werkvoorraad toe te voegen.

Wij blijven het niet wenselijk vinden dat er met twee versies van modelinstellingen wordt gewerkt; de door u opgegeven instellingen en de instellingen die TNO vanuit wetenschappelijk inzichten uitvoert. Ook in dit geval vinden wij dat zekerheid boven alles gaat. Wij hebben u daarom meermaals geadviseerd om de modelinstellingen van TNO over te nemen en te bewerkstelligen dat er één set van modelinstellingen komt waarop de SDRA gebaseerd wordt.

Wij vinden dat u

11. moet zorgen dat de modelinstellingen zoals geadviseerd door TNO worden gereviewd en toegevoegd worden aan het basismodel van de SDRA zodat er in het vervolg geen verschil in uitkomst meer is;
12. er voor moet zorgen dat de gebouwen die uit de SDRA behorende bij het vaststellingsbesluit komen voortvarend worden toegevoegd aan het versterkingsprogramma, niet via het LOOV-programma.

3.6 Toezeggingen nakomen

Afgelopen jaar hebben de regionale overheden een beroepsprocedure opgestart toen bleek dat bij het vaststellingsbesluit 2022-2023 geen passende SDRA-berekening was gemaakt. U heeft toen alsnog een passende SDRA laten uitvoeren en in een Kamerbrief (d.d. 22 november 2022) toegezegd de gebouwen die hieruit zouden komen en nog niet aan het versterkingsprogramma waren toegevoegd, alsnog te laten beoordelen door de NCG. Helaas moeten wij constateren dat begin juli 2023, dus meer dan een half jaar na uw toezegging, de desbetreffende gebouwen nog steeds niet in het versterkingsprogramma zijn opgenomen door de NCG. Daarmee kunnen deze gebouwen nog niet meegewogen worden in de prioritering van de beoordelingen. Wij hebben u hier in ons advies van 30 mei 2023 ook al op gewezen.

Wij vinden dat u

13. uw toezeggingen moet nakomen en de gebouwen die voort zijn gekomen uit SDRA's van voorgaande jaren (inclusief die van gasjaar 2022-2023) ook daadwerkelijk toe moet laten voegen aan het versterkingsprogramma, niet via het LOOV-programma.

3.7 Versterkingsprogramma nog niet volledig

In uw ontwerpbesluit concludeert u dat het aannemelijk is dat gebouwen die daadwerkelijk niet aan de veiligheidsnorm voldoende in beeld zijn. Dat zijn wij niet met u eens.

Uit het onderzoek dat het Adviescollege Veiligheid Groningen (ACVG) onlangs heeft gedaan naar de veiligheid buiten de versterkings-scope, blijkt dat ook buiten de ruim 27.000 adressen die in het versterkingsprogramma zijn opgenomen, adressen bestaan die niet aan de veiligheidsnorm voldoen. U geeft aan dat u de conclusies van het ACVG volgt. Wij vinden dat u in uw besluit ook expliciet moet aangegeven tot welke concrete acties dit dan leidt.

Daarnaast doet TNO-onderzoek naar risico's voor gebouwen op wierden waar wellicht ook nog adressen uit voortkomen die aan het versterkingsprogramma toegevoegd moeten worden.

Ook blijkt steeds dat een geringe wijziging in een model leidt tot grote veranderingen in het aantal gebouwen dat beoordeeld moet worden. Dat blijkt uit de gevoeligheidsanalyse van TNO, maar ook uit het advies van het ACVG over het toepassen van tijdvak 6. Tot slot blijkt dat de werkelijkheid zich anders gedraagt dan de prognose, bijvoorbeeld bij prognose van het aantal bevingen met een magnitude van 1,5 M of meer.

De situatie is nog niet zo dat we kunnen zeggen dat de gebouwen die in het versterkingsprogramma beoordeeld moeten worden op veiligheid voldoende in beeld zijn. De doorlooptijd staat daarmee ook niet vast

Wij vinden dat u

14. concrete acties moet verbinden aan de uitkomsten van het onderzoek van het ACVG naar de veiligheid buiten de scope en deze acties in uw vaststellingsbesluit moet betrekken;
15. rekening moet houden met een grotere versterkingsopgave en een langere doorlooptijd.

3.8 Volwaardige beoordeling voor onveilige gebouwen

Bovendien blijkt uit het onderzoek van het ACVG dat de NCG in het verleden adressen die uit de aanvullende SDRA's kwamen via het programma Loket Opname op Verzoek (LOOV) liet instromen. In de praktijk betekent dit dat een adres met een (licht) verhoogd risicoprofiel eerst globaal wordt bekeken alvorens deze wel of niet aan het versterkingsprogramma wordt toegevoegd. Dat is in onze ogen (en dat van het ACVG) een oneigenlijke werkwijze. Wij vinden dat alle adressen die voortkomen uit een SDRA een volwaardige beoordeling behoren te krijgen.

Wij vinden dat u

16. in uw vaststellingsbesluit moet aangegeven dat alle adressen die voortkomen uit een SDRA een volwaardige beoordeling krijgen.

3.9 Gebouwen buiten de scope moeten gegarandeerd veilig zijn

Gebouwen worden opgenomen in het versterkingsprogramma op basis van wetenschappelijke inzichten en modellen. Maar dat moet dan betekenen dat de gebouwen die niet in het versterkingsprogramma zijn opgenomen, veilig zijn. Echter die garantie hebben we tot nu toe niet gekregen. Om zeker te zijn dat we met de juiste scope bezig zijn zou veiligstellen van alle woningen in het aardbevingsgebied de enige garantie zijn. Wij voorzien dat aspirant-kopers van gebouwen in het gebied willen weten of de woning veilig is. Een opname in de werkvoorraad van de NCG, of het ontbreken daarvan, is dan onvoldoende garantie.

Wij vinden dat u

17. moet garanderen dat gebouwen die niet in het versterkingsprogramma zijn of worden opgenomen voldoen aan de veiligheidsnorm.

3.10 Uitvoering versterking moet reëel zijn

Het versterkingsprogramma is primair een veiligheidsprogramma. De periode waarbinnen eigenaren en bewoners in onzekerheid leven over de veiligheid van hun woning of bedrijf moet zo kort mogelijk zijn. Dat geldt ook voor de periode waarin een eventuele onveilige situatie bestaat. Tegelijkertijd is een belangrijke conclusie uit het rapport van de Parlementaire Enquête Commissie Aardgaswinning Groningen dat de versterking tot op heden te veel techniek gedreven was en te weinig bewoners gericht.

De NCG heeft van u de opdracht gekregen om voor 2024 alle adressen in het versterkingsprogramma te hebben beoordeeld en in 2028 het versterkingsprogramma af te ronden. Met de huidige voortgang wordt deze doelstelling niet gehaald. Dat concludeert Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) in haar jaarlijkse voortgangsrapportage (d.d. 4 juli 2023). SodM geeft aan dat de versterkingsopgave de benodigde versnelling nog onvoldoende laat zien. Om de versterking in 2028 af te kunnen ronden moet de “productie” met een factor drie omhoog. SodM stelt dat als niet direct wordt overgegaan tot het nemen van passende maatregelen de afronding van de versterking in 2028 in gevaar komt.

Onze eigen bevindingen zijn dat er absoluut voortgang wordt geboekt door de NCG. In een aantal gemeenten neemt het aantal beoordelingen toe en het aantal gebouwen dat op norm wordt verklaard neemt toe, terwijl er ook op steeds meer plekken daadwerkelijke versterking plaatsvindt. Maar dat gebeurt nog niet in het tempo dat nodig is. Bovendien zien we ook telkens dat de realiteit ons inhaalt. Zo bleek een deel van de typologisch op norm verklaarde adressen toch niet aan de veiligheidsnorm te voldoen en hebben zowel de typologieaanpak als de praktijkaanpak 2.0 meer uitval dan vooraf gedacht. Wij zien dus onvoldoende voortgang om optimisme over de planning te rechtvaardigen.

Bovendien zien we enerzijds dat de 50 kabinetsmaatregelen impact kunnen hebben op de planning van de NCG en anderzijds dat de invulling van deze maatregelen dusdanig wordt gedaan dat deze de planning van de NCG zo weinig mogelijk beïnvloeden. Het al te rigide vasthouden aan een deadline kan leiden tot negatieve effecten voor onze inwoners. Door het vasthouden aan een, in onze ogen, niet realistische deadline van 2028 zien we dat de aanbevelingen van de enquêtecommissie nu al onder druk staan.

Wij vinden dat u in uw totale overwegingen, dus zowel ten aanzien van de keuzes die direct samenhangen met het vaststellingsbesluit, maar ook besluiten die voortkomen uit het rapport van de Parlementaire Enquête Commissie (en de vertaling naar maatregelen in Nij Begun) telkens de balans

moet zoeken tussen enerzijds snelheid en anderzijds zorgvuldigheid en menselijkheid. Het loslaten van de deadline van 2028 als dogma waar vanuit alles wordt bepaald zou hierbij kunnen helpen.

Wij vinden dat u

18. NCG de opdracht moet geven een planning voor het vervolg van de versterking op te stellen die gebaseerd is op realisme zonder onhaalbare deadlines;
19. tegelijkertijd de NCG alle mogelijkheden moet bieden om de capaciteit voor beoordelen en versterken zoveel mogelijk te vergroten;
20. de voorgestelde maatregelen in Nij Begun goed en ruimhartig moet uitwerken en invoeren, en dat deze niet ingeperkt moeten worden vanwege het rigide vasthouden aan de deadline van 2028.

4 Schade

In ons advies hebben wij opnieuw aangegeven dat het noodzakelijk is om het IMG voldoende wettelijke regelruimte en financiën te geven zodat het IMG problemen kan oplossen die redelijkerwijs niet voor rekening van bewoners horen te blijven, ook als dat buiten aansprakelijkheid van NAM valt. Wij hebben in het bijzonder aandacht gevraagd voor bewoners in de kern van het gebied. Juist zij moeten ontzorgd worden en kunnen rekenen op een eenvoudige schadeafhandeling. De kabinetsmaatregelen in Nij Begun laten volgens ons te veel aansprakelijkheids- en systeemdenken zien. Als voorbeeld hebben wij de maatregel genoemd om bij schadebedragen tot € 40.000 niet naar een andere schadeoorzaak te zoeken.¹ Dit is geen verbetering van de positie van bewoners, maar een uitholling van het wettelijk bewijsvermoeden die vooral de zwaarst gedupeerden raakt. Wij vinden ook dat er één loket voor schadeafhandeling moet komen (het IMG) en één wijze van beoordelen (het wettelijk bewijsvermoeden). Immateriële schadevergoeding voor wachten op en onzekerheid door versterking moet goed geregeld zijn.

In uw ontwerpbesluit erkent u nu dat het essentieel is om het IMG voldoende wettelijke regelruimte en financiën te geven. Het kabinet maakt andere overwegingen dan voorheen en stelt bewoners en hun belangen centraal. Vervolgens geeft u aan hoe u denkt dat de kabinetsmaatregelen uit Nij Begun daaraan bijdragen.

De kabinetsmaatregelen voor schadeafhandeling zijn echter allesbehalve een vereenvoudiging. U plaatst gedupeerden in hokjes en afhankelijk van het hokje is er een 'loket' dat een oplossing moet bieden.

- Voor reguliere schadeafhandeling is er het IMG. Het IMG krijgt ook de mogelijkheid om knelpunten buiten aansprakelijkheid van NAM op te lossen.
- Voor snelheid bij schades van meer dan € 60.000 moeten gedupeerden echter zijn bij een taskforce: voor Agro, Mkb en particulieren die al meerdere jaren wachten op duidelijkheid.
- Voor 'andersoortige zeer complexe situaties' moeten gedupeerden echter zijn bij de Commissie Bijzondere Situaties (CBS) of het Interventieteam Vastgelopen Situaties.
- Wanneer er sprake is van mestkelderproblematiek is het IMG weer bevoegd, maar dan moet er afgestemd worden met de specialisten bij het Agroprogramma van de NCG (zie maatregel 24 Nij Begun).

Wanneer u de belangen van bewoners centraal stelt, is dit niet te begrijpen. De oplossing is in onze ogen eenvoudig: het IMG regelruimte en budget geven om de problemen op te lossen die redelijkerwijs niet voor rekening van bewoners moet blijven. Speciale programma's moeten niet ingezet worden om schade af te handelen, maar om de doelgroep perspectief te geven.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan dat door maatregel 6 uit Nij Begun (herhaalschade voorkomen met duurzaam schadeherstel) het budget voor duurzaam herstel verviervoudigt. Herhaalschade voorkomen valt volgens ons onder aansprakelijkheid en moet vergoed worden. Dit mag niet beperkt worden door budget.

Volgens u krijgen bewoners die nog steeds wachten op versterking € 2.500 voor geleden immateriële schade. Het punt dat wij in ons advies maken, is dat u de grootste oorzaak van geleden immateriële schade – wachten op en onzekerheid door versterking – nog niet geregeld hebt. U wilt nu – jaren later – een vergoeding geven aan gedupeerden die nog wachten terwijl u in het ontwerpbesluit ook aangeeft dat de beoordelingen in 2023 afgerond moeten zijn. U regelt de schadevergoeding wanneer (vrijwel) niemand voldoet aan uw criteria. U regelt niets voor diegenen die misschien nu niet meer

¹ Dit bedrag is verhoogd naar € 60.000 door het aannemen van een motie door de Tweede Kamer

wachten, maar dat wel hebben gedaan. Ook geeft u niet aan welke instantie bevoegd is om deze schade af te handelen. Het IMG vindt zichzelf niet bevoegd en de NCG heeft het niet geregeld. Wij blijven dit onacceptabel vinden.

U bent van mening dat u door de maatregelen 2, 3 en 22 uit Nij Begun deels tegemoetkomt aan ons advies om één loket voor mijnbouwschade te realiseren. Dat zijn wij niet met u eens. Maatregel 2 betreft het vastleggen in een Algemene maatregel van Bestuur (AmvB) van het gebied waar het wettelijk bewijsvermoeden van toepassing is. Dat is volgens u vergroot. U heeft het echter ook verkleind en daar gaat u aan voorbij. Korthedshalve verwijzen wij naar onze reactie op de ontwerp AmvB. Bovendien geldt hier het wettelijk bewijsvermoeden en dat is weerlegbaar en – juist in de gebieden die u binnen het effectgebied probeert te krijgen – ook weerlegd. Maatregel 3 (stoppen met onderzoek naar causaliteit bij schadeherstel tot € 60.000) geldt tenzij schade naar haar aard geen mijnbouwschade is. Dat is het geval volgens de onderzoeken die in de twee gebieden is gedaan die u onder het effectgebied wilt brengen. Dus onderbrengen onder het effectgebied betekent niet dat er dan ook schade vergoed zal worden. Maatregel 22 (nauwe samenwerking) is een procesmaatregel die van weinig betekenis is voor bewoners.

Mijnbouwschade is per definitie complexe materie. In theorie is de afhandeling van schade geregeld, maar in de praktijk hebben bewoners met te veel loketten en manieren van afhandelen te maken. Dit doet zich voor bij gestapelde mijnbouw, maar ook in situaties die niet vallen binnen de grens waar het wettelijk bewijsvermoeden van toepassing is. U gaat over normstelling, vergunningverlening en bent ook bij machte hier iets aan te veranderen. Wij vinden dat u dat ook moet doen.

Tot slot vinden wij het onbegrijpelijk dat wij als regio tot nu toe niet betrokken zijn bij de uitwerking van de kabinetsmaatregelen, althans niet op een manier dat we de uitwerking effectief kunnen beïnvloeden. U bent uiteraard verantwoordelijk voor de afhandeling van schade, maar wij zien de effecten wanneer maatregelen niet daadwerkelijk milder, menselijker en makkelijker zijn en hebben een beter beeld wat er nodig is.

Wij vinden dat u

21. het IMG voldoende wettelijke regelruimte en financiën moet geven om schade rechtvaardig en ruimhartig te vergoeden ook buiten de aansprakelijkheid van NAM;
22. het IMG de mogelijkheid moet geven om ook bij complexe en/of meervoudige schade een eenvoudige behandeling van de schademelding aan te bieden waarbij niet elke schade bediscussieerd wordt;
23. duurzaam herstel moet realiseren door onder meer funderingen van gebouwen te herstellen bij schadeafhandeling en versterking;
24. zorg moet dragen voor de realisatie van één loket voor mijnbouwschade in Groningen waarbij het wettelijk bewijsvermoeden wordt toegepast voor gebieden waar sprake is van (gestapelde) mijnbouwactiviteiten.

5. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning

5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging

Bewoners verwachten dat het Groningenveld op 1 oktober 2023 sluit en dat is ook nodig. U komt hier gedeeltelijk aan tegemoet door te bepalen dat in principe geen gas mag worden gewonnen in het komende gasjaar.

De problemen van onze inwoners op het gebied van de schadeafhandeling, versterking, de (mentale) gezondheid en de ervaren veiligheid zijn hiermee nog niet opgelost. Ook zorgt de onduidelijkheid in uw ontwerpbesluit voor de nodige zorgen en mogelijke maatschappelijke ontwrichting.

Doordat u geen duidelijke operationele strategie vaststelt, en geen daarop afgestemde SDRA uitvoert, is het voor onze bewoners niet duidelijk wat er precies gebeurt en wat de gevolgen zijn. Er zijn veel onzekere factoren zoals het vullingsniveau van de gasopslagen, het functioneren van de stikstofinstallatie in Zuidbroek, het aanbod van LNG en de geopolitieke ontwikkelingen. Door ontwikkelingen over deze risico's blijven onze inwoners in onzekerheid over het mogelijk weer starten van de gaswinning in Groningen. Het is van belang dat de maatschappelijke impact op bewoners écht zwaarder weegt dan leveringszekerheid en niet steeds afhangt van factoren die steeds wisselen en onzeker zijn. Wij vinden dat dit tot onzekerheid leidt onder onze inwoners en het herstel van vertrouwen niet bevordert. Alhoewel de gasopslagen Norg en Grijskerk nu nodig zijn om gaswinning uit het Groningenveld te beëindigen, vinden wij het ook essentieel dat omwonenden van de gasopslagen perspectief krijgen op het sluiten van de gasopslagen.

Daarnaast hebben wij in ons advies het belang benadrukt om aandacht te blijven besteden aan de (mentale) impact die de gaswinnings- en aardbevingsproblematiek heeft op de samenleving, en op jongeren in het bijzonder. We hebben u geadviseerd zich langdurig te committeren om de negatieve (mentale) impact van de gaswinnings- en aardbevingsproblematiek op de gedupeerden weg te nemen. We zijn blij te lezen dat u dit advies overneemt, dat het Kabinet zich langjarig wil committeren op welzijn en sociaal herstel en dat u hiervoor extra financiële middelen beschikbaar stelt voor gemeenten. Hiermee doet u recht aan de adviezen van o.a. de Parlementaire Enquête Commissie, Gronings Perspectief, de Nationale Ombudsman en de Kinderombudsman. De voornemens in de kabinetsreactie Nij Begun vragen echter nog wel om een nadere uitwerking.

Tot slot hebben we u geadviseerd de wetgeving die de sluiting van het Groningenveld vastlegt zo snel mogelijk in werking te laten treden. Het wettelijk vastleggen van de sluiting van het Groningenveld betekent voor onze inwoners zekerheid.

Wij vinden dat u

25. in het vaststellingsbesluit duidelijk moet aangeven welke operationele strategie u vaststelt;
26. omwonenden van de gasopslagen Norg en Grijskerk perspectief moet geven op het sluiten van de gasopslagen;
27. de voorgenomen inspanning om de negatieve (mentale) impact te verminderen, en het welzijn en het economisch perspectief van de regio te versterken samen met de regio nader uit moet werken;
28. de wet die de sluiting van het Groningenveld vastlegt zo snel mogelijk het wetgevingsproces moet laten doorlopen en in werking moet laten treden.

5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers

In uw ontwerpbesluit schrijft u dat uit het rapport van de Parlementaire Enquête blijkt dat de veiligheid van de Groningers lange tijd ondergeschikt is geweest aan de leveringszekerheid. In uw besluit om het Groningenveld per 1 oktober 2023 in principe te sluiten heeft u het risico op maatschappelijke ontwrichting door afsluiting van eindafnemers van laagcalorisch gas afgewogen. U geeft aan het risico op een capaciteitstekort te beperken, door o.a. de inwerkingtreding van de stikstofinstallatie in Zuidbroek en het afbouwen van de vraag naar laagcalorisch gas. Gezien de mogelijke maatschappelijke ontwrichting als gevolg van een tekort aan de beschikbaarheid van hoogcalorisch gas – wat geconverteerd wordt naar laagcalorisch gas – vinden wij dat u extra alternatieven moet onderzoeken om mogelijke tekorten op te kunnen vangen en zodat we niet meer afhankelijk hoeven te zijn van het Groningenveld.

Wij vinden dat u

29. voor de definitieve sluiting van het Groningenveld alternatieven moet inventariseren om risico's op te kunnen vangen van onderbrekingen van de beschikbaarheid van hoogcalorisch gas, zodat u niet terug hoeft te vallen op het Groningenveld.

Verzonden: 8/1/2023 8:51:22 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: Gaswinning Groningen 2023-2024

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: Postbus

Huisnummer: 26

Postcode: 9980 AA

Woonplaats: Uithuizen

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Als: Overheid

(Mede) namens: De gemeenteraad van Het Hogeland en gemeente Het Hogeland als rechtspersoon

Organisatie: Gemeente Het Hogeland

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Zie bijlage

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

Zie bijlage

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

gemeente
Het Hogeland

202302536

BUREAU ENERGIEPROJECTEN
T.a.v. INSPRAAKPUNT GASWINNING
GRONINGEN
POSTBUS 111
9200 AC DRACHTEN

Datum: 25 juli 2023
Zaaknummer: Z.HHL.076498

Het bijgaande wordt u toegestuurd:

Ter indiening

Geachte ontvanger,

Bijgaand de zienswijze op het ontwerp vaststellingsbesluit voor het gasjaar 2023-2024. Deze zienswijze is op dinsdag 25 juli '23 door het college van burgemeester en wethouders van Het Hogeland vastgesteld. De zienswijze wordt ingediend namens het college van burgemeester en wethouders, de gemeenteraad van Het Hogeland en gemeente Het Hogeland als rechtspersoon.

Behandeld door:

ZIENSWIJZE

op het ontwerp-vaststellingsbesluit Groningenveld
voor het gasjaar 2023/2024

Gemeente Het Hogeland

25 juli 2023

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Ontwerpbesluit is onvoldoende duidelijk	4
2.1 Onduidelijkheid over operationele strategie	4
2.2 Onduidelijkheid over waakvlamniveau	4
2.3 Onduidelijkheid over consequenties niet-slagen zomertest of niet beschikbaar zijn stikstoffabriek Zuidbroek of wijze van testen	5
3. Veiligheidsnorm 10^{-5} en tempo versterken gebouwen	6
3.1 Seismiciteit in relatie tot prognose	6
3.2 Monitoring na sluiting Groningenveld	6
3.3 Veiligheid industriële installaties.....	6
3.4 Een passende SDRA nodig	7
3.5 Zorg voor één set modelinstellingen.....	7
3.6 Toezeggingen nakomen	7
3.7 Versterkingsprogramma nog niet volledig.....	8
3.8 Volwaardige beoordeling voor onveilige gebouwen	8
3.9 Gebouwen buiten de scope moeten gegarandeerd veilig zijn.....	9
3.10 Uitvoering versterking moet reëel zijn.....	9
4 Schade	11
5. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning	13
5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging	13
5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers	14

1. Inleiding

Op 30 juni 2023 heeft u het ontwerp-vaststellingsbesluit gaswinning Groningenveld 2023-2024 (ontwerpbesluit) ter inzage gelegd.

U heeft NAM naar aanleiding van de raming van Groningen Transport Services (GTS) van 31 januari 2023 gevraagd om drie operationele strategieën vast te stellen:

1. Alle productieclusters sluiten op 1 oktober 2023; productie is 0 Nm³;
2. Elf productieclusters beschikbaar op waakvlamniveau; productie is 3,2 miljard Nm³;
3. Vijf productieclusters beschikbaar op waakvlamniveau; productie is 1,5 miljard Nm³.

Voor elke operationele strategie is door TNO een Seismische Risico- en Dreigingsanalyse (SDRA) opgesteld. Aanvullend heeft TNO weer een zogenaamde 'gevoeligheidsanalyse' uitgevoerd.

Op 30 mei 2023 hebben wij u geadviseerd om operationele strategie 1 vast te stellen, dat wil zeggen alle productieclusters sluiten en een productieniveau van 0 Nm³.

U stelt in u ontwerpbesluit vast dat in het gasjaar 2023-2024 in beginsel geen gas uit het Groningenveld wordt gewonnen. Alleen een temperatuur van -6,5 °C of kouder kan er komend gasjaar nog voor zorgen dat elf productieclusters op waakvlamniveau gebracht moeten worden. Ontwikkelingen als afbouw van levering aan het buitenland of geopolitiek hebben geen invloed op de sluiting van het Groningenveld.

In het geval het Groningenveld op waakvlamniveau wordt gebracht dient het veld ook als back up en mag in uitzonderlijke situaties maximaal 1,5 Nm³ worden gewonnen. Deze optie test u in de zomer van 2023.

U heeft in het bestuurlijk overleg van 12 juli 2023 aangegeven dat het feit dat het Kabinet is gevallen geen invloed zal hebben op de voortgang van de aanpak van het Kabinet voor Groningen en in voorliggend geval de beëindiging van de winning en de sluiting van het Groningenveld. Dit zal onverminderd doorgaan.

Wij zien in uw ontwerpbesluit nog een aantal punten die aanleiding geven om toch een zienswijze in te dienen

Deze zienswijze wordt naar voren gebracht door het College van burgemeester en wethouders, de raad van de gemeente Het Hogeland en de gemeente als rechtspersoon.

2. Ontwerpbesluit is onvoldoende duidelijk

2.1 Onduidelijkheid over operationele strategie

U moet op grond van artikel 52d, lid 1 Mijnbouwwet een operationele strategie vaststellen. Dat kan onder voorwaarden ook een gewijzigde operationele strategie zijn (lid 4). Het is onduidelijk welke operationele strategie u vaststelt.

In artikel 1 van het ontwerpbesluit stelt u vast dat NAM overeenkomstig de operationele strategie gas moet winnen en dat de operationele strategie van 14 april 2023 onderdeel uitmaakt van het besluit. NAM heeft echter niet één, maar op uw verzoek drie operationele strategieën opgesteld. Door uw formulering in artikel 1 stelt u drie strategieën vast. De bedoeling is echter dan geen van de drie strategieën wordt vastgesteld, maar een variant van operationele strategie 1 (geen winning). Dit moet volstrekt duidelijk worden vastgelegd. Uiteindelijk is dit immers het besluit waar NAM zich als houder van de winningsvergunning aan moet houden.

Wij vinden dat u:

1. de operationele strategie duidelijk moet vaststellen.

2.2 Onduidelijkheid over waakvlamniveau

In uw ontwerpbesluit bestaat ruimte voor onduidelijkheid over de condities waaronder een of meerdere productieclusters op waakvlamniveau worden gebracht en wat volgens u waakvlam niveau precies is.

1. **Wanneer krijgt NAM een signaal dat ze een of meer productieclusters op waakvlam moeten zetten?** De door u gekozen formulering brengt veel onzekerheden met zich mee: wat is het algemeen bericht van KNMI, is dat veertien dagen van tevoren zo zeker dat gesproken kan worden over een temperatuur die er *zal zijn*, is dat veertien dagen van tevoren al gecorrigeerd met windsnelheid, wat is waakvlam?
De maximale hoogte van het waakvlamniveau is niet bepaald en uit de formulering van artikel 2, lid 2 blijkt ook niet dat NAM de productieclusters op waakvlamniveau moet brengen, alleen dat NAM dat kan. Wij gaan er dan vanuit dat het alle clusters betreft die in artikel 3 worden benoemd, inclusief de satelliet-clusters.
2. **Wat is het signaal precies?**
3. **Welk cluster wordt dan op waakvlamniveau gebracht? En hoe wordt dat bepaald?**
4. **Hoe verhoudt dit besluit zich tot het besluit om in theorie 11 clusters te kunnen gebruiken in plaats van 5? Hoe gaat u om met de 6 clusters die op 1 april 2023 buitengebruik zijn gesteld?**

Ook motiveert u in uw besluit niet waarom het nodig is om 11 productieclusters naar waakvlamniveau te brengen bij een temperatuur van $-6,5\text{ °C}$ of kouder terwijl Gasunie Transport Services (GTS) in zijn brief van 26 mei 2023 aangeeft dat ook volstaan kan worden met 5 productieclusters bij een temperatuur van $-6,5\text{ °C}$.

Wij vinden dat u

2. Operationele strategie 1 moet vaststellen;
3. indien u dat niet doet de condities waaronder NAM de productieclusters op het waakvlamniveau moet brengen, duidelijk moet bepalen en ook moet definiëren wat u verstaat onder waakvlamniveau;
4. in dat geval bovendien moet motiveren waarom er 11 productieclusters nodig zijn in plaats van 5 bij een temperatuur van $-6,5^{\circ}\text{C}$.

2.3 Onduidelijkheid over consequenties niet-slagen zomertest of niet beschikbaar zijn stikstoffabriek Zuidbroek of wijze van testen

Uw scenario om de productieclusters alleen te activeren bij een verwachte temperatuur van $-6,5^{\circ}\text{C}$ moet nog getest worden in de zomer en is ook afhankelijk van het functioneren van de stikstoffabriek op 1 oktober 2023. Uw besluit biedt echter geen duidelijkheid over de vraag welke operationele strategie wordt vastgesteld wanneer de zomertest anders verloopt dan u verwacht of wanneer de stikstoffabriek toch niet beschikbaar is op 1 oktober 2023. Dat maakt het ook voor ons en onze inwoners moeilijk om te reageren op het ontwerpbesluit.

Ook blijkt uit uw ontwerpbesluit niet hoe het testen verloopt en welke cluster(s) getest wordt/worden. Worden bij het testen alle 11 clusters opgestart? Of worden alleen de 6 clusters die sinds 1 april 2023 buitenwerking zijn gesteld, opgestart? Of worden deze 6 buitenwerking gestelde clusters afwisselend getest?

In het definitieve besluit zult u het resultaat van de zomertest verwerken.

Wij vinden dat u

5. in uw besluit duidelijk moet maken welke operationele strategie u vaststelt wanneer de condities (zomertest en stikstoffabriek Zuidbroek) niet gerealiseerd worden.

3. Veiligheidsnorm 10^{-5} en tempo versterken gebouwen

3.1 Seismiciteit in relatie tot prognose

Zoals u aangeeft in uw ontwerpbesluit is het aantal werkelijke aardbevingen met een magnitude van 1,5 M of meer aan de bovengrens van de onzekerheidsmarge. KNMI stelt dat de prognostische afname waarschijnlijk minder snel zal gaan dan TNO aanneemt. SodM doet hier onderzoek naar, maar de onderzoeksresultaten zijn vermoedelijk niet beschikbaar voordat u een definitief besluit neemt.

Wij vinden dat u

6. in het vaststellingsbesluit de bovengrens van de onzekerheidsmarge mee moet wegen in het besluit en operationele strategie 1 moet vaststellen;
7. aan moet geven hoe u omgaat met te verwachten seismiciteit als blijkt dat u toch gas moet winnen uit het Groningenveld bij koude omstandigheden of (technische) noodzaak.

3.2 Monitoring na sluiting Groningenveld

In uw ontwerpbesluit geeft u terecht aan dat ook wanneer er geen gas meer gewonnen wordt uit het Groningenveld, de zorg- en monitoringsplicht blijven bestaan. Voor bewoners is het van essentieel belang de garantie te krijgen dat monitoren geen verkapte gaswinning is. De putten moeten daarom zodanig gesloten worden dat monitoren geborgd is terwijl gaswinning niet meer mogelijk is.

Wij vinden dat u

8. in uw vaststellingsbesluit duidelijk moet maken dat monitoren los staat van gaswinning.

3.3 Veiligheid industriële installaties

Uit het advies van het Adviescollege Veiligheid Groningen (ACVG) blijkt dat industrie erop geanticipeerd heeft dat op 1 oktober 2023 tijdvak 6 wordt toegepast bij de beoordeling of gebouwen voldoen aan de veiligheidsnorm en welke maatregelen nodig zijn. Het ACVG adviseert echter om tijdvak 5 toe te passen met de mogelijkheid van maatwerk.

Wij verwachten in uw vaststellingsbesluit een actualisatie aan te treffen, wat betreft de veiligheid van industriële installaties in onze provincie

Wij vinden dat u

9. in het definitieve vaststellingsbesluit uw motivering voor wat betreft industrie moet actualiseren.

3.4 Een passende SDRA nodig

U gaat uit van een variant op operationele strategie 1 met een aantal onzekerheden. Zo kan het zijn dat de zeer uitzonderlijke situaties zich gaan voordoen, ook is het mogelijk dat uit de testen van NAM en GTS blijkt dat snel genoeg opschakelen niet mogelijk is. In feite betekent dit dat u kiest voor een variant waarvoor geen wettelijk verplichte Seismische Dreiging en Risico Analyse (SDRA) beschikbaar is. Daarom vinden wij dat u een SDRA moet laten uitvoeren die past bij het besluit dat u voornemens bent te nemen.

Wij vinden dat u

10. een SDRA moet laten opstellen en uitvoeren die aansluit op het voorgenomen besluit van 0 Nm³ met een opschalingsmogelijkheid.

3.5 Zorg voor één set modelinstellingen

In uw ontwerpbesluit gaat u uit van een SDRA die hoort bij een gesloten gasveld (0 Nm³ en geen opschaling mogelijk). Uit deze SDRA blijkt dat er toch nog enkele honderden gebouwen zijn met een (licht) verhoogd risicoprofiel. Deze zijn grotendeels al in beeld bij de NCG. Voor de adressen die nog niet in beeld zijn (8 op basis van de door u opgegeven modelinstellingen en 22 op basis van de gevoeligheidsanalyse van TNO) geeft u NCG de opdracht om deze alsnog aan de werkvoorraad toe te voegen.

Wij blijven het niet wenselijk vinden dat er met twee versies van modelinstellingen wordt gewerkt; de door u opgegeven instellingen en de instellingen die TNO vanuit wetenschappelijk inzichten uitvoert. Ook in dit geval vinden wij dat zekerheid boven alles gaat. Wij hebben u daarom meermaals geadviseerd om de modelinstellingen van TNO over te nemen en te bewerkstelligen dat er één set van modelinstellingen komt waarop de SDRA gebaseerd wordt.

Wij vinden dat u

11. moet zorgen dat de modelinstellingen zoals geadviseerd door TNO worden gereviewd en toegevoegd worden aan het basismodel van de SDRA zodat er in het vervolg geen verschil in uitkomst meer is;
12. er voor moet zorgen dat de gebouwen die uit de SDRA behorende bij het vaststellingsbesluit komen voortvarend worden toegevoegd aan het versterkingsprogramma, niet via het LOOV-programma.

3.6 Toezeggingen nakomen

Afgelopen jaar hebben de regionale overheden een beroepsprocedure opgestart toen bleek dat bij het vaststellingsbesluit 2022-2023 geen passende SDRA-berekening was gemaakt. U heeft toen alsnog een passende SDRA laten uitvoeren en in een Kamerbrief (d.d. 22 november 2022) toegezegd de gebouwen die hieruit zouden komen en nog niet aan het versterkingsprogramma waren toegevoegd, alsnog te laten beoordelen door de NCG. Helaas moeten wij constateren dat begin juli 2023, dus meer dan een half jaar na uw toezegging, de desbetreffende gebouwen nog steeds niet in het versterkingsprogramma zijn opgenomen door de NCG. Daarmee kunnen deze gebouwen nog niet meegewogen worden in de prioritering van de beoordelingen. Wij hebben u hier in ons advies van 30 mei 2023 ook al op gewezen.

Wij vinden dat u

13. uw toezeggingen moet nakomen en de gebouwen die voort zijn gekomen uit SDRA's van voorgaande jaren (inclusief die van gasjaar 2022-2023) ook daadwerkelijk toe moet laten voegen aan het versterkingsprogramma, niet via het LOOV-programma.

3.7 Versterkingsprogramma nog niet volledig

In uw ontwerpbesluit concludeert u dat het aannemelijk is dat gebouwen die daadwerkelijk niet aan de veiligheidsnorm voldoende in beeld zijn. Dat zijn wij niet met u eens.

Uit het onderzoek dat het Adviescollege Veiligheid Groningen (ACVG) onlangs heeft gedaan naar de veiligheid buiten de versterkingsscope, blijkt dat ook buiten de ruim 27.000 adressen die in het versterkingsprogramma zijn opgenomen, adressen bestaan die niet aan de veiligheidsnorm voldoen. U geeft aan dat u de conclusies van het ACVG volgt. Wij vinden dat u in uw besluit ook expliciet moet aangegeven tot welke concrete acties dit dan leidt.

Daarnaast doet TNO-onderzoek naar risico's voor gebouwen op wierden waar wellicht ook nog adressen uit voortkomen die aan het versterkingsprogramma toegevoegd moeten worden.

Ook blijkt steeds dat een geringe wijziging in een model leidt tot grote veranderingen in het aantal gebouwen dat beoordeeld moet worden. Dat blijkt uit de gevoeligheidsanalyse van TNO, maar ook uit het advies van het ACVG over het toepassen van tijdvak 6. Tot slot blijkt dat de werkelijkheid zich anders gedraagt dan de prognose, bijvoorbeeld bij prognose van het aantal bevingen met een magnitude van 1,5 M of meer.

De situatie is nog niet zo dat we kunnen zeggen dat de gebouwen die in het versterkingsprogramma beoordeeld moeten worden op veiligheid voldoende in beeld zijn. De doorlooptijd staat daarmee ook niet vast

Wij vinden dat u

14. concrete acties moet verbinden aan de uitkomsten van het onderzoek van het ACVG naar de veiligheid buiten de scope en deze acties in uw vaststellingsbesluit moet betrekken;
15. rekening moet houden met een grotere versterkingsopgave en een langere doorlooptijd.

3.8 Volwaardige beoordeling voor onveilige gebouwen

Bovendien blijkt uit het onderzoek van het ACVG dat de NCG in het verleden adressen die uit de aanvullende SDRA's kwamen via het programma Loket Opname op Verzoek (LOOV) liet instromen. In de praktijk betekent dit dat een adres met een (licht) verhoogd risicoprofiel eerst globaal wordt bekeken alvorens deze wel of niet aan het versterkingsprogramma wordt toegevoegd. Dat is in onze ogen (en dat van het ACVG) een oneigenlijke werkwijze. Wij vinden dat alle adressen die voortkomen uit een SDRA een volwaardige beoordeling behoren te krijgen.

Wij vinden dat u

16. in uw vaststellingsbesluit moet aangeven dat alle adressen die voortkomen uit een SDRA een volwaardige beoordeling krijgen.

3.9 Gebouwen buiten de scope moeten gegarandeerd veilig zijn

Gebouwen worden opgenomen in het versterkingsprogramma op basis van wetenschappelijke inzichten en modellen. Maar dat moet dan betekenen dat de gebouwen die niet in het versterkingsprogramma zijn opgenomen, veilig zijn. Echter die garantie hebben we tot nu toe niet gekregen. Om zeker te zijn dat we met de juiste scope bezig zijn zou veiligstellen van alle woningen in het aardbevingsgebied de enige garantie zijn. Wij voorzien dat aspirant-kopers van gebouwen in het gebied willen weten of de woning veilig is. Een opname in de werkvoorraad van de NCG, of het ontbreken daarvan, is dan onvoldoende garantie.

Wij vinden dat u

17. moet garanderen dat gebouwen die niet in het versterkingsprogramma zijn of worden opgenomen voldoen aan de veiligheidsnorm.

3.10 Uitvoering versterking moet reëel zijn

Het versterkingsprogramma is primair een veiligheidsprogramma. De periode waarbinnen eigenaren en bewoners in onzekerheid leven over de veiligheid van hun woning of bedrijf moet zo kort mogelijk zijn. Dat geldt ook voor de periode waarin een eventuele onveilige situatie bestaat. Tegelijkertijd is een belangrijke conclusie uit het rapport van de Parlementaire Enquête Commissie Aardgaswinning Groningen dat de versterking tot op heden te veel techniek gedreven was en te weinig bewoners gericht.

De NCG heeft van u de opdracht gekregen om voor 2024 alle adressen in het versterkingsprogramma te hebben beoordeeld en in 2028 het versterkingsprogramma af te ronden. Met de huidige voortgang wordt deze doelstelling niet gehaald. Dat concludeert Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) in haar jaarlijkse voortgangsrapportage (d.d. 4 juli 2023). SodM geeft aan dat de versterkingsopgave de benodigde versnelling nog onvoldoende laat zien. Om de versterking in 2028 af te kunnen ronden moet de "productie" met een factor drie omhoog. SodM stelt dat als niet direct wordt overgegaan tot het nemen van passende maatregelen de afronding van de versterking in 2028 in gevaar komt.

Onze eigen bevindingen zijn dat er absoluut voortgang wordt geboekt door de NCG. In een aantal gemeenten neemt het aantal beoordelingen toe en het aantal gebouwen dat op norm wordt verklaard neemt toe, terwijl er ook op steeds meer plekken daadwerkelijke versterking plaatsvindt. Maar dat gebeurt nog niet in het tempo dat nodig is. Bovendien zien we ook telkens dat de realiteit ons inhaalt. Zo bleek een deel van de typologisch op norm verklaarde adressen toch niet aan de veiligheidsnorm te voldoen en hebben zowel de typologieaanpak als de praktijkaanpak 2.0 meer uitval dan vooraf gedacht. Wij zien dus onvoldoende voortgang om optimisme over de planning te rechtvaardigen.

Bovendien zien we enerzijds dat de 50 kabinetsmaatregelen impact kunnen hebben op de planning van de NCG en anderzijds dat de invulling van deze maatregelen dusdanig wordt gedaan dat deze de planning van de NCG zo weinig mogelijk beïnvloeden. Het al te rigide vasthouden aan een deadline kan leiden tot negatieve effecten voor onze inwoners. Door het vasthouden aan een, in onze ogen, niet realistische deadline van 2028 zien we dat de aanbevelingen van de enquêtecommissie nu al onder druk staan.

Wij vinden dat u in uw totale overwegingen, dus zowel ten aanzien van de keuzes die direct samenhangen met het vaststellingsbesluit, maar ook besluiten die voortkomen uit het rapport van de Parlementaire Enquête Commissie (en de vertaling naar maatregelen in Nij Begun) telkens de balans

moet zoeken tussen enerzijds snelheid en anderzijds zorgvuldigheid en menselijkheid. Het loslaten van de deadline van 2028 als dogma waar vanuit alles wordt bepaald zou hierbij kunnen helpen.

Wij vinden dat u

18. NCG de opdracht moet geven een planning voor het vervolg van de versterking op te stellen die gebaseerd is op realisme zonder onhaalbare deadlines;
19. tegelijkertijd de NCG alle mogelijkheden moet bieden om de capaciteit voor beoordelen en versterken zoveel mogelijk te vergroten;
20. de voorgestelde maatregelen in Nij Begun goed en ruimhartig moet uitwerken en invoeren, en dat deze niet ingeperkt moeten worden vanwege het rigide vasthouden aan de deadline van 2028.

4 Schade

In ons advies hebben wij opnieuw aangegeven dat het noodzakelijk is om het IMG voldoende wettelijke regelruimte en financiën te geven zodat het IMG problemen kan oplossen die redelijkerwijs niet voor rekening van bewoners horen te blijven, ook als dat buiten aansprakelijkheid van NAM valt. Wij hebben in het bijzonder aandacht gevraagd voor bewoners in de kern van het gebied. Juist zij moeten ontzorgd worden en kunnen rekenen op een eenvoudige schadeafhandeling. De kabinetsmaatregelen in Nij Begun laten volgens ons te veel aansprakelijkheids- en systeemdenken zien. Als voorbeeld hebben wij de maatregel genoemd om bij schadebedragen tot € 40.000 niet naar een andere schadeoorzaak te zoeken.¹ Dit is geen verbetering van de positie van bewoners, maar een uitholling van het wettelijk bewijsvermoeden die vooral de zwaarst gedupeerden raakt. Wij vinden ook dat er één loket voor schadeafhandeling moet komen (het IMG) en één wijze van beoordelen (het wettelijk bewijsvermoeden). Immateriële schadevergoeding voor wachten op en onzekerheid door versterking moet goed geregeld zijn.

In uw ontwerpbesluit erkent u nu dat het essentieel is om het IMG voldoende wettelijke regelruimte en financiën te geven. Het kabinet maakt andere overwegingen dan voorheen en stelt bewoners en hun belangen centraal. Vervolgens geeft u aan hoe u denkt dat de kabinetsmaatregelen uit Nij Begun daaraan bijdragen.

De kabinetsmaatregelen voor schadeafhandeling zijn echter allesbehalve een vereenvoudiging. U plaatst gedupeerden in hokjes en afhankelijk van het hokje is er een 'loket' dat een oplossing moet bieden.

- Voor reguliere schadeafhandeling is er het IMG. Het IMG krijgt ook de mogelijkheid om knelpunten buiten aansprakelijkheid van NAM op te lossen.
- Voor snelheid bij schades van meer dan € 60.000 moeten gedupeerden echter zijn bij een taskforce: voor Agro, Mkb en particulieren die al meerdere jaren wachten op duidelijkheid.
- Voor 'andersoortige zeer complexe situaties' moeten gedupeerden echter zijn bij de Commissie Bijzondere Situaties (CBS) of het Interventieteam Vastgelopen Situaties.
- Wanneer er sprake is van mestkelderproblematiek is het IMG weer bevoegd, maar dan moet er afgestemd worden met de specialisten bij het Agroprogramma van de NCG (zie maatregel 24 Nij Begun).

Wanneer u de belangen van bewoners centraal stelt, is dit niet te begrijpen. De oplossing is in onze ogen eenvoudig: het IMG regelruimte en budget geven om de problemen op te lossen die redelijkerwijs niet voor rekening van bewoners moet blijven. Speciale programma's moeten niet ingezet worden om schade af te handelen, maar om de doelgroep perspectief te geven.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan dat door maatregel 6 uit Nij Begun (herhaalschade voorkomen met duurzaam schadeherstel) het budget voor duurzaam herstel verviervoudigt. Herhaalschade voorkomen valt volgens ons onder aansprakelijkheid en moet vergoed worden. Dit mag niet beperkt worden door budget.

Volgens u krijgen bewoners die nog steeds wachten op versterking € 2.500 voor geleden immateriële schade. Het punt dat wij in ons advies maken, is dat u de grootste oorzaak van geleden immateriële schade – wachten op en onzekerheid door versterking – nog niet geregeld hebt. U wilt nu – jaren later – een vergoeding geven aan gedupeerden die nog wachten terwijl u in het ontwerpbesluit ook aangeeft dat de beoordelingen in 2023 afgerond moeten zijn. U regelt de schadevergoeding wanneer (vrijwel) niemand voldoet aan uw criteria. U regelt niets voor diegenen die misschien nu niet meer

¹ Dit bedrag is verhoogd naar € 60.000 door het aannemen van een motie door de Tweede Kamer

wachten, maar dat wel hebben gedaan. Ook geeft u niet aan welke instantie bevoegd is om deze schade af te handelen. Het IMG vindt zichzelf niet bevoegd en de NCG heeft het niet geregeld. Wij blijven dit onacceptabel vinden.

U bent van mening dat u door de maatregelen 2, 3 en 22 uit Nij Begun deels tegemoetkomt aan ons advies om één loket voor mijnbouwschade te realiseren. Dat zijn wij niet met u eens. Maatregel 2 betreft het vastleggen in een Algemene maatregel van Bestuur (AmvB) van het gebied waar het wettelijk bewijsvermoeden van toepassing is. Dat is volgens u vergroot. U heeft het echter ook verkleind en daar gaat u aan voorbij. Kortheidshalve verwijzen wij naar onze reactie op de ontwerp AmvB. Bovendien geldt hier het wettelijk bewijsvermoeden en dat is weerlegbaar en – juist in de gebieden die u binnen het effectgebied probeert te krijgen – ook weerlegd. Maatregel 3 (stoppen met onderzoek naar causaliteit bij schadeherstel tot € 60.000) geldt tenzij schade naar haar aard geen mijnbouwschade is. Dat is het geval volgens de onderzoeken die in de twee gebieden is gedaan die u onder het effectgebied wilt brengen. Dus onderbrengen onder het effectgebied betekent niet dat er dan ook schade vergoed zal worden. Maatregel 22 (nauwe samenwerking) is een procesmaatregel die van weinig betekenis is voor bewoners.

Mijnbouwschade is per definitie complexe materie. In theorie is de afhandeling van schade geregeld, maar in de praktijk hebben bewoners met te veel loketten en manieren van afhandelen te maken. Dit doet zich voor bij gestapelde mijnbouw, maar ook in situaties die niet vallen binnen de grens waar het wettelijk bewijsvermoeden van toepassing is. U gaat over normstelling, vergunningverlening en bent ook bij machte hier iets aan te veranderen. Wij vinden dat u dat ook moet doen.

Tot slot vinden wij het onbegrijpelijk dat wij als regio tot nu toe niet betrokken zijn bij de uitwerking van de kabinetsmaatregelen, althans niet op een manier dat we de uitwerking effectief kunnen beïnvloeden. U bent uiteraard verantwoordelijk voor de afhandeling van schade, maar wij zien de effecten wanneer maatregelen niet daadwerkelijk milder, menselijker en makkelijker zijn en hebben een beter beeld wat er nodig is.

Wij vinden dat u

21. het IMG voldoende wettelijke regelruimte en financiën moet geven om schade rechtvaardig en ruimhartig te vergoeden ook buiten de aansprakelijkheid van NAM;
22. het IMG de mogelijkheid moet geven om ook bij complexe en/of meervoudige schade een eenvoudige behandeling van de schademelding aan te bieden waarbij niet elke schade bediscussieerd wordt;
23. duurzaam herstel moet realiseren door onder meer funderingen van gebouwen te herstellen bij schadeafhandeling en versterking;
24. zorg moet dragen voor de realisatie van één loket voor mijnbouwschade in Groningen waarbij het wettelijk bewijsvermoeden wordt toegepast voor gebieden waar sprake is van (gestapelde) mijnbouwactiviteiten.

5. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning

5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging

Bewoners verwachten dat het Groningenveld op 1 oktober 2023 sluit en dat is ook nodig. U komt hier gedeeltelijk aan tegemoet door te bepalen dat in principe geen gas mag worden gewonnen in het komende gasjaar.

De problemen van onze inwoners op het gebied van de schadeafhandeling, versterking, de (mentale) gezondheid en de ervaren veiligheid zijn hiermee nog niet opgelost. Ook zorgt de onduidelijkheid in uw ontwerpbesluit voor de nodige zorgen en mogelijke maatschappelijke ontwrichting.

Doordat u geen duidelijke operationele strategie vaststelt, en geen daarop afgestemde SDRA uitvoert, is het voor onze bewoners niet duidelijk wat er precies gebeurt en wat de gevolgen zijn. Er zijn veel onzekere factoren zoals het vullingsniveau van de gasopslagen, het functioneren van de stikstofinstallatie in Zuidbroek, het aanbod van LNG en de geopolitieke ontwikkelingen. Door ontwikkelingen over deze risico's blijven onze inwoners in onzekerheid over het mogelijk weer starten van de gaswinning in Groningen. Het is van belang dat de maatschappelijke impact op bewoners écht zwaarder weegt dan leveringszekerheid en niet steeds afhangt van factoren die steeds wisselen en onzeker zijn. Wij vinden dat dit tot onzekerheid leidt onder onze inwoners en het herstel van vertrouwen niet bevordert. Alhoewel de gasopslagen Norg en Grijpskerk nu nodig zijn om gaswinning uit het Groningenveld te beëindigen, vinden wij het ook essentieel dat omwonenden van de gasopslagen perspectief krijgen op het sluiten van de gasopslagen.

Daarnaast hebben wij in ons advies het belang benadrukt om aandacht te blijven besteden aan de (mentale) impact die de gaswinnings- en aardbevingsproblematiek heeft op de samenleving, en op jongeren in het bijzonder. We hebben u geadviseerd zich langdurig te committeren om de negatieve (mentale) impact van de gaswinnings- en aardbevingsproblematiek op de gedupeerden weg te nemen. We zijn blij te lezen dat u dit advies overneemt, dat het Kabinet zich langjarig wil committeren op welzijn en sociaal herstel en dat u hiervoor extra financiële middelen beschikbaar stelt voor gemeenten. Hiermee doet u recht aan de adviezen van o.a. de Parlementaire Enquête Commissie, Gronings Perspectief, de Nationale Ombudsman en de Kinderombudsman. De voornemens in de kabinetsreactie Nij Begun vragen echter nog wel om een nadere uitwerking.

Tot slot hebben we u geadviseerd de wetgeving die de sluiting van het Groningenveld vastlegt zo snel mogelijk in werking te laten treden. Het wettelijk vastleggen van de sluiting van het Groningenveld betekent voor onze inwoners zekerheid.

Wij vinden dat u

25. in het vaststellingsbesluit duidelijk moet aangeven welke operationele strategie u vaststelt;
26. omwonenden van de gasopslagen Norg en Grijpskerk perspectief moet geven op het sluiten van de gasopslagen;
27. de voorgenomen inspanning om de negatieve (mentale) impact te verminderen, en het welzijn en het economisch perspectief van de regio te versterken samen met de regio nader uit moet werken;
28. de wet die de sluiting van het Groningenveld vastlegt zo snel mogelijk het wetgevingsproces moet laten doorlopen en in werking moet laten treden.

5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers

In uw ontwerpbesluit schrijft u dat uit het rapport van de Parlementaire Enquête blijkt dat de veiligheid van de Groningers lange tijd ondergeschikt is geweest aan de leveringszekerheid. In uw besluit om het Groningenveld per 1 oktober 2023 in principe te sluiten heeft u het risico op maatschappelijke ontwrichting door afsluiting van eindafnemers van laagcalorisch gas afgewogen. U geeft aan het risico op een capaciteitstekort te beperken, door o.a. de inwerkingtreding van de stikstofinstallatie in Zuidbroek en het afbouwen van de vraag naar laagcalorisch gas. Gezien de mogelijke maatschappelijke ontwrichting als gevolg van een tekort aan de beschikbaarheid van hoogcalorisch gas – wat geconverteerd wordt naar laagcalorisch gas – vinden wij dat u extra alternatieven moet onderzoeken om mogelijke tekorten op te kunnen vangen en zodat we niet meer afhankelijk hoeven te zijn van het Groningenveld.

Wij vinden dat u

29. voor de definitieve sluiting van het Groningenveld alternatieven moet inventariseren om risico's op te kunnen vangen van onderbrekingen van de beschikbaarheid van hoogcalorisch gas, zodat u niet terug hoeft te vallen op het Groningenveld.

Verzonden: 8/1/2023 8:53:34 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2023-2024
Achternaam: [REDACTED]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [REDACTED]
Straat: Postbus
Huisnummer: 30026
Postcode: 9700 RM
Woonplaats: Groningen
Land: Nederland
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Overheid
(Mede) namens:
Organisatie: Gemeente Groningen

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Zie bijlage

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

Zie bijlage

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Afdeling Stadsontwikkeling

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Gaswinning Groningen
Postbus 111
9200 AC Drachten

Bezoekadres
Gedempte Zuiderdiep 98

Postadres
Postbus 7081
9701 JB Groningen

Contact
<https://gemeente.groningen.nl/contact>

Datum 01-08-2023

Bijlage(n) -

Kenmerk 239376-2023

Informatie

Tel.

Onderwerp Zienswijze ontwerpbesluit Groningenveld gasjaar 2023-2024

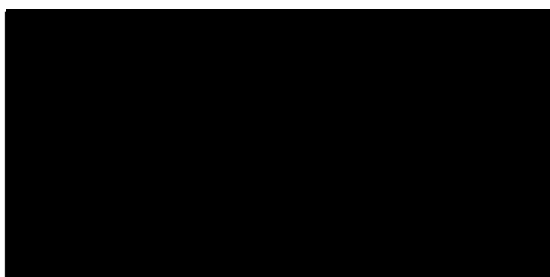
Geachte lezer,

Hierbij zenden wij u onze zienswijze met betrekking tot het ontwerp-vaststellingsbesluit Groningenveld voor het gasjaar 2023-2024.

De zienswijze is vastgesteld op 20 juli 2023.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Groningen
Namens hen

ZIENSWIJZE

op het ontwerp-vaststellingsbesluit Groningenveld
voor het gasjaar 2023-2024

Gemeente Groningen

20 juli 2023

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Ontwerpbesluit is onvoldoende duidelijk	4
2.1 Onduidelijkheid over operationele strategie	4
2.2 Onduidelijkheid over waakvlamniveau	4
2.3 Onduidelijkheid over consequenties niet-slagen zomertest of niet beschikbaar zijn stikstoffabriek Zuidbroek of wijze van testen	5
3. Veiligheidsnorm 10^{-5} en tempo versterken gebouwen	6
3.1 Seismiciteit in relatie tot prognose	6
3.2 Monitoring na sluiting Groningenveld	6
3.3 Veiligheid industriële installaties	6
3.4 Een passende SDRA nodig	7
3.5 Zorg voor één set modelinstellingen	7
3.6 Toezeggingen nakomen	7
3.7 Versterkingsprogramma nog niet volledig	8
3.8 Volwaardige beoordeling voor onveilige gebouwen	8
3.9 Gebouwen buiten de scope moeten gegarandeerd veilig zijn	9
3.10 Uitvoering versterking moet reëel zijn	9
4 Schade	11
5. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning	13
5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging	13
5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers	14

1. Inleiding

Op 30 juni 2023 heeft u het ontwerp-vaststellingsbesluit gaswinning Groningenveld 2023-2024 (ontwerpbesluit) ter inzage gelegd.

U heeft NAM naar aanleiding van de raming van Groningen Transport Services (GTS) van 31 januari 2023 gevraagd om drie operationele strategieën vast te stellen:

1. Alle productieclusters sluiten op 1 oktober 2023; productie is 0 Nm³;
2. Elf productieclusters beschikbaar op waakvlamniveau; productie is 3,2 miljard Nm³;
3. Vijf productieclusters beschikbaar op waakvlamniveau; productie is 1,5 miljard Nm³.

Voor elke operationele strategie is door TNO een Seismische Risico- en Dreigingsanalyse (SDRA) opgesteld. Aanvullend heeft TNO weer een zogenaamde 'gevoeligheidsanalyse' uitgevoerd.

Op 30 mei 2023 hebben wij u geadviseerd om operationele strategie 1 vast te stellen, dat wil zeggen alle productieclusters sluiten en een productieniveau van 0 Nm³.

U stelt in u ontwerpbesluit vast dat in het gasjaar 2023-2024 in beginsel geen gas uit het Groningenveld wordt gewonnen. Alleen een temperatuur van -6,5 °C of kouder kan er komend gasjaar nog voor zorgen dat elf productieclusters op waakvlamniveau gebracht moeten worden. Ontwikkelingen als afbouw van levering aan het buitenland of geopolitiek hebben geen invloed op de sluiting van het Groningenveld.

In het geval het Groningenveld op waakvlamniveau wordt gebracht dient het veld ook als back up en mag in uitzonderlijke situaties maximaal 1,5 Nm³ worden gewonnen. Deze optie test u in de zomer van 2023.

U heeft in het bestuurlijk overleg van 12 juli 2023 aangegeven dat het feit dat het Kabinet is gevallen geen invloed zal hebben op de voortgang van de aanpak van het Kabinet voor Groningen en in voorliggend geval de beëindiging van de winning en de sluiting van het Groningenveld. Dit zal onverminderd doorgaan.

Wij zien in uw ontwerpbesluit nog een aantal punten die aanleiding geven om toch een zienswijze in te dienen.

2. Ontwerpbesluit is onvoldoende duidelijk

2.1 Onduidelijkheid over operationele strategie

U moet op grond van artikel 52d, lid 1 Mijnbouwwet een operationele strategie vaststellen. Dat kan onder voorwaarden ook een gewijzigde operationele strategie zijn (lid 4). Het is onduidelijk welke operationele strategie u vaststelt.

In artikel 1 van het ontwerpbesluit stelt u vast dat NAM overeenkomstig de operationele strategie gas moet winnen en dat de operationele strategie van 14 april 2023 onderdeel uitmaakt van het besluit. NAM heeft echter niet één, maar op uw verzoek drie operationele strategieën opgesteld. Door uw formulering in artikel 1 stelt u drie strategieën vast. De bedoeling is echter dan geen van de drie strategieën wordt vastgesteld, maar een variant van operationele strategie 1 (geen winning). Dit moet volstrekt duidelijk worden vastgelegd. Uiteindelijk is dit immers het besluit waar NAM zich als houder van de winningsvergunning aan moet houden.

Wij vinden dat u

1. de operationele strategie duidelijk moet vaststellen.

2.2 Onduidelijkheid over waakvlamniveau

In uw ontwerpbesluit bestaat ruimte voor onduidelijkheid over de condities waaronder een of meerdere productieclusters op waakvlamniveau worden gebracht en wat volgens u waakvlamniveau precies is.

1. **Wanneer krijgt NAM een signaal dat ze een of meer productieclusters op waakvlam moeten zetten?** De door u gekozen formulering brengt veel onzekerheden met zich mee: wat is het algemeen bericht van KNMI, is dat veertien dagen van tevoren zo zeker dat gesproken kan worden over een temperatuur die er *zal zijn*, is dat veertien dagen van tevoren al gecorrigeerd met windsnelheid, wat is waakvlam?
De maximale hoogte van het waakvlamniveau is niet bepaald en uit de formulering van artikel 2, lid 2 blijkt ook niet dat NAM de productieclusters op waakvlamniveau moet brengen, alleen dat NAM dat kan. Wij gaan er dan vanuit dat het alle clusters betreft die in artikel 3 worden benoemd, inclusief de satelliet-clusters.
2. **Wat is het signaal precies?**
3. **Welk cluster wordt dan op waakvlamniveau gebracht? En hoe wordt dat bepaald?**
4. **Hoe verhoudt dit besluit zich tot het besluit om in theorie 11 clusters te kunnen gebruiken in plaats van 5? Hoe gaat u om met de 6 clusters die op 1 april 2023 buitengebruik zijn gesteld?**

Ook motiveert u in uw besluit niet waarom het nodig is om 11 productieclusters naar waakvlamniveau te brengen bij een temperatuur van -6,5 °C of kouder terwijl Gasunie Transport Services (GTS) in zijn brief van 26 mei 2023 aangeeft dat ook volstaan kan worden met 5 productieclusters bij een temperatuur van -6,5 °C.

Wij vinden dat u

2. operationele strategie 1 moet vaststellen;
3. indien u dat niet doet de condities waaronder NAM de productieclusters op het waakvlamniveau moet brengen, duidelijk moet bepalen en ook moet definiëren wat u verstaat onder waakvlamniveau;
4. in dat geval bovendien moet motiveren waarom er 11 productieclusters nodig zijn in plaats van 5 bij een temperatuur van $-6,5^{\circ}\text{C}$.

2.3 Onduidelijkheid over consequenties niet-slagen zomertest of niet beschikbaar zijn stikstoffabriek Zuidbroek of wijze van testen

Uw scenario om de productieclusters alleen te activeren bij een verwachte temperatuur van $-6,5^{\circ}\text{C}$ moet nog getest worden in de zomer en is ook afhankelijk van het functioneren van de stikstoffabriek op 1 oktober 2023. Uw besluit biedt echter geen duidelijkheid over de vraag welke operationele strategie wordt vastgesteld wanneer de zomertest anders verloopt dan u verwacht of wanneer de stikstoffabriek toch niet beschikbaar is op 1 oktober 2023. Dat maakt het ook voor ons en onze inwoners moeilijk om te reageren op het ontwerpbesluit.

Ook blijkt uit uw ontwerpbesluit niet hoe het testen verloopt en welke cluster(s) getest wordt/worden. Worden bij het testen alle 11 clusters opgestart? Of worden alleen de 6 clusters die sinds 1 april 2023 buitenwerking zijn gesteld, opgestart? Of worden deze 6 buitenwerking gestelde clusters afwisselend getest?

In het definitieve besluit zult u het resultaat van de zomertest verwerken.

Wij vinden dat u

5. in uw besluit duidelijk moet maken welke operationele strategie u vaststelt wanneer de condities (zomertest en stikstoffabriek Zuidbroek) niet gerealiseerd worden.

3. Veiligheidsnorm 10^{-5} en tempo versterken gebouwen

3.1 Seismiciteit in relatie tot prognose

Zoals u aangeeft in uw ontwerpbesluit is het aantal werkelijke aardbevingen met een magnitude van 1,5 M of meer aan de bovengrens van de onzekerheidsmarge. KNMI stelt dat de prognostische afname waarschijnlijk minder snel zal gaan dan TNO aanneemt. SodM doet hier onderzoek naar, maar de onderzoeksresultaten zijn vermoedelijk niet beschikbaar voordat u een definitief besluit neemt.

Wij vinden dat u

6. in het vaststellingsbesluit de bovengrens van de onzekerheidsmarge mee moet wegen in het besluit en operationele strategie 1 moet vaststellen;
7. aan moet geven hoe u omgaat met te verwachten seismiciteit als blijkt dat u toch gas moet winnen uit het Groningenveld bij koude omstandigheden of (technische) noodzaak.

3.2 Monitoring na sluiting Groningenveld

In uw ontwerpbesluit geeft u terecht aan dat ook wanneer er geen gas meer gewonnen wordt uit het Groningenveld, de zorg- en monitoringsplicht blijven bestaan. Voor bewoners is het van essentieel belang de garantie te krijgen dat monitoren geen verkapte gaswinning is. De putten moeten daarom zodanig gesloten worden dat monitoren geborgd is terwijl gaswinning niet meer mogelijk is.

Wij vinden dat u

8. in uw vaststellingsbesluit duidelijk moet maken dat monitoren los staat van gaswinning.

3.3 Veiligheid industriële installaties

Uit het advies van het Adviescollege Veiligheid Groningen (ACVG) blijkt dat industrie erop geanticipeerd heeft dat op 1 oktober 2023 tijdvak 6 wordt toegepast bij de beoordeling of gebouwen voldoen aan de veiligheidsnorm en welke maatregelen nodig zijn. Het ACVG adviseert echter om tijdvak 5 toe te passen met de mogelijkheid van maatwerk.

Wij verwachten in uw vaststellingsbesluit een actualisatie aan te treffen, wat betreft de veiligheid van industriële installaties in onze provincie

Wij vinden dat u

9. in het definitieve vaststellingsbesluit uw motivering voor wat betreft industrie moet actualiseren.

3.4 Een passende SDRA nodig

U gaat uit van een variant op operationele strategie 1 met een aantal onzekerheden. Zo kan het zijn dat de zeer uitzonderlijke situaties zich gaan voordoen, ook is het mogelijk dat uit de testen van NAM en GTS blijkt dat snel genoeg opschakelen niet mogelijk is. In feite betekent dit dat u kiest voor een variant waarvoor geen wettelijk verplichte Seismische Dreiging en Risico Analyse (SDRA) beschikbaar is. Daarom vinden wij dat u een SDRA moet laten uitvoeren die past bij het besluit dat u voornemens bent te nemen.

Wij vinden dat u

10. een SDRA moet laten opstellen en uitvoeren die aansluit op het voorgenomen besluit van 0 Nm³ met een opschalingsmogelijkheid.

3.5 Zorg voor één set modelinstellingen

In uw ontwerpbesluit gaat u uit van een SDRA die hoort bij een gesloten gasveld (0 Nm³ en geen opschaling mogelijk). Uit deze SDRA blijkt dat er toch nog enkele honderden gebouwen zijn met een (licht) verhoogd risicoprofiel. Deze zijn grotendeels al in beeld bij de NCG. Voor de adressen die nog niet in beeld zijn (8 op basis van de door u opgegeven modelinstellingen en 22 op basis van de gevoeligheidsanalyse van TNO) geeft u NCG de opdracht om deze alsnog aan de werkvoorraad toe te voegen.

Wij blijven het niet wenselijk vinden dat er met twee versies van modelinstellingen wordt gewerkt; de door u opgegeven instellingen en de instellingen die TNO vanuit wetenschappelijk inzichten uitvoert. Ook in dit geval vinden wij dat zekerheid boven alles gaat. Wij hebben u daarom meermaals geadviseerd om de modelinstellingen van TNO over te nemen en te bewerkstelligen dat er één set van modelinstellingen komt waarop de SDRA gebaseerd wordt.

Wij vinden dat u

11. moet zorgen dat de modelinstellingen zoals geadviseerd door TNO worden gereviewd en toegevoegd worden aan het basismodel van de SDRA zodat er in het vervolg geen verschil in uitkomst meer is;
12. er voor moet zorgen dat de gebouwen die uit de SDRA behorende bij het vaststellingsbesluit komen voortvarend worden toegevoegd aan het versterkingsprogramma, niet via het LOOV-programma.

3.6 Toezeggingen nakomen

Afgelopen jaar hebben de regionale overheden een beroepsprocedure opgestart toen bleek dat bij het vaststellingsbesluit 2022-2023 geen passende SDRA-berekening was gemaakt. U heeft toen alsnog een passende SDRA laten uitvoeren en in een Kamerbrief (d.d. 22 november 2022) toegezegd de gebouwen die hieruit zouden komen en nog niet aan het versterkingsprogramma waren toegevoegd, alsnog te laten beoordelen door de NCG. Helaas moeten wij constateren dat begin juli 2023, dus meer dan een half jaar na uw toezegging, de desbetreffende gebouwen nog steeds niet in het versterkingsprogramma zijn opgenomen door de NCG. Daarmee kunnen deze gebouwen nog niet meegewogen worden in de prioritering van de beoordelingen. Wij hebben u hier in ons advies van 30 mei 2023 ook al op gewezen.

Wij vinden dat u

13. uw toezeggingen moet nakomen en de gebouwen die voort zijn gekomen uit SDRA's van voorgaande jaren (inclusief die van gasjaar 2022-2023) ook daadwerkelijk toe moet laten voegen aan het versterkingsprogramma, niet via het LOOV-programma.

3.7 Versterkingsprogramma nog niet volledig

In uw ontwerpbesluit concludeert u dat het aannemelijk is dat gebouwen die daadwerkelijk niet aan de veiligheidsnorm voldoende in beeld zijn. Dat zijn wij niet met u eens.

Uit het onderzoek dat het Adviescollege Veiligheid Groningen (ACVG) onlangs heeft gedaan naar de veiligheid buiten de versterkingscope, blijkt dat ook buiten de ruim 27.000 adressen die in het versterkingsprogramma zijn opgenomen, adressen bestaan die niet aan de veiligheidsnorm voldoen. U geeft aan dat u de conclusies van het ACVG volgt. Wij vinden dat u in uw besluit ook expliciet moet aangegeven tot welke concrete acties dit dan leidt.

Daarnaast doet TNO-onderzoek naar risico's voor gebouwen op wierden waar wellicht ook nog adressen uit voortkomen die aan het versterkingsprogramma toegevoegd moeten worden.

Ook blijkt steeds dat een geringe wijziging in een model leidt tot grote veranderingen in het aantal gebouwen dat beoordeeld moet worden. Dat blijkt uit de gevoeligheidsanalyse van TNO, maar ook uit het advies van het ACVG over het toepassen van tijdvak 6. Tot slot blijkt dat de werkelijkheid zich anders gedraagt dan de prognose, bijvoorbeeld bij prognose van het aantal bevingen met een magnitude van 1,5 M of meer.

De situatie is nog niet zo dat we kunnen zeggen dat de gebouwen die in het versterkingsprogramma beoordeeld moeten worden op veiligheid voldoende in beeld zijn. De doorlooptijd staat daarmee ook niet vast

Wij vinden dat u

14. concrete acties moet verbinden aan de uitkomsten van het onderzoek van het ACVG naar de veiligheid buiten de scope en deze acties in uw vaststellingsbesluit moet betrekken;
15. rekening moet houden met een grotere versterkingsopgave en een langere doorlooptijd.

3.8 Volwaardige beoordeling voor onveilige gebouwen

Bovendien blijkt uit het onderzoek van het ACVG dat de NCG in het verleden adressen die uit de aanvullende SDRA's kwamen via het programma Loket Opname op Verzoek (LOOV) liet instromen. In de praktijk betekent dit dat een adres met een (licht) verhoogd risicoprofiel eerst globaal wordt bekeken alvorens deze wel of niet aan het versterkingsprogramma wordt toegevoegd. Dat is in onze ogen (en dat van het ACVG) een oneigenlijke werkwijze. Wij vinden dat alle adressen die voortkomen uit een SDRA een volwaardige beoordeling behoren te krijgen.

Wij vinden dat u

16. in uw vaststellingsbesluit moet aangeven dat alle adressen die voortkomen uit een SDRA een volwaardige beoordeling krijgen.

3.9 Gebouwen buiten de scope moeten gegarandeerd veilig zijn

Gebouwen worden opgenomen in het versterkingsprogramma op basis van wetenschappelijke inzichten en modellen. Maar dat moet dan betekenen dat de gebouwen die niet in het versterkingsprogramma zijn opgenomen, veilig zijn. Echter die garantie hebben we tot nu toe niet gekregen. Om zeker te zijn dat we met de juiste scope bezig zijn zou veiligstellen van alle woningen in het aardbevingsgebied de enige garantie zijn. Wij voorzien dat aspirant-kopers van gebouwen in het gebied willen weten of de woning veilig is. Een opname in de werkvoorraad van de NCG, of het ontbreken daarvan, is dan onvoldoende garantie.

Wij vinden dat u

17. moet garanderen dat gebouwen die niet in het versterkingsprogramma zijn of worden opgenomen voldoen aan de veiligheidsnorm.

3.10 Uitvoering versterking moet reëel zijn

Het versterkingsprogramma is primair een veiligheidsprogramma. De periode waarbinnen eigenaren en bewoners in onzekerheid leven over de veiligheid van hun woning of bedrijf moet zo kort mogelijk zijn. Dat geldt ook voor de periode waarin een eventuele onveilige situatie bestaat. Tegelijkertijd is een belangrijke conclusie uit het rapport van de Parlementaire Enquête Commissie Aardgaswinning Groningen dat de versterking tot op heden te veel techniek gedreven was en te weinig bewoners gericht.

De NCG heeft van u de opdracht gekregen om voor 2024 alle adressen in het versterkingsprogramma te hebben beoordeeld en in 2028 het versterkingsprogramma af te ronden. Met de huidige voortgang wordt deze doelstelling niet gehaald. Dat concludeert Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) in haar jaarlijkse voortgangsrapportage (d.d. 4 juli 2023). SodM geeft aan dat de versterkingsopgave de benodigde versnelling nog onvoldoende laat zien. Om de versterking in 2028 af te kunnen ronden moet de "productie" met een factor drie omhoog. SodM stelt dat als niet direct wordt overgegaan tot het nemen van passende maatregelen de afronding van de versterking in 2028 in gevaar komt.

Onze eigen bevindingen zijn dat er absoluut voortgang wordt geboekt door de NCG. In een aantal gemeenten neemt het aantal beoordelingen toe en het aantal gebouwen dat op norm wordt verklaard neemt toe, terwijl er ook op steeds meer plekken daadwerkelijke versterking plaatsvindt. Maar dat gebeurt nog niet in het tempo dat nodig is. Bovendien zien we ook telkens dat de realiteit ons inhaalt. Zo bleek een deel van de typologisch op norm verklaarde adressen toch niet aan de veiligheidsnorm te voldoen en hebben zowel de typologieaanpak als de praktijkaanpak 2.0 meer uitval dan vooraf gedacht. Wij zien dus onvoldoende voortgang om optimisme over de planning te rechtvaardigen.

Bovendien zien we enerzijds dat de 50 kabinetsmaatregelen impact kunnen hebben op de planning van de NCG en anderzijds dat de invulling van deze maatregelen dusdanig wordt gedaan dat deze de planning van de NCG zo weinig mogelijk beïnvloeden. Het al te rigide vasthouden aan een deadline kan leiden tot negatieve effecten voor onze inwoners. Door het vasthouden aan een, in onze ogen, niet realistische deadline van 2028 zien we dat de aanbevelingen van de enquêtecommissie nu al onder druk staan.

Wij vinden dat u in uw totale overwegingen, dus zowel ten aanzien van de keuzes die direct samenhangen met het vaststellingsbesluit, maar ook besluiten die voortkomen uit het rapport van de Parlementaire Enquête Commissie (en de vertaling naar maatregelen in Nij Begun) telkens de balans

moet zoeken tussen enerzijds snelheid en anderzijds zorgvuldigheid en menselijkheid. Het loslaten van de deadline van 2028 als dogma waar vanuit alles wordt bepaald zou hierbij kunnen helpen.

Wij vinden dat u

18. NCG de opdracht moet geven een planning voor het vervolg van de versterking op te stellen die gebaseerd is op realisme zonder onhaalbare deadlines;
19. tegelijkertijd de NCG alle mogelijkheden moet bieden om de capaciteit voor beoordelen en versterken zoveel mogelijk te vergroten;
20. de voorgestelde maatregelen in Nij Begun goed en ruimhartig moet uitwerken en invoeren, en dat deze niet ingeperkt moeten worden vanwege het rigide vasthouden aan de deadline van 2028.

4 Schade

In ons advies hebben wij opnieuw aangegeven dat het noodzakelijk is om het IMG voldoende wettelijke regelruimte en financiën te geven zodat het IMG problemen kan oplossen die redelijkerwijs niet voor rekening van bewoners horen te blijven, ook als dat buiten aansprakelijkheid van NAM valt. Wij hebben in het bijzonder aandacht gevraagd voor bewoners in de kern van het gebied. Juist zij moeten ontzorgd worden en kunnen rekenen op een eenvoudige schadeafhandeling. De kabinetsmaatregelen in Nij Begun laten volgens ons te veel aansprakelijkheids- en systeendenken zien. Als voorbeeld hebben wij de maatregel genoemd om bij schadebedragen tot € 40.000 niet naar een andere schadeoorzaak te zoeken.¹ Dit is geen verbetering van de positie van bewoners, maar een uitholling van het wettelijk bewijsvermoeden die vooral de zwaarst gedupeerden raakt. Wij vinden ook dat er één loket voor schadeafhandeling moet komen (het IMG) en één wijze van beoordelen (het wettelijk bewijsvermoeden). Immateriële schadevergoeding voor wachten op en onzekerheid door versterking moet goed geregeld zijn.

In uw ontwerpbesluit erkent u nu dat het essentieel is om het IMG voldoende wettelijke regelruimte en financiën te geven. Het kabinet maakt andere overwegingen dan voorheen en stelt bewoners en hun belangen centraal. Vervolgens geeft u aan hoe u denkt dat de kabinetsmaatregelen uit Nij Begun daaraan bijdragen.

De kabinetsmaatregelen voor schadeafhandeling zijn echter allesbehalve een vereenvoudiging. U plaatst gedupeerden in hokjes en afhankelijk van het hokje is er een 'loket' dat een oplossing moet bieden.

- Voor reguliere schadeafhandeling is er het IMG. Het IMG krijgt ook de mogelijkheid om knelpunten buiten aansprakelijkheid van NAM op te lossen.
- Voor snelheid bij schades van meer dan € 60.000 moeten gedupeerden echter zijn bij een taskforce: voor Agro, Mkb en particulieren die al meerdere jaren wachten op duidelijkheid.
- Voor 'andersoortige zeer complexe situaties' moeten gedupeerden echter zijn bij de Commissie Bijzondere Situaties (CBS) of het Interventieteam Vastgelopen Situaties.
- Wanneer er sprake is van mestkelderproblematiek is het IMG weer bevoegd, maar dan moet er afgestemd worden met de specialisten bij het Agroprogramma van de NCG (zie maatregel 24 Nij Begun).

Wanneer u de belangen van bewoners centraal stelt, is dit niet te begrijpen. De oplossing is in onze ogen eenvoudig: het IMG regelruimte en budget geven om de problemen op te lossen die redelijkerwijs niet voor rekening van bewoners moet blijven. Speciale programma's moeten niet ingezet worden om schade af te handelen, maar om de doelgroep perspectief te geven.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan dat door maatregel 6 uit Nij Begun (herhaalschade voorkomen met duurzaam schadeherstel) het budget voor duurzaam herstel verviervoudigt. Herhaalschade voorkomen valt volgens ons onder aansprakelijkheid en moet vergoed worden. Dit mag niet beperkt worden door budget.

Volgens u krijgen bewoners die nog steeds wachten op versterking € 2.500 voor geleden immateriële schade. Het punt dat wij in ons advies maken, is dat u de grootste oorzaak van geleden immateriële schade – wachten op en onzekerheid door versterking – nog niet geregeld hebt. U wilt nu – jaren later – een vergoeding geven aan gedupeerden die nog wachten terwijl u in het ontwerpbesluit ook aangeeft dat de beoordelingen in 2023 afgerond moeten zijn. U regelt de schadevergoeding wanneer (vrijwel) niemand voldoet aan uw criteria. U regelt niets voor diegenen die misschien nu niet meer

¹ Dit bedrag is verhoogd naar € 60.000 door het aannemen van een motie door de Tweede Kamer

wachten, maar dat wel hebben gedaan. Ook geeft u niet aan welke instantie bevoegd is om deze schade af te handelen. Het IMG vindt zichzelf niet bevoegd en de NCG heeft het niet geregeld. Wij blijven dit onacceptabel vinden.

U bent van mening dat u door de maatregelen 2, 3 en 22 uit Nij Begun deels tegemoetkomt aan ons advies om één loket voor mijnbouwschade te realiseren. Dat zijn wij niet met u eens. Maatregel 2 betreft het vastleggen in een Algemene maatregel van Bestuur (AmvB) van het gebied waar het wettelijk bewijsvermoeden van toepassing is. Dat is volgens u vergroot. U heeft het echter ook verkleind en daar gaat u aan voorbij. Kortheidshalve verwijzen wij naar onze reactie op de ontwerp AmvB. Bovendien geldt hier het wettelijk bewijsvermoeden en dat is weerlegbaar en – juist in de gebieden die u binnen het effectgebied probeert te krijgen – ook weerlegd. Maatregel 3 (stoppen met onderzoek naar causaliteit bij schadeherstel tot € 60.000) geldt tenzij schade naar haar aard geen mijnbouwschade is. Dat is het geval volgens de onderzoeken die in de twee gebieden is gedaan die u onder het effectgebied wilt brengen. Dus onderbrengen onder het effectgebied betekent niet dat er dan ook schade vergoed zal worden. Maatregel 22 (nauwe samenwerking) is een procesmaatregel die van weinig betekenis is voor bewoners.

Mijnbouwschade is per definitie complexe materie. In theorie is de afhandeling van schade geregeld, maar in de praktijk hebben bewoners met te veel loketten en manieren van afhandelen te maken. Dit doet zich voor bij gestapelde mijnbouw, maar ook in situaties die niet vallen binnen de grens waar het wettelijk bewijsvermoeden van toepassing is. U gaat over normstelling, vergunningverlening en bent ook bij machte hier iets aan te veranderen. Wij vinden dat u dat ook moet doen.

Tot slot vinden wij het onbegrijpelijk dat wij als regio tot nu toe niet betrokken zijn bij de uitwerking van de kabinetsmaatregelen, althans niet op een manier dat we de uitwerking effectief kunnen beïnvloeden. U bent uiteraard verantwoordelijk voor de afhandeling van schade, maar wij zien de effecten wanneer maatregelen niet daadwerkelijk milder, menselijker en makkelijker zijn en hebben een beter beeld wat er nodig is.

Wij vinden dat u

21. het IMG voldoende wettelijke regelruimte en financiën moet geven om schade rechtvaardig en ruimhartig te vergoeden ook buiten de aansprakelijkheid van NAM;
22. het IMG de mogelijkheid moet geven om ook bij complexe en/of meervoudige schade een eenvoudige behandeling van de schademelding aan te bieden waarbij niet elke schade bediscussieerd wordt;
23. duurzaam herstel moet realiseren door onder meer funderingen van gebouwen te herstellen bij schadeafhandeling en versterking;
24. zorg moet dragen voor de realisatie van één loket voor mijnbouwschade in Groningen waarbij het wettelijk bewijsvermoeden wordt toegepast voor gebieden waar sprake is van (gestapelde) mijnbouwactiviteiten.

5. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning

5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging

Bewoners verwachten dat het Groningenveld op 1 oktober 2023 sluit en dat is ook nodig. U komt hier gedeeltelijk aan tegemoet door te bepalen dat in principe geen gas mag worden gewonnen in het komende gasjaar.

De problemen van onze inwoners op het gebied van de schadeafhandeling, versterking, de (mentale) gezondheid en de ervaren veiligheid zijn hiermee nog niet opgelost. Ook zorgt de onduidelijkheid in uw ontwerpbesluit voor de nodige zorgen en mogelijke maatschappelijke ontwrichting.

Doordat u geen duidelijke operationele strategie vaststelt, en geen daarop afgestemde SDRA uitvoert, is het voor onze bewoners niet duidelijk wat er precies gebeurt en wat de gevolgen zijn. Er zijn veel onzekere factoren zoals het vullingsniveau van de gasopslagen, het functioneren van de stikstofinstallatie in Zuidbroek, het aanbod van LNG en de geopolitieke ontwikkelingen. Door ontwikkelingen over deze risico's blijven onze inwoners in onzekerheid over het mogelijk weer starten van de gaswinning in Groningen. Het is van belang dat de maatschappelijke impact op bewoners écht zwaarder weegt dan leveringszekerheid en niet steeds afhangt van factoren die steeds wisselen en onzeker zijn. Wij vinden dat dit tot onzekerheid leidt onder onze inwoners en het herstel van vertrouwen niet bevordert. Alhoewel de gasopslagen Norg en Grijpskerk nu nodig zijn om gaswinning uit het Groningenveld te beëindigen, vinden wij het ook essentieel dat omwonenden van de gasopslagen perspectief krijgen op het sluiten van de gasopslagen.

Daarnaast hebben wij in ons advies het belang benadrukt om aandacht te blijven besteden aan de (mentale) impact die de gaswinnings- en aardbevingsproblematiek heeft op de samenleving, en op jongeren in het bijzonder. We hebben u geadviseerd zich langdurig te committeren om de negatieve (mentale) impact van de gaswinnings- en aardbevingsproblematiek op de gedupeerden weg te nemen. We zijn blij te lezen dat u dit advies overneemt, dat het Kabinet zich langjarig wil committeren op welzijn en sociaal herstel en dat u hiervoor extra financiële middelen beschikbaar stelt voor gemeenten. Hiermee doet u recht aan de adviezen van o.a. de Parlementaire Enquête Commissie, Gronings Perspectief, de Nationale Ombudsman en de Kinderombudsman. De voornemens in de kabinetsreactie Nij Begun vragen echter nog wel om een nadere uitwerking.

Tot slot hebben we u geadviseerd de wetgeving die de sluiting van het Groningenveld vastlegt zo snel mogelijk in werking te laten treden. Het wettelijk vastleggen van de sluiting van het Groningenveld betekent voor onze inwoners zekerheid.

Wij vinden dat u

25. in het vaststellingsbesluit duidelijk moet aangeven welke operationele strategie u vaststelt;
26. omwonenden van de gasopslagen Norg en Grijpskerk perspectief moet geven op het sluiten van de gasopslagen;
27. de voorgenomen inspanning om de negatieve (mentale) impact te verminderen, en het welzijn en het economisch perspectief van de regio te versterken samen met de regio nader uit moet werken;
28. de wet die de sluiting van het Groningenveld vastlegt zo snel mogelijk het wetgevingsproces moet laten doorlopen en in werking moet laten treden.

5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers

In uw ontwerpbesluit schrijft u dat uit het rapport van de Parlementaire Enquête blijkt dat de veiligheid van de Groningers lange tijd ondergeschikt is geweest aan de leveringszekerheid. In uw besluit om het Groningenveld per 1 oktober 2023 in principe te sluiten heeft u het risico op maatschappelijke ontwrichting door afsluiting van eindafnemers van laagcalorisch gas afgewogen. U geeft aan het risico op een capaciteitstekort te beperken, door o.a. de inwerkingtreding van de stikstofinstallatie in Zuidbroek en het afbouwen van de vraag naar laagcalorisch gas. Gezien de mogelijke maatschappelijke ontwrichting als gevolg van een tekort aan de beschikbaarheid van hoogcalorisch gas – wat geconverteerd wordt naar laagcalorisch gas – vinden wij dat u extra alternatieven moet onderzoeken om mogelijke tekorten op te kunnen vangen en zodat we niet meer afhankelijk hoeven te zijn van het Groningenveld.

Wij vinden dat u

29. voor de definitieve sluiting van het Groningenveld alternatieven moet inventariseren om risico's op te kunnen vangen van onderbrekingen van de beschikbaarheid van hoogcalorisch gas, zodat u niet terug hoeft te vallen op het Groningenveld.

Verzonden: 8/4/2023 11:29:34 AM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2023-2024
Achternaam: [REDACTED]
Tussenvoegsel(s): [REDACTED]
Voorletters: [REDACTED]
Straat: [REDACTED]
Huisnummer: [REDACTED]
Postcode: [REDACTED]
Woonplaats: [REDACTED]
Land: Nederland
Telefoonnummer: [REDACTED]
E-mailadres: [REDACTED]
Als: Particulier
(Mede) namens: [REDACTED]
Organisatie:

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Ontwerp-vastellingsbesluit Groningenveld 2023-2024

96002164_9258079_Zienswijze_Ontwerpbesluit_gaswinning_Groningenveld_23_-_24_AJ_van_Oortmarssen_en_JW_Schaaf.pdf

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

Zie bijgevoegde zienswijze.

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Zie bijgevoegde zienswijze

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Ja, als inwoners van Groningen hebben we zelf te maken gehad met aardbevingsschade, schadecompensatie en herstel. De situatie in het aardbevingsgebied gaat ons zeer aan het hart.

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Zie bijgevoegde zienswijze.

Zienswijze ontwerp-vaststellingsbesluit Groningenveld 2023 – 2024 (ingediend 4 augustus 23)

De staatssecretaris schrijft: *'het is belangrijk dat de inwoners zekerheid krijgen over de sluiting van het Groningenveld'*. Dit ontwerpbesluit geeft die zekerheid in onze ogen niet. De enige manier waarop de mensen in Groningen zekerheid kunnen krijgen, is een ondubbelzinnige keuze voor scenario 1.

Dat wil zeggen: het Groningenveld wordt per 1 oktober '23 volledig gesloten en er wordt geen gas meer uit het Groningenveld geproduceerd. Alleen dát besluit kan onzekerheid en ongerustheid wegnemen; alleen op díe manier kan een begin gemaakt worden met herstel van vertrouwen in de overheid.

Dus géén mitsen en maren, geen achterdeurtjes, geen uitstel, geen slagen om de arm. Géén productielocaties die *'opregelbaar'* zijn of kunnen worden gemaakt, die op de één of andere manier *'beschikbaar worden gehouden'*. De NAM stelde nog vóór de test met het heropenen van een gasput dat dit onmogelijk is. Dit maakt de in dit ontwerpbesluit beschreven *'variant'* ongeloofwaardig en helemaal niet vertrouwenwekkend.

Het is bij herhaling betoogd, de argumenten zijn genoegzaam bekend: de overheid heeft jarenlang haar zorgplicht verzaakt, willens en wetens zijn inwoners van Groningen in onveiligheid gebracht. De bevingen hebben in het gaswinningsgebied tot maatschappelijke ontwrichting geleid. Voor veel mensen staat het leven al jaren op zijn kop. Straten, buurten, dorpen, gemeenschappen zijn ontwricht geraakt. Kinderen groeien op in stressvolle situaties. Alle mooie woorden en goede voornemens ten spijt ligt het tempo van versterking van huizen veel te laag. Er moet een wonder gebeuren wil de versterkingsoperatie in 2028 afgerond zijn. De veiligheid is dus nog steeds onvoldoende geborgd. Ook de schadeafwikkeling en het schadeherstel verlopen nog verre van soepel. De bevingen gaan door; het zijn er meer dan de modellen voorspelden. Ook de bodemdaling zal nog lang voortduren.

De aankondiging (in 2018) dat de gaswinning uit het Groningenveld versneld beëindigd zou worden, gaf hoop. Nu is het zaak dóór te pakken, in plaats van nog weer voor één jaar(?) een onduidelijke tussenweg (*'variant op scenario 1'*) te kiezen die opnieuw onzekerheid en onrust geeft. Want:

- Waarom één jaar (2023-2024) hiervoor kiezen? Als er vorstdagen aankomen, dan is toch aan de vraagkant wat te doen om gas voor de hoogstnoodzakelijke doeleinden beschikbaar te houden?
- Als de test uitwijst dat het *'snel opregelbaar maken'* toch wél kan, wie garandeert ons dan dat het sluiten en heropenen van putten ook niet voor 2024-2025 een optie is? En zelfs voor de jaren erna? Dat zou betekenen dat het eind zoek is!
- Het wetsvoorstel *'Wat na nul'* zit nog in de pijplijn. Hoe gaat dat met een demissionair kabinet, na Tweede Kamerverkiezingen, met de kabinetsformatie? Verankering van sluiting in de wet is al lange tijd van veel kanten bepleit en had al veel eerder moeten en kunnen plaatsvinden.
- Er wordt nog steeds uitgegaan van *'gemodelleerde'* risico's, terwijl duidelijk is dat de modellen en/of de gehanteerde parameters geen reële prognoses geven. In het ontwerpbesluit lezen we dat dit jaar de resultaten worden verwacht van een onderzoek dat verricht wordt door de NAM in opdracht van de SodM. Nóg weer een onderzoek?! Waarom? En dan? *'Eventuele aanbevelingen zal ik ter harte nemen'* – in onze ogen is dit een sprekend voorbeeld van (weer) achter de feiten aanlopen in plaats van nú doortastend te handelen en zo recht te doen aan het voorzorgprincipe.

We dringen met grote klem aan op aanpassing van dit ontwerpbesluit: geen *'tussenvariant'*, geen uitstel van volledige sluiting, maar een ondubbelzinnige beslissing om alle Groninger productielocaties per 1 oktober '23 onomkeerbaar te sluiten, zoals ook de provincie Groningen en de Groninger gemeenten, de Veiligheidsregio en de waterschappen adviseren. Dat is – na alles wat er aangericht is, na alles wat er door de parlementaire enquête aan het licht is gebracht, na al het leed dat Groningers is én wordt aangedaan – ons inziens de enige verantwoorde keuze.

Email: [REDACTED], tel.: [REDACTED]

Verzonden: 8/4/2023 1:39:39 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2023-2024
Achternaam: [REDACTED]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [REDACTED]
Straat: [REDACTED]
Huisnummer: [REDACTED]
Postcode: [REDACTED]
Woonplaats: [REDACTED]
Land: Nederland
Telefoonnummer: [REDACTED]
E-mailadres: [REDACTED]
Als: Particulier
(Mede) namens: [REDACTED]
Organisatie:

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Ontwerpvaststellingsbesluit Groningenveld 2023-2024

96003842_9258670_Zienswijze_Ontwerpbesluit_gaswinning_Groningenveld_2023-2024_Y_Jansen_en_M_Werkman.doc

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

Zie bijgevoegde zienswijze

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Zie bijgevoegde zienswijze

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Zie bijgevoegde zienswijze

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Zie bijgevoegde zienswijze

Zienswijze Ontwerp-vaststellingsbesluit Groningenveld 2023 – 2024

Als inwoners van de provincie Groningen voelen wij ons betrokken bij verleden, heden en toekomst van deze provincie. Wij zijn diep geraakt door de maatschappelijke ontwrichting die het gevolg was van de opeenvolgende overheidsbesluiten over de gaswinning. We hebben ook zelf te maken gehad met herhaalde schade, vergoeding en herstel. Daarom geven wij hierbij onze zienswijze over het Ontwerp-vaststellingsbesluit Groningenveld 2023–2024

1.

De parlementaire enquête heeft nog eens duidelijk gemaakt dat **belangen van de inwoners** van het winningsgebied jarenlang *'stelselmatig zijn genegeerd'* ten bate van de financiële en commerciële belangen van overheid en oliemaatschappijen. Dit heeft geleid tot materiële en immateriële schade bij individuen en gezinnen en tot *'maatschappelijke ontwrichting'*. Bij ieder besluit dat nu nog genomen wordt moeten de belangen van de inwoners van het winningsgebied de hoogste prioriteit hebben.

2.

Een groot belang voor de inwoners is **zekerheid**. De staatssecretaris schrijft het zelf: *'het is belangrijk dat de inwoners zekerheid krijgen over de sluiting van het Groningenveld'*. Dit ontwerpbesluit geeft die zekerheid niet. De enige manier waarop de mensen in Groningen zekerheid kunnen krijgen, is een keuze voor **scenario 1, zonder variant**. Dat wil zeggen: het Groningenveld wordt per 1 oktober '23 volledig en definitief gesloten en er wordt geen gas meer uit het Groningenveld geproduceerd.

3.

De goede plannen van de staatssecretaris (eind 2023 duidelijkheid over versterking van woningen, die in 2028 klaar zou moeten zijn, dorpenaanpak, betere schade-afhandeling) nemen de onzekerheid helaas niet weg. We moeten het allemaal nog zien slagen. Wat betekent de val van het kabinet in juli hiervoor? Wel zeker is dat we nog jarenlang met aardbevingen geconfronteerd zullen worden. Hoeveel en hoe zwaar? Tot nu toe zijn het er meer dan de modellen voorspellen. Ook de bodemdaling gaat door, minimaal tot 2053. De **veiligheid in brede zin** is onvoldoende geborgd.

4.

In de variant op scenario 1 worden de productielocaties *beschikbaar gehouden*, op basis van de weersverwachting worden ze *'op waakvlamniveau gezet'*, zodat de productie *'binnen enkele uren'* *'opgeregeld'* kan worden. **Deze variant is onaanvaardbaar**. Hij komt in de richting van de scenario's 2a en 2b, waarvan is uitgezocht dat die leiden tot een hogere kans op (zwaardere) aardbevingen in 2023-2024 en meer gebouwen met schade. (Voor deze variant is dat niet onderzocht).

De inwoners blijven met deze variant in onzekerheid, er is immers geen garantie dat de winning nul wordt. Wie garandeert ons dan dat het heropenen van gesloten putten ook niet voor 2024-2025 een optie is? En voor 2025-2026? En voor de jaren daarna?

De NAM stelde al vóór de test met het heropenen van een gasput dat dit onmogelijk is. Dit maakt deze variant van scenario 1 bovendien onbetrouwbaar. Wat gaat er gebeuren als de test niet slaagt, al dan niet door de tegenzin van de NAM?

5.

Leveringszekerheid: Waarom zijn er geen alternatieven uitgewerkt om de vraag tijdelijk te verminderen zodat bij vorstdagen gas voor de hoogstnoodzakelijke doeleinden beschikbaar blijft, in plaats van de productie dan tijdelijk te verhogen?

6.

Verankering van sluiting in de wet is al lange tijd van veel kanten bepleit en had al veel eerder moeten en kunnen plaatsvinden. Dat is nu onzeker. In het ontwerpbesluit wordt aangekondigd dat na het zomerreces een wetsvoorstel voor definitieve sluiting van het Groningenveld ingediend zal worden bij de Tweede Kamer. Gaat dat door met een demissionair kabinet, na Tweede Kamerverkiezingen, na de kabinetsformatie? Deze

onzekerheid dis een reden te meer om te kiezen voor scenario 1 en af te zien van de variant daarop.

Conclusie

We verzoeken dringend om dit ontwerpbesluit aan te passen: een keuze voor scenario 1 zonder tussenvariant: geen uitstel van volledige sluiting, maar een helder besluit om alle productielocaties van het Groningenveld per 1 oktober 2023 onomkeerbaar te sluiten, zoals ook de provincie Groningen en de Groninger gemeenten, de Veiligheidsregio en de waterschappen adviseren. Dat is naar onze mening de enige verantwoorde keuze, na de maatschappelijke ontwrichting als gevolg van de gaswinning die na de parlementaire enquête niet langer genegeerd kan worden.

Groningen, 4 augustus 2023

Verzonden: 8/7/2023 3:00:18 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2023-2024
Achternaam: [REDACTED]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [REDACTED]
Straat: [REDACTED]
Huisnummer: [REDACTED]
Postcode: [REDACTED]
Woonplaats: [REDACTED]
Land: Nederland
Telefoonnummer: [REDACTED]
E-mailadres: [REDACTED]
Als: Particulier
(Mede) namens:
Organisatie:

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Ontwerp-vaststellingsbesluit Gaswinning Groningen 2023-2024

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

Hoogte en wijze van de gaswinning

Voor het gasjaar 2023-2024 legt de minister een winningsniveau van 0 Nm³ vast. Tegelijkertijd wordt benoemt het op waakvlam zetten van 6 productielocaties. Hoeveel m³ wordt er dan nog aan het veld onttrokken. Dit wordt niet gecommuniceerd en daarmee niet inzichtelijk. De nieuwe stikstofinstallatie Zuidbroek II zou 1 oktober operationeel zijn. 7 miljard m³ kan deze produceren, zelfs bij tegenvallende volumes ruim dekkend in het kader van veiligheid, algemeen belang en leveringszekerheid. Er wordt van deze stikstofinstallatie Zuidbroek II geen m³ getal meegenomen dit besluit. Ook niet als indicatie, bij het goed of matig functioneren van deze fabriek. Dit besluit is enkel voor een jaar en wordt de term het definitief sluiten gewoon een jaar overgeheveld voor een nieuw ontwerp besluit. Voor het gasjaar 2023-2024 legt de minister een winningsniveau van 0 Nm³ vast is dus onjuist.

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

De definitieve sluiting van de productielocaties na het Gasjaar 2023-2024 vormt geen onderdeel van dit besluit. De definitieve sluiting van het Groningenveld wordt geregeld met het wetsvoorstel dat ziet op definitieve sluiting. Het is enkel een wetsvoorstel en is het kabinet demissionair, zodat het bij een voorstel blijft. Er wordt van de stikstofinstallatie Zuidbroek II geen m³ getal meegenomen dit besluit. Bij het functioneren op halve kracht bedient het nog steeds de noodzakelijke m³ met koudewinters etc.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

De staat is 100% aandeelhouder Gasunie Transport Services (hierna: GTS) en die adviseert de minister. Het is een bedrijf die commerciële belangen heeft. Is ook geen Non-profit organisatie. Dit is belangenverstrengeling. De staat en dus ook mijn staat is dus niet onafhankelijk en dient niet mijn belangen als burger, want dit advies betekend doorgaan met gaswinning Groningenveld en neemt de minister altijd over. Dit terwijl de stikstofinstallatie Zuidbroek II 1 oktober operationeel en beschikbaar is. Aardbevingen en bodembeweging als gevolg van gaswinning Groningenveld gaat nu langer door met alle schadelijke gevolgen van dien. Dit zonder uitzicht op stoppen met de gaswinning, want dit is enkele een besluit voor één jaar. Het ergste is, dat het niet noodzakelijk is wegens de stikstofinstallatie Zuidbroek II.

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Waarom vaststellingbesluiten zelfs op de dag van de zitting bij de Raad van State nog weer aangepast kunnen worden met maatwerkbesluiten. Daarmee wordt mijn recht of toegang tot recht teniet gedaan, want wordt zo ingericht dat ik als burger ten alle tijde 'niet ontvankelijk' wordt verklaart als je bezwaar maakt. Als ik er maar een paar meter te ver van een productielocatie af woon bijvoorbeeld. Dit geeft de minister immer een significant voordeel of troef achter de hand indien nodig.

Verzonden: 8/8/2023 12:46:58 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2023-2024
Achternaam: [REDACTED]
Tussenvoegsel(s): [REDACTED]
Voorletters: [REDACTED]
Straat: Postbus
Huisnummer: 48
Postcode: 9950 AA
Woonplaats: Winsum
Land: Nederland
Telefoonnummer:
E-mailadres: [REDACTED]
Als: Advocaat namens cliënt
(Mede) namens:
Organisatie: DeGoede

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Zie bijlage

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

Zie bijlage

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Aan de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat
p/a Bureau Energieprojecten Inspraakpunt Gaswinning
Postbus 111
9200 AC DRACHTEN

Sylviuslaan 3
9728 NS GRONINGEN

Postbus 48
9950 AA WINSUM

T 085 - 130 24 30
F 0595 - 854 569

Per e-mail vooruit: bureauenergieprojecten@minezk.nl

www.degoedebestuursrecht.nl

Groningen, 7 augustus 2023

Inzake: Groninger Bodem Beweging / vaststellingsbesluit 2023-2024

Betreft: pro forma zienswijze – ontwerp-vaststellingsbesluit Groningenveld 2023-2024

Uw ref.: -

PRO FORMA ZIENSWIJZE

Excellentie,

Namens de vereniging *Vereniging van schadelijders van de bodembeweging door gaswinning in Groningen* (de Groninger Bodem Beweging, hierna: **de GBB**), statutair gevestigd te Loppersum, voor wie ik als advocaat-gemachtigde optreed, richt ik mij tot u met betrekking tot het navolgende.

Bij publicatie in de Staatscourant van 29 juni jl. (nr. 18107) is bekendgemaakt dat het ontwerp-vaststellingsbesluit gaswinning Groningenveld 2023-2024 (hierna: **het ontwerp-vaststellingsbesluit**) gedurende de periode van 30 juni jl. tot en met 10 augustus a.s. ter inzage ligt en dat gedurende die periode zienswijzen daarop kunnen worden gegeven. Het ontwerp-vaststellingsbesluit heeft betrekking op de door u vast te stellen operationele strategie voor de gaswinning in het Groningenveld voor de periode van 1 oktober 2023 tot en met 30 september 2024.

De GBB maakt graag van de gelegenheid gebruik haar zienswijze op het ontwerp-vaststellingsbesluit te geven, maar is – mede vanwege de vakantieperiode van haar leden en ondergetekende – tot op heden nog onvoldoende in staat geweest haar zienswijze deugdelijk te bespreken en te formuleren. Gelet daarop verzoekt de GBB u haar een nadere termijn te stellen voor het geven van haar inhoudelijke zienswijze van bij voorkeur minimaal zes weken na 10 augustus a.s.

In afwachting van uw nadere termijn,

Hoogachtend,

Aan de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat
p/a Bureau Energieprojecten Inspraakpunt Gaswinning
Postbus 111
9200 AC DRACHTEN

Sylviuslaan 3
9728 NS GRONINGEN

Postbus 48
9950 AA WINSUM

T 085 - 130 24 30
F 0595 - 854 569

Per e-mail vooruit: [REDACTED]

[REDACTED]
www.degoedebestuursrecht.nl

Groningen, 6 september 2023

Inzake: Groninger Bodem Beweging / vaststellingsbesluit 2023-2024

Betreft: Zienswijze

Uw ref.: -

ZIENSWIJZE

Excellentie,

Namens de vereniging Vereniging van schadelijders van de bodembeweging door gaswinning in Groningen (de Groninger Bodem Beweging, hierna: **de GBB**), statutair gevestigd te Loppersum, voor wie ik als advocaat-gemachtigde optreed, bericht ik u als volgt.

Bij brief d.d. 17 augustus jl. heeft u de GBB in de gelegenheid gesteld uiterlijk 6 september a.s. haar pro forma zienswijze op het ontwerp-vaststellingsbesluit gaswinning Groningenveld 2023-2024 (hierna: **het ontwerp-vaststellingsbesluit**) d.d. 7 augustus jl. inhoudelijk aan te vullen. De GBB maakt hierdoor tijdig van die gelegenheid gebruik.

In het navolgende geeft de GBB haar inhoudelijke zienswijze op het ontwerp-vaststellingsbesluit.

I. LEVERINGSZEKERHEID BOVEN VEILIGHEID

Blijkens het ontwerp-vaststellingsbesluit bent u – in de kern – voornemens de bufferfunctie van het Groningenveld aan te houden door het niet definitief af te sluiten, zodat het gas in het Groningenveld kan worden ingezet zodra de effectieve dagtemperatuur lager uitvalt dan -6,5 graden Celsius en/of bij een technisch falen van de ondergrondse gasopslag Norg (hierna: **het UGS Norg**); terwijl dit niet in het Bescherm- en Herstelplan Gas wordt genoemd.

De GBB constateert dat u met dit uitgangspunt het klemmende advies van het Staatstoezicht op de Mijnen (hierna: **het SodM**), om over te gaan tot onmiddellijke sluiting van het Groningenveld, terzijde stelt. De GBB acht deze keuze onvoldoende gemotiveerd en bovendien onevenredig, gelet op de zwaarwegende belangen van de gedupeerden van de gaswinning. De GBB houdt u daarover het navolgende voor.

1. Subsidiariteit

Om te beginnen stelt de GBB dat u niet heeft onderzocht in hoeverre het mogelijk is de vereiste capaciteit bij koude temperaturen en bij uitvallen van het UGS Norg op alternatieve – voor gedupeerden minder belastende – wijzen te bewerkstelligen. Gelet op de ernstige gevolgen van de gaswinning voor gedupeerden in het aardbevingsgebied, die zich naar verwachting nog tientallen jaren na de definitieve sluiting van het Groningenveld zullen voordoen, ligt het op uw weg die alternatieve opties uitvoerig te onderzoeken en te betrekken bij het (definitieve) vaststellingsbesluit.

2. Vroegere risicoschattingen (veel) te laag

Het voorgaande klemt temeer, nu blijkt de door de Nederlandse Organisatie voor Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek (hierna: **de TNO**) toegepaste nieuwe rekenmodellen voor seismisch risico het gevaar voor seismische bewegingen hoger ligt dan vorig jaar, terwijl toen wel 11 putten op de waakvlamstand stonden. Een statistische analyse van het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut heeft uitgewezen dat de voorgaande modellen systematisch een (veel) te laag risico op seismische bewegingen hebben ingeschat, ten opzichte van de seismische bewegingen die zich in werkelijkheid hebben voorgedaan. Nu het gevaar voor seismische bewegingen door gaswinning uit het Groningenveld (aanzienlijke) groter is dan eerst gedacht, ligt het op uw weg de sluiting van het Groningenveld te versnellen.

3. Leveringszekerheid te zwaarwegend geacht

Het ontwerp-vaststellingsbesluit geeft geenszins blijk van een afweging van de voornoemde vernieuwde inzichten, maar blijft bij het standpunt dat de leveringszekerheid dient te prevaleren boven de veiligheid van gedupeerden. In haar rapport 'Groningen boven gas' heeft de Parlementaire Enquêtecommissie Aardgaswinning Groningen (hierna: **de PEAG**) echter geconcludeerd dat de leveringszekerheid steeds ten onrechte is aangevoerd als argument voor het aanhouden van de productie op het Groningenveld. Deze conclusie, alsmede de morele oproep van de PEAG om de belangen van de gedupeerden boven de belangen van de gasafnemers te plaatsen, ziet de GBB niet terug in het ontwerp-vaststellingsbesluit.

Bovendien wordt in het kader van de leveringszekerheid door *Gasunie Transport Services B.V.* (hierna: **GTS**) geen onderscheid gemaakt tussen de leveringszekerheid voor beschermde en niet-beschermde afnemers van gas, terwijl laatstgenoemde – blijkt artikel 6, lid 1 van de Europese Verordening betreffende maatregelen tot veiligstelling van de gasleveringszekerheid van 25 oktober 2017 – niet relevant zijn en derhalve niet dienen te worden meegewogen. Het komt de GBB voor dat mogelijkereeds reeds aan de leveringszekerheid voor *beschermde* afnemers kan worden voldaan, zelfs na definitieve afsluiting van het Groningenveld.

4. Concluderend ten aanzien van de adviezen

Al met al concludeert de GBB dat u van mening bent dat de gedupeerden van de gaswinning in het Groningenveld in onveiligheid en onzekerheid moeten blijven verkeren, zodat de leveringszekerheid te allen tijde kan worden gegarandeerd; terwijl die leveringszekerheid (althans, de ter zake doende leveringszekerheid voor *beschermde afnemers*) mogelijk niet eens in geding is.

Gelet op de nieuwe risicoanalyse van de TNO, de conclusies van de PEAG en het uitdrukkelijke advies van het SodM om het Groningenveld per ommekeer definitief te sluiten, kan u niet volstaan met het aanhouden van het Groningenveld.

II. VOORTGANG VERSTERKING

In de tweede plaats houdt de GBB u voor dat u in het ontwerp-vaststellingsbesluit ook de veiligheidsrisico's voor gebouwen in het aardbevingsgebied ten onrechte veelal onbesproken heeft gelaten.

Blijkens het advies van het Adviescollege Veiligheid Groningen is het zeer aannemelijk dat veel gebouwen buiten de scope van de versterkingsoperatie van de Nationaal Coördinator Groningen (hierna: de NCG) onveilig zijn, gelet op de mogelijke gevolgen van aardbevingen door gaswinning.

De GBB stelt dat u in het ontwerp-vaststellingsbesluit onvoldoende bespreekt welke maatregelen u voornemens bent te treffen om die buiten de scope liggende gebouwen zo snel mogelijk te identificeren en op te nemen in de werkvoorraad van de NCG, waardoor de risicoafweging van het ontwerp-vaststellingsbesluit onvolledig is en dient te worden aangevuld.

III. ONZEKERHEID SLUITING RESTERENDE PUTTEN

Tot slot benoemt u in het ontwerp-vaststellingsbesluit dat u beoogt een zestal resterende putten per 1 oktober a.s. te sluiten, in navolging van de zes putten die op 1 april jl. zijn gesloten. Dat voornemen is evenwel nog afhankelijk van een tweetal voorwaarden:

1. de Nederlandse Aardoliemaatschappij en GTS dienen aan te geven of putten die in nulstand staan voldoende snel naar waakvlamniveau kunnen worden gebracht, welk onderzoek deze zomer zou plaatsvinden, en;
2. de stikstofinstallatie Zuidbroek II kan per 1 oktober a.s. in gebruik worden genomen.

Voorzover niet aan beide elementen kan worden voldaan zullen de resterende vijf putten op waakvlamniveau worden gehouden.

De GBB acht de voornoemde voorwaarden té onzeker. In het bijzonder heeft de GBB in het kader van onderdeel 2 geen begrip voor uw kennelijke vertrouwen in de toezegging van de Gasunie dat Zuidbroek II tijdig in gebruik zal kunnen worden genomen. Haar twijfels vinden oorsprong in de vele vertragingen, eerdere (niet nagekomen) toezeggingen, onderlinge onenigheid tussen de betrokken hoofd- en onderaannemer, het bericht dat beide aannemers hun strijd voort zullen zetten bij de Rechtbank en het recente bericht dat de ingebruikname van Zuidbroek II reeds vertraging heeft opgelopen en dat de opstart

gefaseerd zal geschieden. Het is dan ook niet voldoende duidelijk of aannemelijk of het kan worden verwacht dat aan de voornoemde voorwaarden zal worden voldaan.

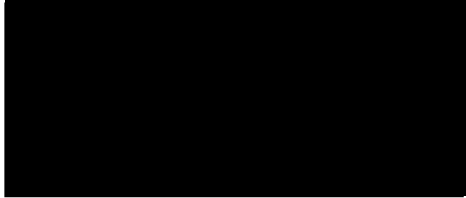
Gelet op de mogelijkheid dat de vijf putten op waakvlamniveau open zullen blijven – met alle gevolgen van dien – kan de GBB niet anders concluderen dan dat de gevolgen van het ontwerp-vaststellingsbesluit in strijd met de zorgvuldigheidsplicht onvoldoende in kaart gebracht en afgewogen zijn.

IV. AFRONDEND

De GBB verzoekt u haar zienswijze te betrekken bij de besluitvorming van het definitieve vaststellingsbesluit en het vaststellingsbesluit zodanig te wijzigen ten opzichte van het ontwerp dat aan al het voorgaande tegemoet wordt gekomen.

In afwachting van uw definitieve besluitvorming,

Hoogachtend,

Verzonden: 8/9/2023 9:13:03 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2023-2024
Achternaam: [REDACTED]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [REDACTED]
Straat: Postbus
Huisnummer: 14
Postcode: 9550 AA
Woonplaats: Sellinger
Land: Nederland
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Overheid
(Mede) namens:
Organisatie: Gemeente Westerwolde

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Zie bijlage

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

Zie bijlage

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Gaswinning Groningen
Postbus 111
9200 AC DRACHTEN

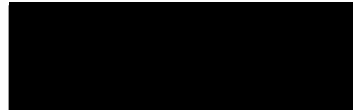
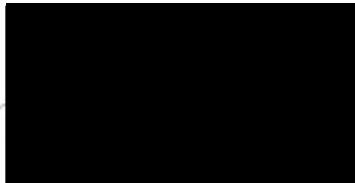
datum: 8 augustus 2023
ons kenmerk: Z/23/174709/D-486422
doorkiesnummer: 0599 32 02 20
bijlagen: 1
onderwerp: Zienswijze op ontwerp-vaststellingsbesluit
Groningenveld gasjaar 2023-2024

Geachte heer/mevrouw,

Bijgaand treft u onze zienswijze aan op het ontwerp-vaststellingsbesluit Groningenveld gasjaar 2023-2024. Korthedshalve verwijzen wij u naar de inhoud van deze zienswijze.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van de gemeente Westerwolde,

J. Velema,
burgemeester

ZIENSWIJZE

op het ontwerp-vaststellingsbesluit Groningenveld
voor het gasjaar 2023/2024

Gemeente Westerwolde

8 augustus 2023

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Ontwerpbesluit is onvoldoende duidelijk.....	4
2.1 Onduidelijkheid over operationele strategie.....	4
2.2 Onduidelijkheid over waakvlamniveau	4
2.3 Onduidelijkheid over consequenties niet-slagen zomertest of niet beschikbaar zijn stikstoffabriek Zuidbroek of wijze van testen	5
3. Veiligheidsnorm 10^{-5} en tempo versterken gebouwen	6
3.1 Seismiciteit in relatie tot prognose.....	6
3.2 Monitoring na sluiting Groningenveld.....	6
3.3 Veiligheid industriële installaties.....	6
3.4 Een passende SDRA nodig	7
3.5 Zorg voor één set modelinstellingen	7
3.6 Toezeggingen nakomen.....	7
3.7 Versterkingsprogramma nog niet volledig	8
3.8 Volwaardige beoordeling voor onveilige gebouwen.....	8
3.9 Gebouwen buiten de scope moeten gegarandeerd veilig zijn	9
3.10 Uitvoering versterking moet reëel zijn	9
4 Schade.....	11
5. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning.....	13
5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging	13
5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers	14

1. Inleiding

Op 30 juni 2023 heeft u het ontwerp-vaststellingsbesluit gaswinning Groningenveld 2023-2024 (ontwerpbesluit) ter inzage gelegd.

U heeft NAM naar aanleiding van de raming van Groningen Transport Services (GTS) van 31 januari 2023 gevraagd om drie operationele strategieën vast te stellen:

1. Alle productieclusters sluiten op 1 oktober 2023; productie is 0 Nm³;
2. Elf productieclusters beschikbaar op waakvlamniveau; productie is 3,2 miljard Nm³;
3. Vijf productieclusters beschikbaar op waakvlamniveau; productie is 1,5 miljard Nm³.

Voor elke operationele strategie is door TNO een Seismische Risico- en Dreigingsanalyse (SDRA) opgesteld. Aanvullend heeft TNO weer een zogenaamde 'gevoeligheidsanalyse' uitgevoerd.

Op 30 mei 2023 hebben wij u geadviseerd om operationele strategie 1 vast te stellen, dat wil zeggen alle productieclusters sluiten en een productieniveau van 0 Nm³.

U stelt in u ontwerpbesluit vast dat in het gasjaar 2023-2024 in beginsel geen gas uit het Groningenveld wordt gewonnen. Alleen een temperatuur van -6,5 °C of kouder kan er komend gasjaar nog voor zorgen dat elf productieclusters op waakvlamniveau gebracht moeten worden. Ontwikkelingen als afbouw van levering aan het buitenland of geopolitiek hebben geen invloed op de sluiting van het Groningenveld.

In het geval het Groningenveld op waakvlamniveau wordt gebracht dient het veld ook als back up en mag in uitzonderlijke situaties maximaal 1,5 Nm³ worden gewonnen. Deze optie test u in de zomer van 2023.

U heeft in het bestuurlijk overleg van 12 juli 2023 aangegeven dat het feit dat het Kabinet is gevallen geen invloed zal hebben op de voortgang van de aanpak van het Kabinet voor Groningen en in voorliggend geval de beëindiging van de winning en de sluiting van het Groningenveld. Dit zal onverminderd doorgaan.

Wij zien in uw ontwerpbesluit nog een aantal punten die aanleiding geven om toch een zienswijze in te dienen.

2. Ontwerpbesluit is onvoldoende duidelijk

2.1 Onduidelijkheid over operationele strategie

U moet op grond van artikel 52d, lid 1 Mijnbouwwet een operationele strategie vaststellen. Dat kan onder voorwaarden ook een gewijzigde operationele strategie zijn (lid 4). Het is onduidelijk welke operationele strategie u vaststelt.

In artikel 1 van het ontwerpbesluit stelt u vast dat NAM overeenkomstig de operationele strategie gas moet winnen en dat de operationele strategie van 14 april 2023 onderdeel uitmaakt van het besluit. NAM heeft echter niet één, maar op uw verzoek drie operationele strategieën opgesteld. Door uw formulering in artikel 1 stelt u drie strategieën vast. De bedoeling is echter dan geen van de drie strategieën wordt vastgesteld, maar een variant van operationele strategie 1 (geen winning). Dit moet volstrekt duidelijk worden vastgelegd. Uiteindelijk is dit immers het besluit waar NAM zich als houder van de winningsvergunning aan moet houden.

Wij vinden dat u:

1. de operationele strategie duidelijk moet vaststellen.

2.2 Onduidelijkheid over waakvlamniveau

In uw ontwerpbesluit bestaat ruimte voor onduidelijkheid over de condities waaronder een of meerdere productieclusters op waakvlamniveau worden gebracht en wat volgens u waakvlam niveau precies is.

1. **Wanneer krijgt NAM een signaal dat ze een of meer productieclusters op waakvlam moeten zetten?** De door u gekozen formulering brengt veel onzekerheden met zich mee: wat is het algemeen bericht van KNMI, is dat veertien dagen van tevoren zo zeker dat gesproken kan worden over een temperatuur die er *zal zijn*, is dat veertien dagen van tevoren al gecorrigeerd met windsnelheid, wat is waakvlam?
De maximale hoogte van het waakvlamniveau is niet bepaald en uit de formulering van artikel 2, lid 2 blijkt ook niet dat NAM de productieclusters op waakvlamniveau moet brengen, alleen dat NAM dat kan. Wij gaan er dan vanuit dat het alle clusters betreft die in artikel 3 worden benoemd, inclusief de satelliet-clusters.
2. **Wat is het signaal precies?**
3. **Welk cluster wordt dan op waakvlamniveau gebracht? En hoe wordt dat bepaald?**
4. **Hoe verhoudt dit besluit zich tot het besluit om in theorie 11 clusters te kunnen gebruiken in plaats van 5? Hoe gaat u om met de 6 clusters die op 1 april 2023 buitengebruik zijn gesteld?**

Ook motiveert u in uw besluit niet waarom het nodig is om 11 productieclusters naar waakvlamniveau te brengen bij een temperatuur van -6,5 °C of kouder terwijl Gasunie Transport Services (GTS) in zijn brief van 26 mei 2023 aangeeft dat ook volstaan kan worden met 5 productieclusters bij een temperatuur van -6,5 °C.

Wij vinden dat u:

2. Operationele strategie 1 moet vaststellen;
3. indien u dat niet doet de condities waaronder NAM de productieclusters op het waakvlamniveau moet brengen, duidelijk moet bepalen en ook moet definiëren wat u verstaat onder waakvlamniveau;
4. in dat geval bovendien moet motiveren waarom er 11 productieclusters nodig zijn in plaats van 5 bij een temperatuur van $-6,5^{\circ}\text{C}$.

2.3 Onduidelijkheid over consequenties niet-slagen zomertest of niet beschikbaar zijn stikstoffabriek Zuidbroek of wijze van testen

Uw scenario om de productieclusters alleen te activeren bij een verwachte temperatuur van $-6,5^{\circ}\text{C}$ moet nog getest worden in de zomer en is ook afhankelijk van het functioneren van de stikstoffabriek op 1 oktober 2023. Uw besluit biedt echter geen duidelijkheid over de vraag welke operationele strategie wordt vastgesteld wanneer de zomertest anders verloopt dan u verwacht of wanneer de stikstoffabriek toch niet beschikbaar is op 1 oktober 2023. Dat maakt het ook voor ons en onze inwoners moeilijk om te reageren op het ontwerpbesluit.

Ook blijkt uit uw ontwerpbesluit niet hoe het testen verloopt en welke cluster(s) getest wordt/worden. Worden bij het testen alle 11 clusters opgestart? Of worden alleen de 6 clusters die sinds 1 april 2023 buitenwerking zijn gesteld, opgestart? Of worden deze 6 buitenwerking gestelde clusters afwisselend getest?

In het definitieve besluit zult u het resultaat van de zomertest verwerken.

Wij vinden dat u:

5. in uw besluit duidelijk moet maken welke operationele strategie u vaststelt wanneer de condities (zomertest en stikstoffabriek Zuidbroek) niet gerealiseerd worden.

3. Veiligheidsnorm 10^{-5} en tempo versterken gebouwen

3.1 Seismiciteit in relatie tot prognose

Zoals u aangeeft in uw ontwerpbesluit is het aantal werkelijke aardbevingen met een magnitude van 1,5 M of meer aan de bovengrens van de onzekerheidsmarge. KNMI stelt dat de prognostische afname waarschijnlijk minder snel zal gaan dan TNO aanneemt. SodM doet hier onderzoek naar, maar de onderzoeksresultaten zijn vermoedelijk niet beschikbaar voordat u een definitief besluit neemt.

Wij vinden dat u:

6. in het vaststellingsbesluit de bovengrens van de onzekerheidsmarge mee moet wegen in het besluit en operationele strategie 1 moet vaststellen;
7. aan moet geven hoe u omgaat met te verwachten seismiciteit als blijkt dat u toch gas moet winnen uit het Groningenveld bij koude omstandigheden of (technische) noodzaak.

3.2 Monitoring na sluiting Groningenveld

In uw ontwerpbesluit geeft u terecht aan dat ook wanneer er geen gas meer gewonnen wordt uit het Groningenveld, de zorg- en monitoringsplicht blijven bestaan. Voor bewoners is het van essentieel belang de garantie te krijgen dat monitoren geen verkapte gaswinning is. De putten moeten daarom zodanig gesloten worden dat monitoren geborgd is terwijl gaswinning niet meer mogelijk is.

Wij vinden dat u:

8. in uw vaststellingsbesluit duidelijk moet maken dat monitoren los staat van gaswinning.

3.3 Veiligheid industriële installaties

Uit het advies van het Adviescollege Veiligheid Groningen (ACVG) blijkt dat industrie erop geanticipeerd heeft dat op 1 oktober 2023 tijdvak 6 wordt toegepast bij de beoordeling of gebouwen voldoen aan de veiligheidsnorm en welke maatregelen nodig zijn. Het ACVG adviseert echter om tijdvak 5 toe te passen met de mogelijkheid van maatwerk.

Wij verwachten in uw vaststellingsbesluit een actualisatie aan te treffen, wat betreft de veiligheid van industriële installaties in onze provincie.

Wij vinden dat u:

9. in het definitieve vaststellingsbesluit uw motivering voor wat betreft industrie moet actualiseren.

3.4 Een passende SDRA nodig

U gaat uit van een variant op operationele strategie 1 met een aantal onzekerheden. Zo kan het zijn dat de zeer uitzonderlijke situaties zich gaan voordoen, ook is het mogelijk dat uit de testen van NAM en GTS blijkt dat snel genoeg opschakelen niet mogelijk is. In feite betekent dit dat u kiest voor een variant waarvoor geen wettelijk verplichte Seismische Dreiging en Risico Analyse (SDRA) beschikbaar is. Daarom vinden wij dat u een SDRA moet laten uitvoeren die past bij het besluit dat u voornemens bent te nemen.

Wij vinden dat u:

10. een SDRA moet laten opstellen en uitvoeren die aansluit op het voorgenomen besluit van 0 Nm³ met een opschalingsmogelijkheid.

3.5 Zorg voor één set modelinstellingen

In uw ontwerpbesluit gaat u uit van een SDRA die hoort bij een gesloten gasveld (0 Nm³ en geen opschaling mogelijk). Uit deze SDRA blijkt dat er toch nog enkele honderden gebouwen zijn met een (licht) verhoogd risicoprofiel. Deze zijn grotendeels al in beeld bij de NCG. Voor de adressen die nog niet in beeld zijn (8 op basis van de door u opgegeven modelinstellingen en 22 op basis van de gevoeligheidsanalyse van TNO) geeft u NCG de opdracht om deze alsnog aan de werkvoorraad toe te voegen.

Wij blijven het niet wenselijk vinden dat er met twee versies van modelinstellingen wordt gewerkt; de door u opgegeven instellingen en de instellingen die TNO vanuit wetenschappelijk inzichten uitvoert. Ook in dit geval vinden wij dat zekerheid boven alles gaat. Wij hebben u daarom meermaals geadviseerd om de modelinstellingen van TNO over te nemen en te bewerkstelligen dat er één set van modelinstellingen komt waarop de SDRA gebaseerd wordt.

Wij vinden dat u:

11. moet zorgen dat de modelinstellingen zoals geadviseerd door TNO worden gereviewd en toegevoegd worden aan het basismodel van de SDRA zodat er in het vervolg geen verschil in uitkomst meer is;
12. er voor moet zorgen dat de gebouwen die uit de SDRA behorende bij het vaststellingsbesluit komen voortvarend worden toegevoegd aan het versterkingsprogramma, niet via het LOOV-programma.

3.6 Toezeggingen nakomen

Afgelopen jaar hebben de regionale overheden een beroepsprocedure opgestart toen bleek dat bij het vaststellingsbesluit 2022-2023 geen passende SDRA-berekening was gemaakt. U heeft toen alsnog een passende SDRA laten uitvoeren en in een Kamerbrief (d.d. 22 november 2022) toegezegd de gebouwen die hieruit zouden komen en nog niet aan het versterkingsprogramma waren toegevoegd, alsnog te laten beoordelen door de NCG. Helaas moeten wij constateren dat begin juli 2023, dus meer dan een half jaar na uw toezegging, de desbetreffende gebouwen nog steeds niet in het versterkingsprogramma zijn opgenomen door de NCG. Daarmee kunnen deze gebouwen nog niet meegewogen worden in de prioritering van de beoordelingen. Wij hebben u hier in ons advies van 30 mei 2023 ook al op gewezen.

Wij vinden dat u:

13. uw toezeggingen moet nakomen en de gebouwen die voort zijn gekomen uit SDRA's van voorgaande jaren (inclusief die van gasjaar 2022-2023) ook daadwerkelijk toe moet laten voegen aan het versterkingsprogramma, niet via het LOOV-programma.

3.7 Versterkingsprogramma nog niet volledig

In uw ontwerpbesluit concludeert u dat het aannemelijk is dat gebouwen die daadwerkelijk niet aan de veiligheidsnorm voldoende in beeld zijn. Dat zijn wij niet met u eens.

Uit het onderzoek dat het Adviescollege Veiligheid Groningen (ACVG) onlangs heeft gedaan naar de veiligheid buiten de versterkingsscope, blijkt dat ook buiten de ruim 27.000 adressen die in het versterkingsprogramma zijn opgenomen, adressen bestaan die niet aan de veiligheidsnorm voldoen. U geeft aan dat u de conclusies van het ACVG volgt. Wij vinden dat u in uw besluit ook expliciet moet aangegeven tot welke concrete acties dit dan leidt.

Daarnaast doet TNO-onderzoek naar risico's voor gebouwen op wierden waar wellicht ook nog adressen uit voortkomen die aan het versterkingsprogramma toegevoegd moeten worden.

Ook blijkt steeds dat een geringe wijziging in een model leidt tot grote veranderingen in het aantal gebouwen dat beoordeeld moet worden. Dat blijkt uit de gevoeligheidsanalyse van TNO, maar ook uit het advies van het ACVG over het toepassen van tijdvak 6. Tot slot blijkt dat de werkelijkheid zich anders gedraagt dan de prognose, bijvoorbeeld bij prognose van het aantal bevingen met een magnitude van 1,5 M of meer.

De situatie is nog niet zo dat we kunnen zeggen dat de gebouwen die in het versterkingsprogramma beoordeeld moeten worden op veiligheid voldoende in beeld zijn. De doorlooptijd staat daarmee ook niet vast

Wij vinden dat u:

14. concrete acties moet verbinden aan de uitkomsten van het onderzoek van het ACVG naar de veiligheid buiten de scope en deze acties in uw vaststellingsbesluit moet betrekken;
15. rekening moet houden met een grotere versterkingsopgave en een langere doorlooptijd.

3.8 Volwaardige beoordeling voor onveilige gebouwen

Bovendien blijkt uit het onderzoek van het ACVG dat de NCG in het verleden adressen die uit de aanvullende SDRA's kwamen via het programma Loket Opname op Verzoek (LOOV) liet instromen. In de praktijk betekent dit dat een adres met een (licht) verhoogd risicoprofiel eerst globaal wordt bekeken alvorens deze wel of niet aan het versterkingsprogramma wordt toegevoegd. Dat is in onze ogen (en dat van het ACVG) een oneigenlijke werkwijze. Wij vinden dat alle adressen die voortkomen uit een SDRA een volwaardige beoordeling behoren te krijgen.

Wij vinden dat u:

16. in uw vaststellingsbesluit moet aangeven dat alle adressen die voortkomen uit een SDRA een volwaardige beoordeling krijgen.

3.9 Gebouwen buiten de scope moeten gegarandeerd veilig zijn

Gebouwen worden opgenomen in het versterkingsprogramma op basis van wetenschappelijke inzichten en modellen. Maar dat moet dan betekenen dat de gebouwen die niet in het versterkingsprogramma zijn opgenomen, veilig zijn. Echter die garantie hebben we tot nu toe niet gekregen. Om zeker te zijn dat we met de juiste scope bezig zijn zou veiligstellen van alle woningen in het aardbevingsgebied de enige garantie zijn. Wij voorzien dat aspirant-kopers van gebouwen in het gebied willen weten of de woning veilig is. Een opname in de werkvoorraad van de NCG, of het ontbreken daarvan, is dan onvoldoende garantie.

Wij vinden dat u:

17. moet garanderen dat gebouwen die niet in het versterkingsprogramma zijn of worden opgenomen voldoen aan de veiligheidsnorm.

3.10 Uitvoering versterking moet reëel zijn

Het versterkingsprogramma is primair een veiligheidsprogramma. De periode waarbinnen eigenaren en bewoners in onzekerheid leven over de veiligheid van hun woning of bedrijf moet zo kort mogelijk zijn. Dat geldt ook voor de periode waarin een eventuele onveilige situatie bestaat. Tegelijkertijd is een belangrijke conclusie uit het rapport van de Parlementaire Enquête Commissie Aardgaswinning Groningen dat de versterking tot op heden te veel techniek gedreven was en te weinig bewoners gericht.

De NCG heeft van u de opdracht gekregen om voor 2024 alle adressen in het versterkingsprogramma te hebben beoordeeld en in 2028 het versterkingsprogramma af te ronden. Met de huidige voortgang wordt deze doelstelling niet gehaald. Dat concludeert Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) in haar jaarlijkse voortgangsrapportage (d.d. 4 juli 2023). SodM geeft aan dat de versterkingsopgave de benodigde versnelling nog onvoldoende laat zien. Om de versterking in 2028 af te kunnen ronden moet de "productie" met een factor drie omhoog. SodM stelt dat als niet direct wordt overgegaan tot het nemen van passende maatregelen de afronding van de versterking in 2028 in gevaar komt.

Onze eigen bevindingen zijn dat er absoluut voortgang wordt geboekt door de NCG. In een aantal gemeenten neemt het aantal beoordelingen toe en het aantal gebouwen dat op norm wordt verklaard neemt toe, terwijl er ook op steeds meer plekken daadwerkelijke versterking plaatsvindt. Maar dat gebeurt nog niet in het tempo dat nodig is. Bovendien zien we ook telkens dat de realiteit ons inhaalt. Zo bleek een deel van de typologisch op norm verklaarde adressen toch niet aan de veiligheidsnorm te voldoen en hebben zowel de typologieaanpak als de praktijkaanpak 2.0 meer uitval dan vooraf gedacht. Wij zien dus onvoldoende voortgang om optimisme over de planning te rechtvaardigen.

Bovendien zien we enerzijds dat de 50 kabinetsmaatregelen impact kunnen hebben op de planning van de NCG en anderzijds dat de invulling van deze maatregelen dusdanig wordt gedaan dat deze de planning van de NCG zo weinig mogelijk beïnvloeden. Het al te rigide vasthouden aan een deadline kan leiden tot negatieve effecten voor onze inwoners. Door het vasthouden aan een, in onze ogen, niet realistische deadline van 2028 zien we dat de aanbevelingen van de enquêtecommissie nu al onder druk staan.

Wij vinden dat u in uw totale overwegingen, dus zowel ten aanzien van de keuzes die direct samenhangen met het vaststellingsbesluit, maar ook besluiten die voortkomen uit het rapport van de Parlementaire Enquête Commissie (en de vertaling naar maatregelen in Nij Begun) telkens de balans

moet zoeken tussen enerzijds snelheid en anderzijds zorgvuldigheid en menselijkheid. Het loslaten van de deadline van 2028 als dogma waar vanuit alles wordt bepaald zou hierbij kunnen helpen.

Wij vinden dat u:

18. NCG de opdracht moet geven een planning voor het vervolg van de versterking op te stellen die gebaseerd is op realisme zonder onhaalbare deadlines;
19. tegelijkertijd de NCG alle mogelijkheden moet bieden om de capaciteit voor te beoordelen en te versterken zoveel mogelijk te vergroten;
20. de voorgestelde maatregelen in Nij Begun goed en ruimhartig moet uitwerken en invoeren, en dat deze niet ingeperkt moeten worden vanwege het rigide vasthouden aan de deadline van 2028.

4 Schade

In ons advies hebben wij opnieuw aangegeven dat het noodzakelijk is om het IMG voldoende wettelijke regelruimte en financiën te geven zodat het IMG problemen kan oplossen die redelijkerwijs niet voor rekening van bewoners horen te blijven, ook als dat buiten aansprakelijkheid van NAM valt. Wij hebben in het bijzonder aandacht gevraagd voor bewoners in de kern van het gebied. Juist zij moeten ontzorgd worden en kunnen rekenen op een eenvoudige schadeafhandeling. De kabinetsmaatregelen in Nij Begun laten volgens ons te veel aansprakelijkheids- en systeemdenken zien. Als voorbeeld hebben wij de maatregel genoemd om bij schadebedragen tot € 40.000 niet naar een andere schadeoorzaak te zoeken.¹ Dit is geen verbetering van de positie van bewoners, maar een uitholling van het wettelijk bewijsvermoeden die vooral de zwaarst gedupeerden raakt. Wij vinden ook dat er één loket voor schadeafhandeling moet komen (het IMG) en één wijze van beoordelen (het wettelijk bewijsvermoeden). Immateriële schadevergoeding voor wachten op en onzekerheid door versterking moet goed geregeld zijn.

In uw ontwerpbesluit erkent u nu dat het essentieel is om het IMG voldoende wettelijke regelruimte en financiën te geven. Het kabinet maakt andere overwegingen dan voorheen en stelt bewoners en hun belangen centraal. Vervolgens geeft u aan hoe u denkt dat de kabinetsmaatregelen uit Nij Begun daaraan bijdragen.

De kabinetsmaatregelen voor schadeafhandeling zijn echter allesbehalve een vereenvoudiging. U plaatst gedupeerden in hokjes en afhankelijk van het hokje is er een 'loket' dat een oplossing moet bieden.

- Voor reguliere schadeafhandeling is er het IMG. Het IMG krijgt ook de mogelijkheid om knelpunten buiten aansprakelijkheid van NAM op te lossen.
- Voor snelheid bij schades van meer dan € 60.000 moeten gedupeerden echter zijn bij een taskforce: voor Agro, Mkb en particulieren die al meerdere jaren wachten op duidelijkheid.
- Voor 'andersoortige zeer complexe situaties' moeten gedupeerden echter zijn bij de Commissie Bijzondere Situaties (CBS) of het Interventieteam Vastgelopen Situaties.
- Wanneer er sprake is van mestkelderproblematiek is het IMG weer bevoegd, maar dan moet er afgestemd worden met de specialisten bij het Agroprogramma van de NCG (zie maatregel 24 Nij Begun).

Wanneer u de belangen van bewoners centraal stelt, is dit niet te begrijpen. De oplossing is in onze ogen eenvoudig: het IMG regelruimte en budget geven om de problemen op te lossen die redelijkerwijs niet voor rekening van bewoners moet blijven. Speciale programma's moeten niet ingezet worden om schade af te handelen, maar om de doelgroep perspectief te geven.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan dat door maatregel 6 uit Nij Begun (herhaalschade voorkomen met duurzaam schadeherstel) het budget voor duurzaam herstel verviervoudigt. Herhaalschade voorkomen valt volgens ons onder aansprakelijkheid en moet vergoed worden. Dit mag niet beperkt worden door budget.

Volgens u krijgen bewoners die nog steeds wachten op versterking € 2.500 voor geleden immateriële schade. Het punt dat wij in ons advies maken, is dat u de grootste oorzaak van geleden immateriële schade – wachten op en onzekerheid door versterking – nog niet geregeld hebt. U wilt nu – jaren later – een vergoeding geven aan gedupeerden die nog wachten terwijl u in het ontwerpbesluit ook aangeeft dat de beoordelingen in 2023 afgerond moeten zijn. U regelt de schadevergoeding wanneer (vrijwel) niemand voldoet aan uw criteria. U regelt niets voor diegenen die misschien nu niet meer

¹ Dit bedrag is verhoogd naar € 60.000 door het aannemen van een motie door de Tweede Kamer

wachten, maar dat wel hebben gedaan. Ook geeft u niet aan welke instantie bevoegd is om deze schade af te handelen. Het IMG vindt zichzelf niet bevoegd en de NCG heeft het niet geregeld. Wij blijven dit onacceptabel vinden.

U bent van mening dat u door de maatregelen 2, 3 en 22 uit Nij Begun deels tegemoetkomt aan ons advies om één loket voor mijnbouwschade te realiseren. Dat zijn wij niet met u eens. Maatregel 2 betreft het vastleggen in een Algemene maatregel van Bestuur (AmvB) van het gebied waar het wettelijk bewijsvermoeden van toepassing is. Dat is volgens u vergroot. U heeft het echter ook verkleind en daar gaat u aan voorbij. Kortheidshalve verwijzen wij naar onze reactie op de ontwerp AmvB. Bovendien geldt hier het wettelijk bewijsvermoeden en dat is weerlegbaar en – juist in de gebieden die u binnen het effectgebied probeert te krijgen – ook weerlegd. Maatregel 3 (stoppen met onderzoek naar causaliteit bij schadeherstel tot € 60.000) geldt tenzij schade naar haar aard geen mijnbouwschade is. Dat is het geval volgens de onderzoeken die in de twee gebieden is gedaan die u onder het effectgebied wilt brengen. Dus onderbrengen onder het effectgebied betekent niet dat er dan ook schade vergoed zal worden. Maatregel 22 (nauwe samenwerking) is een procesmaatregel die van weinig betekenis is voor bewoners.

Mijnbouwschade is per definitie complexe materie. In theorie is de afhandeling van schade geregeld, maar in de praktijk hebben bewoners met te veel loketten en manieren van afhandelen te maken. Dit doet zich voor bij gestapelde mijnbouw, maar ook in situaties die niet vallen binnen de grens waar het wettelijk bewijsvermoeden van toepassing is. U gaat over normstelling, vergunningverlening en bent ook bij machte hier iets aan te veranderen. Wij vinden dat u dat ook moet doen.

Tot slot vinden wij het onbegrijpelijk dat wij als regio tot nu toe niet betrokken zijn bij de uitwerking van de kabinetsmaatregelen, althans niet op een manier dat we de uitwerking effectief kunnen beïnvloeden. U bent uiteraard verantwoordelijk voor de afhandeling van schade, maar wij zien de effecten wanneer maatregelen niet daadwerkelijk milder, menselijker en makkelijker zijn en hebben een beter beeld wat er nodig is.

Wij vinden dat u:

21. het IMG voldoende wettelijke regelruimte en financiën moet geven om schade rechtvaardig en ruimhartig te vergoeden ook buiten de aansprakelijkheid van NAM;
22. het IMG de mogelijkheid moet geven om ook bij complexe en/of meervoudige schade een eenvoudige behandeling van de schademelding aan te bieden waarbij niet elke schade bediscussieerd wordt;
23. duurzaam herstel moet realiseren door onder meer funderingen van gebouwen te herstellen bij schadeafhandeling en versterking;
24. zorg moet dragen voor de realisatie van één loket voor mijnbouwschade in Groningen waarbij het wettelijk bewijsvermoeden wordt toegepast voor gebieden waar sprake is van (gestapelde) mijnbouwactiviteiten.

5. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning

5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging

Bewoners verwachten dat het Groningenveld op 1 oktober 2023 sluit en dat is ook nodig. U komt hier gedeeltelijk aan tegemoet door te bepalen dat in principe geen gas mag worden gewonnen in het komende gasjaar.

De problemen van onze inwoners op het gebied van de schadeafhandeling, versterking, de (mentale) gezondheid en de ervaren veiligheid zijn hiermee nog niet opgelost. Ook zorgt de onduidelijkheid in uw ontwerpbesluit voor de nodige zorgen en mogelijke maatschappelijke ontwrichting.

Doordat u geen duidelijke operationele strategie vaststelt, en geen daarop afgestemde SDRA uitvoert, is het voor onze bewoners niet duidelijk wat er precies gebeurt en wat de gevolgen zijn. Er zijn veel onzekere factoren zoals het vullingsniveau van de gasopslagen, het functioneren van de stikstofinstallatie in Zuidbroek, het aanbod van LNG en de geopolitieke ontwikkelingen. Door ontwikkelingen over deze risico's blijven onze inwoners in onzekerheid over het mogelijk weer starten van de gaswinning in Groningen. Het is van belang dat de maatschappelijke impact op bewoners écht zwaarder weegt dan leveringszekerheid en niet steeds afhangt van factoren die steeds wisselen en onzeker zijn. Wij vinden dat dit tot onzekerheid leidt onder onze inwoners en het herstel van vertrouwen niet bevordert. Alhoewel de gasopslagen Norg en Grijpskerk nu nodig zijn om gaswinning uit het Groningenveld te beëindigen, vinden wij het ook essentieel dat omwonenden van de gasopslagen perspectief krijgen op het sluiten van de gasopslagen.

Daarnaast hebben wij in ons advies het belang benadrukt om aandacht te blijven besteden aan de (mentale) impact die de gaswinnings- en aardbevingsproblematiek heeft op de samenleving, en op jongeren in het bijzonder. We hebben u geadviseerd zich langdurig te committeren om de negatieve (mentale) impact van de gaswinnings- en aardbevingsproblematiek op de gedupeerden weg te nemen. We zijn blij te lezen dat u dit advies overneemt, dat het Kabinet zich langjarig wil committeren op welzijn en sociaal herstel en dat u hiervoor extra financiële middelen beschikbaar stelt voor gemeenten. Hiermee doet u recht aan de adviezen van o.a. de Parlementaire Enquête Commissie, Gronings Perspectief, de Nationale Ombudsman en de Kinderombudsman. De voornemens in de kabinetsreactie Nij Begun vragen echter nog wel om een nadere uitwerking.

Tot slot hebben we u geadviseerd de wetgeving die de sluiting van het Groningenveld vastlegt zo snel mogelijk in werking te laten treden. Het wettelijk vastleggen van de sluiting van het Groningenveld betekent voor onze inwoners zekerheid.

Wij vinden dat u:

25. in het vaststellingsbesluit duidelijk moet aangeven welke operationele strategie u vaststelt;
26. omwonenden van de gasopslagen Norg en Grijpskerk perspectief moet geven op het sluiten van de gasopslagen;
27. de voorgenomen inspanning om de negatieve (mentale) impact te verminderen, en het welzijn en het economisch perspectief van de regio te versterken samen met de regio nader uit moet werken;
28. de wet die de sluiting van het Groningenveld vastlegt zo snel mogelijk het wetgevingsproces moet laten doorlopen en in werking moet laten treden.

5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers

In uw ontwerpbesluit schrijft u dat uit het rapport van de Parlementaire Enquête blijkt dat de veiligheid van de Groningers lange tijd ondergeschikt is geweest aan de leveringszekerheid. In uw besluit om het Groningenveld per 1 oktober 2023 in principe te sluiten heeft u het risico op maatschappelijke ontwrichting door afsluiting van eindafnemers van laagcalorisch gas afgewogen. U geeft aan het risico op een capaciteitstekort te beperken, door o.a. de inwerkingtreding van de stikstofinstallatie in Zuidbroek en het afbouwen van de vraag naar laagcalorisch gas. Gezien de mogelijke maatschappelijke ontwrichting als gevolg van een tekort aan de beschikbaarheid van hoogcalorisch gas – wat geconverteerd wordt naar laagcalorisch gas – vinden wij dat u extra alternatieven moet onderzoeken om mogelijke tekorten op te kunnen vangen en zodat we niet meer afhankelijk hoeven te zijn van het Groningenveld.

Wij vinden dat u:

29. voor de definitieve sluiting van het Groningenveld alternatieven moet inventariseren om risico's op te kunnen vangen van onderbrekingen van de beschikbaarheid van hoogcalorisch gas, zodat u niet terug hoeft te vallen op het Groningenveld.

Verzonden: 8/9/2023 10:35:34 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2023-2024
Achternaam: [REDACTED]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [REDACTED]
Straat: [REDACTED]
Huisnummer: [REDACTED]
Postcode: [REDACTED]
Woonplaats: [REDACTED]
Land: Nederland
Telefoonnummer:
E-mailadres: [REDACTED]
Als: Particulier
(Mede) namens:
Organisatie:

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Door het voorgenomen besluit de gaswinning van het Groningerveld niet echt definitief, onomkeerbaar en permanent te sluiten blijft onzekerheid over het besluit bestaan. Er blijft onzekerheid bestaan over het definitief sluiten van het Groningerveld met stress, chronische stress, tot gevolg. Deze onzekerheid wordt nog vergroot door de val van het kabinet en de vraag of een demissionair kabinet beslissingen op dit gebied van de Tweede Kamer mag blijven nemen en of een volgend kabinet hetzelfde standpunt er op na blijft houden (immers er zijn partijen die de gaswinning niet definitief willen stoppen of moeite hebben met het onomkeerbare karakter).

Verder wordt de onzekerheid vergroot door de Mijnraad, een anachronisme in deze tijd, maar die kennelijk door de staatssecretaris serieus wordt genomen.

Deze Mijnraad stelt Groningers niet boven gas, maar ziet, gezien de inhoud van het advies alleen een economisch belang, de veiligheid van de Groningers negerend. Zij adviseren de staatssecretaris geen onomkeerbare beslissingen te nemen, met andere woorden de onzekerheid met betrekking tot de veiligheid van de Groningers te laten bestaan met het willens en wetens laten voortbestaan van chronische stress. Blijkens internationale wetenschappelijke literatuur kan chronische stress tot een vroegtijdige dood leiden¹.

[REDACTED] van de Rijksuniversiteit Groningen, en voormalig leider van het onderzoeksprogramma Gronings Perspectief heeft becijferd dat 16,3 mensen per jaar in het aardb

96053954_9292864_Zienswijze_Gaswinning_202302545.docx

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

. niet geconstateerd

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

het belang van zekerheid waardoor chronische stress kan worden verminderd ontbreekt

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Ik ben werkzaam als klinisch psycholoog/psychotherapeut en wonend in het Groninger Gaswinningsgebied en wordt in mijn beroepsuitoefening en in mijn eigen woonsituatie geconfronteerd met de gevolgen van de gaswinning en de daardoor veroorzaakte stress

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

nee

Door het voorgenomen besluit de gaswinning van het Groningerveld niet echt definitief, onomkeerbaar en permanent te sluiten blijft onzekerheid over het besluit bestaan. Er blijft onzekerheid bestaan over het definitief sluiten van het Groningerveld met stress, chronische stress, tot gevolg. Deze onzekerheid wordt nog vergroot door de val van het kabinet en de vraag of een demissionair kabinet beslissingen op dit gebied van de Tweede Kamer mag blijven nemen en of een volgend kabinet hetzelfde standpunt er op na blijft houden (immers er zijn partijen die de gaswinning niet definitief willen stoppen of moeite hebben met het onomkeerbare karakter).

Verder wordt de onzekerheid vergroot door de Mijnraad, een anachronisme in deze tijd, maar die kennelijk door de staatssecretaris serieus wordt genomen.

Deze Mijnraad stelt Groningers niet boven gas, maar ziet, gezien de inhoud van het advies alleen een economisch belang, de veiligheid van de Groningers negerend. Zij adviseren de staatssecretaris geen onomkeerbare beslissingen te nemen, met andere woorden de onzekerheid met betrekking tot de veiligheid van de Groningers te laten bestaan met het willens en wetens laten voortbestaan van chronische stress. Blijkens internationale wetenschappelijke literatuur kan chronische stress tot een vroegtijdige dood leiden¹.

█ van de Rijksuniversiteit Groningen, en voormalig leider van het onderzoeksprogramma Gronings Perspectief heeft becijferd dat 16,3 mensen per jaar in het aardbevingsgebied vroegtijdig overlijden (met een bandbreedte van 11 tot 21) aan de chronische stress die met de gaswinning en de afwikkeling van schades samenhangt. Dit gegeven werd al benoemt in het verslag van de Parlementaire Enquêtecommissie Aardgaswinning Groningen (PEAG).

Als de Mijnraad dit gegeven negeert en de veiligheid van de Groningers niet vooropstelt in haar advies draagt zij bij tot het vergroten van de onzekerheid doordat de staatssecretaris blijkens het conceptbesluit dit advies serieus meeweegt. Hierdoor zal de stress eerder toe- dan afnemen.

Indirect kan dan ook gesteld worden dat de Mijnraad (mede) verantwoordelijk is voor het vergrote aantal sterftegevallen ten gevolge van het continueren van de chronische stress.

Ik geef de staatssecretaris in overweging de gaswinning van het Groningerveld definitief, zonder mogelijke herstart gedurende een jaar onder bijzondere omstandigheden, te beëindigen in 2023. Dat geeft zekerheid en zal chronische stress, en dus veel leed, kunnen voorkomen. Dat is in lijn met de bevindingen van de PEAG.

Verder geef ik de staatssecretaris in overweging de Mijnraad op te heffen, nu zo duidelijk blijkt dat gezondheid en mensenlevens voor hen geen waarde hebben.

Hoogachtend,

█
 Wonend en werkzaam in het Groninger gaswinningsgebied

* Vancheri F, Longo G, Vancheri E, Henein MY. (2022): Mental Stress and Cardiovascular Health— Part I. J. Clin. Med.: 11, 3353. <https://doi.org/10.3390/jcm11123353>

Verzonden: 8/10/2023 1:02:42 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2023-2024
Achternaam: [REDACTED]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [REDACTED]
Straat: [REDACTED]
Huisnummer: [REDACTED]
Postcode: [REDACTED]
Woonplaats: [REDACTED]
Land: Nederland
Telefoonnummer:
E-mailadres: [REDACTED]
Als: Particulier
(Mede) namens:
Organisatie:

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Ontwerp-vaststellingsbesluit Groningenveld 2023-2024

96059128_9272650_Zienswijze_ontwerp-vaststellingsbesluit_Groningenveld_2023-2024_def.pdf

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

zie bijlage

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

zie bijlage

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

zie bijlage

Bureau Energieprojecten,
Inspraakpunt Gaswinning Groningen,
Postbus 142,
2270 AC Voorburg

Wedde, 8 augustus 2023

Betreft: zienswijze m.b.t ontwerp-vaststellingsbesluit Groningenveld 2023-2024

Geachte minister Jetten en staatsecretaris Vijlbrief,

U heeft het ontwerp-vaststellingsbesluit Groningenveld 2023-2024 ter inzage gelegd. Op dit ontwerp dien ik een zienswijze in.

Het ontwerp-vaststellingbesluit begint, zoals gebruikelijk, met de opmerking over het beëindigen van de gaswinning. Voor het gasjaar 2023-2024 is de variant: "Op 1 oktober 2023 gaat de gaskraan van het Groningenveld eindelijk dicht; 60 jaar na de start van de gaswinning. Dit betekent dat uitgegaan wordt van nul gaswinning" (blz. 1). Na het 'goede nieuws' volgen, net als voorgaande jaren, het voorbehoud en de kanttekeningen. Alleen in zeer bijzonder situaties mag er nog steeds gas gewonnen worden en de stikstoffabriek moet (eindelijk!) wel operationeel zijn. De grote troef deze keer is het testen van de opties 'waakvlam' versus 'sluiten en snel weer operationeel krijgen'. Het zijn verschillende bewoordingen die in de realiteit op hetzelfde neerkomen: de gaskraan gaat niet dicht en er kan nog steeds gas gewonnen worden. U heeft in uw besluit immers 'PM' opgenomen: "Op het waakvlamniveau kan een gasproductie uit het Groningenveld van ten hoogste PM miljard Nm³ voor het gasjaar 2023-2024 plaatsvinden"(blz. 80)

In het vaststellingsbesluit geeft u aan dat u laat onderzoeken of en hoe de optie 'sluiten en weer snel operationeel krijgen' uit gaat pakken. Hierbij vraag ik me af of alle veiligheidsaspecten wel goed in de testfase meegenomen (kunnen) worden. Ik bedoel daarmee niet alleen het vraagstuk van het sluiten en weer openen zelf, maar ook de eventuele gevolgen van het weer in gebruik nemen van een installatie en het eventueel oppompen van gas voor zowel de korte als de langere termijn.

Ook de grootverbruikers komen in uw besluit weer aan de orde en zoals verwacht krijgt een deel van de grootverbruikers uitstel. Maar, dat moet gezegd, dit proces gaat tot nu toe sneller dan de versterkingsoperatie. Helaas zie ik een aantal grootverbruikers nog niet enthousiast vergroenen. Zie bijvoorbeeld het volgende artikel van begin dit jaar:

<https://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2462693-shell-ziet-recordwinst-als-aanmoediging-om-zo-lang-mogelijk-fossiel-te-blijven>.

Datzelfde geldt voor de NAM (en ik weet dat dit punt buiten het vaststellingsbesluit valt, maar ik blijf het hardnekkig aankaarten dat er een relatie is tussen de winning in het Groningenveld en de kleine gasvelden), waar op de website van de NAM notabene de CO₂ footprint gebruikt wordt om maar zoveel mogelijk gas te winnen uit de kleine velden.

In Nederland was de vraag naar aardgas in 2022 ongeveer 30 miljard m³ aardgas. Om aan die vraag naar gas te voldoen wordt inmiddels veel gas geïmporteerd, vaak als LNG.

Geïmporteerd aardgas als LNG heeft een significant grotere CO2 footprint dan gas wat in Nederland is geproduceerd. Vandaar dat extra gasvondsten in Nederland ook voor het klimaat belangrijk blijven (zie: <https://www.nam.nl/nieuws/2023/voornemen-gasput-locatie-collendoornerveen.html>).

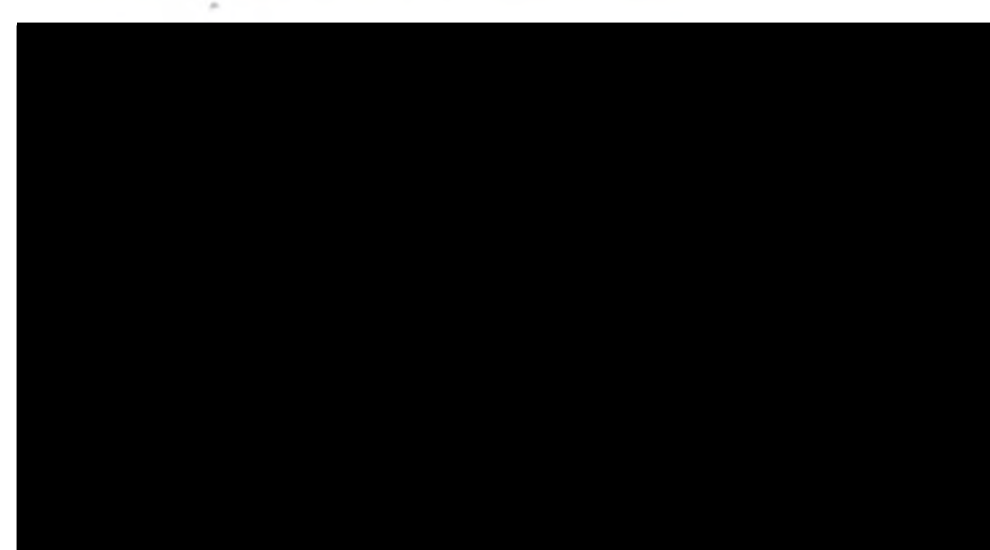
U geeft weliswaar aan dat er geen nieuwe vergunningen meer afgegeven worden (zie: <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2023/01/20/omwonenden-beter-betrokken-bij-mijnbouw>), maar tegelijkertijd worden allerlei vergunningen verlengd (zie: <https://www.omropfryslan.nl/nl/nieuws/1201596/tegenstanders-winning-kleine-gasvelden-naar-de-rechtbank-vergunning-tot-2039-is-gek>).

Samenvattend wil ik u met betrekking tot het opstellen van het definitieve vaststellingsbesluit Groningenveld 2023-2024 het volgende verzoeken:

1. Een definitieve datum vast te stellen, waarop de gaswinning uit het Groningenveld daadwerkelijk stopt en er ook echt geen gas meer gewonnen kan en mag worden. De PM uit het vaststellingsbesluit halen. PM is vrijblijvend, onduidelijk en onzeker.
2. Geen inzet op extra gaswinning uit de kleine velden, maar verdere inzet op (het versnellen van de) transitie naar schone en alternatieve vormen van energieopwekking en van de grootverbruikers en verdiemers (van/aan fossiele brandstoffen) een actieve bijdrage en investering vragen.

Ik ben uiteraard bereid om mijn zienswijze toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Verzonden: 8/10/2023 4:32:27 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2023-2024
Achternaam: [REDACTED]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [REDACTED]
Straat: Stationsweg
Huisnummer: 1
Postcode: 9726 AC
Woonplaats: Groningen
Land: Nederland
Telefoonnummer: [REDACTED]
E-mailadres: [REDACTED]
Als: Bedrijf
(Mede) namens: GasTerra B.V.
Organisatie: GasTerra B.V.

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Ontwerpbesluit Gaswinning Groningen 2023-2024

96062397_9273542_JS23-796-_Reactie_ontwerp-vaststellingsbesluit_Groningenveld_2023-2024.pdf

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

Zie de bijgesloten brief JS23.796

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Zie de bijgesloten brief JS23.796

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Zie de bijgesloten brief JS23.796

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Zie de bijgesloten brief JS23.796

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Gaswinning Groningen
Postbus 111
9200 AC Drachten

GasTerra B.V.
Stationsweg 1
Postbus 477
9700 AL Groningen
Nederland
T +31 (0)50 364 86 48
E communicatie@gasterra.nl
BTW NL814409325B01
Handelsregister Groningen 02089290
www.gasterra.nl

Datum	Doorkiesnummer
10 augustus 2023	
Ons kenmerk	Uw kenmerk
JS23.796	
Onderwerp	
Reactie ontwerp-vaststellingsbesluit Groningenveld 2023-2024	

VERTROUWELIJK

Geachte heer, mevrouw,

GasTerra wil een aantal punten onder de aandacht brengen naar aanleiding van het op 29 juni 2023 gepubliceerde ontwerp-vaststellingsbesluit voor gaswinning uit het Groningenveld in gasjaar 2023-2024 (het 'ontwerpbesluit'). GasTerra verzoekt u hiermee rekening te houden in uw definitieve besluit.

Operationele voorwaarden voor opstarten, verhogen en weer staken van gaswinning onduidelijk

Het ontwerpbesluit gaat in beginsel uit van geen gaswinning uit het Groningenveld (de elf productielocaties staan op de zogenaamde nul-stand). In het ontwerpbesluit wordt een opstartmechanisme voorgesteld waarbij "...op basis van een verwachte temperatuur van -6,5 °C binnen 14 dagen productielocaties van het Groningenveld op de waakvlam [kunnen] worden gezet". Dit voorgestelde mechanisme ontbeert duidelijkheid over hoe dit mechanisme in praktijk gaat werken en waar de verantwoordelijkheden voor dit mechanisme liggen. Ter illustratie, het ontwerpbesluit:

- geeft geen inzicht wie hiertoe de instructie aan NAM geeft.
- maakt niet duidelijk hoe wordt omgegaan met een verandering in de weersverwachting. Stel dat de opstartprocedure in werking wordt gezet op basis van de weersverwachting (-6,5 °C binnen 14 dagen) en dat de volgende dag de weersverwachting wijzigt (warmer dan -6,5 °C binnen 14 dagen). De vraag rijst dan of het de bedoeling is in een dergelijke situatie de opstartprocedure voort te zetten of juist te staken.
- is onduidelijk over onder welke omstandigheden het toegestaan is en wie de instructie geeft om de winning tot een niveau boven het waakvlamniveau te brengen.
- is onduidelijk onder welke condities de gaswinning weer stopt en productielocaties weer in de nul-stand worden gezet.

Het is voor GasTerra van belang dat het duidelijk is onder welke condities productielocaties worden opgestart vanuit de nul-stand naar het waakvlamniveau en mogelijk verder. GasTerra moet namelijk de productie uit het Groningenveld verkopen en moet dat tijdig kunnen doen om zijn portfolio te balanceren.

GasTerra B.V.

Datum: 10 augustus 2023

Ons kenmerk: JS23.796

Onderwerp: Reactie ontwerp-vaststellingsbesluit Groningenveld 2023-2024

GasTerra wil benadrukken dat GasTerra voor zichzelf geen rol ziet in het operationeel vaststellen of de productielocaties op het waakvlamniveau moeten worden gebracht, verhoogd moeten worden boven het waakvlamniveau dan wel weer van het waakvlamniveau moeten worden gehaald.

Incidentele versus structurele tekorten en de rol van gasopslag Bergermeer

Het ontwerpbesluit benoemt de eventualiteit van het optreden van fysieke tekorten aan gas (en in het bijzonder hoogcalorisch gas). Structurele tekorten aan gas (wederom in het bijzonder van hoogcalorisch gas) kunnen onzes inziens niet opgelost worden met het incidenteel, namelijk alleen bij extreem koud weer, produceren van Groningengas. Zoals in de voorbije periode is gebleken, kunnen structurele tekorten opgelost worden door het aantrekken van aanvullend (hoogcalorisch) aanbod via normale marktwerking.

Bij incidentele tekorten aan gas, door bijvoorbeeld uitval van een productiemiddel of een gasopslag, kunnen alle (overige) beschikbare gasopslagen bijdragen om de tekorten op te vangen. Het valt GasTerra op dat in deze context gasopslag Bergermeer en de voor Nederland beschikbare cavernes in het ontwerpbesluit buiten beschouwing worden gelaten als potentiële middelen om tekortsituaties op te lossen. GasTerra is van mening dat deze middelen ook een rol moeten krijgen en vooral Bergermeer omdat dit een berging voor hoogcalorisch gas is.

Daarnaast doet het ontwerpbesluit aannames over de vulstanden van de gasopslagen Norg en Grijpskerk op 1 oktober 2023 ter onderbouwing van het besluit. GasTerra wil benadrukken dat het vullen en produceren van de gasopslagen Norg, Grijpskerk en de PGI Alkmaar door GasTerra bepaald wordt door economische overwegingen. Dit betekent dat het mogelijk is dat de aangenomen vulgraden in dit ontwerpbesluit afwijken van de daadwerkelijke vulstanden op 1 oktober 2023.

GasTerra verzoekt u om in het definitieve vaststellingsbesluit Groningenveld gasjaar 2023-2024 voor alle betrokken partijen heldere, operationele voorwaarden uit te schrijven voor het mechanisme voor het opstarten, verhogen en staken van gaswinning uit het Groningenveld. Zonder duidelijkheid hierover zal het besluit in de praktijk niet goed kunnen werken. Verder verzoekt GasTerra u in het definitieve besluit een rol te definiëren voor de gasopslagen Bergermeer en de voor Nederland beschikbare cavernes.

Met vriendelijke groet,

Verzonden: 8/13/2023 1:09:40 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2023-2024
Achternaam: [REDACTED]
Tussenvoegsel(s): [REDACTED]
Voorletters: [REDACTED]
Straat: Postbus
Huisnummer: 75
Postcode: 9600 AB
Woonplaats: Hoogezand
Land: Nederland
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Overheid
(Mede) namens:
Organisatie: Gemeente Midden-Groningen

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Zie bijlage

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

Zie bijlage

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Gemeente Midden-Groningen
Postbus 75
9600 AB Hoogezand

IBAN NL 45 BNG 202302549
Tel.nr: (0598)-373737
www.midden-groningen.nl

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Gaswinning Groningen
Postbus 111
9200 AC Drachten

Team Gevolgen Gaswinning

Datum: 9 augustus 2023

Verzenddatum: 9 augustus 2023

Uw kenmerk:

Zaak: 1232670

Behandeld door: [REDACTED]

Mailadres: [REDACTED]

Bijlage(n):

Onderwerp: Zienswijze op ontwerp vaststellingsbesluit Groningenveld 2023-2024

Geachte heer, mevrouw,

Op 1 augustus 2023 heeft het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Midden-Groningen de Zienswijze op het ontwerp vaststellingsbesluit Groningenveld 2023-2024 vastgesteld. Bijgaande treft u het vastgestelde document aan. Vermeld dient te worden dat wij in paragraaf 2.3 van het raamwerk zijn afgeweken.

Ik vertrouw erop u hiermee naar behoren heb geïnformeerde.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Deze brief is digitaal vervaardigd en daarom niet ondertekend.

ZIENSWIJZE

op het ontwerp-vaststellingsbesluit
Groningenveld voor het gasjaar 2023/2024

Vastgesteld op 1 augustus 2023

gemeente
Midden-Groningen

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Ontwerpbesluit is onvoldoende duidelijk	5
2.1 Onduidelijkheid over operationele strategie	5
2.2 Onduidelijkheid over waakvlamniveau	5
2.3 Onduidelijkheid over consequenties niet-slagen zomertest of niet beschikbaar zijn stikstoffabriek Zuidbroek of wijze van testen	6
3. Veiligheidsnorm 10-5 en tempo versterken gebouwen	8
3.1 Seismiciteit in relatie tot prognose	8
3.2 Monitoring na sluiting Groningenveld	8
3.3 Veiligheid industriële installaties.....	8
3.4 Een passende SDRA nodig	9
3.5 Zorg voor één set modelinstellingen	9
3.6 Toezeggingen nakomen.....	10
3.7 Versterkingsprogramma nog niet volledig	10
3.8 Volwaardige beoordeling voor onveilige gebouwen.....	11
3.9 Gebouwen buiten de scope moeten gegarandeerd veilig zijn.....	12
3.10 Uitvoering versterking moet reëel zijn	12
4. Schade	15
5. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning.....	18
5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging	18
5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers.....	19

1. Inleiding

Op 30 juni 2023 heeft u het ontwerp-vaststellingsbesluit gaswinning Groningenveld 2023 2024 (ontwerpbesluit) ter inzage gelegd.

U heeft NAM naar aanleiding van de raming van Groningen Transport Services (GTS) van 31 januari 2023 gevraagd om drie operationele strategieën vast te stellen:

1. Alle productieclusters sluiten op 1 oktober 2023; productie is 0 Nm³;
2. Elf productieclusters beschikbaar op waakvlamniveau; productie is 3,2 miljard Nm³;
3. Vijf productieclusters beschikbaar op waakvlamniveau; productie is 1,5 miljard Nm³.

Voor elke operationele strategie is door TNO een Seismische Risico- en Dreigingsanalyse (SDRA) opgesteld. Aanvullend heeft TNO weer een zogenaamde 'gevoeligheidsanalyse' uitgevoerd.

Op 30 mei 2023 hebben wij u geadviseerd om operationele strategie 1 vast te stellen, dat wil zeggen alle productieclusters sluiten en een productieniveau van 0 Nm³.

U stelt in u ontwerpbesluit vast dat in het gasjaar 2023-2024 in beginsel geen gas uit het Groningenveld wordt gewonnen. Alleen een temperatuur van -6,5 °C of kouder kan er komend gasjaar nog voor zorgen dat elf productieclusters op waakvlamniveau gebracht moeten worden. Ontwikkelingen als afbouw van levering aan het buitenland of geopolitiek hebben geen invloed op de sluiting van het Groningenveld. In het geval het Groningenveld op waakvlamniveau wordt gebracht dient het veld ook als back up en mag in uitzonderlijke situaties maximaal 1,5 Nm³ worden gewonnen. Deze optie test u in de zomer van 2023.

U heeft in het bestuurlijk overleg van 12 juli 2023 aangegeven dat het feit dat het Kabinet is gevallen geen invloed zal hebben op de voortgang van de aanpak van het Kabinet voor Groningen en in voorliggend geval de beëindiging van de winning en de sluiting van het Groningenveld. Dit zal onverminderd doorgaan.

Wij zien in uw ontwerpbesluit nog een aantal punten die aanleiding geven om toch een

Pagina: 4 van 20
Datum: 1 augustus 2023
Zaak: 1232670

202302549

Onderwerp: Zienswijze op ontwerp vaststellingsbesluit
Groningenveld 2023-2024

zienswijze in te dienen

2. Ontwerpbesluit is onvoldoende duidelijk

2.1 Onduidelijkheid over operationele strategie

U moet op grond van artikel 52d, lid 1 Mijnbouwwet een operationele strategie vaststellen. Dat kan onder voorwaarden ook een gewijzigde operationele strategie zijn (lid 4). Het is onduidelijk welke operationele strategie u vaststelt.

In artikel 1 van het ontwerpbesluit stelt u vast dat NAM overeenkomstig de operationele strategie gas moet winnen en dat de operationele strategie van 14 april 2023 onderdeel uitmaakt van het besluit. NAM heeft echter niet één, maar op uw verzoek drie operationele strategieën opgesteld. Door uw formulering in artikel 1 stelt u drie strategieën vast. De bedoeling is echter dan geen van de drie strategieën wordt vastgesteld, maar een variant van operationele strategie 1 (geen winning). Dit moet volstrekt duidelijk worden vastgelegd. Uiteindelijk is dit immers het besluit waar NAM zich als houder van de winningsvergunning aan moet houden.

Wij vinden dat u:

1. de operationele strategie duidelijk moet vaststellen.

2.2 Onduidelijkheid over waakvlamniveau

In uw ontwerpbesluit bestaat ruimte voor onduidelijkheid over de condities waaronder een of meerdere productieclusters op waakvlamniveau worden gebracht en wat volgens u waakvlam niveau precies is.

1. Wanneer krijgt NAM een signaal dat ze een of meer productieclusters op waakvlam moeten zetten? De door u gekozen formulering brengt veel onzekerheden met zich mee: wat is het algemeen bericht van KNMI, is dat veertien dagen van tevoren zo zeker dat gesproken kan worden over een temperatuur die er *zal zijn*, is dat veertien dagen van tevoren al gecorrigeerd met windsnelheid, wat is waakvlam?
De maximale hoogte van het waakvlamniveau is niet bepaald en uit de formulering van artikel 2, lid 2 blijkt ook niet dat NAM de productieclusters op waakvlamniveau moet brengen, alleen dat NAM dat kan. Wij gaan er dan vanuit dat het alle clusters betreft die in artikel 3 worden benoemd, inclusief de satelliet-clusters.

2. Wat is het signaal precies?
3. Welk cluster wordt dan op waakvlamniveau gebracht? En hoe wordt dat bepaald?
4. Hoe verhoudt dit besluit zich tot het besluit om in theorie 11 clusters te kunnen gebruiken in plaats van 5? Hoe gaat u om met de 6 clusters die op 1 april 2023 buitengebruik zijn gesteld?

Ook motiveert u in uw besluit niet waarom het nodig is om 11 productieclusters naar waakvlamniveau te brengen bij een temperatuur van $-6,5\text{ }^{\circ}\text{C}$ of kouder terwijl Gasunie Transport Services (GTS) in zijn brief van 26 mei 2023 aangeeft dat ook volstaan kan worden met 5 productieclusters bij een temperatuur van $-6,5\text{ }^{\circ}\text{C}$.

Wij vinden dat u

2. Operationele strategie 1 moet vaststellen;
3. indien u dat niet doet de condities waaronder NAM de productieclusters op het waakvlamniveau moet brengen, duidelijk moet bepalen en ook moet definiëren wat u verstaat onder waakvlamniveau;
4. in dat geval bovendien moet motiveren waarom er 11 productieclusters nodig zijn in plaats van 5 bij een temperatuur van $-6,5\text{ }^{\circ}\text{C}$.

2.3 Onduidelijkheid over consequenties niet-slagen zomertest of niet beschikbaar zijn stikstoffabriek Zuidbroek of wijze van testen

Uw scenario om de productieclusters alleen te activeren bij een verwachte temperatuur van $-6,5\text{ }^{\circ}\text{C}$ moet nog getest worden in de zomer en is ook afhankelijk van het functioneren van de stikstoffabriek op 1 oktober 2023. Uw besluit biedt echter geen duidelijkheid over de vraag welke operationele strategie wordt vastgesteld wanneer de zomertest anders verloopt dan u verwacht of wanneer de stikstoffabriek toch niet beschikbaar is op 1 oktober 2023. Dat maakt het ook voor ons en onze inwoners moeilijk om te reageren op het ontwerpbesluit. In het definitieve besluit zult u het resultaat van de zomertest verwerken.

Ook blijkt uit uw ontwerpbesluit niet hoe het testen verloopt en welke cluster(s) getest wordt/worden. Inmiddels blijkt uit een artikel op [Energeia.nl](https://www.energeia.nl) dat de test zal plaatsvinden op het reeds gesloten productiecluster OWG-07, oftewel het cluster Oudeweg dat is

gelegen in onze gemeenten ten oosten van het dorp Siddeburen. Na ambtelijk contact met uw ministerie bleek dat u het hiervoor benodigde wijzigingsbesluit op 14 juli hebt ondertekend en in werking heeft laten treden, maar dat deze pas 19 juli is gepubliceerd in de Staatscourant.

Ondanks dat wij begrijpen dat deze proef een noodzakelijke stap is om het besluit te kunnen nemen om 0m^3 gas te winnen uit het Groningenveld, verwachten we dat bij onze inwoners het openen van reeds gesloten putten onrust teweeg kan brengen. Er heerst veel wantrouwen jegens de (rijks)overheid en NAM en wanneer er activiteiten waarneembaar zijn op putten die gesloten worden geacht, zal dat reactie oproepen. Daarom vinden wij dat u de omwonenden (de direct aanwonenden, maar ook inwoners op grotere afstand) moet informeren over wat er gaat gebeuren en waarom. Het reeds in werking laten treden van een besluit dat pas vijf dagen later wordt gepubliceerd is hiervan geen goede start.

Wij vinden dat u

5. De omwonenden (in ruime zin) van de testlocatie moet informeren over de aanleiding van de test, de werkwijze (wat merken omwonenden hiervan?) en de consequenties van uw wijzigingsbesluit.
6. in uw definitieve vaststellingsbesluit duidelijk moet maken welke operationele strategie u vaststelt wanneer de condities (zomertest en stikstoffabriek Zuidbroek) niet gerealiseerd worden.

3. Veiligheidsnorm 10-5 en tempo versterken gebouwen

3.1 Seismiciteit in relatie tot prognose

Zoals u aangeeft in uw ontwerpbesluit is het aantal werkelijke aardbevingen met een magnitude van 1,5 M of meer aan de bovengrens van de onzekerheidsmarge. KNMI stelt dat de prognostische afname waarschijnlijk minder snel zal gaan dan TNO aanneemt. SodM doet hier onderzoek naar, maar de onderzoeksresultaten zijn vermoedelijk niet beschikbaar voordat u een definitief besluit neemt.

Wij vinden dat u

7. in het vaststellingsbesluit de bovengrens van de onzekerheidsmarge mee moet wegen in het besluit en operationele strategie 1 moet vaststellen;
8. aan moet geven hoe u omgaat met te verwachten seismiciteit als blijkt dat u toch gas moet winnen uit het Groningenveld bij koude omstandigheden of (technische) noodzaak.

3.2 Monitoring na sluiting Groningenveld

In uw ontwerpbesluit geeft u terecht aan dat ook wanneer er geen gas meer gewonnen wordt uit het Groningenveld, de zorg- en monitoringsplicht blijven bestaan. Voor bewoners is het van essentieel belang de garantie te krijgen dat monitoren geen verkapte gaswinning is. De putten moeten daarom zodanig gesloten worden dat monitoren geborgd is terwijl gaswinning niet meer mogelijk is.

Wij vinden dat u

9. in uw vaststellingsbesluit duidelijk moet maken dat monitoren los staat van gaswinning.

3.3 Veiligheid industriële installaties

Uit het advies van het Adviescollege Veiligheid Groningen (ACVG) blijkt dat industrie erop geanticipeerd heeft dat op 1 oktober 2023 tijdvak 6 wordt toegepast bij de beoordeling of gebouwen voldoen aan de veiligheidsnorm en welke maatregelen nodig zijn. Het ACVG adviseert echter om tijdvak 5 toe te passen met de mogelijkheid van maatwerk.

Wij verwachten in uw vaststellingsbesluit een actualisatie aan te treffen, wat betreft de veiligheid van industriële installaties in onze provincie.

Wij vinden dat u

10. in het definitieve vaststellingsbesluit uw motivering voor wat betreft industrie moet actualiseren.

3.4 Een passende SDRA nodig

U gaat uit van een variant op operationele strategie 1 met een aantal onzekerheden. Zo kan het zijn dat de zeer uitzonderlijke situaties zich gaan voordoen, ook is het mogelijk dat uit de testen van NAM en GTS blijkt dat snel genoeg opschakelen niet mogelijk is. In feite betekent dit dat u kiest voor een variant waarvoor geen wettelijk verplichte Seismische Dreiging en Risico Analyse (SDRA) beschikbaar is. Daarom vinden wij dat u een SDRA moet laten uitvoeren die past bij het besluit dat u voornemens bent te nemen.

Wij vinden dat u

11. een SDRA moet laten opstellen en uitvoeren die aansluit op het voorgenomen besluit van 0 Nm³ met een opschalingsmogelijkheid.

3.5 Zorg voor één set modelinstellingen

In uw ontwerpbesluit gaat u uit van een SDRA die hoort bij een gesloten gasveld (0 Nm³ en geen opschaling mogelijk). Uit deze SDRA blijkt dat er toch nog enkele honderden gebouwen zijn met een (licht) verhoogd risicoprofiel. Deze zijn grotendeels al in beeld bij de NCG. Voor de adressen die nog niet in beeld zijn (8 op basis van de door u opgegeven modelinstellingen en 22 op basis van de gevoeligheidsanalyse van TNO) geeft u NCG de opdracht om deze alsnog aan de werkvoorraad toe te voegen.

Wij blijven het niet wenselijk vinden dat er met twee versies van modelinstellingen wordt gewerkt; de door u opgegeven instellingen en de instellingen die TNO vanuit wetenschappelijk inzicht uitvoert. Ook in dit geval vinden wij dat zekerheid boven alles gaat. Wij hebben u daarom meermaals geadviseerd om de modelinstellingen van TNO over te nemen en te bewerkstelligen dat er één set van modelinstellingen komt waarop de SDRA gebaseerd wordt.

Wij vinden dat u

12. moet zorgen dat de modelinstellingen zoals geadviseerd door TNO worden gereviewd en toegevoegd worden aan het basismodel van de SDRA zodat er in het vervolg geen verschil in uitkomst meer is;
13. er voor moet zorgen dat de gebouwen die uit de SDRA behorende bij het vaststellingsbesluit komen voortvarend worden toegevoegd aan het versterkingsprogramma, niet via het LOOV-programma.

3.6 Toezeggingen nakomen

Afgelopen jaar hebben de regionale overheden een beroepsprocedure opgestart toen bleek dat bij het vaststellingsbesluit 2022-2023 geen passende SDRA-berekening was gemaakt. U heeft toen alsnog een passende SDRA laten uitvoeren en in een Kamerbrief (d.d. 22 november 2022) toegezegd de gebouwen die hieruit zouden komen en nog niet aan het versterkingsprogramma waren toegevoegd, alsnog te laten beoordelen door de NCG. Helaas moeten wij constateren dat begin juli 2023, dus meer dan een half jaar na uw toezegging, de desbetreffende gebouwen nog steeds niet in het versterkingsprogramma zijn opgenomen door de NCG. Daarmee kunnen deze gebouwen nog niet meegewogen worden in de prioritering van de beoordelingen. Wij hebben u hier in ons advies van 30 mei 2023 ook al op gewezen.

Wij vinden dat u

14. uw toezeggingen moet nakomen en de gebouwen die voort zijn gekomen uit SDRA's van voorgaande jaren (inclusief die van gasjaar 2022-2023) ook daadwerkelijk toe moet laten voegen aan het versterkingsprogramma, niet via het LOOV-programma.

3.7 Versterkingsprogramma nog niet volledig

In uw ontwerpbesluit concludeert u dat het aannemelijk is dat gebouwen die daadwerkelijk niet aan de veiligheidsnorm voldoende in beeld zijn. Dat zijn wij niet met u eens.

Uit het onderzoek dat het Adviescollege Veiligheid Groningen (ACVG) onlangs heeft

gedaan naar de veiligheid buiten de versterkingscope, blijkt dat ook buiten de ruim 27.000 adressen die in het versterkingsprogramma zijn opgenomen, adressen bestaan die niet aan de veiligheidsnorm voldoen. U geeft aan dat u de conclusies van het ACVG volgt. Wij vinden dat u in uw besluit ook expliciet moet aangegeven tot welke concrete acties dit dan leidt.

Daarnaast doet TNO-onderzoek naar risico's voor gebouwen op wierden waar wellicht ook nog adressen uit voortkomen die aan het versterkingsprogramma toegevoegd moeten worden.

Ook blijkt steeds dat een geringe wijziging in een model leidt tot grote veranderingen in het aantal gebouwen dat beoordeeld moet worden. Dat blijkt uit de gevoeligheidsanalyse van TNO, maar ook uit het advies van het ACVG over het toepassen van tijdvak 6. Tot slot blijkt dat de werkelijkheid zich anders gedraagt dan de prognose, bijvoorbeeld bij prognose van het aantal bevingen met een magnitude van 1,5 M of meer. De situatie is nog niet zo dat we kunnen zeggen dat de gebouwen die in het versterkingsprogramma beoordeeld moeten worden op veiligheid voldoende in beeld zijn. De doorlooptijd staat daarmee ook niet vast

Wij vinden dat u

15. concrete acties moet verbinden aan de uitkomsten van het onderzoek van het ACVG naar de veiligheid buiten de scope en deze acties in uw vaststellingsbesluit moet betrekken;
16. rekening moet houden met een grotere versterkingsopgave en een langere doorlooptijd.

3.8 Volwaardige beoordeling voor onveilige gebouwen

Bovendien blijkt uit het onderzoek van het ACVG dat de NCG in het verleden adressen die uit de aanvullende SDRA's kwamen via het programma Loket Opname op Verzoek (LOOV) liet instromen. In de praktijk betekent dit dat een adres met een (licht) verhoogd risicoprofiel eerst globaal wordt bekeken alvorens deze wel of niet aan het versterkingsprogramma wordt toegevoegd. Dat is in onze ogen (en dat van het ACVG) een oneigenlijke werkwijze. Wij vinden dat alle adressen die voortkomen uit een SDRA een

volwaardige beoordeling behoren te krijgen.

Wij vinden dat u

17. in uw vaststellingsbesluit moet aangeven dat alle adressen die voortkomen uit een SDRA een volwaardige beoordeling krijgen.

3.9 Gebouwen buiten de scope moeten gegarandeerd veilig zijn

Gebouwen worden opgenomen in het versterkingsprogramma op basis van wetenschappelijke inzichten en modellen. Maar dat moet dan betekenen dat de gebouwen die niet in het versterkingsprogramma zijn opgenomen, veilig zijn. Echter die garantie hebben we tot nu toe niet gekregen. Om zeker te zijn dat we met de juiste scope bezig zijn zou veiligstellen van alle woningen in het aardbevingsgebied de enige garantie zijn. Wij voorzien dat aspirant-kopers van gebouwen in het gebied willen weten of de woning veilig is. Een opname in de werkvoorraad van de NCG, of het ontbreken daarvan, is dan onvoldoende garantie.

Wij vinden dat u

18. moet garanderen dat gebouwen die niet in het versterkingsprogramma zijn of worden opgenomen voldoen aan de veiligheidsnorm.

3.10 Uitvoering versterking moet reëel zijn

Het versterkingsprogramma is primair een veiligheidsprogramma. De periode waarbinnen eigenaren en bewoners in onzekerheid leven over de veiligheid van hun woning of bedrijf moet zo kort mogelijk zijn. Dat geldt ook voor de periode waarin een eventuele onveilige situatie bestaat. Tegelijkertijd is een belangrijke conclusie uit het rapport van de Parlementaire Enquête Commissie Aardgaswinning Groningen dat de versterking tot op heden te veel techniek gedreven was en te weinig bewoners gericht. De NCG heeft van u de opdracht gekregen om voor 2024 alle adressen in het versterkingsprogramma te hebben beoordeeld en in 2028 het versterkingsprogramma af te ronden. Met de huidige voortgang wordt deze doelstelling niet gehaald. Dat concludeert Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) in haar jaarlijkse voortgangsrapportage (d.d. 4 juli 2023). SodM geeft aan dat de versterkingsopgave de benodigde versnelling nog

onvoldoende laat zien. Om de versterking in 2028 af te kunnen ronden moet de “productie” met een factor drie omhoog. SodM stelt dat als niet direct wordt overgegaan tot het nemen van passende maatregelen de afronding van de versterking in 2028 in gevaar komt.

Onze eigen bevindingen zijn dat er absoluut voortgang wordt geboekt door de NCG. In een aantal gemeenten neemt het aantal beoordelingen toe en het aantal gebouwen dat op norm wordt verklaard neemt toe, terwijl er ook op steeds meer plekken daadwerkelijke versterking plaatsvindt. Maar dat gebeurt nog niet in het tempo dat nodig is. Bovendien zien we ook telkens dat de realiteit ons inhaalt. Zo bleek een deel van de typologisch op norm verklaarde adressen toch niet aan de veiligheidsnorm te voldoen en hebben zowel de typologieaanpak als de praktijkaanpak 2.0 meer uitval dan vooraf gedacht. Wij zien dus onvoldoende voortgang om optimisme over de planning te rechtvaardigen.

Bovendien zien we enerzijds dat de 50 kabinetsmaatregelen impact kunnen hebben op de planning van de NCG en anderzijds dat de invulling van deze maatregelen dusdanig wordt gedaan dat deze de planning van de NCG zo weinig mogelijk beïnvloeden. Het al te rigide vasthouden aan een deadline kan leiden tot negatieve effecten voor onze inwoners. Door het vasthouden aan een, in onze ogen, niet realistische deadline van 2028 zien we dat de aanbevelingen van de enquêtemissie nu al onder druk staan.

Wij vinden dat u in uw totale overwegingen, dus zowel ten aanzien van de keuzes die direct samenhangen met het vaststellingsbesluit, maar ook besluiten die voortkomen uit het rapport van de Parlementaire Enquête Commissie (en de vertaling naar maatregelen in Nij Begun) telkens de balans moet zoeken tussen enerzijds snelheid en anderzijds zorgvuldigheid en menselijkheid. Het loslaten van de deadline van 2028 als dogma waar vanuit alles wordt bepaald zou hierbij kunnen helpen.

Wij vinden dat u

19. NCG de opdracht moet geven een planning voor het vervolg van de versterking op te stellen die gebaseerd is op realisme zonder onhaalbare deadlines;
20. tegelijkertijd de NCG alle mogelijkheden moet bieden om de capaciteit voor beoordelen en versterken zoveel mogelijk te vergroten;

Pagina: 14 van 20
Datum: 1 augustus 2023
Zaak: 1232670

202302549

Onderwerp: Zienswijze op ontwerp vaststellingsbesluit
Groningenveld 2023-2024

21. de voorgestelde maatregelen in Nij Begun goed en ruimhartig moet uitwerken en invoeren, en dat deze niet ingeperkt moeten worden vanwege het rigide vasthouden aan de deadline van 2028.

4. Schade

In ons advies hebben wij opnieuw aangegeven dat het noodzakelijk is om het IMG voldoende wettelijke regelruimte en financiën te geven zodat het IMG problemen kan oplossen die redelijkerwijs niet voor rekening van bewoners horen te blijven, ook als dat buiten aansprakelijkheid van NAM valt. Wij hebben in het bijzonder aandacht gevraagd voor bewoners in de kern van het gebied. Juist zij moeten ontzorgd worden en kunnen rekenen op een eenvoudige schadeafhandeling. De kabinetsmaatregelen in Nij Begun laten volgens ons te veel aansprakelijkheids- en systeemdenken zien. Als voorbeeld hebben wij de maatregel genoemd om bij schadebedragen tot € 40.000 niet naar een andere schadeoorzaak te zoeken.¹ Dit is geen verbetering van de positie van bewoners, maar een uitholling van het wettelijk bewijsvermoeden die vooral de zwaarst gedupeerden raakt. Wij vinden ook dat er één loket voor schadeafhandeling moet komen (het IMG) en één wijze van beoordelen (het wettelijk bewijsvermoeden). Immateriële schadevergoeding voor wachten op en onzekerheid door versterking moet goed geregeld zijn. In uw ontwerpbesluit erkent u nu dat het essentieel is om het IMG voldoende wettelijke regelruimte en financiën te geven. Het kabinet maakt andere overwegingen dan voorheen en stelt bewoners en hun belangen centraal. Vervolgens geeft u aan hoe u denkt dat de kabinetsmaatregelen uit Nij Begun daaraan bijdragen.

De kabinetsmaatregelen voor schadeafhandeling zijn echter allesbehalve een vereenvoudiging. U plaatst gedupeerden in hokjes en afhankelijk van het hokje is er een 'loket' dat een oplossing moet bieden.

- Voor reguliere schadeafhandeling is er het IMG. Het IMG krijgt ook de mogelijkheid om knelpunten buiten aansprakelijkheid van NAM op te lossen.
- Voor snelheid bij schades van meer dan € 60.000 moeten gedupeerden echter zijn bij een taskforce: voor Agro, Mkb en particulieren die al meerdere jaren wachten op duidelijkheid.
- Voor 'andersoortige zeer complexe situaties' moeten gedupeerden echter zijn bij de Commissie Bijzondere Situaties (CBS) of het Interventieteam Vastgelopen Situaties.
- Wanneer er sprake is van mestkelderproblematiek is het IMG weer bevoegd, maar dan moet er afgestemd worden met de specialisten bij het Agroprogramma van de NCG (zie maatregel 24 Nij Begun).

¹ Dit bedrag is verhoogd naar € 60.000 door het aannemen van een motie door de Tweede Kamer

Wanneer u de belangen van bewoners centraal stelt, is dit niet te begrijpen. De oplossing is in onze ogen eenvoudig: het IMG regelruimte en budget geven om de problemen op te lossen die redelijkerwijs niet voor rekening van bewoners moet blijven. Speciale programma's moeten niet ingezet worden om schade af te handelen, maar om de doelgroep perspectief te geven.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan dat door maatregel 6 uit Nij Begun (herhaalschade voorkomen met duurzaam schadeherstel) het budget voor duurzaam herstel verviervoudigt. Herhaalschade voorkomen valt volgens ons onder aansprakelijkheid en moet vergoed worden. Dit mag niet beperkt worden door budget.

Volgens u krijgen bewoners die nog steeds wachten op versterking € 2.500 voor geleden immateriële schade. Het punt dat wij in ons advies maken, is dat u de grootste oorzaak van geleden immateriële schade - wachten op en onzekerheid door versterking - nog niet geregeld hebt. U wilt nu - jaren later - een vergoeding geven aan gedupeerden die nog wachten terwijl u in het ontwerpbesluit ook aangeeft dat de beoordelingen in 2023 afgerond moeten zijn. U regelt de schadevergoeding wanneer (vrijwel) niemand voldoet aan uw criteria. U regelt niets voor diegenen die misschien nu niet meer wachten, maar dat wel hebben gedaan. Ook geeft u niet aan welke instantie bevoegd is om deze schade af te handelen. Het IMG vindt zichzelf niet bevoegd en de NCG heeft het niet geregeld. Wij blijven dit onacceptabel vinden.

U bent van mening dat u door de maatregelen 2, 3 en 22 uit Nij Begun deels tegemoetkomt aan ons advies om één loket voor mijnbouwschade te realiseren. Dat zijn wij niet met u eens. Maatregel 2 betreft het vastleggen in een Algemene maatregel van Bestuur (AmvB) van het gebied waar het wettelijk bewijsvermoeden van toepassing is. Dat is volgens u vergroot. U heeft het echter ook verkleind en daar gaat u aan voorbij. Korthedshalve verwijzen wij naar onze reactie op de ontwerp AmvB. Bovendien geldt hier het wettelijk bewijsvermoeden en dat is weerlegbaar en - juist in de gebieden die u binnen het effectgebied probeert te krijgen - ook weerlegd. Maatregel 3 (stoppen met onderzoek naar causaliteit bij schadeherstel tot € 60.000) geldt tenzij schade naar haar aard geen mijnbouwschade is. Dat is het geval volgens de onderzoeken die in de twee gebieden is gedaan die u onder het effectgebied wilt brengen. Dus onderbrengen onder het effectgebied betekent niet dat er dan ook schade vergoed zal worden. Maatregel 22 (nauwe samenwerking) is een procesmaatregel die van weinig betekenis is voor bewoners.

Mijnbouwschade is per definitie complexe materie. In theorie is de afhandeling van schade geregeld, maar in de praktijk hebben bewoners met te veel loketten en manieren van afhandelen te maken. Dit doet zich voor bij gestapelde mijnbouw, maar ook in situaties die niet vallen binnen de grens waar het wettelijk bewijsvermoeden van toepassing is. U gaat over normstelling, vergunningverlening en bent ook bij machte hier iets aan te veranderen. Wij vinden dat u dat ook moet doen.

Tot slot vinden wij het onbegrijpelijk dat wij als regio tot nu toe niet betrokken zijn bij de uitwerking van de kabinetsmaatregelen, althans niet op een manier dat we de uitwerking effectief kunnen beïnvloeden. U bent uiteraard verantwoordelijk voor de afhandeling van schade, maar wij zien de effecten wanneer maatregelen niet daadwerkelijk milder, menselijker en makkelijker zijn en hebben een beter beeld wat er nodig is.

Wij vinden dat u

22. het IMG voldoende wettelijke regelruimte en financiën moet geven om schade rechtvaardig en ruimhartig te vergoeden ook buiten de aansprakelijkheid van NAM;
23. het IMG de mogelijkheid moet geven om ook bij complexe en/of meervoudige schade een eenvoudige behandeling van de schademelding aan te bieden waarbij niet elke schade bediscussieerd wordt;
24. duurzaam herstel moet realiseren door onder meer funderingen van gebouwen te herstellen bij schadeafhandeling en versterking;
25. zorg moet dragen voor de realisatie van één loket voor mijnbouwschade in Groningen waarbij het wettelijk bewijsvermoeden wordt toegepast voor gebieden waar sprake is van (gestapelde) mijnbouwactiviteiten.

5. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning

5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging

Bewoners verwachten dat het Groningenveld op 1 oktober 2023 sluit en dat is ook nodig. U komt hier gedeeltelijk aan tegemoet door te bepalen dat in principe geen gas mag worden gewonnen in het komende gasjaar.

De problemen van onze inwoners op het gebied van de schadeafhandeling, versterking, de (mentale) gezondheid en de ervaren veiligheid zijn hiermee nog niet opgelost. Ook zorgt de onduidelijkheid in uw ontwerpbesluit voor de nodige zorgen en mogelijke maatschappelijke ontwrichting.

Doordat u geen duidelijke operationele strategie vaststelt, en geen daarop afgestemde SDRA uitvoert, is het voor onze bewoners niet duidelijk wat er precies gebeurt en wat de gevolgen zijn. Er zijn veel onzekere factoren zoals het vullingsniveau van de gasopslagen, het functioneren van de stikstofinstallatie in Zuidbroek, het aanbod van LNG en de geopolitieke ontwikkelingen. Door ontwikkelingen over deze risico's blijven onze inwoners in onzekerheid over het mogelijk weer starten van de gaswinning in Groningen. Het is van belang dat de maatschappelijke impact op bewoners écht zwaarder weegt dan leveringszekerheid en niet steeds afhangt van factoren die steeds wisselen en onzeker zijn. Wij vinden dat dit tot onzekerheid leidt onder onze inwoners en het herstel van vertrouwen niet bevordert. Alhoewel de gasopslagen Norg en Grijpskerk nu nodig zijn om gaswinning uit het Groningenveld te beëindigen, vinden wij het ook essentieel dat omwonenden van de gasopslagen perspectief krijgen op het sluiten van de gasopslagen. Daarnaast hebben wij in ons advies het belang benadrukt om aandacht te blijven besteden aan de (mentale) impact die de gaswinnings- en aardbevingsproblematiek heeft op de samenleving, en op jongeren in het bijzonder. We hebben u geadviseerd zich langdurig te committeren om de negatieve (mentale) impact van de gaswinnings- en aardbevingsproblematiek op de gedupeerden weg te nemen. We zijn blij te lezen dat u dit advies overneemt, dat het Kabinet zich langjarig wil committeren op welzijn en sociaal herstel en dat u hiervoor extra financiële middelen beschikbaar stelt voor gemeenten.

Hiermee doet u recht aan de adviezen van o.a. de Parlementaire Enquête Commissie, Gronings Perspectief, de Nationale Ombudsman en de Kinderombudsman. De voornemens in de kabinetsreactie Nij Begun vragen echter nog wel om een nadere uitwerking. Tot slot hebben we u geadviseerd de wetgeving die de sluiting van het Groningenveld vastlegt zo snel mogelijk in werking te laten treden. Het wettelijk vastleggen van de sluiting van het Groningenveld betekent voor onze inwoners zekerheid.

Wij vinden dat u

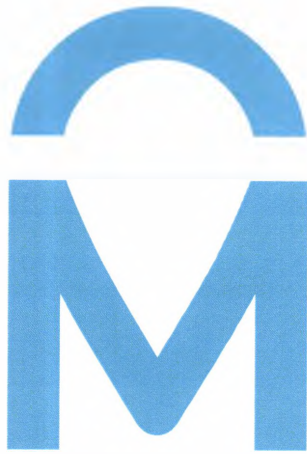
26. in het vaststellingsbesluit duidelijk moet aangeven welke operationele strategie u vaststelt;
27. omwonenden van de gasopslagen Norg en Grijskerk perspectief moet geven op het sluiten van de gasopslagen;
28. de voorgenomen inspanning om de negatieve (mentale) impact te verminderen, en het welzijn en het economisch perspectief van de regio te versterken samen met de regio nader uit moet werken;
29. de wet die de sluiting van het Groningenveld vastlegt zo snel mogelijk het wetgevingsproces moet laten doorlopen en in werking moet laten treden.

5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers

In uw ontwerpbesluit schrijft u dat uit het rapport van de Parlementaire Enquête blijkt dat de veiligheid van de Groningers lange tijd ondergeschikt is geweest aan de leveringszekerheid. In uw besluit om het Groningenveld per 1 oktober 2023 in principe te sluiten heeft u het risico op maatschappelijke ontwrichting door afsluiting van eindafnemers van laagcalorisch gas afgewogen. U geeft aan het risico op een capaciteitstekort te beperken, door o.a. de inwerkingtreding van de stikstofinstallatie in Zuidbroek en het afbouwen van de vraag naar laagcalorisch gas. Gezien de mogelijke maatschappelijke ontwrichting als gevolg van een tekort aan de beschikbaarheid van hoogcalorisch gas - wat geconverteerd wordt naar laagcalorisch gas - vinden wij dat u extra alternatieven moet onderzoeken om mogelijke tekorten op te kunnen vangen en zodat we niet meer afhankelijk hoeven te zijn van het Groningenveld.

Wij vinden dat u

30. voor de definitieve sluiting van het Groningenveld alternatieven moet inventariseren om risico's op te kunnen vangen van onderbrekingen van de

Pagina: 20 van 20
Datum: 1 augustus 2023
Zaak: 1232670

202302549

Onderwerp: Zienswijze op ontwerp vaststellingsbesluit
Groningenveld 2023-2024

beschikbaarheid van hoogcalorisch gas, zodat u niet terug hoeft te vallen op het Groningenveld.

Verzonden: 8/13/2023 1:13:51 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2023-2024
Achternaam: ██████████
Tussenvoegsel(s): ██████
Voorletters: █
Straat: Postbus
Huisnummer: 20000
Postcode: 9665 ZM
Woonplaats: Oude Pekela
Land: Nederland
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Overheid
(Mede) namens:
Organisatie: Gemeente Pekela

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Zie bijlage

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

Zie bijlage

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Gaswinning Groningen
Postbus 111
9200 AC Drachten

Uw kenmerk:
Zaaknummer:
Start zaak: 8 augustus 2023
Behandeld door: Fysiek
E-mail adres: info@pekela.nl
Tel. Nummer: 0597-617555
Datum: 8 augustus 2023
Bijlagen: 1
Verzenddatum: 9 augustus 2023

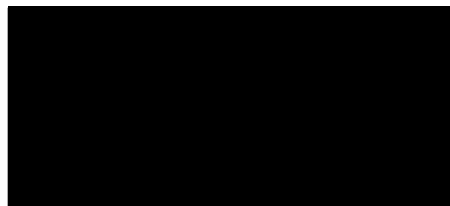
Betreft: zienswijze ontwerpvaststellingsbesluit gasjaar 2023/2024

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij ontvangt u onze zienswijze op het ontwerpvaststellingsbesluit 'Groningenveld voor het gasjaar 2023/2024' van 30 juni 2023. Voor deze zienswijze verwijzen wij u naar de bijlage.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Pekela,

Loco Burgemeester
Mevrouw E. van Klaveren

ZIENSWIJZE

op het ontwerp-vaststellingsbesluit Groningenveld
voor het gasjaar 2023/2024

Gemeente Pekela

8 augustus 2023

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Ontwerpbesluit is onvoldoende duidelijk.....	4
2.1 Onduidelijkheid over operationele strategie.....	4
2.2 Onduidelijkheid over waakvlamniveau	4
2.3 Onduidelijkheid over consequenties niet-slagen zomertest of niet beschikbaar zijn stikstoffabriek Zuidbroek of wijze van testen	5
3. Veiligheidsnorm 10^{-5} en tempo versterken gebouwen	6
3.1 Seismiciteit in relatie tot prognose.....	6
3.2 Monitoring na sluiting Groningenveld.....	6
3.3 Veiligheid industriële installaties.....	6
3.4 Een passende SDRA nodig	7
3.5 Zorg voor één set modelinstellingen	7
3.6 Toezeggingen nakomen.....	7
3.7 Versterkingsprogramma nog niet volledig	8
3.8 Volwaardige beoordeling voor onveilige gebouwen.....	8
3.9 Gebouwen buiten de scope moeten gegarandeerd veilig zijn	9
3.10 Uitvoering versterking moet reëel zijn	9
4 Schade.....	11
5. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning.....	13
5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging	13
5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers	14

1. Inleiding

Op 30 juni 2023 heeft u het ontwerp-vaststellingsbesluit gaswinning Groningenveld 2023-2024 (ontwerpbesluit) ter inzage gelegd.

U heeft NAM naar aanleiding van de raming van Groningen Transport Services (GTS) van 31 januari 2023 gevraagd om drie operationele strategieën vast te stellen:

1. Alle productieclusters sluiten op 1 oktober 2023; productie is 0 Nm³;
2. Elf productieclusters beschikbaar op waakvlamniveau; productie is 3,2 miljard Nm³;
3. Vijf productieclusters beschikbaar op waakvlamniveau; productie is 1,5 miljard Nm³.

Voor elke operationele strategie is door TNO een Seismische Risico- en Dreigingsanalyse (SDRA) opgesteld. Aanvullend heeft TNO weer een zogenaamde 'gevoeligheidsanalyse' uitgevoerd.

Op 30 mei 2023 hebben wij u geadviseerd om operationele strategie 1 vast te stellen, dat wil zeggen alle productieclusters sluiten en een productieniveau van 0 Nm³.

U stelt in u ontwerpbesluit vast dat in het gasjaar 2023-2024 in beginsel geen gas uit het Groningenveld wordt gewonnen. Alleen een temperatuur van -6,5 °C of kouder kan er komend gasjaar nog voor zorgen dat elf productieclusters op waakvlamniveau gebracht moeten worden. Ontwikkelingen als afbouw van levering aan het buitenland of geopolitiek hebben geen invloed op de sluiting van het Groningenveld.

In het geval het Groningenveld op waakvlamniveau wordt gebracht dient het veld ook als back up en mag in uitzonderlijke situaties maximaal 1,5 Nm³ worden gewonnen. Deze optie test u in de zomer van 2023.

U heeft in het bestuurlijk overleg van 12 juli 2023 aangegeven dat het feit dat het Kabinet is gevallen geen invloed zal hebben op de voortgang van de aanpak van het Kabinet voor Groningen en in voorliggend geval de beëindiging van de winning en de sluiting van het Groningenveld. Dit zal onverminderd doorgaan.

Wij zien in uw ontwerpbesluit nog een aantal punten die aanleiding geven om toch een zienswijze in te dienen

2. Ontwerpbesluit is onvoldoende duidelijk

2.1 Onduidelijkheid over operationele strategie

U moet op grond van artikel 52d, lid 1 Mijnbouwwet een operationele strategie vaststellen. Dat kan onder voorwaarden ook een gewijzigde operationele strategie zijn (lid 4). Het is onduidelijk welke operationele strategie u vaststelt.

In artikel 1 van het ontwerpbesluit stelt u vast dat NAM overeenkomstig de operationele strategie gas moet winnen en dat de operationele strategie van 14 april 2023 onderdeel uitmaakt van het besluit. NAM heeft echter niet één, maar op uw verzoek drie operationele strategieën opgesteld. Door uw formulering in artikel 1 stelt u drie strategieën vast. De bedoeling is echter dan geen van de drie strategieën wordt vastgesteld, maar een variant van operationele strategie 1 (geen winning). Dit moet volstrekt duidelijk worden vastgelegd. Uiteindelijk is dit immers het besluit waar NAM zich als houder van de winningsvergunning aan moet houden.

Wij vinden dat u:

1. de operationele strategie duidelijk moet vaststellen.

2.2 Onduidelijkheid over waakvlamniveau

In uw ontwerpbesluit bestaat ruimte voor onduidelijkheid over de condities waaronder een of meerdere productieclusters op waakvlamniveau worden gebracht en wat volgens u waakvlam niveau precies is.

1. **Wanneer krijgt NAM een signaal dat ze een of meer productieclusters op waakvlam moeten zetten?** De door u gekozen formulering brengt veel onzekerheden met zich mee: wat is het algemeen bericht van KNMI, is dat veertien dagen van tevoren zo zeker dat gesproken kan worden over een temperatuur die er *zal zijn*, is dat veertien dagen van tevoren al gecorrigeerd met windsnelheid, wat is waakvlam?
De maximale hoogte van het waakvlamniveau is niet bepaald en uit de formulering van artikel 2, lid 2 blijkt ook niet dat NAM de productieclusters op waakvlamniveau moet brengen, alleen dat NAM dat kan. Wij gaan er dan vanuit dat het alle clusters betreft die in artikel 3 worden benoemd, inclusief de satelliet-clusters.
2. **Wat is het signaal precies?**
3. **Welk cluster wordt dan op waakvlamniveau gebracht? En hoe wordt dat bepaald?**
4. **Hoe verhoudt dit besluit zich tot het besluit om in theorie 11 clusters te kunnen gebruiken in plaats van 5? Hoe gaat u om met de 6 clusters die op 1 april 2023 buitengebruik zijn gesteld?**

Ook motiveert u in uw besluit niet waarom het nodig is om 11 productieclusters naar waakvlamniveau te brengen bij een temperatuur van -6,5 °C of kouder terwijl Gasunie Transport Services (GTS) in zijn brief van 26 mei 2023 aangeeft dat ook volstaan kan worden met 5 productieclusters bij een temperatuur van -6,5 °C.

Wij vinden dat u

2. Operationele strategie 1 moet vaststellen;
3. indien u dat niet doet de condities waaronder NAM de productieclusters op het waakvlamniveau moet brengen, duidelijk moet bepalen en ook moet definiëren wat u verstaat onder waakvlamniveau;
4. in dat geval bovendien moet motiveren waarom er 11 productieclusters nodig zijn in plaats van 5 bij een temperatuur van $-6,5^{\circ}\text{C}$.

2.3 Onduidelijkheid over consequenties niet-slagen zomertest of niet beschikbaar zijn stikstoffabriek Zuidbroek of wijze van testen

Uw scenario om de productieclusters alleen te activeren bij een verwachte temperatuur van $-6,5^{\circ}\text{C}$ moet nog getest worden in de zomer en is ook afhankelijk van het functioneren van de stikstoffabriek op 1 oktober 2023. Uw besluit biedt echter geen duidelijkheid over de vraag welke operationele strategie wordt vastgesteld wanneer de zomertest anders verloopt dan u verwacht of wanneer de stikstoffabriek toch niet beschikbaar is op 1 oktober 2023. Dat maakt het ook voor ons en onze inwoners moeilijk om te reageren op het ontwerpbesluit.

Ook blijkt uit uw ontwerpbesluit niet hoe het testen verloopt en welke cluster(s) getest wordt/worden. Worden bij het testen alle 11 clusters opgestart? Of worden alleen de 6 clusters die sinds 1 april 2023 buitenwerking zijn gesteld, opgestart? Of worden deze 6 buitenwerking gestelde clusters afwisselend getest?

In het definitieve besluit zult u het resultaat van de zomertest verwerken.

Wij vinden dat u

5. in uw besluit duidelijk moet maken welke operationele strategie u vaststelt wanneer de condities (zomertest en stikstoffabriek Zuidbroek) niet gerealiseerd worden.

3. Veiligheidsnorm 10^{-5} en tempo versterken gebouwen

3.1 Seismiciteit in relatie tot prognose

Zoals u aangeeft in uw ontwerpbesluit is het aantal werkelijke aardbevingen met een magnitude van 1,5 M of meer aan de bovengrens van de onzekerheidsmarge. KNMI stelt dat de prognostische afname waarschijnlijk minder snel zal gaan dan TNO aanneemt. SodM doet hier onderzoek naar, maar de onderzoeksresultaten zijn vermoedelijk niet beschikbaar voordat u een definitief besluit neemt.

Wij vinden dat u

6. in het vaststellingsbesluit de bovengrens van de onzekerheidsmarge mee moet wegen in het besluit en operationele strategie 1 moet vaststellen;
7. aan moet geven hoe u omgaat met te verwachten seismiciteit als blijkt dat u toch gas moet winnen uit het Groningenveld bij koude omstandigheden of (technische) noodzaak.

3.2 Monitoring na sluiting Groningenveld

In uw ontwerpbesluit geeft u terecht aan dat ook wanneer er geen gas meer gewonnen wordt uit het Groningenveld, de zorg- en monitoringsplicht blijven bestaan. Voor bewoners is het van essentieel belang de garantie te krijgen dat monitoren geen verkapte gaswinning is. De putten moeten daarom zodanig gesloten worden dat monitoren geborgd is terwijl gaswinning niet meer mogelijk is.

Wij vinden dat u

8. in uw vaststellingsbesluit duidelijk moet maken dat monitoren los staat van gaswinning.

3.3 Veiligheid industriële installaties

Uit het advies van het Adviescollege Veiligheid Groningen (ACVG) blijkt dat industrie erop geanticipeerd heeft dat op 1 oktober 2023 tijdvak 6 wordt toegepast bij de beoordeling of gebouwen voldoen aan de veiligheidsnorm en welke maatregelen nodig zijn. Het ACVG adviseert echter om tijdvak 5 toe te passen met de mogelijkheid van maatwerk.

Wij verwachten in uw vaststellingsbesluit een actualisatie aan te treffen, wat betreft de veiligheid van industriële installaties in onze provincie

Wij vinden dat u

9. in het definitieve vaststellingsbesluit uw motivering voor wat betreft industrie moet actualiseren.

3.4 Een passende SDRA nodig

U gaat uit van een variant op operationele strategie 1 met een aantal onzekerheden. Zo kan het zijn dat de zeer uitzonderlijke situaties zich gaan voordoen, ook is het mogelijk dat uit de testen van NAM en GTS blijkt dat snel genoeg opschakelen niet mogelijk is. In feite betekent dit dat u kiest voor een variant waarvoor geen wettelijk verplichte Seismische Dreiging en Risico Analyse (SDRA) beschikbaar is. Daarom vinden wij dat u een SDRA moet laten uitvoeren die past bij het besluit dat u voornemens bent te nemen.

Wij vinden dat u

10. een SDRA moet laten opstellen en uitvoeren die aansluit op het voorgenomen besluit van 0 Nm³ met een opschalingsmogelijkheid.

3.5 Zorg voor één set modelinstellingen

In uw ontwerpbesluit gaat u uit van een SDRA die hoort bij een gesloten gasveld (0 Nm³ en geen opschaling mogelijk). Uit deze SDRA blijkt dat er toch nog enkele honderden gebouwen zijn met een (licht) verhoogd risicoprofiel. Deze zijn grotendeels al in beeld bij de NCG. Voor de adressen die nog niet in beeld zijn (8 op basis van de door u opgegeven modelinstellingen en 22 op basis van de gevoeligheidsanalyse van TNO) geeft u NCG de opdracht om deze alsnog aan de werkvoorraad toe te voegen.

Wij blijven het niet wenselijk vinden dat er met twee versies van modelinstellingen wordt gewerkt; de door u opgegeven instellingen en de instellingen die TNO vanuit wetenschappelijk inzichten uitvoert. Ook in dit geval vinden wij dat zekerheid boven alles gaat. Wij hebben u daarom meermaals geadviseerd om de modelinstellingen van TNO over te nemen en te bewerkstelligen dat er één set van modelinstellingen komt waarop de SDRA gebaseerd wordt.

Wij vinden dat u

11. moet zorgen dat de modelinstellingen zoals geadviseerd door TNO worden gereviewd en toegevoegd worden aan het basismodel van de SDRA zodat er in het vervolg geen verschil in uitkomst meer is;
12. er voor moet zorgen dat de gebouwen die uit de SDRA behorende bij het vaststellingsbesluit komen voortvarend worden toegevoegd aan het versterkingsprogramma, niet via het LOOV-programma.

3.6 Toezeggingen nakomen

Afgelopen jaar hebben de regionale overheden een beroepsprocedure opgestart toen bleek dat bij het vaststellingsbesluit 2022-2023 geen passende SDRA-berekening was gemaakt. U heeft toen alsnog een passende SDRA laten uitvoeren en in een Kamerbrief (d.d. 22 november 2022) toegezegd de gebouwen die hieruit zouden komen en nog niet aan het versterkingsprogramma waren toegevoegd, alsnog te laten beoordelen door de NCG. Helaas moeten wij constateren dat begin juli 2023, dus meer dan een half jaar na uw toezegging, de desbetreffende gebouwen nog steeds niet in het versterkingsprogramma zijn opgenomen door de NCG. Daarmee kunnen deze gebouwen nog niet meegewogen worden in de prioritering van de beoordelingen. Wij hebben u hier in ons advies van 30 mei 2023 ook al op gewezen.

Wij vinden dat u

13. uw toezeggingen moet nakomen en de gebouwen die voort zijn gekomen uit SDRA's van voorgaande jaren (inclusief die van gasjaar 2022-2023) ook daadwerkelijk toe moet laten voegen aan het versterkingsprogramma, niet via het LOOV-programma.

3.7 Versterkingsprogramma nog niet volledig

In uw ontwerpbesluit concludeert u dat het aannemelijk is dat gebouwen die daadwerkelijk niet aan de veiligheidsnorm voldoende in beeld zijn. Dat zijn wij niet met u eens.

Uit het onderzoek dat het Adviescollege Veiligheid Groningen (ACVG) onlangs heeft gedaan naar de veiligheid buiten de versterkingsscope, blijkt dat ook buiten de ruim 27.000 adressen die in het versterkingsprogramma zijn opgenomen, adressen bestaan die niet aan de veiligheidsnorm voldoen. U geeft aan dat u de conclusies van het ACVG volgt. Wij vinden dat u in uw besluit ook expliciet moet aangegeven tot welke concrete acties dit dan leidt.

Daarnaast doet TNO-onderzoek naar risico's voor gebouwen op wierden waar wellicht ook nog adressen uit voortkomen die aan het versterkingsprogramma toegevoegd moeten worden.

Ook blijkt steeds dat een geringe wijziging in een model leidt tot grote veranderingen in het aantal gebouwen dat beoordeeld moet worden. Dat blijkt uit de gevoeligheidsanalyse van TNO, maar ook uit het advies van het ACVG over het toepassen van tijdvak 6. Tot slot blijkt dat de werkelijkheid zich anders gedraagt dan de prognose, bijvoorbeeld bij prognose van het aantal bevingen met een magnitude van 1,5 M of meer.

De situatie is nog niet zo dat we kunnen zeggen dat de gebouwen die in het versterkingsprogramma beoordeeld moeten worden op veiligheid voldoende in beeld zijn. De doorlooptijd staat daarmee ook niet vast

Wij vinden dat u

14. concrete acties moet verbinden aan de uitkomsten van het onderzoek van het ACVG naar de veiligheid buiten de scope en deze acties in uw vaststellingsbesluit moet betrekken;
15. rekening moet houden met een grotere versterkingsopgave en een langere doorlooptijd.

3.8 Volwaardige beoordeling voor onveilige gebouwen

Bovendien blijkt uit het onderzoek van het ACVG dat de NCG in het verleden adressen die uit de aanvullende SDRA's kwamen via het programma Loket Opname op Verzoek (LOOV) liet instromen. In de praktijk betekent dit dat een adres met een (licht) verhoogd risicoprofiel eerst globaal wordt bekeken alvorens deze wel of niet aan het versterkingsprogramma wordt toegevoegd. Dat is in onze ogen (en dat van het ACVG) een oneigenlijke werkwijze. Wij vinden dat alle adressen die voortkomen uit een SDRA een volwaardige beoordeling behoren te krijgen.

Wij vinden dat u

16. in uw vaststellingsbesluit moet aangeven dat alle adressen die voortkomen uit een SDRA een volwaardige beoordeling krijgen.

3.9 Gebouwen buiten de scope moeten gegarandeerd veilig zijn

Gebouwen worden opgenomen in het versterkingsprogramma op basis van wetenschappelijke inzichten en modellen. Maar dat moet dan betekenen dat de gebouwen die niet in het versterkingsprogramma zijn opgenomen, veilig zijn. Echter die garantie hebben we tot nu toe niet gekregen. Om zeker te zijn dat we met de juiste scope bezig zijn zou veiligstellen van alle woningen in het aardbevingsgebied de enige garantie zijn. Wij voorzien dat aspirant-kopers van gebouwen in het gebied willen weten of de woning veilig is. Een opname in de werkvoorraad van de NCG, of het ontbreken daarvan, is dan onvoldoende garantie.

Wij vinden dat u

17. moet garanderen dat gebouwen die niet in het versterkingsprogramma zijn of worden opgenomen voldoen aan de veiligheidsnorm.

3.10 Uitvoering versterking moet reëel zijn

Het versterkingsprogramma is primair een veiligheidsprogramma. De periode waarbinnen eigenaren en bewoners in onzekerheid leven over de veiligheid van hun woning of bedrijf moet zo kort mogelijk zijn. Dat geldt ook voor de periode waarin een eventuele onveilige situatie bestaat. Tegelijkertijd is een belangrijke conclusie uit het rapport van de Parlementaire Enquête Commissie Aardgaswinning Groningen dat de versterking tot op heden te veel techniek gedreven was en te weinig bewoners gericht.

De NCG heeft van u de opdracht gekregen om voor 2024 alle adressen in het versterkingsprogramma te hebben beoordeeld en in 2028 het versterkingsprogramma af te ronden. Met de huidige voortgang wordt deze doelstelling niet gehaald. Dat concludeert Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) in haar jaarlijkse voortgangsrapportage (d.d. 4 juli 2023). SodM geeft aan dat de versterkingsopgave de benodigde versnelling nog onvoldoende laat zien. Om de versterking in 2028 af te kunnen ronden moet de "productie" met een factor drie omhoog. SodM stelt dat als niet direct wordt overgegaan tot het nemen van passende maatregelen de afronding van de versterking in 2028 in gevaar komt.

Onze eigen bevindingen zijn dat er absoluut voortgang wordt geboekt door de NCG. In een aantal gemeenten neemt het aantal beoordelingen toe en het aantal gebouwen dat op norm wordt verklaard neemt toe, terwijl er ook op steeds meer plekken daadwerkelijke versterking plaatsvindt. Maar dat gebeurt nog niet in het tempo dat nodig is. Bovendien zien we ook telkens dat de realiteit ons inhaalt. Zo bleek een deel van de typologisch op norm verklaarde adressen toch niet aan de veiligheidsnorm te voldoen en hebben zowel de typologieaanpak als de praktijkaanpak 2.0 meer uitval dan vooraf gedacht. Wij zien dus onvoldoende voortgang om optimisme over de planning te rechtvaardigen.

Bovendien zien we enerzijds dat de 50 kabinetsmaatregelen impact kunnen hebben op de planning van de NCG en anderzijds dat de invulling van deze maatregelen dusdanig wordt gedaan dat deze de planning van de NCG zo weinig mogelijk beïnvloeden. Het al te rigide vasthouden aan een deadline kan leiden tot negatieve effecten voor onze inwoners. Door het vasthouden aan een, in onze ogen, niet realistische deadline van 2028 zien we dat de aanbevelingen van de enquêtecommissie nu al onder druk staan.

Wij vinden dat u in uw totale overwegingen, dus zowel ten aanzien van de keuzes die direct samenhangen met het vaststellingsbesluit, maar ook besluiten die voortkomen uit het rapport van de Parlementaire Enquête Commissie (en de vertaling naar maatregelen in Nij Begun) telkens de balans

moet zoeken tussen enerzijds snelheid en anderzijds zorgvuldigheid en menselijkheid. Het loslaten van de deadline van 2028 als dogma waar vanuit alles wordt bepaald zou hierbij kunnen helpen.

Wij vinden dat u

18. NCG de opdracht moet geven een planning voor het vervolg van de versterking op te stellen die gebaseerd is op realisme zonder onhaalbare deadlines;
19. tegelijkertijd de NCG alle mogelijkheden moet bieden om de capaciteit voor beoordelen en versterken zoveel mogelijk te vergroten;
20. de voorgestelde maatregelen in Nij Begun goed en ruimhartig moet uitwerken en invoeren, en dat deze niet ingeperkt moeten worden vanwege het rigide vasthouden aan de deadline van 2028.

4 Schade

In ons advies hebben wij opnieuw aangegeven dat het noodzakelijk is om het IMG voldoende wettelijke regelruimte en financiën te geven zodat het IMG problemen kan oplossen die redelijkerwijs niet voor rekening van bewoners horen te blijven, ook als dat buiten aansprakelijkheid van NAM valt. Wij hebben in het bijzonder aandacht gevraagd voor bewoners in de kern van het gebied. Juist zij moeten ontzorgd worden en kunnen rekenen op een eenvoudige schadeafhandeling. De kabinetsmaatregelen in Nij Begun laten volgens ons te veel aansprakelijkheids- en systeemdenken zien. Als voorbeeld hebben wij de maatregel genoemd om bij schadebedragen tot € 40.000 niet naar een andere schadeoorzaak te zoeken.¹ Dit is geen verbetering van de positie van bewoners, maar een uitholling van het wettelijk bewijsvermoeden die vooral de zwaarst gedupeerden raakt. Wij vinden ook dat er één loket voor schadeafhandeling moet komen (het IMG) en één wijze van beoordelen (het wettelijk bewijsvermoeden). Immateriële schadevergoeding voor wachten op en onzekerheid door versterking moet goed geregeld zijn.

In uw ontwerpbesluit erkent u nu dat het essentieel is om het IMG voldoende wettelijke regelruimte en financiën te geven. Het kabinet maakt andere overwegingen dan voorheen en stelt bewoners en hun belangen centraal. Vervolgens geeft u aan hoe u denkt dat de kabinetsmaatregelen uit Nij Begun daaraan bijdragen.

De kabinetsmaatregelen voor schadeafhandeling zijn echter allesbehalve een vereenvoudiging. U plaatst gedupeerden in hokjes en afhankelijk van het hokje is er een 'loket' dat een oplossing moet bieden.

- Voor reguliere schadeafhandeling is er het IMG. Het IMG krijgt ook de mogelijkheid om knelpunten buiten aansprakelijkheid van NAM op te lossen.
- Voor snelheid bij schades van meer dan € 60.000 moeten gedupeerden echter zijn bij een taskforce: voor Agro, Mkb en particulieren die al meerdere jaren wachten op duidelijkheid.
- Voor 'andersoortige zeer complexe situaties' moeten gedupeerden echter zijn bij de Commissie Bijzondere Situaties (CBS) of het Interventieteam Vastgelopen Situaties.
- Wanneer er sprake is van mestkelderproblematiek is het IMG weer bevoegd, maar dan moet er afgestemd worden met de specialisten bij het Agroprogramma van de NCG (zie maatregel 24 Nij Begun).

Wanneer u de belangen van bewoners centraal stelt, is dit niet te begrijpen. De oplossing is in onze ogen eenvoudig: het IMG regelruimte en budget geven om de problemen op te lossen die redelijkerwijs niet voor rekening van bewoners moet blijven. Speciale programma's moeten niet ingezet worden om schade af te handelen, maar om de doelgroep perspectief te geven.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan dat door maatregel 6 uit Nij Begun (herhaalschade voorkomen met duurzaam schadeherstel) het budget voor duurzaam herstel verviervoudigt. Herhaalschade voorkomen valt volgens ons onder aansprakelijkheid en moet vergoed worden. Dit mag niet beperkt worden door budget.

Volgens u krijgen bewoners die nog steeds wachten op versterking € 2.500 voor geleden immateriële schade. Het punt dat wij in ons advies maken, is dat u de grootste oorzaak van geleden immateriële schade – wachten op en onzekerheid door versterking – nog niet geregeld hebt. U wilt nu – jaren later – een vergoeding geven aan gedupeerden die nog wachten terwijl u in het ontwerpbesluit ook aangeeft dat de beoordelingen in 2023 afgerond moeten zijn. U regelt de schadevergoeding wanneer (vrijwel) niemand voldoet aan uw criteria. U regelt niets voor diegenen die misschien nu niet meer

¹ Dit bedrag is verhoogd naar € 60.000 door het aannemen van een motie door de Tweede Kamer

wachten, maar dat wel hebben gedaan. Ook geeft u niet aan welke instantie bevoegd is om deze schade af te handelen. Het IMG vindt zichzelf niet bevoegd en de NCG heeft het niet geregeld. Wij blijven dit onacceptabel vinden.

U bent van mening dat u door de maatregelen 2, 3 en 22 uit Nij Begun deels tegemoetkomt aan ons advies om één loket voor mijnbouwschade te realiseren. Dat zijn wij niet met u eens. Maatregel 2 betreft het vastleggen in een Algemene maatregel van Bestuur (AmvB) van het gebied waar het wettelijk bewijsvermoeden van toepassing is. Dat is volgens u vergroot. U heeft het echter ook verkleind en daar gaat u aan voorbij. Kortheidshalve verwijzen wij naar onze reactie op de ontwerp AmvB. Bovendien geldt hier het wettelijk bewijsvermoeden en dat is weerlegbaar en – juist in de gebieden die u binnen het effectgebied probeert te krijgen – ook weerlegd. Maatregel 3 (stoppen met onderzoek naar causaliteit bij schadeherstel tot € 60.000) geldt tenzij schade naar haar aard geen mijnbouwschade is. Dat is het geval volgens de onderzoeken die in de twee gebieden is gedaan die u onder het effectgebied wilt brengen. Dus onderbrengen onder het effectgebied betekent niet dat er dan ook schade vergoed zal worden. Maatregel 22 (nauwe samenwerking) is een procesmaatregel die van weinig betekenis is voor bewoners.

Mijnbouwschade is per definitie complexe materie. In theorie is de afhandeling van schade geregeld, maar in de praktijk hebben bewoners met te veel loketten en manieren van afhandelen te maken. Dit doet zich voor bij gestapelde mijnbouw, maar ook in situaties die niet vallen binnen de grens waar het wettelijk bewijsvermoeden van toepassing is. U gaat over normstelling, vergunningverlening en bent ook bij machte hier iets aan te veranderen. Wij vinden dat u dat ook moet doen.

Tot slot vinden wij het onbegrijpelijk dat wij als regio tot nu toe niet betrokken zijn bij de uitwerking van de kabinetsmaatregelen, althans niet op een manier dat we de uitwerking effectief kunnen beïnvloeden. U bent uiteraard verantwoordelijk voor de afhandeling van schade, maar wij zien de effecten wanneer maatregelen niet daadwerkelijk milder, menselijker en makkelijker zijn en hebben een beter beeld wat er nodig is.

Wij vinden dat u

21. het IMG voldoende wettelijke regelruimte en financiën moet geven om schade rechtvaardig en ruimhartig te vergoeden ook buiten de aansprakelijkheid van NAM;
22. het IMG de mogelijkheid moet geven om ook bij complexe en/of meervoudige schade een eenvoudige behandeling van de schademelding aan te bieden waarbij niet elke schade bediscussieerd wordt;
23. duurzaam herstel moet realiseren door onder meer funderingen van gebouwen te herstellen bij schadeafhandeling en versterking;
24. zorg moet dragen voor de realisatie van één loket voor mijnbouwschade in Groningen waarbij het wettelijk bewijsvermoeden wordt toegepast voor gebieden waar sprake is van (gestapelde) mijnbouwactiviteiten.

5. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning

5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging

Bewoners verwachten dat het Groningenveld op 1 oktober 2023 sluit en dat is ook nodig. U komt hier gedeeltelijk aan tegemoet door te bepalen dat in principe geen gas mag worden gewonnen in het komende gasjaar.

De problemen van onze inwoners op het gebied van de schadeafhandeling, versterking, de (mentale) gezondheid en de ervaren veiligheid zijn hiermee nog niet opgelost. Ook zorgt de onduidelijkheid in uw ontwerpbesluit voor de nodige zorgen en mogelijke maatschappelijke ontwrichting.

Doordat u geen duidelijke operationele strategie vaststelt, en geen daarop afgestemde SDRA uitvoert, is het voor onze bewoners niet duidelijk wat er precies gebeurt en wat de gevolgen zijn. Er zijn veel onzekere factoren zoals het vullingsniveau van de gasopslagen, het functioneren van de stikstofinstallatie in Zuidbroek, het aanbod van LNG en de geopolitieke ontwikkelingen. Door ontwikkelingen over deze risico's blijven onze inwoners in onzekerheid over het mogelijk weer starten van de gaswinning in Groningen. Het is van belang dat de maatschappelijke impact op bewoners écht zwaarder weegt dan leveringszekerheid en niet steeds afhangt van factoren die steeds wisselen en onzeker zijn. Wij vinden dat dit tot onzekerheid leidt onder onze inwoners en het herstel van vertrouwen niet bevordert. Alhoewel de gasopslagen Norg en Grijpskerk nu nodig zijn om gaswinning uit het Groningenveld te beëindigen, vinden wij het ook essentieel dat omwonenden van de gasopslagen perspectief krijgen op het sluiten van de gasopslagen.

Daarnaast hebben wij in ons advies het belang benadrukt om aandacht te blijven besteden aan de (mentale) impact die de gaswinnings- en aardbevingsproblematiek heeft op de samenleving, en op jongeren in het bijzonder. We hebben u geadviseerd zich langdurig te committeren om de negatieve (mentale) impact van de gaswinnings- en aardbevingsproblematiek op de gedupeerden weg te nemen. We zijn blij te lezen dat u dit advies overneemt, dat het Kabinet zich langjarig wil committeren op welzijn en sociaal herstel en dat u hiervoor extra financiële middelen beschikbaar stelt voor gemeenten. Hiermee doet u recht aan de adviezen van o.a. de Parlementaire Enquête Commissie, Gronings Perspectief, de Nationale Ombudsman en de Kinderombudsman. De voornemens in de kabinetsreactie Nij Begun vragen echter nog wel om een nadere uitwerking.

Tot slot hebben we u geadviseerd de wetgeving die de sluiting van het Groningenveld vastlegt zo snel mogelijk in werking te laten treden. Het wettelijk vastleggen van de sluiting van het Groningenveld betekent voor onze inwoners zekerheid.

Wij vinden dat u

25. in het vaststellingsbesluit duidelijk moet aangeven welke operationele strategie u vaststelt;
26. omwonenden van de gasopslagen Norg en Grijpskerk perspectief moet geven op het sluiten van de gasopslagen;
27. de voorgenomen inspanning om de negatieve (mentale) impact te verminderen, en het welzijn en het economisch perspectief van de regio te versterken samen met de regio nader uit moet werken;
28. de wet die de sluiting van het Groningenveld vastlegt zo snel mogelijk het wetgevingsproces moet laten doorlopen en in werking moet laten treden.

5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers

In uw ontwerpbesluit schrijft u dat uit het rapport van de Parlementaire Enquête blijkt dat de veiligheid van de Groningers lange tijd ondergeschikt is geweest aan de leveringszekerheid. In uw besluit om het Groningenveld per 1 oktober 2023 in principe te sluiten heeft u het risico op maatschappelijke ontwrichting door afsluiting van eindafnemers van laagcalorisch gas afgewogen. U geeft aan het risico op een capaciteitstekort te beperken, door o.a. de inwerkingtreding van de stikstofinstallatie in Zuidbroek en het afbouwen van de vraag naar laagcalorisch gas. Gezien de mogelijke maatschappelijke ontwrichting als gevolg van een tekort aan de beschikbaarheid van hoogcalorisch gas – wat geconverteerd wordt naar laagcalorisch gas – vinden wij dat u extra alternatieven moet onderzoeken om mogelijke tekorten op te kunnen vangen en zodat we niet meer afhankelijk hoeven te zijn van het Groningenveld.

Wij vinden dat u

29. voor de definitieve sluiting van het Groningenveld alternatieven moet inventariseren om risico's op te kunnen vangen van onderbrekingen van de beschikbaarheid van hoogcalorisch gas, zodat u niet terug hoeft te vallen op het Groningenveld.

Verzonden: 8/13/2023 1:15:37 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2023-2024
Achternaam: [REDACTED]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [REDACTED]
Straat: Postbus
Huisnummer: 15
Postcode: 9900 AA
Woonplaats: Appingedam
Land: Nederland
Telefoonnummer: [REDACTED]
E-mailadres:
Als: Overheid
(Mede) namens:
Organisatie: Gemeente Eemsdelta

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Zie bijlage

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

Zie bijlage

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
 Bureau Energieprojecten/Inspraakpunt Gaswinning Groningen
 Postbus 111
 9200 AC DRACHTEN

DATUM	7 augustus 2023	VERZONDEN OP	09 AUG. 2023
ONS KENMERK	Z/23/386296/DOC-23437663	CONTACTPERSOON	[REDACTED]
UW KENMERK		CONTACTGEGEVENS	[REDACTED]
ONDERWERP	Ontwerp-vaststellingsbesluit-Gaswinning-Groningen-Vaststellingsbesluit-2023-2024		

Geachte heer Vijlbrief,

Bijgevoegd vindt u de zienswijze van de gemeente Eemsdelta over het voorgenomen vaststellingsbesluit met betrekking tot de operationele strategie voor gaswinning uit het Groningenveld in het gasjaar 2023-2024. We hebben dit advies in regionaal verband opgesteld en integraal overgenomen.

Hoogachtend,
 college van burgemeester en wethouders gemeente Eemsdelta,

[REDACTED]
 Jan Menninga
 loco-burgemeester

ZIENSWIJZE

op het ontwerp-vaststellingsbesluit Groningenveld
voor het gasjaar 2023/2024

Naam organisatie

GEMEENTE EEMSDDELTA

Datum

3 augustus 2023

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Ontwerpbesluit is onvoldoende duidelijk.....	4
2.1 Onduidelijkheid over operationele strategie.....	4
2.2 Onduidelijkheid over waakvlamniveau	4
2.3 Onduidelijkheid over consequenties niet-slagen zomertest of niet beschikbaar zijn stikstoffabriek Zuidbroek of wijze van testen	5
3. Veiligheidsnorm 10^{-5} en tempo versterken gebouwen	6
3.1 Seismiciteit in relatie tot prognose.....	6
3.2 Monitoring na sluiting Groningenveld.....	6
3.3 Veiligheid industriële installaties.....	6
3.4 Een passende SDRA nodig	7
3.5 Zorg voor één set modelinstellingen	7
3.6 Toezeggingen nakomen.....	7
3.7 Versterkingsprogramma nog niet volledig	8
3.8 Volwaardige beoordeling voor onveilige gebouwen	8
3.9 Gebouwen buiten de scope moeten gegarandeerd veilig zijn	9
3.10 Uitvoering versterking moet reëel zijn	9
4 Schade.....	11
5. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning.....	13
5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging	13
5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers	14

1. Inleiding

Op 30 juni 2023 heeft u het ontwerp-vaststellingsbesluit gaswinning Groningenveld 2023-2024 (ontwerpbesluit) ter inzage gelegd.

U heeft NAM naar aanleiding van de raming van Groningen Transport Services (GTS) van 31 januari 2023 gevraagd om drie operationele strategieën vast te stellen:

1. Alle productieclusters sluiten op 1 oktober 2023; productie is 0 Nm³;
2. Elf productieclusters beschikbaar op waakvlamniveau; productie is 3,2 miljard Nm³;
3. Vijf productieclusters beschikbaar op waakvlamniveau; productie is 1,5 miljard Nm³.

Voor elke operationele strategie is door TNO een Seismische Risico- en Dreigingsanalyse (SDRA) opgesteld. Aanvullend heeft TNO weer een zogenaamde 'gevoeligheidsanalyse' uitgevoerd.

Op 30 mei 2023 hebben wij u geadviseerd om operationele strategie 1 vast te stellen, dat wil zeggen alle productieclusters sluiten en een productieniveau van 0 Nm³.

U stelt in u ontwerpbesluit vast dat in het gasjaar 2023-2024 in beginsel geen gas uit het Groningenveld wordt gewonnen. Alleen een temperatuur van -6,5 °C of kouder kan er komend gasjaar nog voor zorgen dat elf productieclusters op waakvlamniveau gebracht moeten worden. Ontwikkelingen als afbouw van levering aan het buitenland of geopolitiek hebben geen invloed op de sluiting van het Groningenveld.

In het geval het Groningenveld op waakvlamniveau wordt gebracht dient het veld ook als back up en mag in uitzonderlijke situaties maximaal 1,5 Nm³ worden gewonnen. Deze optie test u in de zomer van 2023.

U heeft in het bestuurlijk overleg van 12 juli 2023 aangegeven dat het feit dat het Kabinet is gevallen geen invloed zal hebben op de voortgang van de aanpak van het Kabinet voor Groningen en in voorliggend geval de beëindiging van de winning en de sluiting van het Groningenveld. Dit zal onverminderd doorgaan.

Wij zien in uw ontwerpbesluit nog een aantal punten die aanleiding geven om toch een zienswijze in te dienen

2. Ontwerpbesluit is onvoldoende duidelijk

2.1 Onduidelijkheid over operationele strategie

U moet op grond van artikel 52d, lid 1 Mijnbouwwet een operationele strategie vaststellen. Dat kan onder voorwaarden ook een gewijzigde operationele strategie zijn (lid 4). Het is onduidelijk welke operationele strategie u vaststelt.

In artikel 1 van het ontwerpbesluit stelt u vast dat NAM overeenkomstig de operationele strategie gas moet winnen en dat de operationele strategie van 14 april 2023 onderdeel uitmaakt van het besluit. NAM heeft echter niet één, maar op uw verzoek drie operationele strategieën opgesteld. Door uw formulering in artikel 1 stelt u drie strategieën vast. De bedoeling is echter dan geen van de drie strategieën wordt vastgesteld, maar een variant van operationele strategie 1 (geen winning). Dit moet volstrekt duidelijk worden vastgelegd. Uiteindelijk is dit immers het besluit waar NAM zich als houder van de winningsvergunning aan moet houden.

Wij vinden dat u:

1. de operationele strategie duidelijk moet vaststellen.

2.2 Onduidelijkheid over waakvlamniveau

In uw ontwerpbesluit bestaat ruimte voor onduidelijkheid over de condities waaronder een of meerdere productieclusters op waakvlamniveau worden gebracht en wat volgens u waakvlam niveau precies is.

1. **Wanneer krijgt NAM een signaal dat ze een of meer productieclusters op waakvlam moeten zetten?** De door u gekozen formulering brengt veel onzekerheden met zich mee: wat is het algemeen bericht van KNMI, is dat veertien dagen van tevoren zo zeker dat gesproken kan worden over een temperatuur die er *zal zijn*, is dat veertien dagen van tevoren al gecorrigeerd met windsnelheid, wat is waakvlam?
De maximale hoogte van het waakvlamniveau is niet bepaald en uit de formulering van artikel 2, lid 2 blijkt ook niet dat NAM de productieclusters op waakvlamniveau moet brengen, alleen dat NAM dat kan. Wij gaan er dan vanuit dat het alle clusters betreft die in artikel 3 worden benoemd, inclusief de satelliet-clusters.
2. **Wat is het signaal precies?**
3. **Welk cluster wordt dan op waakvlamniveau gebracht? En hoe wordt dat bepaald?**
4. **Hoe verhoudt dit besluit zich tot het besluit om in theorie 11 clusters te kunnen gebruiken in plaats van 5? Hoe gaat u om met de 6 clusters die op 1 april 2023 buitengebruik zijn gesteld?**

Ook motiveert u in uw besluit niet waarom het nodig is om 11 productieclusters naar waakvlamniveau te brengen bij een temperatuur van -6,5 °C of kouder terwijl Gasunie Transport Services (GTS) in zijn brief van 26 mei 2023 aangeeft dat ook volstaan kan worden met 5 productieclusters bij een temperatuur van -6,5 °C.

Wij vinden dat u

2. Operationele strategie 1 moet vaststellen;
3. indien u dat niet doet de condities waaronder NAM de productieclusters op het waakvlamniveau moet brengen, duidelijk moet bepalen en ook moet definiëren wat u verstaat onder waakvlamniveau;
4. in dat geval bovendien moet motiveren waarom er 11 productieclusters nodig zijn in plaats van 5 bij een temperatuur van $-6,5^{\circ}\text{C}$.

2.3 Onduidelijkheid over consequenties niet-slagen zomertest of niet beschikbaar zijn stikstoffabriek Zuidbroek of wijze van testen

Uw scenario om de productieclusters alleen te activeren bij een verwachte temperatuur van $-6,5^{\circ}\text{C}$ moet nog getest worden in de zomer en is ook afhankelijk van het functioneren van de stikstoffabriek op 1 oktober 2023. Uw besluit biedt echter geen duidelijkheid over de vraag welke operationele strategie wordt vastgesteld wanneer de zomertest anders verloopt dan u verwacht of wanneer de stikstoffabriek toch niet beschikbaar is op 1 oktober 2023. Dat maakt het ook voor ons en onze inwoners moeilijk om te reageren op het ontwerpbesluit.

Ook blijkt uit uw ontwerpbesluit niet hoe het testen verloopt en welke cluster(s) getest wordt/worden. Worden bij het testen alle 11 clusters opgestart? Of worden alleen de 6 clusters die sinds 1 april 2023 buitenwerking zijn gesteld, opgestart? Of worden deze 6 buitenwerking gestelde clusters afwisselend getest?

In het definitieve besluit zult u het resultaat van de zomertest verwerken.

Wij vinden dat u

5. in uw besluit duidelijk moet maken welke operationele strategie u vaststelt wanneer de condities (zomertest en stikstoffabriek Zuidbroek) niet gerealiseerd worden.

3. Veiligheidsnorm 10^{-5} en tempo versterken gebouwen

3.1 Seismiciteit in relatie tot prognose

Zoals u aangeeft in uw ontwerpbesluit is het aantal werkelijke aardbevingen met een magnitude van 1,5 M of meer aan de bovengrens van de onzekerheidsmarge. KNMI stelt dat de prognostische afname waarschijnlijk minder snel zal gaan dan TNO aanneemt. SodM doet hier onderzoek naar, maar de onderzoeksresultaten zijn vermoedelijk niet beschikbaar voordat u een definitief besluit neemt.

Wij vinden dat u

6. in het vaststellingsbesluit de bovengrens van de onzekerheidsmarge mee moet wegen in het besluit en operationele strategie 1 moet vaststellen;
7. aan moet geven hoe u omgaat met te verwachten seismiciteit als blijkt dat u toch gas moet winnen uit het Groningenveld bij koude omstandigheden of (technische) noodzaak.

3.2 Monitoring na sluiting Groningenveld

In uw ontwerpbesluit geeft u terecht aan dat ook wanneer er geen gas meer gewonnen wordt uit het Groningenveld, de zorg- en monitoringsplicht blijven bestaan. Voor bewoners is het van essentieel belang de garantie te krijgen dat monitoren geen verkapte gaswinning is. De putten moeten daarom zodanig gesloten worden dat monitoren geborgd is terwijl gaswinning niet meer mogelijk is.

Wij vinden dat u

8. in uw vaststellingsbesluit duidelijk moet maken dat monitoren los staat van gaswinning.

3.3 Veiligheid industriële installaties

Uit het advies van het Adviescollege Veiligheid Groningen (ACVG) blijkt dat industrie erop geanticipeerd heeft dat op 1 oktober 2023 tijdvak 6 wordt toegepast bij de beoordeling of gebouwen voldoen aan de veiligheidsnorm en welke maatregelen nodig zijn. Het ACVG adviseert echter om tijdvak 5 toe te passen met de mogelijkheid van maatwerk.

Wij verwachten in uw vaststellingsbesluit een actualisatie aan te treffen, wat betreft de veiligheid van industriële installaties in onze provincie

Wij vinden dat u

9. in het definitieve vaststellingsbesluit uw motivering voor wat betreft industrie moet actualiseren.

3.4 Een passende SDRA nodig

U gaat uit van een variant op operationele strategie 1 met een aantal onzekerheden. Zo kan het zijn dat de zeer uitzonderlijke situaties zich gaan voordoen, ook is het mogelijk dat uit de testen van NAM en GTS blijkt dat snel genoeg opschakelen niet mogelijk is. In feite betekent dit dat u kiest voor een variant waarvoor geen wettelijk verplichte Seismische Dreiging en Risico Analyse (SDRA) beschikbaar is. Daarom vinden wij dat u een SDRA moet laten uitvoeren die past bij het besluit dat u voornemens bent te nemen.

Wij vinden dat u

10. een SDRA moet laten opstellen en uitvoeren die aansluit op het voorgenomen besluit van 0 Nm³ met een opschalingsmogelijkheid.

3.5 Zorg voor één set modelinstellingen

In uw ontwerpbesluit gaat u uit van een SDRA die hoort bij een gesloten gasveld (0 Nm³ en geen opschaling mogelijk). Uit deze SDRA blijkt dat er toch nog enkele honderden gebouwen zijn met een (licht) verhoogd risicoprofiel. Deze zijn grotendeels al in beeld bij de NCG. Voor de adressen die nog niet in beeld zijn (8 op basis van de door u opgegeven modelinstellingen en 22 op basis van de gevoeligheidsanalyse van TNO) geeft u NCG de opdracht om deze alsnog aan de werkvoorraad toe te voegen.

Wij blijven het niet wenselijk vinden dat er met twee versies van modelinstellingen wordt gewerkt; de door u opgegeven instellingen en de instellingen die TNO vanuit wetenschappelijk inzicht uitvoert. Ook in dit geval vinden wij dat zekerheid boven alles gaat. Wij hebben u daarom meermaals geadviseerd om de modelinstellingen van TNO over te nemen en te bewerkstelligen dat er één set van modelinstellingen komt waarop de SDRA gebaseerd wordt.

Wij vinden dat u

11. moet zorgen dat de modelinstellingen zoals geadviseerd door TNO worden gereviewd en toegevoegd worden aan het basismodel van de SDRA zodat er in het vervolg geen verschil in uitkomst meer is;
12. er voor moet zorgen dat de gebouwen die uit de SDRA behorende bij het vaststellingsbesluit komen voortvarend worden toegevoegd aan het versterkingsprogramma, niet via het LOOV-programma.

3.6 Toezeggingen nakomen

Afgelopen jaar hebben de regionale overheden een beroepsprocedure opgestart toen bleek dat bij het vaststellingsbesluit 2022-2023 geen passende SDRA-berekening was gemaakt. U heeft toen alsnog een passende SDRA laten uitvoeren en in een Kamerbrief (d.d. 22 november 2022) toegezegd de gebouwen die hieruit zouden komen en nog niet aan het versterkingsprogramma waren toegevoegd, alsnog te laten beoordelen door de NCG. Helaas moeten wij constateren dat begin juli 2023, dus meer dan een half jaar na uw toezegging, de desbetreffende gebouwen nog steeds niet in het versterkingsprogramma zijn opgenomen door de NCG. Daarmee kunnen deze gebouwen nog niet meegewogen worden in de prioritering van de beoordelingen. Wij hebben u hier in ons advies van 30 mei 2023 ook al op gewezen.

Wij vinden dat u

13. uw toezeggingen moet nakomen en de gebouwen die voort zijn gekomen uit SDRA's van voorgaande jaren (inclusief die van gasjaar 2022-2023) ook daadwerkelijk toe moet laten voegen aan het versterkingsprogramma, niet via het LOOV-programma.

3.7 Versterkingsprogramma nog niet volledig

In uw ontwerpbesluit concludeert u dat het aannemelijk is dat gebouwen die daadwerkelijk niet aan de veiligheidsnorm voldoende in beeld zijn. Dat zijn wij niet met u eens.

Uit het onderzoek dat het Adviescollege Veiligheid Groningen (ACVG) onlangs heeft gedaan naar de veiligheid buiten de versterkings-scope, blijkt dat ook buiten de ruim 27.000 adressen die in het versterkingsprogramma zijn opgenomen, adressen bestaan die niet aan de veiligheidsnorm voldoen. U geeft aan dat u de conclusies van het ACVG volgt. Wij vinden dat u in uw besluit ook expliciet moet aangegeven tot welke concrete acties dit dan leidt.

Daarnaast doet TNO-onderzoek naar risico's voor gebouwen op wierden waar wellicht ook nog adressen uit voortkomen die aan het versterkingsprogramma toegevoegd moeten worden.

Ook blijkt steeds dat een geringe wijziging in een model leidt tot grote veranderingen in het aantal gebouwen dat beoordeeld moet worden. Dat blijkt uit de gevoeligheidsanalyse van TNO, maar ook uit het advies van het ACVG over het toepassen van tijdvak 6. Tot slot blijkt dat de werkelijkheid zich anders gedraagt dan de prognose, bijvoorbeeld bij prognose van het aantal bevingen met een magnitude van 1,5 M of meer.

De situatie is nog niet zo dat we kunnen zeggen dat de gebouwen die in het versterkingsprogramma beoordeeld moeten worden op veiligheid voldoende in beeld zijn. De doorlooptijd staat daarmee ook niet vast

Wij vinden dat u

14. concrete acties moet verbinden aan de uitkomsten van het onderzoek van het ACVG naar de veiligheid buiten de scope en deze acties in uw vaststellingsbesluit moet betrekken;
15. rekening moet houden met een grotere versterkingsopgave en een langere doorlooptijd.

3.8 Volwaardige beoordeling voor onveilige gebouwen

Bovendien blijkt uit het onderzoek van het ACVG dat de NCG in het verleden adressen die uit de aanvullende SDRA's kwamen via het programma Loket Opname op Verzoek (LOOV) liet instromen. In de praktijk betekent dit dat een adres met een (licht) verhoogd risicoprofiel eerst globaal wordt bekeken alvorens deze wel of niet aan het versterkingsprogramma wordt toegevoegd. Dat is in onze ogen (en dat van het ACVG) een oneigenlijke werkwijze. Wij vinden dat alle adressen die voortkomen uit een SDRA een volwaardige beoordeling behoren te krijgen.

Wij vinden dat u

16. in uw vaststellingsbesluit moet aangeven dat alle adressen die voortkomen uit een SDRA een volwaardige beoordeling krijgen.

3.9 Gebouwen buiten de scope moeten gegarandeerd veilig zijn

Gebouwen worden opgenomen in het versterkingsprogramma op basis van wetenschappelijke inzichten en modellen. Maar dat moet dan betekenen dat de gebouwen die niet in het versterkingsprogramma zijn opgenomen, veilig zijn. Echter die garantie hebben we tot nu toe niet gekregen. Om zeker te zijn dat we met de juiste scope bezig zijn zou veiligstellen van alle woningen in het aardbevingsgebied de enige garantie zijn. Wij voorzien dat aspirant-kopers van gebouwen in het gebied willen weten of de woning veilig is. Een opname in de werkvoorraad van de NCG, of het ontbreken daarvan, is dan onvoldoende garantie.

Wij vinden dat u

17. moet garanderen dat gebouwen die niet in het versterkingsprogramma zijn of worden opgenomen voldoen aan de veiligheidsnorm.

3.10 Uitvoering versterking moet reëel zijn

Het versterkingsprogramma is primair een veiligheidsprogramma. De periode waarbinnen eigenaren en bewoners in onzekerheid leven over de veiligheid van hun woning of bedrijf moet zo kort mogelijk zijn. Dat geldt ook voor de periode waarin een eventuele onveilige situatie bestaat. Tegelijkertijd is een belangrijke conclusie uit het rapport van de Parlementaire Enquête Commissie Aardgaswinning Groningen dat de versterking tot op heden te veel techniek gedreven was en te weinig bewoners gericht.

De NCG heeft van u de opdracht gekregen om voor 2024 alle adressen in het versterkingsprogramma te hebben beoordeeld en in 2028 het versterkingsprogramma af te ronden. Met de huidige voortgang wordt deze doelstelling niet gehaald. Dat concludeert Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) in haar jaarlijkse voortgangsrapportage (d.d. 4 juli 2023). SodM geeft aan dat de versterkingsopgave de benodigde versnelling nog onvoldoende laat zien. Om de versterking in 2028 af te kunnen ronden moet de "productie" met een factor drie omhoog. SodM stelt dat als niet direct wordt overgegaan tot het nemen van passende maatregelen de afronding van de versterking in 2028 in gevaar komt.

Onze eigen bevindingen zijn dat er absoluut voortgang wordt geboekt door de NCG. In een aantal gemeenten neemt het aantal beoordelingen toe en het aantal gebouwen dat op norm wordt verklaard neemt toe, terwijl er ook op steeds meer plekken daadwerkelijke versterking plaatsvindt. Maar dat gebeurt nog niet in het tempo dat nodig is. Bovendien zien we ook telkens dat de realiteit ons inhaalt. Zo bleek een deel van de typologisch op norm verklaarde adressen toch niet aan de veiligheidsnorm te voldoen en hebben zowel de typologieaanpak als de praktijkaanpak 2.0 meer uitval dan vooraf gedacht. Wij zien dus onvoldoende voortgang om optimisme over de planning te rechtvaardigen.

Bovendien zien we enerzijds dat de 50 kabinetsmaatregelen impact kunnen hebben op de planning van de NCG en anderzijds dat de invulling van deze maatregelen dusdanig wordt gedaan dat deze de planning van de NCG zo weinig mogelijk beïnvloeden. Het al te rigide vasthouden aan een deadline kan leiden tot negatieve effecten voor onze inwoners. Door het vasthouden aan een, in onze ogen, niet realistische deadline van 2028 zien we dat de aanbevelingen van de enquêtecommissie nu al onder druk staan.

Wij vinden dat u in uw totale overwegingen, dus zowel ten aanzien van de keuzes die direct samenhangen met het vaststellingsbesluit, maar ook besluiten die voortkomen uit het rapport van de Parlementaire Enquête Commissie (en de vertaling naar maatregelen in Nij Begun) telkens de balans

moet zoeken tussen enerzijds snelheid en anderzijds zorgvuldigheid en menselijkheid. Het loslaten van de deadline van 2028 als dogma waar vanuit alles wordt bepaald zou hierbij kunnen helpen.

Wij vinden dat u

18. NCG de opdracht moet geven een planning voor het vervolg van de versterking op te stellen die gebaseerd is op realisme zonder onhaalbare deadlines;
19. tegelijkertijd de NCG alle mogelijkheden moet bieden om de capaciteit voor beoordelen en versterken zoveel mogelijk te vergroten;
20. de voorgestelde maatregelen in Nij Begun goed en ruimhartig moet uitwerken en invoeren, en dat deze niet ingeperkt moeten worden vanwege het rigide vasthouden aan de deadline van 2028.

4 Schade

In ons advies hebben wij opnieuw aangegeven dat het noodzakelijk is om het IMG voldoende wettelijke regelruimte en financiën te geven zodat het IMG problemen kan oplossen die redelijkerwijs niet voor rekening van bewoners horen te blijven, ook als dat buiten aansprakelijkheid van NAM valt. Wij hebben in het bijzonder aandacht gevraagd voor bewoners in de kern van het gebied. Juist zij moeten ontzorgd worden en kunnen rekenen op een eenvoudige schadeafhandeling. De kabinetsmaatregelen in Nij Begun laten volgens ons te veel aansprakelijkheids- en systeemdenken zien. Als voorbeeld hebben wij de maatregel genoemd om bij schadebedragen tot € 40.000 niet naar een andere schadeoorzaak te zoeken.¹ Dit is geen verbetering van de positie van bewoners, maar een uitholling van het wettelijk bewijsvermoeden die vooral de zwaarst gedupeerden raakt. Wij vinden ook dat er één loket voor schadeafhandeling moet komen (het IMG) en één wijze van beoordelen (het wettelijk bewijsvermoeden). Immateriële schadevergoeding voor wachten op en onzekerheid door versterking moet goed geregeld zijn.

In uw ontwerpbesluit erkent u nu dat het essentieel is om het IMG voldoende wettelijke regelruimte en financiën te geven. Het kabinet maakt andere overwegingen dan voorheen en stelt bewoners en hun belangen centraal. Vervolgens geeft u aan hoe u denkt dat de kabinetsmaatregelen uit Nij Begun daaraan bijdragen.

De kabinetsmaatregelen voor schadeafhandeling zijn echter allesbehalve een vereenvoudiging. U plaatst gedupeerden in hokjes en afhankelijk van het hokje is er een 'loket' dat een oplossing moet bieden.

- Voor reguliere schadeafhandeling is er het IMG. Het IMG krijgt ook de mogelijkheid om knelpunten buiten aansprakelijkheid van NAM op te lossen.
- Voor snelheid bij schades van meer dan € 60.000 moeten gedupeerden echter zijn bij een taskforce: voor Agro, Mkb en particulieren die al meerdere jaren wachten op duidelijkheid.
- Voor 'andersoortige zeer complexe situaties' moeten gedupeerden echter zijn bij de Commissie Bijzondere Situaties (CBS) of het Interventieteam Vastgelopen Situaties.
- Wanneer er sprake is van mestkelderproblematiek is het IMG weer bevoegd, maar dan moet er afgestemd worden met de specialisten bij het Agroprogramma van de NCG (zie maatregel 24 Nij Begun).

Wanneer u de belangen van bewoners centraal stelt, is dit niet te begrijpen. De oplossing is in onze ogen eenvoudig: het IMG regelruimte en budget geven om de problemen op te lossen die redelijkerwijs niet voor rekening van bewoners moet blijven. Speciale programma's moeten niet ingezet worden om schade af te handelen, maar om de doelgroep perspectief te geven.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan dat door maatregel 6 uit Nij Begun (herhaalschade voorkomen met duurzaam schadeherstel) het budget voor duurzaam herstel verviervoudigt. Herhaalschade voorkomen valt volgens ons onder aansprakelijkheid en moet vergoed worden. Dit mag niet beperkt worden door budget.

Volgens u krijgen bewoners die nog steeds wachten op versterking € 2.500 voor geleden immateriële schade. Het punt dat wij in ons advies maken, is dat u de grootste oorzaak van geleden immateriële schade – wachten op en onzekerheid door versterking – nog niet geregeld hebt. U wilt nu – jaren later – een vergoeding geven aan gedupeerden die nog wachten terwijl u in het ontwerpbesluit ook aangeeft dat de beoordelingen in 2023 afgerond moeten zijn. U regelt de schadevergoeding wanneer (vrijwel) niemand voldoet aan uw criteria. U regelt niets voor diegenen die misschien nu niet meer

¹ Dit bedrag is verhoogd naar € 60.000 door het aannemen van een motie door de Tweede Kamer

wachten, maar dat wel hebben gedaan. Ook geeft u niet aan welke instantie bevoegd is om deze schade af te handelen. Het IMG vindt zichzelf niet bevoegd en de NCG heeft het niet geregeld. Wij blijven dit onacceptabel vinden.

U bent van mening dat u door de maatregelen 2, 3 en 22 uit Nij Begun deels tegemoetkomt aan ons advies om één loket voor mijnbouwschade te realiseren. Dat zijn wij niet met u eens. Maatregel 2 betreft het vastleggen in een Algemene maatregel van Bestuur (AmvB) van het gebied waar het wettelijk bewijsvermoeden van toepassing is. Dat is volgens u vergroot. U heeft het echter ook verkleind en daar gaat u aan voorbij. Kortheidshalve verwijzen wij naar onze reactie op de ontwerp AmvB. Bovendien geldt hier het wettelijk bewijsvermoeden en dat is weerlegbaar en – juist in de gebieden die u binnen het effectgebied probeert te krijgen – ook weerlegd. Maatregel 3 (stoppen met onderzoek naar causaliteit bij schadeherstel tot € 60.000) geldt tenzij schade naar haar aard geen mijnbouwschade is. Dat is het geval volgens de onderzoeken die in de twee gebieden is gedaan die u onder het effectgebied wilt brengen. Dus onderbrengen onder het effectgebied betekent niet dat er dan ook schade vergoed zal worden. Maatregel 22 (nauwe samenwerking) is een procesmaatregel die van weinig betekenis is voor bewoners.

Mijnbouwschade is per definitie complexe materie. In theorie is de afhandeling van schade geregeld, maar in de praktijk hebben bewoners met te veel loketten en manieren van afhandelen te maken. Dit doet zich voor bij gestapelde mijnbouw, maar ook in situaties die niet vallen binnen de grens waar het wettelijk bewijsvermoeden van toepassing is. U gaat over normstelling, vergunningverlening en bent ook bij machte hier iets aan te veranderen. Wij vinden dat u dat ook moet doen.

Tot slot vinden wij het onbegrijpelijk dat wij als regio tot nu toe niet betrokken zijn bij de uitwerking van de kabinetsmaatregelen, althans niet op een manier dat we de uitwerking effectief kunnen beïnvloeden. U bent uiteraard verantwoordelijk voor de afhandeling van schade, maar wij zien de effecten wanneer maatregelen niet daadwerkelijk milder, menselijker en makkelijker zijn en hebben een beter beeld wat er nodig is.

Wij vinden dat u

21. het IMG voldoende wettelijke regelruimte en financiën moet geven om schade rechtvaardig en ruimhartig te vergoeden ook buiten de aansprakelijkheid van NAM;
22. het IMG de mogelijkheid moet geven om ook bij complexe en/of meervoudige schade een eenvoudige behandeling van de schademelding aan te bieden waarbij niet elke schade bediscussieerd wordt;
23. duurzaam herstel moet realiseren door onder meer funderingen van gebouwen te herstellen bij schadeafhandeling en versterking;
24. zorg moet dragen voor de realisatie van één loket voor mijnbouwschade in Groningen waarbij het wettelijk bewijsvermoeden wordt toegepast voor gebieden waar sprake is van (gestapelde) mijnbouwactiviteiten.

5. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning

5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging

Bewoners verwachten dat het Groningenveld op 1 oktober 2023 sluit en dat is ook nodig. U komt hier gedeeltelijk aan tegemoet door te bepalen dat in principe geen gas mag worden gewonnen in het komende gasjaar.

De problemen van onze inwoners op het gebied van de schadeafhandeling, versterking, de (mentale) gezondheid en de ervaren veiligheid zijn hiermee nog niet opgelost. Ook zorgt de onduidelijkheid in uw ontwerpbesluit voor de nodige zorgen en mogelijke maatschappelijke ontwrichting.

Doordat u geen duidelijke operationele strategie vaststelt, en geen daarop afgestemde SDRA uitvoert, is het voor onze bewoners niet duidelijk wat er precies gebeurt en wat de gevolgen zijn. Er zijn veel onzekere factoren zoals het vullingsniveau van de gasopslagen, het functioneren van de stikstofinstallatie in Zuidbroek, het aanbod van LNG en de geopolitieke ontwikkelingen. Door ontwikkelingen over deze risico's blijven onze inwoners in onzekerheid over het mogelijk weer starten van de gaswinning in Groningen. Het is van belang dat de maatschappelijke impact op bewoners écht zwaarder weegt dan leveringszekerheid en niet steeds afhangt van factoren die steeds wisselen en onzeker zijn. Wij vinden dat dit tot onzekerheid leidt onder onze inwoners en het herstel van vertrouwen niet bevordert. Alhoewel de gasopslagen Norg en Grijpskerk nu nodig zijn om gaswinning uit het Groningenveld te beëindigen, vinden wij het ook essentieel dat omwonenden van de gasopslagen perspectief krijgen op het sluiten van de gasopslagen.

Daarnaast hebben wij in ons advies het belang benadrukt om aandacht te blijven besteden aan de (mentale) impact die de gaswinnings- en aardbevingsproblematiek heeft op de samenleving, en op jongeren in het bijzonder. We hebben u geadviseerd zich langdurig te committeren om de negatieve (mentale) impact van de gaswinnings- en aardbevingsproblematiek op de gedupeerden weg te nemen. We zijn blij te lezen dat u dit advies overneemt, dat het Kabinet zich langjarig wil committeren op welzijn en sociaal herstel en dat u hiervoor extra financiële middelen beschikbaar stelt voor gemeenten. Hiermee doet u recht aan de adviezen van o.a. de Parlementaire Enquête Commissie, Gronings Perspectief, de Nationale Ombudsman en de Kinderombudsman. De voornemens in de kabinetsreactie Nij Begun vragen echter nog wel om een nadere uitwerking.

Tot slot hebben we u geadviseerd de wetgeving die de sluiting van het Groningenveld vastlegt zo snel mogelijk in werking te laten treden. Het wettelijk vastleggen van de sluiting van het Groningenveld betekent voor onze inwoners zekerheid.

Wij vinden dat u

25. in het vaststellingsbesluit duidelijk moet aangeven welke operationele strategie u vaststelt;
26. omwonenden van de gasopslagen Norg en Grijpskerk perspectief moet geven op het sluiten van de gasopslagen;
27. de voorgenomen inspanning om de negatieve (mentale) impact te verminderen, en het welzijn en het economisch perspectief van de regio te versterken samen met de regio nader uit moet werken;
28. de wet die de sluiting van het Groningenveld vastlegt zo snel mogelijk het wetgevingsproces moet laten doorlopen en in werking moet laten treden.

5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers

In uw ontwerpbesluit schrijft u dat uit het rapport van de Parlementaire Enquête blijkt dat de veiligheid van de Groningers lange tijd ondergeschikt is geweest aan de leveringszekerheid. In uw besluit om het Groningenveld per 1 oktober 2023 in principe te sluiten heeft u het risico op maatschappelijke ontwrichting door afsluiting van eindafnemers van laagcalorisch gas afgewogen. U geeft aan het risico op een capaciteitstekort te beperken, door o.a. de inwerkingtreding van de stikstofinstallatie in Zuidbroek en het afbouwen van de vraag naar laagcalorisch gas. Gezien de mogelijke maatschappelijke ontwrichting als gevolg van een tekort aan de beschikbaarheid van hoogcalorisch gas – wat geconverteerd wordt naar laagcalorisch gas – vinden wij dat u extra alternatieven moet onderzoeken om mogelijke tekorten op te kunnen vangen en zodat we niet meer afhankelijk hoeven te zijn van het Groningenveld.

Wij vinden dat u

29. voor de definitieve sluiting van het Groningenveld alternatieven moet inventariseren om risico's op te kunnen vangen van onderbrekingen van de beschikbaarheid van hoogcalorisch gas, zodat u niet terug hoeft te vallen op het Groningenveld.

Verzonden: 8/13/2023 1:21:36 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2023-2024
Achternaam: [REDACTED]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [REDACTED]
Straat: [REDACTED]
Huisnummer: [REDACTED]
Postcode: [REDACTED]
Woonplaats: [REDACTED]
Land: Nederland
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier
(Mede) namens: [REDACTED]
Organisatie:

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Zie bijlage

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

Zie bijlage

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Gaswinning Groningen
Postbus 111
9200 AC Drachten

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

09 augustus 2023

Onderwerp; kennisgeving ontwerp –vaststellingsbesluit gaswinning Groningenveld 2023-2024

Uw registratienummer 202302547

Geachte heer Vijlbrief,

Hierbij brengen wij onze ziens wijze naar voren betreffende uw ontwerpbesluit van het vaststellingbesluit van het Groningenveld 2023 -2024.

Voor de leesbaarheid is er een onderscheid tussen een besluit op basis van een winningsplan en het huidige besluit, een vaststellingsbesluit, hetgeen voortvloeiend uit de systematiek van een nieuwe sturings – en besluitvormingsprocedure. De doel volgend uit de nieuwe systematiek is om de veiligheid en de veiligheidsbeleving, hetgeen in geding is door de winning van het Groningse gas zo snel mogelijk te beëindigen. Door de bijzondere samenstelling van het gas, laagcalorische gas, met stabiele waarden zowel in de Wobbe – als in de PE waarden. Is het niet mogelijk om het direct te beëindigen.

In de nieuwe systematiek dient er een afweging gemaakt worden, tussen de belangen van de veiligheid van de bewoners én de “veiligheid” en de maatschappelijk belang die verbonden zijn aan het niet leveren van laagcalorische gas aan de afnemers van laagcalorische gas.

De uitgangspunt in de aansturing van de winning uit het Groningenveld is “Nooit meer dan Nodig” . De benodigde inzet van het Groningenveld wordt onder dit uitgangspunt bepaald door de vraag naar laagcalorische gas en de mogelijkheid om hoogcalorische gas om te zetten naar laagcalorische gas, waarbij de inzet van het Groningenveld van alle in te zetten middelen, het sluitstuk vormt.

In het huidige ontwerp besluit is het bovenstaande niet het uitgangspunt, enkel wordt er een scenario omschreven van een capaciteit probleem in het hoog – en in het laagcalorische gassysteem, omschreven in een vorm van een graaddagen systematiek. Wat niet meegenomen is in uw besluit is de volledigheid van “alle in te zetten middelen” zoals de stikstofberging in Heiligerlee, eveneens is de werkdruk van de opslag van Norg en Grijpskerk onjuist meegenomen.

De motivatie van Gasunie voor het behouden van de exploitatie, in welke vorm dan ook, berust op ondeugdelijk motivatie, in het advies, in beide brieven is de leveringszekerheid te ruim omschreven.

In de voorgaande rechtelijke procedures hebben wij, de heer R. Bosma en mevrouw D. Bosma ten Have meerdermalen ons beroepen op de onze rechten voortvloeiend uit het verdrag van Aarhus. En in samenhang met onze grondrechten waaronder artikel 8 en artikel 2 van het EVRM

Het verdrag van Aarhus dient een waarborg te zijn ten aanzien van informatieverstrekking, inspraak in besluitvorming en toegang tot de rechten inzake milieu aangelegenheden.

Onder het Aarhus verdrag dient U toegang te geven tot “milieu-informatie”. Onder milieu-informatie wordt verstaan alle informatie in materiële vorm over, in deze, over activiteiten en maatregelen met inbegrip bestuurmaatregelen, milieuakkoorden, beleid, wetgeving, plannen en programma’s die de elementen van milieu kunnen aantasten.

De toestand van de menselijke gezondheid en veiligheid, de menselijke levensomstandigheden, cultureel waarde volle gebieden en bouwwerken voor zover deze kunnen worden aangetast door de toestand van de elementen van het milieu, of via deze elementen.

Zoals U in uw ontwerpbesluit naar voren brengt zijn ook in het komende besluit de Rechten van de Mensen in geding. Daarmede geeft u herkenning dat voortzetting van de exploitatie van het Groningenveld de grondrechten van de burgers schend.

Mede voortvloeiend er uit achten wij uw ontwerpbesluit onvoldoende gemotiveerd. En voldoet uw ontwerpbesluit niet aan de vereisten van de Europese verplichtingen ten aanzien van een de inspraak van de burger. Uw besluit bevat te veel onzekerheden ten aanzien van het komende gasjaar, mocht u besluiten om de exploitatie te continueren.

Deze onzekerheden, of onbeantwoorde vraagstukken creëren een onjuist beeld van het komende gasjaar. Een van deze onzekerheid is de “verplichting “tot het vullen van de gasopslagen Norg en Grijpskerk. Een andere onzekerheid is de uitkomst van het “onderzoek” betreffende de herstart van gaslocatie “Oudeweg”

Deze onzekerheden, realistische scenario’s die u niet in een bandbreedte, worse-, base- en best scenario, mee neemt in uw besluit. zijn van invloed op uw komende besluit. Daarmede begrenst u de inspraak van de burger wiens grondrecht worden geschaad.

Vanuit de heersende wetgeving, de wet van 17 oktober 2018 tot wijziging van de Gaswet en van de Mijnbouwwet betreffende het minimalisering van de gaswinning uit het Groningenveld. Dient U de exploitatie van het Groningenveld permanent te beëindigen.

Uit de schending van de grondrechten vloeit de verplichting voort om passende maatregelen te nemen om de levens en woongenot te beschermen.

Artikel 8 EVRM verplicht u de persoonlijke levenssfeer te beschermen, alsook artikel 2 behelst ook artikel 8 een verbod om inbreuk te maken op de persoonlijke levenssfeer, maar ook een positieve verplichting voor de staat om inbreuken te voorkomen.

Een schending van artikel 8, is in deze, duidelijk aan de orde gezien de kader van het doelbewust negeren of creëren van illegale milieu aantasting, waardoor ernstige overlast c.q. ernstige gezondheidsschade bij omwonenden ontstaan.

De geest van de wet, de inrichting van de wet, hetgeen omschreven wordt in het rapport van Onderzoeksraad voor Veiligheid "Aardbevingsrisico in Groningen" is een verleden waarin geen aandacht is voor toekomstige consequenties van het handelen. Hetgeen tot gevolg heeft dat de staatssecretaris een afweging dient te maken tussen de grondrechten van de inwoners van de regio en de "grondrechten" van de eindafnemers van laag calorische gas. Daarmede kan de staatssecretaris het niet verruimen tot alle afnemers van hoog- en laag calorische gas. Daarmede treedt de staatssecretaris buiten de wetgeving, maar mede ook buiten de parlementaire geest van de wetgeving en de uitkomst van parlementaire enquête.

Onder artikel 8 is met name van belang dat er is voorzien in een effectief en wettelijke kader

De staatssecretaris dient zijn beoordeling te maken, zoals overwogen is in de uitspraak van 15 november 2015;

"Wel gaat het om de vraag welke consequenties die risico's hebben voor de te maken afweging, één en ander in relatie tot de belangen die voor en tegen gaswinning pleiten. Deze afweging moet door de minster aan zijn besluit ten grondslag worden gelegd, waarna het aan de afdeling is om aan de hand van de voor alle besluiten geldende eisen van een zorgvuldige voorbereiding, deugdelijk motivering en evenredige belangenafweging te beoordelen of de minister op de juiste wijze de benodigde voorzorg heeft betracht."

Mocht de staatssecretaris besluiten om de exploitatie te continueren, op basis van een verruimde definitie van de "eindafnemers" dan mag er in redelijkheid worden aangenomen dat de gaswinning, de exploitatie van het Groningenveld op basis van commerciële afwegingen wordt genomen. Met als gevolg dat er in de nabije toekomst de exploitatie onrechtmatig wordt gecontinueerd.

In het advies van SODM wordt niet enkel veiligheid en veiligheidsbeleving naar voren gebracht, tevens, en wederom breng Sodm de rechtmatig van de exploitatie naar voren. In uw ontwerp besteed u geen aandacht of het advies voldoet aan de vereisten van de verplichting voortvloeien uit de wet van 17 oktober 2018.

Hetgeen totaal onderbelicht blijft in uw besluit, zijn de milieueffecten voortvloeiend uit de exploitatie van het Groningenveld. In het advies van het Openbare Ministerie van 23 november 2022

wordt er een duidelijk beeld geschetst dat de gaswinning niet voldoet aan de Europese verplichtingen. Het rapport heeft betrekking op een aantal omgevingsvergunningen van de Nam en op de wijze waarop toezicht wordt gehouden op de naleving van deze vergunningen.

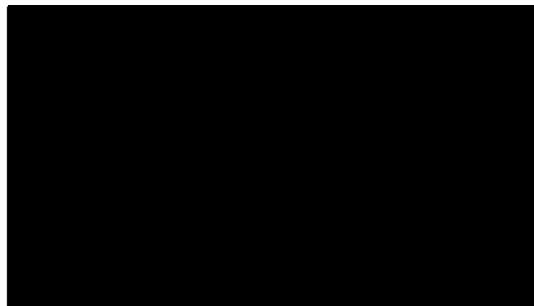
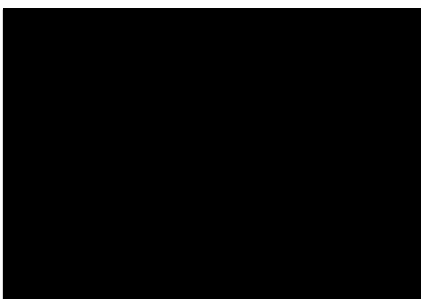
De vragen in het rapport zijn niet door de staatssecretaris beantwoord in het ontwerp besluit. Het rapport van SODM voldoet niet aan de Europese vereisten, van een milieueffectenrapportage. En spreekt enkel van geen acute gevaar.

Doch het landelijke beheerplan, de Nederlandse implementatie van het Europese afvalbeleid stelt andere eisen aan het afvalbeheer. De bodem is in beginsel niet bestemd voor het bergen van afvalstoffen die niet rechtstreeks ter plaatse uit de bodem afkomstig zijn. Het is enkel aanvaardbaar als de afval stoffen terugneembaar zijn.

Concludeert wijzen wij de staatssecretaris op dat bij voortgang van de exploitatie van uit de milieueffecten voortvloeiend uit de exploitatie nimmer zijn bemerkt, de effecten van de bouwwerken niet, het dumpen van de afvalstoffen niet. Dient de staatssecretaris vanuit de minst belastbare alternatief zijn overweging te maken. Het niet nakomen van nationale milieuwetgeving, daarmee ook Europese richtlijnen is een belangrijke inperking van uw discretionaire bevoegdheid. U dient zich onder de wetgeving systematiek te onthouden van handelingen die het recht op een leefbaar milieu schenden.

De staatssecretaris heeft de verplichting, van uit de Europese milieuwetgeving te handelen. Zijn komende besluit dient te gefundeerd te zijn op de Europese waarden.

Hoogachtend,

(Een getekende kopie wordt u per post toegezonden)

Verzonden: 8/13/2023 1:23:55 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2023-2024
Achternaam: [REDACTED]
Tussenvoegsel(s): [REDACTED]
Voorletters: [REDACTED]
Straat: Graaf Engelbertlaan
Huisnummer: 75
Postcode: 4837 DS
Woonplaats: Breda
Land: Nederland
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Bedrijf
(Mede) namens: Shell Nederland B.V.
Organisatie: ExxonMobil

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Zie bijlage

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

Zie bijlage

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

ExxonMobil Holding Company Holland LLC
Dover, Delaware
4837 DS Breda, Graaf Engelbertlaan 75
2596 HR Den Haag

Shell Nederland B.V.
Carel van Bylandtlaan 16
2596 HR Den Haag

Aangetekend

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Gaswinning Groningen
Postbus 111
2900 AC DRACHTEN

Aan de Staatssecretaris van Mijnbouw
Dr. J.A. Vijlbrief
Postbus 20401
2500 EK 's-GRAVENHAGE

9 augustus 2023

Excellentie,

ExxonMobil Holding Company Holland LLC, ingeschreven in het handelsregister onder nummer 20140535, met zetel te Dover, Delaware en adres te 4837 DS Breda, Graaf Engelbertlaan 75 (hierna te noemen: "ExxonMobil") en Shell Nederland B.V., Carel van Bylandtlaan 16, 2596 HR Den Haag (hierna te noemen "Shell") hebben kennisgenomen van het ontwerpbesluit d.d. 29 juni 2023, met kenmerk PDGGO/26885468 ("Ontwerpvaststellingsbesluit"), en maakt hierbij graag van de mogelijkheid gebruik om hun zienswijze kenbaar te maken.

ExxonMobil en Shell kunnen zich niet vinden in het Ontwerpvaststellingsbesluit, omdat:

- Het onvoldoende gemotiveerd is en in strijd met het zorgvuldigheidsbeginsel is tot standgekomen, omdat de noodzaak om het Groningenveld als back-up beschikbaar te houden onvoldoende onderbouwd is en omdat er geen deugdelijk advies ten grondslag ligt aan de operationele strategie die met het Ontwerpvaststellingsbesluit is voorzien (**paragraaf 2**);
- Het in strijd is met het evenredigheidsbeginsel omdat het doel van het Ontwerpvaststellingsbesluit niet in verhouding staat tot de nadelige gevolgen ervan (**paragraaf 3**);
- De operationele strategie die hiermee is voorzien niet-uitvoerbaar is voor de NAM, omdat deze, zoals reeds door NAM meermaals gecommuniceerd, niet betrouwbaar, niet technisch haalbaar en niet veilig is, en omdat testen in de zomerperiode geen representatief beeld geeft (**paragraaf 4**); en
- het onvolledig is omdat ondermeer de procedure voor het op waakvlamniveau brengen en opregelen niet uitgewerkt is (**paragraaf 5**);

Verder wijzen ExxonMobil en Shell erop dat alle medeoverheden, waaronder de Provincie Groningen, verschillende Waterschappen en de betrokken gemeenten in Groningen – adviseren tot sluiting van het Groningenveld. Ook het SodM adviseert het Groningenveld per 1 oktober 2023 te sluiten.

Los daarvan achten ExxonMobil en Shell het van belang u erop te wijzen dat het regime zoals u dat met het Ontwerpvaststellingsbesluit voorstaat, in strijd is met de afspraken die zijn gemaakt in het Akkoord op Hoofdpijnen (**paragraaf 6**);

Wij lichten dit in deze zienswijze nader toe.

1. INLEIDING

1.1 Achtergrond

- (1) In gasjaar 2022-2023 ging het Groningenveld op de waakvlam en in het vaststellingsbesluit hiertoe werd aangekondigd in 2023 en – ‘als het tegenzit’ – uiterlijk in 2024 de gaswinning in het Groningenveld definitief te beëindigen.¹
- (2) Het Ontwerpvaststellingsbesluit gaat hieraan voorbij. Het Ontwerpvaststellingsbesluit strekt er weliswaar toe de gaswinning ‘in beginsel’ op 0-niveau vast te stellen, maar ook juist de gaswinning bij een voorspelde effectieve etmaaltemperatuur van -6,5 °C te kunnen herstarten. Dit verbaast ExxonMobil en Shell, nu de Staatssecretaris NAM niet heeft verzocht om een operationele strategie op te stellen voor dit scenario. Daarmee ligt aan het Ontwerpvaststellingsbesluit ook geen op uitvoerbaarheid getoetste operationele strategie van NAM als houder van de winningsvergunning Groningenveld ten grondslag, en is er dus afgeweken van het zorgvuldige proces dat is vastgelegd in de Mijnbouwwet voor het vaststellen van de operationele strategie.

2. HET ONTWERPFASTSTELLINGSBESLUIT IS ONVOLDOENDE GEMOTIVEERD EN IS IN STRIJD MET HET ZORGVULDIGHEIDSBEGINSEL TOT STAND GEKOMEN

- 2.1 **Het Groningenveld kan wel degelijk dicht op 1 oktober 2023. De noodzaak van het Groningenveld als back-up in het kader van leveringszekerheid is onvoldoende onderbouwd: er zijn voldoende alternatieven die de Staatssecretaris niet heeft onderzocht**
- (3) Bij het vaststellen van de operationele strategie dient u onder andere te betrekken in hoeverre de leveringszekerheid van verschillende categorieën eindafnemers is geborgd.² Leveringszekerheid houdt – zoals u toelicht bij het Ontwerpvaststellingsbesluit – in "*dat eindafnemers van gas op het juiste moment en in de juiste kwaliteit (laag- of hoogcalorisch gas) met de benodigde hoeveelheden worden beleverd*".³ In de toelichting bij het Ontwerpvaststellingsbesluit benadrukt u dat voor de leveringszekerheid zowel volume als capaciteit van belang zijn. Ten aanzien van de volumecomponent is van belang dat er over een bepaalde periode voldoende gas beschikbaar is om in de vraag te voorzien. Ten aanzien van de capaciteitscomponent is van belang dat gas op ieder moment in de juiste hoeveelheid moet kunnen worden geleverd.
- (4) De belangrijkste bronnen die u beschouwt met betrekking tot de benodigde capaciteit en het volume voor leveringszekerheid zijn de raming van GTS van 31 januari 2023 (onder de noemer 'Advies leveringszekerheid voor benodigde Groningencapaciteit en –volumes gasjaar 2022/2023 en verder')

¹ Vaststellingsbesluit Groningenveld 2022-2023 met kenmerk PDGGO-DSGG / 22368536 d.d. 26 september 2022.

² Art. 52d lid 2 onder b Mijnbouwwet.

³ Pag. 39 van de toelichting bij het Ontwerpvaststellingsbesluit.

en de aanvullende studie van 26 mei 2023 (onder de noemer 'Leveringszekerheid in Nederland zonder Russisch gas').

- (5) Een aantal dingen valt op in de aanvullende studie van 26 mei 2023 'Leveringszekerheid in Nederland zonder Russisch gas'. Ten eerste verwijst GTS voor het bepalen van de capaciteit voor leveringszekerheid naar artikel 5 van Verordening 2017/1938 (Verordening tot veiligstelling van de gasleveringszekerheid). GTS stelt dat haar advies over de benodigde capaciteit in overeenstemming is met de N-1 formule genoemd in artikel 5, en uitgewerkt in Bijlage-II van deze verordening. GTS past evenwel een veel conservatievere benadering toe dan wat de Verordening 2017/1938 voorschrijft voor de toepassing van de N-1 formule.
- (6) Zoals ook SodM en DNV in hun adviezen hebben aangegeven, past GTS in haar advies de EU-infrastructuurnorm ('N-1') voor de benodigde capaciteit niet op de juiste wijze toe. GTS beroept zich voor leveringszekerheid op de EU-verordening 2017/1938, maar houdt zich vervolgens niet aan de in artikel 5 "Infrastructuurnorm" opgenomen voorschriften, noch aan de in bijlage II voorgeschreven berekeningsmethode. GTS berekent namelijk de benodigde capaciteit voor een regionaal (lidstaat-overstijgend) gebied zonder te voldoen aan de vereisen van artikel 5, lid 3 en punt 5 van bijlage II. Verder gaat GTS bij de berekeningen uit van alle gebruikers, terwijl Artikel 6 "Gasleveringsnorm", lid 1 voorschrijft "maatregelen te nemen om de gaslevering aan de beschermde afnemers van de lidstaat te waarborgen". Dit betreft enkel L-gas gebruikers in Nederland. Daarnaast merkt DNV terecht op dat het door GTS opgebrachte H-gas tekort niet bestaat bij het hanteren van de juiste prijs. Er is voldoende H-gas beschikbaar op de markt en een eventueel fysiek H-gas tekort is niet aan de orde. Ook uit de Prisma-analyses van GasTerra B.V. blijkt duidelijk dat er geen noodzaak is voor capaciteit uit het Groningenveld in gasjaar 2023-2024 als back-up. Kort gezegd komt het erop neer dat GTS in haar advies niet een N-1 maar een veel strengere norm toepast. Deze aanpak staat op gespannen voet met de Gaswet die vereist dat optimaal gebruik wordt gemaakt van elke ruimte om minder gas uit het Groningenveld te halen. Het leidt daarnaast tot verder uitstel van de sluiting van het Groningenveld.
- (7) Ten tweede concludeert GTS niet dat er een acute noodzaak is om het Groningenveld in te zetten, noch in het kader van de volume-analyse, noch in het kader van de capaciteitsanalyse. GTS stelt in het kader van de volume-analyse dat de gasopslagen na een gemiddelde winter (in gasjaar 2023/2024) tot 75% kunnen worden gevuld zonder het Groningenveld en zonder additionele maatregelen.⁴ Dit kan oplopen tot 90% mét inzet van het Groningenveld en zonder additionele maatregelen. Na een koude winter (in gasjaar 2023/2024) zijn de gasopslagen volgens GTS nagenoeg leeg in april 2024 en is het niet mogelijk deze te vullen tot 90% om de leveringszekerheid te borgen, *zonder additionele maatregelen*. GTS laat derhalve veel ruimte voor aanvullende maatregelen om de leveringszekerheid te borgen.
- (8) ExxonMobil en Shell kunnen zich niet aan de indruk onttrekken dat de door GTS in het kader van het beschikbare volume voorgestelde additionele maatregelen niet betrokken zijn bij de afweging of het Groningenveld voor de leveringszekerheid noodzakelijk is. Het feit dat alternatieve maatregelen niet zijn meegenomen bij de afweging rondom leveringszekerheid duidt erop dat de alternatieve maatregelen niet, of in ieder geval onvoldoende, door u zijn onderzocht. Dit maakt dat in het Ontwerpvaststellingsbesluit een afweging ontbreekt waarom het gebruik van het Groningenveld als back-up de voorkeur zou hebben boven de andere genoemde alternatieve maatregelen. Dit klemmt te meer nu u in het Ontwerpvaststellingsbesluit steeds benadrukt dat gaswinning uit het Groningenveld moet worden beëindigd, maar u uiteindelijk toch besluit om het Groningenveld als back-up aan te houden. Juist gelet op het belang dat u hecht aan de sluiting van het Groningenveld, mag worden verwacht dat alle alternatieve maatregelen uitgebreid zijn

⁴ Pag. 3 van de GTS studie van 26 mei 2023 'Leveringszekerheid in Nederland zonder Russisch gas'.

onderzocht, beschouwd en betrokken bij de besluitvorming. Nu dit niet is gedaan, is het Ontwerpvaststellingsbesluit onvoldoende gemotiveerd en op onzorgvuldige wijze tot stand gekomen. Het besluit is daarmee in strijd met het zorgvuldigheidsbeginsel en het motiveringsbeginsel.⁵

2.2 Adviezen worden niet goed uitgelegd en bovendien is er geen advies over de operationele strategie uit het Ontwerpvaststellingsbesluit

- (9) Naar aanleiding van de door de NAM voorgestelde operationele strategieën zijn adviezen gevraagd aan medeoverheden, het SodM, TNO en de Mijnraad. In paragraaf 4.5.1 van de toelichting bij het Ontwerpvaststellingsbesluit gaat u kort in op de adviezen van de genoemde partijen over de wijze van het inzetten van het Groningenveld. Alle medeoverheden – waaronder de Provincie Groningen, verschillende Waterschappen en de betrokken gemeenten in Groningen – adviseren tot sluiting van het Groningenveld. Ook het SodM adviseert het Groningenveld per 1 oktober 2023 te sluiten.
- (10) In het Ontwerpvaststellingsbesluit concludeert u echter dat de adviezen u sterken in het oordeel om de gaswinning uit het Groningenveld te beëindigen, maar dit voor uitzonderlijk situaties beschikbaar te houden. U doet het hiermee voorkomen alsof u de adviezen volgt, terwijl het Ontwerpvaststellingsbesluit - anders dan genoemde adviezen - niet voorziet in volledige sluiting van het Groningenveld. Met het Ontwerpvaststellingsbesluit blijft er immers een mogelijkheid om gebruik te maken van het Groningenveld. Uit de adviezen van de medeoverheden en het SodM volgt niet dat zij die optie aanraden. Sterker nog, hen is niet de mogelijkheid geboden hier advies over uit te brengen. De gevraagde adviezen zien immers op drie mogelijke scenario's die de NAM op uw verzoek heeft voorgesteld als operationele strategie. Het Ontwerpvaststellingsbesluit wijkt af van alle drie de scenario's en omvat een geheel nieuw scenario. Daarom had u de partijen, die advies hebben uitgebracht over de aanvankelijk voorliggende operationele strategie, wederom om advies moeten vragen over de gewijzigde operationele strategie zoals u die met dit Ontwerpvaststellingsbesluit vaststelt. Door dit niet te doen gaat u af op adviezen waarin de adviserende partijen niet alle feiten en omstandigheden hebben kunnen meewegen waar het Ontwerpvaststellingsbesluit op gebaseerd is. Hiermee is het Ontwerpvaststellingsbesluit in strijd met het zorgvuldigheids-beginsel tot stand gekomen.

3. ONTWERPFASTSTELLINGSBESLUIT IS IN STRIJD MET HET EVENREDIGHEIDSBEGINSEL

3.1 Het doel van het Ontwerpvaststellingbesluit

- (11) Het doel van het Ontwerpvaststellingsbesluit is tweeledig. In het kader van de veiligheid in Groningen zet het in op het stoppen met de gaswinning uit het Groningenveld (doel I), en in het kader van de leveringszekerheid van gas in Nederland, zet het in op het behoud van het Groningenveld als back-up voor noodsituaties, oftewel als er een tekort aan gas dreigt (doel II). Op grond van het evenredigheidsbeginsel mogen de nadelige gevolgen van een besluit niet onevenredig zijn in verhouding tot het doel van een besluit. Het Ontwerpvaststellings-besluit is in strijd met dit beginsel.
- (12) Bij toetsing aan het evenredigheidsbeginsel gaat het om een belangenafweging van de nadelige gevolgen enerzijds tegenover het doel van een besluit anderzijds. In dit kader speelt ook de vraag of een besluit geschikt is om dat doel te bereiken, of het noodzakelijk is om dat doel te bereiken en

⁵ Opgenomen in respectievelijk artikel 3:2 en 3:46 Algemene Wet Bestuursrecht (Awb).

of een besluit, dat op zichzelf geschikt en noodzakelijk is, ook onder die omstandigheden evenredig is.

- (13) Ten eerste menen ExxonMobil en Shell dat het Ontwerpvaststellingsbesluit niet geschikt is om het beoogde doel te bereiken. Het doel van het Ontwerpvaststellingsbesluit is - zoals eerder aangegeven - in het kader van de veiligheid in Groningen stoppen met de gaswinning uit het Groningenveld (doel I) en in het kader van de leveringszekerheid van gas in Nederland het Groningenveld toch inzetten in noodsituaties, indien er een tekort aan gas dreigt (doel II).

Ten aanzien van het eerste beoogde doel (in het kader van de veiligheid in Groningen stoppen met gaswinning uit het Groningenveld) merken ExxonMobil en Shell op dat Groningen niet gebaat is bij de mogelijkheid om de gaswinning in noodsituaties weer open te stellen. De rust in Groningen zal pas terugkeren als het Groningenveld dicht gaat en er ook zekerheid is dat het dicht blijft. Het Ontwerpvaststellingsbesluit geeft daar geen zekerheid over, maar laat de deur op een kier staan. Ook ten aanzien van doel II (in het kader van de leveringszekerheid van gas in Nederland het Groningenveld toch inzetten in noodsituaties, indien er een tekort dreigt aan gas) is het Ontwerpvaststellingsbesluit niet geschikt. Het is immers niet gegeven dat de operationele strategie – waarbij de gaswinning binnen korte termijn vanuit stilstand moet worden opgeregeld naar minimumflow – in de praktijk überhaupt veilig en uitvoerbaar is.

- (14) Ten tweede menen ExxonMobil en Shell dat het Ontwerpvaststellingsbesluit niet noodzakelijk is om het doel te bereiken. Zoals toegelicht in paragraaf 6.1 van deze zienswijze zijn er ook andere maatregelen die genomen kunnen worden die leiden tot verlaging in de vraag naar gas of een verhoogd aanbod van gas (uit andere landen) en daarmee de leveringszekerheid kunnen borgen. U heeft deze alternatieve maatregelen niet onderzocht of meegewogen in de besluitvorming van het Ontwerpvaststellingsbesluit.

3.2 Overige nadelige gevolgen van het Ontwerpvaststellingsbesluit: verhoogde verantwoordelijkheid, en potentiële aansprakelijkheid en hogere kosten

- (15) Met de verantwoordelijkheden die in het Ontwerpvaststellingsbesluit aan NAM worden opgelegd, ontstaat bovendien onzekerheid over mogelijke aansprakelijkheden voor NAM en kosten die daaruit voort kunnen vloeien. Dit raakt ook ExxonMobil en Shell, gegeven de afspraken die in het kader van het Gasgebouw zijn gemaakt.
- (16) ExxonMobil en Shell zijn ook van mening dat de Staat – zou u vasthouden aan het Ontwerpvaststellingsbesluit – NAM moet vrijwaren voor claims van derden in het geval het systeem niet (tijdig) kan worden opgestart. Bovendien constateren ExxonMobil en Shell dat, in gevallen waarin het systeem wel weer zou kunnen worden opgestart en er wederom gas moet worden gewonnen, eventuele kosten als gevolg van bodembeweging niet aan NAM kunnen worden doorbelast. Het volledig stopzetten van de gaswinning uit het Groningenveld is erop gericht nieuwe schade te voorkomen. Het klemt dat de NAM, in weerwil van alle adviezen, in de toekomst opnieuw verplicht kan worden gas te produceren, en daarmee potentieel geconfronteerd kan worden met aanzienlijke kostenposten. Als u het Ontwerpvaststellingsbesluit in ongewijzigde vorm definitief vaststelt dan kan dat alleen als u NAM vrijwaart voor alle eventuele gevolgen, risico's en kosten.

3.3 Conclusie: het Ontwerpvaststellingsbesluit is onevenredig

- (17) Uit onderhavige zienswijze volgt dat de door u in het Ontwerpvaststellingsbesluit voorgestelde operationele strategie niet uitvoerbaar is en de noodzaak van de operationele strategie niet voldoende is onderzocht en aangetoond. Hierdoor is het Ontwerpvaststellingsbesluit in strijd met het evenredigheidsbeginsel.

Daarbij komt nog dat het Ontwerpvaststellingsbesluit verantwoordelijkheden met zich brengt - en daarmee ook allerhande discussies over potentiële aansprakelijkheden en kostenposten - omdat NAM hiermee kan worden verplicht om de gaswinning opnieuw op te starten en zij de productielocaties niet volledig af kan sluiten.

4. OPERATIONELE STRATEGIE NIET UITVOERBAAR EN NIET BETROUWBAAR

4.1 De operationele strategie zoals opgenomen in het Ontwerpvaststellingsbesluit is niet betrouwbaar, technisch niet haalbaar en niet veilig

(18) De operationele strategie zoals opgenomen in het Ontwerpvaststellingsbesluit gaat in beginsel uit van een gaswinning van 0 Nm³, waarbij de elf betreffende productielocaties van het Groningenveld worden gesloten, maar deze beschikbaar zouden blijven voor bijzondere situaties. Deze operationele strategie is niet betrouwbaar en technisch niet haalbaar omdat dit niet aansluit bij de wijze waarop het (systeem van het) Groningenveld is ontworpen. Dit lichten ExxonMobil en Shell hieronder kort nader toe. Voor meer detail inzake dit punt, verwijzen ExxonMobil en Shell graag naar de zienswijze die NAM heeft ingediend op 21 juli 2023.

(19) Zoals NAM in het verleden verschillende keren heeft aangegeven, is het Groningenveld niet ontworpen om vanuit een situatie van volledige insluiting op korte termijn weer te worden opgestart. De NAM heeft daar ook geen ervaring mee omdat de Groningenproductie nog nooit volledig stil gelegen heeft. NAM heeft daarom bedenkingen bij de betrouwbaarheid van het systeem als het voor langere duur heeft stilgestaan en heeft daar geen procedures voor klaar liggen. Zo kan er schade optreden als de temperatuur onder nul komt doordat vloeistoffen in leidingen en systemen bevriezen. Daarnaast zullen er naar verwachting nog veel andere operationele zorgen en risico's zijn, die ook bij de NAM niet bekend zijn aangezien deze opstartsituatie niet is uitgewerkt. Het opregelen van productielocaties die voor langere tijd volledig hebben stilgestaan is niet uitgewerkt/onbekend. De bijbehorende veiligheidsrisico's zijn niet geïnventariseerd en onbekend.

(20) Wij zijn dan ook van mening dat, mocht u vasthouden aan het huidige ontwerp de verantwoordelijkheid voor de risico's en de eventuele gevolgen bij de Staat belegd moet worden, en de Staat alle eventuele extra kosten voor zijn rekening dient te nemen, en NAM en aandeelhouders dient te vrijwaren.

4.2 Testen in zomerperiode geeft geen representatief beeld

(21) U merkt in het Ontwerpvaststellingsbesluit op dat u samen met NAM en GTS in de zomer nog tests wil uitvoeren om de productie op te regelen naar waakvlamniveau⁶, en u nam daartoe op 14 juli jl. een besluit tot wijziging van het vaststellingsbesluit voor het Groningenveld voor gasjaar 2022-2023. Hierin geeft u NAM de opdracht om, bij wijze van test, een reeds gesloten productielocatie weer op te starten tot "een stabiel waakvlamniveau is bereikt" en vervolgens weer op de "nul-stand" te zetten. NAM heeft aangegeven, ondermeer in haar zienswijze van 21 juli 2023 en brief van 31 juli 2023, dat het testen in de zomerperiode geen representatief, en daarmee geen betrouwbaar, beeld geeft van de mogelijkheden van het op de waakvlam brengen en opregelen van gesloten stilstaande productielocaties in de winter. Zij heeft echter, gezien de beperkte tijd, geen andere keuze dan de test uit te voeren, zij het onder protest. ExxonMobil en Shell delen het standpunt van NAM.

⁶ Ontwerpvaststellingsbesluit, p. 79.

5. ONTWERPFASTSTELLINGSBESLUIT IS ONVOLLEDIG

5.1 Procedure voor het op waakvlam brengen en opregelen is niet uitgewerkt in het Ontwerpvaststellingsbesluit

- (22) In het Ontwerpvaststellingsbesluit is de procedure voor het op waakvlam brengen en opregelen van de betreffende productielocaties, opgenomen in artikel 3, niet geregeld.
- (23) Artikel 4, lid 1 van het Ontwerpvaststellingsbesluit bepaalt in welke situaties de gasproductie nog verder kan worden verhoogd met ten hoogste 1,5 miljard Nm³. Allereerst is onder a van lid 2 bepaald dat GTS een verzoek kan doen of een aanwijzing kan geven aan GasTerra B.V. indien ten minste een van de volgende omstandigheden zich voordoen: (i) transportbeperkingen, (ii) technische mankementen aan de installaties van GTS, (iii) onvoorziene ontwikkelingen in de samenstelling van het hoogcalorisch gas, (iv) feitelijke onbeschikbaarheid van de UGS Norg, UGS Grijpskerk of PGI Alkmaar en (v) een systeemmonbalans door bijvoorbeeld een tekort aan gas. Ten tweede is het op grond van lid 2 onder b van artikel 4 van het Ontwerpvaststellingsbesluit mogelijk om de gasproductie te verhogen indien dit "noodzakelijk is voor een goede uitvoering van de taak van GTS, bedoeld in artikel 2, eerste lid, van het Besluit leveringszekerheid Gaswet". Dit heeft betrekking op de taak van GTS om vergunninghouders in staat te stellen de pieklevering te verzorgen voor alle kleinverbruikers in Nederland waarbij de voorzieningen moeten volstaan om pieklevering te kunnen verzorgen op een dag met een gemiddelde effectieve etmaal temperatuur in De Bilt van -17 ° C.
- (24) Voor GTS kan deze incidentele verhoging enkel beschikbaar zijn wanneer een cluster is heropgestart en op waakvlamniveau draait. Het Ontwerpvaststellingsbesluit gaat hieraan voorbij en adresseert dit punt nu niet. Het risico bestaat derhalve dat GTS om volumes verzoekt waar NAM niet aan kan voldoen.

5.2 Maximaal winningsniveau bij waakvlam is niet vastgesteld,

- (25) Artikel 2 lid 2 van het Ontwerpvaststellingsbesluit biedt de mogelijkheid om het op waakvlam brengen en opregelen bij extreme kou. De hoeveelheid gas die hiermee gepaard gaat is echter in het Ontwerpvaststellingsbesluit nog niet vastgesteld.

5.3 Beëindigen waakvlam is niet vastgelegd

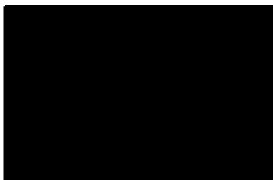
- (26) Het Ontwerpvaststellingsbesluit beschrijft de mogelijkheid voor het op waakvlam brengen en opregelen van de productielocaties in bepaalde situaties. Het is echter onduidelijk hoe lang deze locaties op de waakvlam moeten en of, en zo ja, wanneer deze volledig ingesloten kunnen worden.
- (27) De punten benoemd onder 5.1, 5.2 en 5.3. zijn in het Ontwerpvaststellingsbesluit niet uitgewerkt en daarmee onvolledig. De uitwerking hiervan wordt doorgeschoven naar het definitieve vaststellingsbesluit. Hiermee wordt ExxonMobil en Shell echter de mogelijkheid ontnomen om hun zienswijze over deze punten naar voren te brengen. Dit is in strijd met de Awb, het Verdrag van Aarhus en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur.
- (28) Gelet op al het voorgaande ligt in de rede het vaststellingsbesluit gewijzigd vast te stellen op zodanige wijze dat rekenschap wordt gegeven van het bovenstaande en de door NAM voorgestelde operationele strategie voor scenario 1 wordt vastgesteld, waarbij artikel 2 lid 2 en artikel 4 van het Ontwerpvaststellingsbesluit komen te vervallen.

6. STRIJDIGHEID AKKOORD OP HOOFDLIJNEN

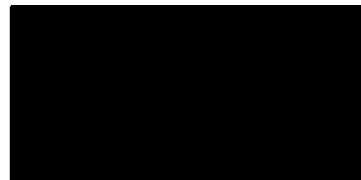
- (29) Naast voormelde punten wijzen wij ook opnieuw op de strijdigheid van het Ontwerpvaststellingsbesluit met de afspraken die u in het Akkoord op Hoofdlijnen van 25 juni 2018 (AoH) met ExxonMobil en Shell heeft gemaakt. Artikel 3.7 van het AoH bepaalt duidelijk dat er geen capaciteit uit het Groningenveld kan worden gevraagd als de gaswinning nul is. Artikel 3.8 AoH bepaalt in dit verband dat als aan dit uitgangspunt niet of niet langer wordt voldaan, partijen daarover te goeder trouw in overleg zullen treden. In uw brief van 2 februari 2023, in reactie op onze eerdere brieven, schreef u dat deze punten aan bod zouden komen in de gesprekken over aanvullende afspraken die in de week van 9 januari 2023 zijn gestart. Tot op heden zijn deze punten in de gesprekken niet geadresseerd.

Hoogachtend,

ExxonMobil Holding Company Holland LLC

Shell Nederland B.V.

ExxonMobil

Verzonden: 8/23/2023 7:38:58 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2023-2024
Achternaam: [REDACTED]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [REDACTED]
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Land:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier
(Mede) namens:
Organisatie:

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Zie bijlage

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

Zie bijlage

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Datum , dinsdag 8 Augustus 2023

Aan het Ministerie van Economische zaken en klimaat. (Postbus 20401 2500 EK Den Haag)

LET OP !! Dit schrijven bevat een reactie op uw wijzigingsbesluit operationele strategie Groningenveld 2022/2023, ALS OOK EEN zienswijze op het Vaststellingsbesluit Gaswinning Groningen 2023/2024 !!

Inzake uw wijzigingsbesluit operationele strategie Groningenveld gasjaar 2022/2023, genomen op 14 Juli 2023 betreft het uw volgende kenmerk ; WJZ / 34023530

Inzake onze zienswijze betreffende het ontwerpvaststellingsbesluit Groningenveld 2023/2024 betreft het uw volgende kenmerk ; PD GGO / 26885468

Wij als [REDACTED] wonende aan de [REDACTED], dienen bij deze zowel een gezamenlijke reactie in op het wijzigingsbesluit genomen op 14 Juli jongleden genomen, als ook onze zienswijze op uw ontwerp vaststellingsbesluit gaswinning Groningen 2023/2024. Wij zien dan ook geen nut om een aparte reactie als ook zienswijze in te dienen daar het over dezelfde materie gaat.

Blij zijn wij verheugd dat de gaswinning naar nul gaat, echter NIET met het genomen tijdsplan met geen vermelding van een einddatum voor einde van de gaswinning, en nog steeds een mogelijkheid open houdende dat de gaswinning later eventueel weer opgestart kan worden.

Reden hiervoor is dat verschillende door ons geleden schades als gevolg van de gaswinning nog steeds niet voor schadecompensatie openstaan/in aanmerking komen ! Iedere kuub extra gewonnen gas draagt bij aan meer schade aan onze gezondheid als ook aan onze bezittingen. En dit zonder uitzicht op EERLIJKE compensatie aan de aan onze eigendommen aangerichte schade, laat staan dito compensatie aan het aan ons persoonlijk toegebracht leed.

WIJ VERZOEKEN DAAROM AAN DE STAATSSECRETARIS OM ALLE SCHADE VEROORZAAKT DOOR DE GASWINNING, ZOWEL IN HET VERLEDEN, HEDEN ALS OOK TOEKOMSTIGE SCHADES, VOOR SCHADECOMPENSATIE (In zijn volle hoedanigheid, dus vanaf een niveau van minimaal 100%.) IN AANMERKING TE LATEN KOMEN, EN DIT NU OOK per omgaande OP TE LATEN NEMEN/ UIT TE VOEREN, IN HET Vaststellingsbesluit Gaswinning Groningen 2023/2024. / wijzigingsbesluit van 14 Juli 2023 !!

Blz 1 van 5

Wij hebben geen enkele moeite met de stopzetting van de gaswinning. Graag zelfs ! Liever vandaag nog dan morgen. Gebleken is echter dat verschillende schades ontstaan door de gaswinning nog steeds niet in aanmerking komen voor compensatie. Dit geldt ook voor schades die met gewijzigd huidig en toekomstig overheidsbeleid hun oorsprong vinden in de decennia lange gaswinning.

Te denken valt hier onder anderen aan het Nationaal Programma Landelijk Gebied welke duidelijk is over het gebruik van water en land.

Slechts dat gebruik is mogelijk wat het watersysteem of het bodemsysteem aan kan !

Door de uitstoot van NOX, mogelijk gemaakt door het verlenen van oa (illegale) maatwerkvergunningen aan productielocaties, welke ook nog eens (illegaal bekrachtigd) gelegaliseerd zijn met het corrupt Nederlands rechtssysteem, ...kan ik op mijn akkerbouwbedrijf minder stikstof aanvoeren voor de groei van de gewassen. De winstgevendheid van mijn bedrijf staat onder druk en de waarde van mijn bedrijf daalt !! De plaatselijke bodemdalingen op mijn landerijen veroorzaakt door de gaswinning (aan te tonen door recente gewijzigde peilbesluiten van het waterschap), met inachtneming van het 7^e nitraatrichtlijn, maakt het mogelijk dat ik in de toekomst bij overschrijding van stikstofnormen geen landbouw meer mag bedrijven op mijn akkerbouwbedrijf !

Hier willen wij ten volle voor gecompenseerd worden, vanaf minimaal 100%, voor de gedaalde winstgevendheid en waarde van ons bedrijf.

Het niet compenseren van deze verliezen staat in conflict met verschillende basic/primaire mensenrechten zoals ook al vaak aangehaald door ons in eerdere winningsbesluiten van voorgaande jaren.

Niet alleen dat, maar ook is het NIET vergoeden van gaswinningschades aan ons en onze eigendommen in strijd met de UNDRIP (De verklaring over de rechten van inheemse volkeren). Wij als gezin Holtjer, al generaties geboren en getogen/woonachtig in het noordoosten van Nederland, conformeren ons hier aan.

Met het door U gehanteerde corrupte nederlandse rechtssysteem (zie de door ons aangevochten maatwerkbesluiten) kunnen wij uit zelfbescherming niet anders dan ons als gezin aan het NATUURRECHT te conformeren. Het NATUURRECHT en ook het EVRM(Europees verdrag voor de rechten van de mens) zijn een onderdeel van het UNDRIP verdrag. **HIER CONFORMEREN WIJ ONS AAN !**

U dient daarom alle gaswinningschade voor compensatie in aanmerking te laten komen, en wel voor minimaal de volle 100% van de veroorzaakte schade.

Wij beraden ons nog op het feit of wij als inheems gezin, onderdeel van een inheems volk, onze afgenomen bodemschatten ook alsnog gecompenseerd willen zien, door u als daarvoor verantwoordelijk staatsorgaan. De zonder met onze instemming afgenomen bodemschatten in de vorm van aardgas, bedragen voor ons grondgebied met gemak meer dan 100 miljoen euro.

U heeft nu in het vaststellingsbesluit als ook in het wijzigingsbesluit de kans om compensatie te bieden, van voor nog niet voor vergoeding openstaande aardgas winnings gerelateerde schades.

Blz 2 van 5

Om u op weg te helpen hierna enkele voorbeelden van schades welke wij gecompenseerd wensen te zien.....

De huidige compensatieregeling voor geleden lichamelijk en geestelijk leed is maximaal 5000 euro per persoon.

Mij, [REDACTED], is door de op mij toegepaste nekklem tijdens een onaangekondigde controle ivm een eerdere AOS melding op ons gebouw, het lichamelijk onmogelijk gemaakt om mijn akkerbouwbedrijf zelfstandig voort te zetten. Ik heb blijvend lichamelijk letsel door gebruikmaking van de nekklem door overheidsdienaren, er aan over gehouden. Onze zoon heeft schoolopleiding moeten missen, en daardoor zijn verdere leven een slechtere positie op de arbeidsmarkt. onze dochter is mentaal hierdoor ernstig beschadigd(zoals wij allemaal), en mijn vrouw heeft een hartritmestoornis en suïcidale gedachten (in combinatie met een depressie) er aan over gehouden.

Dit is NIET met slechts 5000 euro pp te compenseren ! Een levenslange nasleep van aangedaan geestelijk en lichamelijk leed dient overeenkomstig de duur gecompenseerd te worden !!

Wij zitten nu allen in de hoogste klasse van onze zorgverzekering met dito premie. Dit meerdere dient ook gecompenseerd te worden !

Onze mestkelder is al meer dan 10 jaar niet meer in gebruik wegens instromend grondwater. Dit bouwwerk welke ten tijde van de bouw al vergunnings plichtig was, komt nu niet in aanmerking voor compensatie daar wij als akkerbouwer geen dieren meer houden. Wij zouden aldus IMG geen dieren en dus ook geen mestboekhouding meer kunnen hebben wat als minimale criteria is genomen om voor mestkelder compensatie in aanmerking te mogen komen.

Geheel niet terecht omdat mestopslag ten dienste is van ons akkerbouwbedrijf en inkomen genereert middels het aanleveren en opslaan van mest in de wintermaanden, als uitrijden over het land niet toegestaan is.

Ook een mestkelder met schade, bij een akkerbouwer, dient voor schadecompensatie in aanmerking te komen ! (gelijkheidsbeginsel)

De kosten voor het afvoeren van het instromende water dient niet alleen vergoed te worden, maar OOK het bouwwerk zelf dient vergoed te worden ! In ons geval is het ook een vergunnings plichtig bouwwerk opgebouwd van steen en beton, zoals ieder ander bouwwerk welke ook voor herstel/versteviging/ nieuwbouw in aanmerking komt. (ook hier geldt weer het gelijkheidsbeginsel.)

Onze schuur aanpalend aan ons huis (total loss, met meerdere AOS meldingen en een bijbehorend Nivré erkend schaderapport), zal door NCG herbouwd(nieuwbouw) gaan worden.

10-8-2023

Ja , ...soms gaat er ook nog wel eens iets wel goed met de schadeafhandeling,ook al was het 10 jaar wachten na de eerste melding, en het voor de deuren van de hel moeten wegslepen van schadevergoeding geen aantrekkelijk scenario zoals falselijk beschreven word vanuit de overheid, met zoals de termen; met menselijke maat, ruimhartig, voortvarend etc.

Wij hebben onze aanpandige schuur 10 jaar niet kunnen gebruiken. Feitelijk ontnomen door de overheid middels AOS meldingen en bestuursdwang. Het woord onteigening is hierbij het juiste begrip !!

Wij als gezin Holtjer willen compensatie voor alle 10 jaren waarin wij de schuur niet konden gebruiken voor onszelf als ook voor ons akkerbouwbedrijf. Onteigening door de staat dient gecompenseerd te worden !! Zie hiervoor ook het UNDRIP verdrag waar wij ons aan conformeren.

Zo zijn er meer door ons geleden schades zoals oa waterschade in de gewassen op de laagste percelen, nog voordat de peilbesluiten als gevolg daarvan werden aangepast. Het blijkt in de praktijk dat het aardoppervlak ongelijkmatig zakt door de gaswinning. Door extra bemaling kan wateroverlast op de laagste percelen voorkomen worden. Maar gronden in dezelfde polder welke niet zo snel mee zakken, krijgen droogteverschijnselen doordat de wortels van de gewassen verder van het grondwaterpeil af komen te liggen. De groei neemt daardoor af en oa stikstof zal niet benut worden voor de gewasgroei en komt ongewenst vrij in het bodemsysteem en watersysteem.

Wij hebben nog nooit de waterschade en droogteschade aan onze gewassen als gevolg van bodemdaling vergoed kunnen krijgen. Deze schade willen wij nu vergoed zien !! Evenals schade die nog gaat voortvloeien uit het Nationaal programma Landelijk Gebied en de implementatie van de 7^e nitraatrichtlijn ! Door vernatting enerzijds, en verdroging anderzijds komen er meer onbenutte nutriënten in het bodemsysteem en het watersysteem. Wij als agrariërs zullen daar op afgerekend gaan worden middels teeltverboden. Wij als gezin Holtjer willen hiervoor ten volle gecompenseerd worden !!

U als ministerie van EZ kunt nog zulke leuke bewoordingen en beloftes uitspreken over de beëindiging van de gaswinning,feit blijft dat wij met vele niet ter compensatie aangeboden aardgaswinningschades blijven zitten ! U heeft middels corrupte rechtspraak steeds het gelijk aan uw zijde weten te behouden. Ook nu zult U weer met dezelfde streken het gelijk aan uw zijde proberen te behouden. Het is overduidelijk dat de maatschappelijke ontwrichting in Groningen, maar ook die van ons als gezin Holtjer een feit is. U weet uit TNO onderzoek en adviezen van Staatstoezicht op de Mijnen dat het niet veilig is in Groningen om verder te gaan met gaswinning. En toch wenst U door te gaan met het winnen van gas.

U vertikt het om een MER uit te voeren wat ons helpt om de schade te kunnen vaststellen,ondanks dat U aangeeft dat niet duidelijk is wat voor gevolgen de gaswinning boven het waakvlamniveau zal hebben. Dit maakt voor ons als gezin Holtjer duidelijk dat U willens en wetens beseft dat U ons meer schade toe gaat brengen met iedere kuub gas welke gewonnen zal worden. Wij wonen en leven juist op die plek waar dat gas uit de grond gehaald zal gaan worden met alle risico's van dien voor ons zelf, als ook voor ons bezit.

Blz 4 van 5

Alle schades voortvloeiend uit de (oa verdere) gaswinning dienen daarom ook door U vergoed te worden voor minimaal de volle 100% !!

Zonder algehele schadecompensatie te implementeren in uw wijzigingsbesluit dan wel vaststellingsbesluit, kunnen wij ons aan beiden als gezin Holtjer, onze goedkeuring hier niet aan geven.

Wij gaan er dan ook als gezin Holtjer van uit dat U algehele schadecompensatie implementeert.

Naam, [redacted] [redacted]

Datum *Di 8 Augustus 2023*

Plaats [redacted]

[redacted]

Datum *8-8-2023*

Plaats [redacted]

[redacted]

Datum

Plaats

[redacted]

*DATUM
PLAATS*

BLZ 5 van 5

Verzonden: 8/23/2023 7:41:14 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2023-2024
Achternaam: ██████████
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: █
Straat: Postbus
Huisnummer: 28000
Postcode: 9400 HH
Woonplaats: Assen
Land: Nederland
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Bedrijf
(Mede) namens:
Organisatie: Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Zie bijlage

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

Zie bijlage

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

NAM Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.

TEVENS PER EMAIL: [REDACTED]
Aan de Staatssecretaris van Mijnbouw
Dr. J.A. Vijlbrief
Postbus 20401
2500 EK 's-GRAVENHAGE

Ref.: EP202307201223
Uw ref: PDGGO / 26885468

Assen, 21 juli 2023

Onderwerp: zienswijze n.a.v. het ontwerp-vaststellingsbesluit Groningenveld 2023-2024 (uw brief d.d. 28 juni 2023 met kenmerk PDGGO / 26885468)

Geachte heer Vijlbrief,

De **NEDERLANDSE AARDOLIE MAATSCHAPPIJ B.V.** (hierna: 'de NAM') heeft kennisgenomen van de het ontwerp-vaststellingsbesluit Groningenveld 2023-2024. De NAM maakt graag gebruik van de mogelijkheid om haar zienswijzen kenbaar te maken.

1. Inleiding

In het ontwerpbesluit bepaalt u dat de NAM per 1 oktober 2023 in beginsel geen gas meer wint uit het Groningenveld. Wel moet zij alle elf nog overgebleven productielocaties beschikbaar houden en deze opregelen naar waakvlamniveau als uit het weerbericht van het KNMI blijkt dat er binnen 14 dagen sprake zal zijn van een dag met een gemiddelde effectieve etmaaltemperatuur van $-6,5$ °C. Uw bedoeling is om het Groningensysteem alleen als back up gereed te maken als strenge kou verwacht wordt.

Hiermee wijkt u af van de drie operationele strategieën die de NAM op uw verzoek heeft opgesteld en stelt u een gewijzigde operationele strategie vast, waarvan de NAM u in het verleden al heeft aangegeven dat zij niet kan garanderen dat het Groningensysteem volgens deze strategie betrouwbaar en veilig kan worden ingezet. U legt daarmee aan de NAM een verplichting op waarvan niet vaststaat dat zij deze ook kan naleven. Daarmee stelt u de NAM bloot aan mogelijke bestuursrechtelijke en strafrechtelijke handhaving die zij niet kan voorkomen. Verder maakt u in het ontwerpbesluit onvoldoende duidelijk of het beschikbaar houden van het Groningensysteem op de door u voorgeschreven wijze echt nodig is voor het waarborgen van de leveringszekerheid. Is deze operationele strategie niet nodig, dan zou zij ook niet opgelegd moeten worden. Is zij wel nodig, dan neemt u met dit besluit een ongewis risico, omdat niet vaststaat of het Groningensysteem betrouwbaar, veilig en tijdig kan worden opgestart als dat echt nodig is.

Daarmee stelt u de NAM bovendien bloot aan grote (financiële) risico's die zij niet kan beheersen. Op het Groningensysteem zal uitsluitend in een uitzonderlijke noodsituatie een beroep gedaan worden. Derden zullen als gevolg van het ontwerpbesluit rekenen op de beschikbaarheid van het Groningenveld, maar als het systeem in een dergelijke noodsituatie niet (tijdig) kan worden opgestart, dan zal dit overal in de Nederlandse samenleving (en in het buitenland) tot zeer aanzienlijke schade leiden, die mogelijk op de NAM zal worden verhaald. Zelfs al is de kans op dit scenario klein, dan nog is het niet evenredig om deze risico's op de NAM af te wentelen. Als u aan uw voorgenomen besluit wenst vast te houden, kan dat niet zonder de NAM te vrijwaren van deze aansprakelijkheden.

2. Betrouwbaarheid en veiligheid tijdens opstart uit volledige stilstand niet gegarandeerd

Zoals de NAM in het verleden verschillende keren heeft aangegeven, is het Groningensysteem nooit ontworpen om vanuit een situatie van volledige stilstand (door de NAM eerder ook wel aangeduid als 'cold standby') weer te worden opgestart. De NAM heeft daar ook geen ervaring mee omdat de Groningenproductie nog nooit volledig stil gelegen heeft. De NAM heeft daarom grote bedenkingen bij de betrouwbaarheid en veiligheid van het systeem als het weer wordt opgestart nadat het voor langere duur heeft stil gestaan. Het Groningensysteem is niet ontworpen voor deze condities. Daarom kan er van worden uitgegaan, dat er vanuit volledige stilstand geen opstartbetrouwbaarheid zal zijn, nog afgezien van de mogelijke veiligheidsrisico's voor omwonenden en werknemers.

Anders gezegd: als u in uw verwachtingenbrief van 17 februari 2023 aan de NAM gevraagd zou hebben een operationele strategie uit te werken op basis van de hierboven beschreven uitgangspunten, dan zou de NAM deze opdracht hebben moeten teruggeven.

Al in de operationele strategie voor het gasjaar 2020-2021¹ heeft de NAM aan uw ambtsvoorganger duidelijk gemaakt dat geen zinnige uitspraken te doen zijn over de betrouwbaarheid van het opstarten van het Groningensysteem vanuit volledige stilstand. Ook in de operationele strategie voor aankomend gasjaar heeft de NAM hierop gewezen. In recente overleggen met uw ambtenaren heeft de NAM dit herhaald en toegelicht.

3. Een operationele strategie moet uitvoerbaar zijn

Hoofdstuk 4A Mbw bevat bijzondere regels voor het Groningenveld. U zendt ieder jaar de raming van GTS aan de NAM die vervolgens één of meer operationele strategieën voorstelt (art.52c Mbw). Dit ligt voor de hand omdat de NAM bij uitstek bekend is met de Groninger productiesysteem en zijn technische mogelijkheden en beperkingen. U stelt de operationele strategie vast en betreft hierbij het veiligheidsbelang en het belang van de leveringszekerheid (art. 52d Mbw). De NAM is vervolgens verplicht de winning van het Groningenveld uit te voeren overeenkomstig de vastgestelde

¹ <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-f6bdad82-3caf-450e-a481-c65ffa4e07a/pdf>

operationele strategie: de zogeheten ‘winningsplicht’ (art. 52f Mbw). SodM ziet toe op de naleving en kan zo nodig overgaan tot bestuursrechtelijke handhaving. De winningsplicht is bovendien strafrechtelijk gesanctioneerd (art. 1, lid 1 Wed).

In deze wettelijke context ligt besloten dat een operationele strategie uitvoerbaar moet zijn. In de wetenschap dat zij verplicht is deze uit te voeren en het niet naleven daarvan tot strafrechtelijke of bestuursrechtelijke handhaving kan leiden, zal de NAM alleen een operationele strategie voorstellen als zij deze ook kan uitvoeren. Als dus het normale proces van hoofdstuk 4A gevolgd wordt en u een door de NAM voorgestelde operationele strategie vaststelt, kan u van de uitvoerbaarheid uitgaan. Stelt u echter de operationele strategie gewijzigd vast (art. 52d, lid 4 Mbw) dan kan dat alleen als u zich ervan heeft vergewist dat de door u gewijzigde operationele strategie nog steeds uitvoerbaar is en u dit uitdrukkelijk in het vaststellingsbesluit heeft gemotiveerd.

Omdat u een winningsplicht oplegt die bestuursrechtelijk en strafrechtelijk kan worden gehandhaafd, volgt uit het rechtszekerheidsbeginsel en het legaliteitsbeginsel dat u dient te onderbouwen (te bewijzen) dat de door u gewijzigd vastgestelde operationele strategie uitvoerbaar is (en het dus niet aan de NAM is te onderbouwen waarom zij niet-uitvoerbaar is). Daarbij geldt dat een operationele strategie niet alleen technisch maar ook juridisch uitvoerbaar moet zijn. Met dat laatste wordt bedoeld dat de regeling van hoofdstuk 4A van de Mijnbouwwet niet afdoet aan de verplichting van de NAM om in het kader van haar bedrijfsvoering wet- en regelgeving na te leven, alsook in overeenstemming met haar vergunningen te handelen.

4. De Staatssecretaris had zich niet op het aanvullend advies van GTS mogen baseren

Uit het ontwerpbesluit blijkt dat het na sluiting van het Groningenveld beschikbaar houden van de Groningen productielocaties om deze in het vooruitzicht van strenge vorst weer op te starten een zogenaamd nieuwe inzicht is van GTS. Op pagina 3 van het ontwerpbesluit overweegt u:

“Bij de publicatie van de concretisering van de raming eind mei heeft GTS echter aangegeven dat er een mogelijkheid is om productielocaties een rol te laten spelen voor de leveringszekerheid zonder de waakvlam. Dit nieuwe inzicht wil ik niet naast me neerleggen (...)”

Met “dit nieuwe inzicht” doelt u op het aanvullend GTS-advies van 26 mei 2023: ‘Analyse stand van zaken op de gasmarkt en leveringszekerheid in het volgende gasjaar’. Het heeft de NAM zeer verbaasd dat u zoveel gewicht toekend aan een advies waarin GTS (zonder enige onderbouwing) uitspraken doet over de inzet van NAM-productiemiddelen. GTS heeft geen kennis van of ervaring met het veilig en verantwoord opereren van het Groningen gasveld en de (wettelijke) veiligheidsaspecten gerelateerd aan de extractie van koolwaterstoffen. Ook heeft GTS geen inzicht in de benodigde organisatie en ondersteuning hiervoor. Om daarop een besluit te baseren, zonder eerst de NAM te raadplegen is risicovol en onverstandig.

5. Testen in de zomer niet zinvol

U merkt in het ontwerpbesluit op dat u samen met de NAM en GTS in de zomer nog tests wil uitvoeren. Het Besluit “Wijziging operationele strategie Groningenveld gasjaar 2022-2023” waarin de opdracht tot het uitvoeren van de test is opgenomen is op 14 juli aan de NAM toegezonden.

Het in de zomer vanuit volledige stilstand op minimum flow zetten van één locatie die sinds 1 april 2023 gesloten is, levert geen relevante gegevens voor het vaststellingsbesluit. De omstandigheden bij vorst zijn niet na te bootsen en het Groningenveld draait thans nog op minimumflow. In gesprekken met uw ambtenaren heeft de NAM dit ook aangegeven. De uitkomst van deze test zal dan ook geen kennis opleveren over de betrouwbaarheid en veiligheid van de inzet van het Groningenveld als back up zoals beschreven in het ontwerpbesluit.

6. Gewijzigde operationele strategie en opgelegde verplichtingen niet duidelijk

Als u een gewijzigde operationele strategie vaststelt, dan dient u niet alleen aan te tonen dat deze uitvoerbaar is, maar moet u deze ook duidelijk en eenduidig uitwerken. Alleen dan weet de NAM wat van haar verwacht wordt.

De punten die hierna benoemd worden laten zien dat het ontwerpbesluit op vele punten onduidelijk en niet in voldoende detail is uitgewerkt. Ter vermijding van misverstanden: zelfs als deze punten geadresseerd zouden worden in het definitieve vaststellingsbesluit resulteert dat nog steeds niet in een gewijzigde operationele strategie waarmee het Groningensysteem betrouwbaar kan worden opgestart.

- In artikel 1 van het ontwerpbesluit maakt u geen eenduidige en werkelijke keuze uit de aangeboden operationele strategieën.
- Artikel 2 van het ontwerpbesluit geeft geen duidelijkheid omtrent de verplichtingen waaraan de NAM moet voldoen ten aanzien van bijvoorbeeld resultaat (capaciteit), termijnen en hoeveelheid locaties.
- Daarbij zij opgemerkt dat niet alle 11 locaties meer op kortere termijn beschikbaar zullen zijn aangezien bij enkele locaties de leidingen zijn verwijderd en al maanden geen onderhoud meer is gepleegd (wij hebben dat al eerder schriftelijk kenbaar gemaakt bij u).

7. Ontwerpbesluit leidt tot onevenredige lasten en risico's

U stelt de NAM mogelijk bloot aan grote (financiële) risico's die zij niet kan beheersen. Zoals al toegelicht kan de NAM geen inschatting geven van de opstartbetrouwbaarheid van een Groningensysteem dat bij dreigende vorst in korte tijd vanuit volledige stilstand moet worden opgeregeld naar minimumflow. Als het systeem niet (tijdig) kan worden opgestart in een situatie waarin de leveringszekerheid in gevaar is, dan kan dit tot zeer aanzienlijke schade leiden, die mogelijk op de NAM zal worden verhaald.

Naar de mening van de NAM is het niet evenredig om deze kosten en risico's op haar af te wentelen. Als u aan het ontwerpbesluit wenst vast te houden, kan dat niet zonder dat de Staat de extra kosten voor haar rekening neemt en de NAM vrijwaart van iedere

aansprakelijkheid voor schade die verband houdt met het niet tijdig kunnen opstarten van voldoende Groningen productielocaties.

8. Belang van de leveringszekerheid vereist dat de Staatssecretaris er zeker van is dat 'zijn' operationele strategie uitvoerbaar is als het erop aankomt

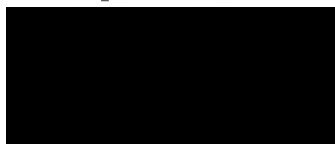
Als het Groningensysteem onverhoopt als back-up moet fungeren om de leveringszekerheid te helpen waarborgen, dan kan dat alleen op basis van een operationele strategie, waarvan voldoende vast staat dat deze uitvoerbaar is.

In dit verband valt op dat u in het ontwerpbesluit gemengde signalen afgeeft. Zo overweegt u op pagina 26 dat u zich realiseert *“dat de betrouwbaarheid van het systeem lager zal zijn dan het geval is als de productielocaties continu op de waakvlam staan”* om vervolgens op pagina 29 het belang van het Groningenveld als back-up te onderstrepen. Daarbij spreekt u van *“urgente situaties”*, het *“kunnen garanderen van het goed functioneren van het gassysteem”*, het voorkomen van *“grote technische en veiligheidsrisico's”* en het *“in de kou komen te staan”* van kleinverbruikers.

U overweegt dat u zich realiseert de betrouwbaarheid van het systeem lager is, maar onderbouwt niet binnen welke grenzen u wél op het systeem kunt rekenen. Zoals al aangegeven weet zelfs de NAM dat niet. Als de mate van betrouwbaarheid kennelijk niet van belang is, rijst de vraag of het beschikbaar houden van het Groningensysteem wel nodig is voor de leveringszekerheid of dat het niet meer dan *‘nice to have’* is. In dat laatste geval past echter slechts één beslissing: volledige sluiting per 1 oktober.

Als het Groningenveld wél nodig is voor de leveringszekerheid, dan kunt u geen besluit nemen zonder te weten binnen welke grenzen u op een Groningensysteem kunt rekenen dat vanuit volledige stilstand moet worden opgestart. Zonder die kennis kunt u geen deugdelijke belangenafweging maken en zult u een operationele strategie moeten vaststellen, waarvan de betrouwbaarheid en veilige uitvoerbaarheid wel bekend is.

Hoogachtend,

NAM Directeur
 Nedertandse Aardolie Maatschappij B.V.
 Correspondentieadres: Postbus 28000, 9400 HH Assen
 Kantoor: Schepersmaat 2, 9405 TA Assen
 Tel.: +31 592 362300
 internet: <http://www.nam.nl>
 Statutaire vestiging Den Haag - Handelsregister no. 04008869